Ludvig Hope

Mot målet

Huspostill over kirkeårets første tekstrekke

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Ludvig Hope: Mot *målet* (Huspostill over kirkeårets første tekstrekke).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 24. november 2026.

Innhold

Forord 1
1. søndag i advent: Besøkelsestid 2
2. søndag i advent: Han som skal komme 6
3. søndag i advent: Tvil 11
4. søndag i advent: «Han skal vokse, jeg skal avta» 15
1. juledag: En frelser er født 19
2. juledag: Englene 23
Søndag etter jul: De gamle 27
Nyttårsdag: Jesu navn 31
Kristi åpenbaringsdag: Hvorfor finner du ikke fred? 35
1. søndag etter Kristi åpenbaring: Foreldre og barn 39
2. søndag etter Kristi åpenbaring: Jesus i bryllup 43
3. søndag etter Kristi åpenbaring: Troen krever 47
4. søndag etter Kristi åpenbaring: Storm 51
5. søndag etter Kristi åpenbaring: Ugress og hvete 55
6. søndag etter Kristi åpenbaring: Til fjells med Jesus 59
Septuagesima: Arbeidsdagen og lønningsdagen 64
Seksagesima: Såkornet i åkeren 69
Fastelavnssøndag: Dåpen 74
1. søndag i faste: Seier i fristelse 79
2. søndag i faste: «Han svarte henne ikke» 84
3. søndag i faste: Onde ånder 88
Midtfastesøndag: Guds velsignelse 92
Maria budskapsdag: «Han skal være stor» 96
Palmesøndag: Herren har bruk for deg! 99
Skjærtorsdag: «Den nye pakt i mitt blod» 103
Langfredag: Han smakte døden for alle 109
1. påskedag: Jesu grav er tom 114
2. påskedag: «De kjente ham ikke» 120
1. søndag etter påske: Han er vår fred 126
2. søndag etter påske: Hyrden og fårene 130
3. søndag etter påske: Livets lover 135
4. søndag etter påske: Talsmannen her nede 139
5. søndag etter påske: Det kristne bønnelivet 142
Kristi himmelfartsdag: Talsmannen der oppe 147
6. søndag etter påske: «Men også dere skal vitne» 152
1. pinsedag: Å elske Jesus 156

2. pinsedag: Fortapt – frelst 160
Treenighetssøndag: Til Jesus om natten 164
1. søndag etter treenighet: Den rike mann og Lasarus 168
2. søndag etter treenighet: De ba seg unnskyldt 172
3. søndag etter treenighet: «Han tar imot syndere» 176
4. søndag etter treenighet: «Døm ikke!» 180
5. søndag etter treenighet: «Herre, gå fra meg!» 184
6. søndag etter treenighet: Fariseisme og kristendom 188
7. søndag etter treenighet: «Jeg har inderlig medynk med folket!» 193
8. søndag etter treenighet: Falske profeter 196
9. søndag etter treenighet: «Gjør regnskap for forvaltningen din!» 201
10. søndag etter treenighet: Jesus gråt 206
11. søndag etter treenighet: «Den som fornedrer seg selv – –» 210
12. søndag etter treenighet: Bort fra folkemengden 214
13. søndag etter treenighet: To veier til livet 218
14. søndag etter treenighet: Takk! 222
15. søndag etter treenighet: Deres himmelske Far 226
16. søndag etter treenighet: Døden og livet møtes 230
17. søndag etter treenighet: «De voktet nøye på ham» 233
18. søndag etter treenighet: Kjenner du Kristus? 236
19. søndag etter treenighet: Syndenes forlatelse 240
20. søndag etter treenighet: Guds kall og vår vilje 244
21. søndag etter treenighet: Han ba, og han fikk 247
Allehelgensdag: De salige 251
Bots- og bededag: Den rette livsgrunnen 255
22. søndag etter treenighet: Tilgi! 260
23. søndag etter treenighet: Staten, skatten og de kristne 264
24. søndag etter treenighet: Han som kan lege 268
25. søndag etter treenighet: Dommen 273
26. søndag etter treenighet: De ulærde og barnlige 277
17. mai: Fedrelandet 281
Om Ludvig Hope 285

Forord

Forord til første utgave

Måtte den trangen som drev meg til å skrive også denne boken, være av Gud. Da vet jeg at han vil legge sin velsignelse mellom bladene og ånde nåde over ordene, så de blir til lys for dem som søker sannheten, og til kraft for en og annen av Jesu Kristi stridsmenn som kjemper seg fram mot målet.

Oslo i april 1924.

Ludvig Hope.

Forord til Skrifter i samling

Nå skal bøkene mine komme ut i en samlet utgave, sammen med et utvalg av taler og bladartikler fra de siste 40 årene. Det er mitt ønske at disse ni bindene ikke blir stående i en bokhylle, men blir brukt og ved Guds nåde fører mange til omvendelse og tro på Jesus Kristus.

Ikke minst ønsker jeg at tvilende, kjempende, trette og motløse kristne må finne trøst, lys og kraft i livet og i døden.

Oslo 1945.

Ludvig Hope.

1. søndag i advent: Besøkelsestid

> «Da de nærmet seg Jerusalem og kom til Betfage ved Oljeberget, sendte Jesus to disipler av sted og sa til dem: Gå inn i landsbyen like foran dere. Der skal dere straks finne en eselhoppe som står bundet, og en fole sammen med den. Løs dem og lei dem hit til meg. Hvis noen sier noe til dere, skal dere svare: Herren har bruk for dem! Da skal han straks sende dem. Men dette skjedde for at det skulle bli oppfylt som var sagt ved profeten: Si til Sions datter: Se, din konge kommer til deg, ydmyk, ridende på et esel – på trelldyrets fole. Disiplene gikk da av sted og gjorde som Jesus hadde pålagt dem. De hentet eselet og folen, og la kappene sine på dem, og han satte seg på dem. Mange i den store folkemengden bredte kappene sine ut på veien, andre hogg greiner av trærne og strødde på veien. Folkemengden som gikk foran, og de som fulgte etter, ropte og sa: Hosianna, Davids sønn! Velsignet være han som kommer i Herrens navn! Hosianna i det høyeste!» (Matt 21,1–9).
>
> «Si til Sions datter: Se, din konge kommer til deg, ydmyk, ridende på et esel – på trelldyrets fole» (Matt 21,5).

Når vi ser på tiden med vårt vante blikk, slik den ruller forbi oss, synes det ikke å være noen stor forskjell på de ulike dagene og tidene. Den ene dagen renner ut og slukner som den andre. Strev og hvile, sorg og glede fyller dem alle. Det ene året etter det andre glir bort, inn i evigheten.

Første søndag i advent, juledag og nyttårsdag er stort sett like de andre dagene i året. I det ytre er det ikke noe spesielt ved dem, bortsett fra navnet. Men selv om det ser slik ut for oss, vet vi at ikke alle tider og dager er like. Guds ord vitner om det, og historien og vår egen erfaring stadfester det.

Den dagen Kristus ble født, den dagen han hang på korset, og den dagen han sprengte graven – alle disse dagene så i det ytre ut som andre dager for dem som levde da. Likevel er de annerledes enn alle andre dager. For da skjedde det store ting.

Det finnes tider og dager som bærer med seg en spesiell dom eller en spesiell nåde – for enkelte mennesker og for hele samfunn. Vi har nok ansvar for alle de dagene og årene vi lever, men noen dager bærer med seg et særlig ansvar. Kong Agrippa hørte på Paulus og ble så grepet at han nesten lot seg overtale til å bli en kristen. Den dagen var en merkedag for ham. En slik dag kom visst aldri igjen i livet hans.

Derfor står det i Guds bok at vi skal kjøpe «den laglige tid» (Ef 5,16). Det er den samme sannheten vi hører fra Jesus når han ser Jerusalem og sier med tårer: «Visste også du, om enn først på denne din dag, hva som tjener til din fred! Men nå er det skjult for dine øyne … fordi du ikke kjente din besøkelsestid» (Luk 19,42.44).

I dag er det igjen første søndag i advent. I det ytre kan ingen finne noe som skiller denne dagen ut fra andre. Men siden samme dag i fjor er vi blitt båret rundt den ringen av dager som heter et kirkeår.

I denne tiden har Gud møtt oss med barmhjertighet og nåde på mange måter. Guds ord og Guds Ånd har stilt fram for oss den Kristus som kom til oss, tok våre synder på seg og naglet dem til et tre. Vi har fått høre at graven åpnet seg for ham, at han satte seg ved Guds høyre hånd, at han sendte Ånden ned til oss, og at han selv viser seg for Guds åsyn for vår skyld.

Ved disse og mange andre ord om Kristus er vi blitt dratt og lokket av Gud, til Gud. Med større hjertelag enn en mor som strekker seg ut etter sitt druknende barn, har han rakt frelserarmen ut mot oss på nytt – et helt år.

Og nå møtes vi igjen en første søndag i advent om Guds ord, slik som så mange ganger før. Ennå ser det ut til at han vil gi oss et nådeår. Enda en gang vil han banke på døren din og by deg frelse. «Si til Sions datter: Se, din konge kommer til deg, ydmyk, ridende på et esel – på trelldyrets fole.»

Der aldri var noen som Jesus på jord,
så medynksfull, kjærlig og mild;
der finnes ei noen som Jesus så stor,
især for den sjel som fór vill.

Det er ikke herskeren som kommer, det er tjeneren. Det er ikke dommeren, men Frelseren. Og slik han kom til Jerusalem, kom han til oss år etter år. Slik møter han oss også i dag.

I over hundre år har han på en spesiell måte oppsøkt vårt land og folk. Til den ytterste øy ute mot Nordishavet og opp til den mest bortgjemte fjellgård, i by og bygd, fra grensen og ut til «det drivende garn» har han sendt budet om frelse, slik at hver eneste nordmann vet om det.

Mon tro om det finnes et folk på jorden som har vært oppsøkt, kalt og grepet av Guds ord og Ånd slik som vårt folk?

Tenk nå etter alle de gangene du har møtt Frelseren! Du husker så mangt; da husker du vel også de kallene du fikk fra Gud?

Han møtte deg hjemme i stuen hos far og mor. Han møtte deg ute i den vakre dalen der fossen bruste og fuglene sang. Han møtte deg inne i de dype, mørke skogene og ute på det stormpiskede havet. Han møtte deg da du var frisk og glad, og da du så døden tett innpå deg – i fiskebåten, på fjellet og på sykesengen.

Han møtte deg i skole og kirke, i bedehus og dansesal, ved kortstokken og ved drikkebordet, der du spottet og der du gråt.

Tør du nekte for dette? Du kan ikke. Og alle disse årene, alle disse gangene har du sagt nei og vendt deg bort fra ham, med smil, med spott, i hovmod og trass.

Men nå er han her igjen.

Gjennom Ordet og Ånden kommer han og vil enda en gang by deg frelsen. Han bryter seg ikke inn. Men han legger øret så mykt og varsomt inntil hjertedøren din, og med en kjærlighet sterk som døden ønsker han å få høre et sukk, en bønn om hjelp, et spørsmål som søker svar hos ham.

Ja, til deg, til deg
går hans kongevei.
I ditt hus han inn vil finne,
og ditt hjerte vil han vinne. –
Be din Frelser inn,
så får fred ditt sinn.

Skal han vinne hjertet ditt i dag?

Du har gitt hjertet ditt til dem som har såret og skitnet det til, ja, tråkket på det og slitt det i stykker. Hva om du nå gav det til kongen fra Sion, som i dag møter deg igjen, ydmyk og full av nåde? Han skal ikke tråkke på hjertet ditt, sårt og sykt og fullt av lengsel som det er. Han vil varme det, trøste det, lege det og gi det fred.

Han deg en venn vil være
at du ei ensom går,
og ta deg ømt i favnen
og lege dine sår.

Slik er han som møter deg i dag. Jeg spør: Skal han få komme inn, eller må han gå forbi også i dag?

Svar ja eller nei. Bare svar! Gid du var kald eller varm!

Ja, sier du, jeg ville nok at Jesus skulle komme inn. Det har vært mitt ønske i mange år. Men jeg vet ikke hvordan jeg skal bære meg at. Det går rundt for meg. Det står visst ikke slik til i hjertet mitt at han kan komme inn. Jeg er så langt, langt borte, så verdslig og ond, så hard og kald. Hjertedøren er stengt.

Jeg vil slippe ham inn, og jeg vil ikke. Jeg kjenner meg dratt til Kristus, men kommer aldri lenger. Jeg er som en vingeskutt fugl, som et tørket strå. Det er som om jeg var bundet og visnet, uten vilje og kraft. Hva skal jeg gjøre?

Du, hør her: Det er nettopp hos slike som deg Jesus vil inn. Han venter ikke at du skal få skikk på det forvendte hjertet ditt før du slipper ham inn. Det er han som skal få skikk på det når han kommer inn.

Ser du ikke dette?

Akk, hvor nå arme sjeler dog kan bedrage seg,
som tror å kunne bli den nåden verdig,
som først vil døde synden og siden tro på Gud
engang når bedringen blir riktig ferdig.

Når tror du at du blir ferdig? Aldri!

Men hør nå her, du som strir med deg selv og alltid taper, og som tror at du må pusse litt opp i hjertet ditt før du tar imot Frelseren:

O, hvilken nåde uti all våde:
Kristus har kjøpt oss just som vi er.
Han måtte lide, kjempe og stride,

han måtte stå mot helvetes hær.
Nå er vi fri – å, hør og gi akt!
Synden på verdens Frelser ble lagt.
Gud nå forkynner nåde for synder.
Amen! Halleluja!

Hører du dette: Kristus har kjøpt deg akkurat som du er! La ham få komme inn.

Jeg vil ikke skremme deg til å lukke opp. Men skal jeg være tro mot det som står i Guds bok, må jeg minne deg om en annen dag da du skal møte Kristus. Den dagen kommer han ikke og banker på og ber deg ta imot ham. Den dagen skal du føres fram for hans trone, og da krever han deg til regnskap for livet han gav deg, for lyset du fikk, og for alle de gangene han kalte på deg og ville gi deg nåde.

Da er tid for deg å rope:
Herre, lukk meg inn!
Åpne for meg himmelporten,
la meg være din!
Å! du dåre, ei den åpnes,
svunnet er hvert håp.
Lenge Jesus bad deg komme,
men du hørte ei hans rop.

Den dagen får du vite hva det vil si at besøkelsestiden er slutt, at Frelseren ikke kaller lenger. Det siste «kom!» er ropt ut, det siste lyset er slukket. De som da ikke har tatt imot kallet, er fortapt.

Men:

i dag er nådens tid,
i dag er Gud å finne.

Lukk opp for din eneste Frelser.

2. søndag i advent: Han som skal komme

> «Og det skal vise seg tegn i sol og måne og stjerner. Og på jorden skal folkene bli grepet av angst og fortvilelse når hav og brenninger bruser. Mennesker faller i avmakt av redsel og gru for det som skal komme over jorden. For himlenes krefter skal rokkes. Da skal de se Menneskesønnen komme i skyen med kraft og stor herlighet. Men når dette begynner å skje, da rett dere opp og løft hodet! For deres forløsning stunder til. Og han sa en lignelse til dem: Se på fikentreet og alle trær. Så snart de springer ut og dere ser det, da vet dere av dere selv at sommeren er nær. Slik skal dere også, når dere ser disse ting skje, vite at Guds rike er nær. Sannelig sier jeg dere: Denne slekt skal slett ikke forgå før det er skjedd alt sammen. Himmel og jord skal forgå, men mine ord skal slett ikke forgå. Men ta dere i vare, så ikke deres hjerte tynges av rus og svir og timelige bekymringer, så den dagen skulle komme uventet over dere som en snare. For den skal komme over alle dem som bor over hele jorden. Men våk hver tid og stund, og be at dere må bli aktet verdige til å unnfly alt dette som skal komme, og til å bli stående for Menneskesønnen» (Luk 21,25–36).
>
> «Da skal de se Menneskesønnen komme i skyen med kraft og stor herlighet … Men våk hver tid og stund, og be at dere må bli aktet verdige til å unnfly alt dette som skal komme, og til å bli stående for Menneskesønnen» (Luk 21,27.36).

Vi har alle lest fortellingen om da våre første foreldre måtte bort fra Guds åsyn. Veien til livets tre ble stengt, og mennesket måtte ut i en ond verden og kjempe for livet.

Men det store og trøsterike er at Gud ikke sendte mennesket fra seg uten håp. Det kunne han ikke. Slekten skulle få komme hjem igjen, til det livet de hadde mistet. Det ville han sørge for. Kvinnens ætt skulle knuse slangens hode.

Dette løftet glemte de ikke. Helt fra de eldste tider var det mennesker som håpet og ventet på en mann, født av en kvinne, som skulle løse slekten ut.

Men tiden gikk og gikk, og ingen forløser kom. Så sluttet de fleste å vente. Folkene sank ned i tvil og synd.

Helt slukket var håpet likevel ikke. Gang på gang stod det fram menn som så inn i framtiden, mer eller mindre klart. Mange av dem bar bud om forløseren som skulle komme. Da våknet folket til nytt håp og ny lengsel.

Men han som de ventet, kom ikke. År ble lagt til år, til de kunne regne dem i tusener. Er det noe nytt å vente på? Går ikke tidene og slektene sin oppstukne vei etter den loven som er lagt ned i skaperverket? Skjer det noe annet enn at mennesket blir født til strid, til sorg, til arbeid, til grå hår og til en grav?

Mellom dette ja og nei, mellom tvil og tro levde slekten i tusener av år. Tvilen dro ned, men troen dro opp. Og tiden gikk og gikk.

Men etter hvert som dagen kom nær, ble lyset klarere for profetenes øye. Nå ser de i ånden hvordan han er, mannen som skal komme.

Jesaja ser ham bære vår sykdom og synd. Han ser ham såret, blodig og mishandlet. Han ser at han får sin grav hos en rik, og han ser at denne underlige mannen lider alt dette uten at det finnes skyld hos ham, og uten at det er svik i hans munn.

Sakarja ser ham ri på eselfolen inn til Sions datter, og han ser ham som konge.

Men selv etter at dagen og mannen var tegnet så klart for det utvalgte gudsfolket, kom han ikke ennå. Fortsatt måtte de vente i hundrevis av år, og det utvalgte folket sank igjen ned i mørke, verre enn før.

Mellom Malaki og døperen Johannes ligger natten tung og svart over jorden. Ingen profetrøst, ingen syner, ingen spådom om framtiden. Natten sveiper seg om det utvalgte folket og om hele menneskeslekten.

Men da kom han. Da de minst ventet ham.

Men la oss ikke glemme at ikke alle hadde sovnet. En liten flokk holdt seg våken. Hvor mange det var, vet vi ikke. Vi vet om en prestefamilie, en gammel mann og en gammel kvinne – og hyrdene på Betlehemsmarken og vismennene fra Østen. De våket, de ventet – og så kom han.

Jesus kom!

Har du tenkt alvorlig over dette at han kom?

Guds store under!
Vi have engle hyst,
Krist hos oss blunder,
Guds fred på jord er lyst.

Mange synes ikke lenger at det er noe under at han kom. Vane og verdslighet har tatt underet bort, og folk tror det på samme måte som de tror at to og to er fire. Men menneskebarn, rist søvnen av deg og tenk over dette at Kristus, Guds Sønn, kom til oss!

Det er Guds store under.

Men han som kom, og som dro hjem igjen til den himmelen han kom fra, han har sagt at han kommer igjen. Ingen som tror Guds ord, kan nekte for at han har sagt dette. Det er sagt mye klarere til oss at han skal komme igjen, enn det var sagt at han skulle komme første gang.

La oss høre noen av ordene i Det nye testamente som sier at Jesus kommer igjen:

«Men når Menneskesønnen kommer i sin herlighet, og alle englene med ham, da skal han sitte på sin herlighets trone» (Matt 25,31).

«Men jeg sier dere: Fra nå av skal dere se Menneskesønnen sitte ved kraftens høyre hånd og komme på himmelens skyer» (Matt 26,64).

«Da skal Menneskesønnens tegn vise seg på himmelen, og alle folk på jorden skal bryte ut i klagerop, og de skal se Menneskesønnen komme på himmelens skyer med kraft og stor herlighet» (Matt 24,30).

Disse ordene har Jesus selv sagt. Så skal vi høre et par ord til, fra Apostlenes gjerninger og brevene:

«Galileiske menn! Hvorfor står dere og ser opp mot himmelen? Denne Jesus, som er tatt opp fra dere til himmelen, skal komme igjen på samme måten som dere så ham fare opp til himmelen!» (Apg 1,11).

«For Herren selv skal komme ned fra himmelen med et bydende rop, med overengels røst og med Guds basun, og de døde i Kristus skal først stå opp. Deretter skal vi som lever, som er blitt tilbake, sammen med dem rykkes opp i skyer, opp i luften, for å møte Herren. Og så skal vi for alltid være sammen med Herren» (1 Tess 4,16–17).

«Se, han kommer med skyene, og hvert øye skal se ham, også de som har gjennomstunget ham. Og alle jordens slekter skal gråte sårt over ham. Ja, amen» (Åp 1,7).

Dette «amen» i den siste boken i Bibelen er Guds segl på at Kristus skal komme igjen.

Men den dagen kommer han ikke til en stall, til fattigdom, spott og død. Nei, den dagen kommer han med makt og glans og ære. Da setter han seg på tronen, og alle jordens slekter skal gråte sårt over ham.

Da skal de alle, også de
som ville være blinde,
da skal de lysets fyrste se
og mange øyne rinne.

Hvorfor gråter de, jordens slekter?

Fordi dommen ligger over dem, og de kan ikke slippe unna. Vi må huske at disse «jordens slekter» ikke er Guds folk. Det er alle de menneskene som trives best på jorden og har «hjertet» sitt her. Det er de som mener at de er ferdige med alt overnaturlig, og som har snudd ryggen til Gud og hans ord. Nå hadde de slått seg til ro på jorden – og så kommer han!

Som den første gangen kommer han når de minst venter ham. Og hvert øye skal se ham.

Nå ser disse jordbundne menneskene at de har tatt feil. De har trodd en løgn, de har kastet bort livet sitt, og så gråter de sårt. De gråter den såreste gråt noen kan gråte. De gråter uten håp.

Måtte ingen av oss komme med i den flokken!

Nå er det sikkert mange av dere som venter å få høre hvordan Kristus skal komme igjen, om han kommer snart, om han først vil hente sine, om dommen over folkeslagene, om tusenårsriket og mye annet. Men om alt dette vil jeg ikke si noe her. For det første er disse spørsmålene så lite klare for meg at jeg ikke våger å si noe særlig om dem. Og for det andre er ingen av disse spørsmålene avgjørende for vårt kristenliv.

Men det er et annet spørsmål som vi burde grunne på hver dag, og det er dette: Hvordan skal jeg leve, så jeg kan være ferdig til å møte Jesus Kristus når han kommer? …

Det spørsmålet er kanskje ikke så «interessant» som de andre, men det har større praktisk verdi for oss enn alle de andre spørsmålene til sammen. Det er et livsspørsmål for oss.

Ser vi etter, vil vi finne at Jesus legger stor vekt på at vi holder oss ferdige til å møte ham. Han formaner ofte disiplene til å våke hver tid og stund. For det er så mange farer som lurer på de kristne, særlig når den dagen nærmer seg da Menneskesønnen skal komme igjen.

Hva slags farer er det da som særlig truer oss?

Jesus nevner tre. Men egentlig er det tre trappetrinn nedover på den samme veien. Det er åndelig søvn, et jordbundet sinn og en verdslig livsførsel.

Det begynner med søvn. Vi holder ikke øynene åpne for det som skjer – i oss og omkring oss. Vi ser ikke lenger hvordan det står til. Så blir sinnet bundet til jorden, og da er det ikke langt igjen til et verdslig liv.

Nå forstår vi hvorfor Jesus så ofte taler om å våke. Det gjelder å møte fienden på det første trappetrinnet.

I teksten i dag blir vi bedt om å ta oss i vare, og det er en påminnelse vi bør ta til hjertet. Det trengs mer enn vi selv tror.

Vi står og ser utover folkehavet etter Antikrist og den store trengselen. Og mens vi ser etter fienden uten å få øye på ham, bryter han gjennom forsvarslinjen vår der vi ikke ventet det: inne i hjertet, i vårt eget liv. Vi er slått før vi vet ordet av det. Dette er et av Satans store knep: å få vendt blikket vårt bort fra den kanten der fienden er.

«Salige er de tjenere som Herren finner våkne når han kommer!» (Luk 12,37). «Det jeg sier til dere, sier jeg til alle: Våk!» (Mark 13,37). Og like sikkert som vi har stor grunn til å tro at Kristi dag er nær, like sikkert er søvn, verdslighet og matstrev vår største fare.

Vet vi dette? Vet vi det slik at det står levende for oss? Ja, visste vi det slik, var det fortsatt håp. Men sannheten er nok den at vi ikke vet det. Og så blir hjertet vårt tynget ned mot jorden.

Brevet til menigheten i Laodikea, som mange mener er et profetisk ord om den siste tid, viser oss den samme tunge sannheten: et halvdødt kristenliv, verken kaldt eller varmt, fordi søvnen hadde tatt makten.

Mye kristelig snakk, et vidt forgrenet kristelig arbeid, mange store ord, et fint ytre apparat – men sjelene sovner under arbeidsduren. Mye offentlig bønn, mange bønnemøter, mange og store organisasjoner – men sjelene glemmer å kjempe den indre, tunge kampen for å berge livet.

Og så sovner vi i duren!

Har du ører å høre med? Så hør!

Men hva vil det si å våke?

Det kan ikke jeg svare fullt ut på. Det rommer nok mye. Men blant annet er det å ha øynene vendt mot seg selv. Det er å kjempe for å ha en god samvittighet

overfor Gud og alle mennesker. Det er å være streng mot seg selv og ikke slå av på de kravene Guds ord stiller til en kristen.

Det er å vite med seg selv at en er ussel og ynkelig, fattig og blind og naken. Det er å lete i Guds ord etter lærdom, lys, trøst og kraft. Det er å banke på Guds nådedør når vi er i lønnkammeret, der ingen ser oss unntatt vår Far i himmelen.

Det er å få hjertet sitt løst fra gård og grunn, fra penger, synd og verdslighet. Det er å se opp i Frelserens ansikt og ikke vite noe annet til frelse enn ham. Det er å være på reisefot i fiendeland.

I Lukasevangeliet, kapittel 12, der Jesus taler om å våke og vente, sier han: «La hoftene være ombundet og lampene brennende!» (Luk 12,35). Dette skal hjelpe til å holde søvnen borte.

Hva mener Jesus med dette bildet, særlig det om beltet om hoftene?

Vi må da først se litt på de klærne de brukte i Østen. Fine og rike folk bar en lang kjortel som hang slapt nedover kroppen. Med slike klær kunne de ikke gå noe lengre stykke vei, og heller ikke arbeide. De måtte la seg bære og ha andre til å arbeide for seg.

En arbeidsmann og en vanlig reisende kunne ikke gå med slike klær. Han måtte ha kortere kjortel og et belte om livet. Da kunne han gå, og da kunne han arbeide. Slike folk måtte derfor alltid snøre kjortelen fast om livet med en reim eller et bånd.

Å binde beltet om hoftene vil da i kristelig forstand si at vi må være arbeidskledd og reisekledd.

En kristen må arbeide for Mesteren. Ellers stanser den indre veksten, og han lærer verken seg selv eller Gud å kjenne. Men han må også være på reise i åndelig forstand: Han må ha sinnet vendt mot himmelen. Ellers gror han fast her på jorden og mister den fine, dype lengselen etter det rette fedrelandet.

Den som arbeider i Guds rike og alltid er på reise i denne forstand, ham kommer Jesus aldri uventet over.

Måtte vi alltid være i denne flokken! Da kan dagen komme når den vil. Vi står ferdige og går med Kristus inn i Guds paradis – i arbeidsklær og reiseklær.

Da toner det gjennom den himmelske hall
en lovsang som ikke har make,
for stolen og Lammet de salige skal
sin krone for kampen mottage.

3. søndag i advent: Tvil

> «Da nå Johannes i fengselet fikk høre om Messias' gjerninger, sendte han bud med disiplene sine og spurte ham: Er du den som skal komme, eller skal vi vente en annen? Og Jesus svarte og sa til dem: Gå og fortell Johannes hva dere hører og ser: Blinde ser og lamme går omkring, spedalske blir renset og døve hører, døde står opp, og evangeliet forkynnes for fattige. Og salig er den som ikke tar anstøt av meg. Da disse var gått bort, begynte Jesus å tale til folket om Johannes: Hva gikk dere ut i ørkenen for å se? – et siv som svaier i vinden? Eller hva gikk dere ut for å se? – en mann kledd i fine klær? Se, de som bærer fine klær, er i kongenes hus. Men hva gikk dere da ut for å se? – en profet? Ja, jeg sier dere: endog mer enn en profet. Det er om ham dette er skrevet: Se, jeg sender min budbærer foran deg, han skal rydde din vei for deg» (Matt 11,2–10).
>
> «Da nå Johannes i fengselet fikk høre om Messias' gjerninger, sendte han bud med disiplene sine og spurte ham: Er du den som skal komme, eller skal vi vente en annen?» (Matt 11,2–3).

Johannes sitter nå i et fangehull i borgen Makærus. Han hadde vitnet mot synden uten å ta hensyn til personer, og så havnet han i fengsel.

Den sterke ørnen fra ødemarken sitter nå bak låste dører i et trangt rom, der det er lite av både lys og luft. Alene med tankene sine sitter døperen Johannes, han som var vant til de store viddene og de brusende folkeskarene.

Og så begynner han å grunne og gruble over sin livsskjebne – og mye mer. Og så kommer tvilen. Alt går rundt for ham. Nå forstår han ikke lenger verken seg selv eller Mesteren, som han hadde vitnet så frimodig om. (*Se prekenen på 4. søndag i advent.*)

Han tviler.

Mange har spurt: Hvordan kunne han tvile, han som så seiersviss hadde rettet armen ut mot den ene mannen med disse store ordene: «Se der Guds lam, som bærer bort verdens synd!» (Joh 1,29)? Han som ikke ble misunnelig da folkestrømmen vendte seg til Jesus, men tvert imot gledet seg over at alle gikk til ham. Hvordan kunne han tvile?

La oss ikke glemme at Johannes bare var et menneske, et menneske som ikke kunne ta noe uten at han fikk det fra Gud. Alt det han var, det var han av nåde, også han.

Og så mørkner det for ham. Han ser ikke Guds vei, og han er ikke lenger viss på om Messias er kommet.

Det har gått andre enn Johannes på samme måte. I seiersviss tro har de gitt livet sitt til Kristus, og med frimodighet har de gjort ham kjent for andre gjennom et langt liv. Og nå – ja, nå sitter de motløse, fordi tvilen fant veien til hjertet.

Noen mener at de menneskene som en gang er kommet til frimodig tro på Kristus, ikke lenger kan komme i tvil. Men de som tenker og taler slik, må ha lært seg selv lite å kjenne, og de må også ha lite blikk både for Satans makt og for Guds nåde.

Å være en kristen er ikke det samme som å komme inn i en åndelig hermetikkboks, der ikke noe ondt lenger kan nå fram til en. Kristendom er nytt liv, født i et synderhjerte, og dette livet er i fare så lenge den kristne er her i verden.

Gud må også føre oss på mange underlige måter, så vi ikke skal bli liggende bundet i vanekristendom og selvgode tanker og på den måten vokse bort fra Guds nåde.

Å være en ærlig kristen og ikke møte tvil er vel nesten umulig. Der troen er, der kommer også tvilen.

Når tvilen kommer, må derfor ingen kristen ta det som et bevis på at livet i Gud er borte. Det kan være slik, men det kan også være nettopp det motsatte. Å bli fristet av tvil er ikke det samme som å leve i tvil. Det er stor forskjell på å møte en fiende til strid og å la seg fange av ham.

Den kristne må også møte sine motstandere. Ikke minst den som forkynner Ordet.

Du husker nok den tiden da du stod fram og pekte på Kristus for folket. Selv hadde du møtt ham. Han hadde berget deg fra synd og et gudløst liv og satt ny kraft i viljen og fred i hjertet. Du stod blant ditt eget folk som et nytt menneske og vitnet om ham som hadde gjort dette med deg. Og folket ble grepet av vitnesbyrdet ditt, og mange fant det du hadde funnet. Folket fulgte deg og priste dine ord og ditt verk.

Men litt etter litt slo det om. En annen ble brukt mer enn du. I stedet for ros fikk du kritikk. De som før priste deg, er borte. Så kjenner du hvordan det stikker i brystet: Andre går langt foran deg, venner svikter, og få kommer der du forkynner Ordet. Ingen skriver om deg lenger i bøker eller blader, og få ber deg tale. Du synker sammen i mørke og motløshet, og ut av dette mørket stiger tvilen.

Var jeg ikke omvendt? Mente jeg det ikke ærlig? Tok jeg feil både av meg selv og av Kristus? Var det bare en følelsesrus og et æresykt hjerte som drev meg? Jeg har visst bedratt meg selv, og Gud har kastet meg bort.

Slik sitter mang en forkynner og grubler og tviler også i dag. Ja, slik sitter ofte de beste.

Gud har lagt deg i herdingsilden. Han vil rense gullet og føre deg bort fra det mørket som varer til evig tid. Kan du ikke ane det?

Nå er den tiden kommet da du skal kjempe og vinne en ny seier, så du igjen kan stige fram fornyet i ånden og på nytt bli grepet av Kristus. Dette kan Gud gi deg gjennom tvilen. Han vil at du skal reise deg til et nytt dagsverk, slik morgenen gryr etter den mørke natten.

Du motløse og tvilsplagede forkynner: Reis deg igjen! La ikke fienden vinne over deg og jage deg lenger bort og dypere ned.

Bøy deg enda en gang og kjemp kampen ut på samme sted som den første gangen. Da skal du igjen, og i rikere mål, smake Guds nådekraft og se dypere inn i Jesu Kristi frelserhjerte.

Men det er ikke bare forkynnerne som møter tvilen. Også de andre kristne gjør det, selv om den nok ofte kommer på en annen måte til dem.

Du stod ikke fram for folket som forkynner, men du trådte fram som en kristen og vitnet om at du hadde funnet fred med Gud. Men så kom tvilen også til deg.

Grunnen er ikke alltid så lett å finne. Selv tror du helst at den kom fordi du ble sløv og verdslig, fordi du forsømte Bibelen og bønnen, og fordi du var ulydig når Gud kalte deg til tjeneste i hans rike. Kanskje er det også slik.

I alle fall sitter du der med stekkede vinger og er stukket i hjertet av tvilen. Du vet verken ut eller inn. Du tviler på Gud, på frelsen, på Ordet og på nåden. Alt det som før var din glede og din visshet, er borte, og du kan ikke finne det igjen. Bønnen vil dø i hjertet, og i Ordet, der du før fant kraft og lys, finner du nå bare dom.

Og så tror du at han har snudd ryggen til deg, han som en gang møtte deg og gjorde deg så glad.

Tvilen har boret seg inn i hjertet ditt, og der inne står kampen skarp og tung. At du av all kraft kjemper mot tvilen, kan du ikke selv se, og det gjør kampen enda tyngre.

Mange av dem som leser dette, er trolig nettopp ute på slagmarken i het strid med denne kalde, sterke og nådeløse kongen. La meg si til dere: Gi ikke opp! Tro ikke at Gud har vendt seg bort fra deg fordi du tviler. Slik er ikke Gud.

Nei, nå venner, bort med slike tanker!
Det er løgn fra løgnens falske ånd!
Ømt hans faderhjerte for deg banker,
du er tegnet i hans høyre hånd.
Trengslens fylte skåler kan han gyte
over deg og med sitt ris deg slå,
men sin pakt den kan han aldri bryte,
fastere enn fjellet skal den stå.

Tror ikke du også dette innerst inne? Jo, du tror det dypt inne i hjertet, og derfor kjemper du for ikke å bli knust under tvilen.

Troen er ikke en perle som en kan legge i et skrin eller henge på jakken, så alle kan se den. Troen er en stridsmann som aldri her i verden kan spenne sverdet fra seg. Det er denne stridsmannen som ved Jesu Kristi nåde skal føre deg og meg gjennom en syndefull verden hjem til Gud.

Ingen kristen kan komme bort fra farene i verden. Vi må tvers igjennom dem, og da kan det ofte ta hardt på. Selv Paulus står ved slutten av livet glad som et barn fordi han ikke har mistet troen (2 Tim 4,7).

La det være en trøst også for deg som kjemper med tvilen i det 20. århundre.

Men først og sist: Lær av Johannes. Gjør som han gjorde: Send bud til Jesus og spør ham om alt det du tviler på. Det er den eneste helt sikre hjelpen mot tvilen.

Si rett ut til ham alt det du kjemper med og tviler på. Som et barn legger seg i fanget til mor og skriker når det fryser eller sulter, slik skal du legge deg i Frelserens favn og si fram all din tvil. Før du aner det eller fatter det, skal tvilen være borte. Han skal ta tvilen bort fra deg, styrke troen din og gjøre deg glad.

Slik gikk det med Natanael. Ansikt til ansikt med Jesus seiret troen hans over tvilen.

Gjør du som han, finner du den samme hjelpen. Da skal du se at også kampen mot tvilen gav deg en stor seiersfrukt, fordi du vant ved ham som elsker deg.

Det er en sak å merke
til trøst i kampens tid:
de svake blir så sterke
i allerstørste strid.
Jo verre det går til,
dess vissere du vinner,
dess større kraft du finner,
når du kun stride vil.

«Men Gud være takk, som gir oss seier ved vår Herre Jesus Kristus!» (1 Kor 15,57).

4. søndag i advent: «Han skal vokse, jeg skal avta»

> «Dette er Johannes' vitnesbyrd, da judeerne sendte prester og levitter fra Jerusalem for å spørre ham: Hvem er du? Da bekjente han og nektet ikke, han bekjente: Jeg er ikke Messias. Og de spurte ham: Hvem er du da? Er du Elia? Og han sier: Det er jeg ikke. Er du profeten? Og han svarte: Nei. Da sa de til ham: Hvem er du? – så vi kan gi dem svar som har sendt oss. Hva sier du om deg selv? Han sa: Jeg er en røst av en som roper i ørkenen: Gjør Herrens vei jevn, som profeten Jesaja har sagt. De som var utsendt, var fariseere. Og de spurte ham og sa til ham: Hvorfor døper du da, når du ikke er Messias og heller ikke Elia eller profeten? Johannes svarte dem: Jeg døper med vann, men midt iblant dere står den dere ikke kjenner, han som kommer etter meg, han som jeg ikke er verdig til å løse skoremmen for. Dette hendte i Betania på den andre siden av Jordan, der Johannes døpte» (Joh 1,19–28).
>
> «Johannes svarte dem: Jeg døper med vann, men midt iblant dere står den dere ikke kjenner, han som kommer etter meg, han som jeg ikke er verdig til å løse skoremmen for» (Joh 1,26–27).

Det har nok ikke vært mange som Gud har brukt til å skape en så sterk åndelig folkebevegelse som Johannes døperen. Det ser ut til at nesten hele folket var mer eller mindre grepet av talen hans. Fra Jerusalem, fra hele Judea og fra hele landet ved Jordan kom de ut til ham, står det. Til og med mange av fariseerne og saddukeerne kom til dåpen hans. Når også de ble revet med, må vi tro at få eller ingen maktet å stå imot. Vekkelsen grep hele folket.

Vi har også grunn til å tro at ordet fra denne sterke ånden ikke bare skapte en kort rus, men at det grep dypt i sjelene. De som hørte, fikk virkelig trang til å leve et nytt liv. Som tegn på dette kom de og lot seg døpe til omvendelse.

I tiden før Johannes sto fram, hadde det vært mørkt i Israels land – kanskje den mørkeste tiden i den gamle pakt. Profeter sto ikke lenger fram og forkynte Guds vilje. Store syner fantes ikke mer. Det var mørkt og stille. Men så mørk som natten hadde vært, så sterk ble vekkerrøsten, og så dypt ble sjelene grepet av trang til et nytt liv.

Hør hvordan han roper, mannen med kappen av kamelhår: «Omvend dere, for himlenes rike er kommet nær! … Øksen ligger allerede ved roten av

trærne. Hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hogd ned og kastet på ilden» (Matt 3,2.10).

Og mange vendte om. De ville vinne fram til et nytt liv. Men av seg selv maktet de ikke det, og Johannes kunne heller ikke føre dem helt fram. Han talte om en som skulle komme etter ham, en som var større.

Så en dag løfter Johannes armen og peker på en mann i flokken: «Se der Guds lam, som bærer bort verdens synd!» (Joh 1,29).

Underlige ord! Fra den dagen vendte folkestrømmen seg bort fra Johannes og til Jesus. Nå var han kommet, han som skulle føre dem helt fram, den største av alle. Som kompassnålen dras mot polen og barnet mot morens bryst, slik søkte de trette, sønderrevne og syndtyngede sjelene til Jesus.

Johannes ble stående igjen nesten alene. De disiplene som ennå holdt seg til ham, sier klagende: «Rabbi, han som var hos deg på den andre siden av Jordan, han som du vitnet om, se, han døper, og alle kommer til ham» (Joh 3,26).

Dere kjenner nok alle Johannes' svar. Men la oss likevel lese det en gang til, for de er så hjertegripende og guddommelig store, disse ordene: «Et menneske kan ikke få noe, om det ikke blir gitt ham fra himmelen. Dere er selv mine vitner at jeg sa: Jeg er ikke Messias! men: Jeg er utsendt foran ham. Den som har bruden, han er brudgommen. Men brudgommens venn, som står og hører på ham, er full av glede over å høre brudgommens røst. Denne min glede er nå blitt fullkommen. Han skal vokse, jeg skal avta» (Joh 3,27–30).

Den mannen som har stått på toppen av storhet og åndskraft og samlet folk fra alle samfunnslag om seg, og så med ett blir satt til side, men er like glad og taler godt om den som tar makten etter ham – han må være en Guds mann. En stor Guds mann.

* * *

Men hvordan kunne det gå til at folket så fort vendte seg fra Johannes til Jesus?

Det var Johannes selv som gjorde det. Men tenk at det gikk så fort, nesten av seg selv! Johannes bare pekte på den nye mannen og sa et par ord, og straks snudde strømmen. De ble ikke truet, ikke skremt, ikke engang bedt om å gå til Jesus, men de gikk likevel.

Slik ser det ikke ut til å gå nå – de fleste steder. Nå må vi ofte bruke den ene «metoden» etter den andre for å få folk til Kristus, og likevel ser det smått ut. Johannes bare peker og sier et par ord, og folket går av fri vilje. Dette burde vi som taler Guds ord, tenke alvorlig over. Her er mye for oss å lære.

Hvorfor kom da folket så fort til Jesus på døperens tid? Fordi folket var i nød. De trengte hjelp. De så sin synd og ville framfor alt bli kvitt synden.

Å ja – om det sto fram en Guds mann som talte sannheten til folket så det kom i virkelig syndenød, så ville det også i dag være lett å få folk til Kristus. Når hjertet er grepet, når sjelen lider under synden, da er byllen moden. Da blir det ikke bare en viljessak å bli en kristen, da blir det en hjertesak. Da er det ikke press fra viljesterke menn som driver mennesket over grensen, da er det nøden som driver. Da kommer omvendelsen innenfra, og da er det alvor.

En mann som er sendt av Gud for å forkynne Guds ord, burde være et slikt redskap for Guds Ånd også i dag. Forkynnelsen av ordet om omvendelse og syndenes forlatelse burde vekke syndesmerte og trang til frelse. Måtte vi som forkynner Guds ord nå, få dypere innsikt i dette! Da ville mye være vunnet for oss og vårt arbeid.

Ordet om døperen gir oss anledning til å komme inn på noe av det dypeste og mest alvorlige i kristenlivet. Jeg tenker her på disse ordene: «Han skal vokse, jeg skal avta.» Det var målet for Johannes, og han nådde målet. Men det burde også være målet for hver kristen og hver forkynner den dag i dag.

Hvordan skal vi da nå målet?

La oss som har funnet fram til Kristus, minnes den tiden da dette nedbrytningsarbeidet begynte hos oss selv – da det for første gang i vårt liv ble sant at vi ble små og Kristus stor. Tenk etter!

Du var en gang blant dem som steg ned i elven til Johannes. Det var den dagen du lovet deg selv at du ville bli et nytt menneske, hva det enn skulle koste. Hvorfor gjorde du dette? Jo, du så at du var en synder. Og du så det ikke bare – det hadde du gjort før også, mer eller mindre – du kjente det. Det hadde du ikke gjort før. Nå gjorde synden vondt. Det la seg en tyngende angst over deg, en åndelig kval som ikke ga deg ro. Og denne angsten fødte en dyp trang til å bli frelst fra synden.

Synden ble levende. Du kjente at det var forferdelig å smake lønnen for synden: å bli støtt bort fra Guds åsyn for evig. Og du ante hvor salig det ville være å bli fri fra synden og komme inn i samfunnet med Gud. Hvordan skal jeg bli frelst fra synden? Det ble det store spørsmålet i livet ditt.

Som den druknende skriker etter en redningsmann, slik begynte du å be Gud om å bli frelst. Du ba om hjelp til å bli rett omvendt, du ba om anger over din synd, du ba om kraft til å leve et nytt liv, du ba om tro, om vilje, om gode tanker, om et nytt sinn. Å, du ba om så mye – men du fikk ingenting! Tvert imot: Jo mer du ba, jo mørkere ble det. Alt floket seg for deg.

Du fikk ikke tro, ikke kraft, ikke vilje. Du ble bare mer vrang og vond. «Da budet kom, våknet synden til live» (Rom 7,9). Nå så du ingen utvei. Slik går det hos Johannes.

Men så hendte det en dag at du møtte en mann eller leste et ord som fikk deg til å se en annen vei – bort fra deg selv og til Guds lam, som bar hele verdens synd. Da glemte du alt ditt strev med omvendelsen, angeren, bønnen, troen, viljen og det onde hjertet. Du så Frelseren, som hadde tatt bort din synd. Hva skulle du så med mer? Du hadde alt som var noe verdt. I Kristus var alt, han hadde gjort alt.

Ja, før enn verdens grunnvoll i skapelsen ble lagt,
har Gud til barn i Kristus meg antatt.
Og jeg som gikk så lenge bedrøvet og forsagt
og på det tunge trelldomsåk har dratt,
jeg har begynt å fatte en smule av ditt råd.
O Herre, alt er nåde, men ei min egen dåd!
Så vil jeg bare av nåden meg berømme.

For første gang i livet ditt ble disse ordene sanne for deg: Han skal vokse, jeg skal avta. Nå var du ikke noe lenger, syntes du. Kristus var alt. Utenfor ham ville du heller ikke være noe. «Det gamle er forbi, se, alt er blitt nytt» (2 Kor 5,17).

————————

Du som ennå strever med deg selv: Skal du finne fred, må du gå den samme veien som her er beskrevet. Du må få øye på Guds lam, som bar din synd. Det er det du trenger. Når du får øye på Frelseren, da er du berget.

————————

Slik fant vi livet. Men nå gjelder det at livet holdes oppe og får vokse. Det er ofte den tyngste striden.

Da livets lys rant opp og du så Jesus Kristus som din Frelser, trodde du at alt skulle gå så lekende lett. Veien syntes å ligge så rett og solfylt helt fram til målet. Du glemte at nå skulle du fram på en vei du aldri hadde gått. At porten inn til det nye livet var trang, det visste du, men at veien var smal, det visste du ikke. Nå skulle du lære også det, dag for dag, år etter år, helt fram til livets kveld.

Den lærdom er så besk og sur
som døden selv for vår natur.

På denne veien må vi oppleve at vårt «jeg» stiger fram igjen i så mange skikkelser og vil ta plassen fra ham som en gang ble alt for oss.

Først og fremst har vi så lett for å dra «vårt» inn igjen i selve frelsen, så Kristus ikke får være alene, slik han var den første gangen. Vi kommer slepende med vår erfaring, vår følelse, vår helliggjørelse og mye annet og vil blande det sammen med det Kristus har gjort. Slik blir blikket vårt igjen vendt bort fra ham og til oss selv. Uten at vi selv vet om det, blir vi dratt fra Jesus til Johannes, fra Golgata til Sinai. Kristus avtar for deg, men «du» vokser.

Men du husker hvordan det gikk med dette også. En dag måtte du bøye deg på ny og vende blikket fra deg selv og til Guds lam. Da lysnet det igjen, fordi du så Frelseren. Ja, du så ham større og klarere enn første gangen, og gleden i hjertet var dypere. Du avtok. Han vokste. Slik vil det fortsette å gå helt til den dagen da du «skal se ham som han er» (1 Joh 3,2).

Har du prøvet, tross alt hva du føler,
deg å klynge i tro til hans ord?
Har du smakt av den himmelske glede
som han skjenker til alle som tror?

Den gleden du da smaker, er gleden i Herren. Da blir du sterk.

* * *

Det er sagt at livet med Gud er en skole, og i denne skolen er det tre klasser. I den første klassen holder de på med dette: «Jeg og Jesus.» I den andre klassen er det: «Jesus og jeg.» Men i den tredje klassen er det: «Jesus alene.»

Den tredje klassen er den høyeste vi kan komme i. Den som er utlært der, kan ikke bare si: Han skal vokse, jeg skal avta. Han kan si: Kristus er alt.

«Ham være ære i all evighet!» (Gal 1,5).

1. juledag: En frelser er født

> «Og det skjedde i de dager at det gikk ut et bud fra keiser Augustus at all verden skulle skrives inn i manntall. Dette var den første innskrivning, i den tid Kvirinius var landshøvding i Syria. Og alle gikk for å la seg innskrive, hver til sin by. … Og med ett var det sammen med engelen en himmelsk hærskare, som lovpriste Gud og sa: Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden, i mennesker Guds velbehag» (Luk 2,1–14).
>
> «Men engelen sa til dem: Frykt ikke! For se, jeg forkynner dere en stor glede – en glede for alt folket. I dag er det født dere en frelser, som er Messias, Herren – i Davids by» (Luk 2,10–11).

Det er noe underlig og dragende ved julen. Ingen høytid i året har så sterkt tak i oss som julehelgen. Grunnene til dette er nok mange, og de er ikke alle gode. Men er ikke den dypeste grunnen likevel god?

Mer eller mindre må vi alle se og innrømme at det ikke står rett til med oss. Vi bærer i brystet en mann som anklager oss for synd og truer oss med dom og straff. Ned gjennom tidene har mennesket på forskjellige måter prøvd å få denne brysomme mannen til å tie. Men det har aldri lykkes. Livet har alltid bekreftet at han talte sant.

Gang på gang har det stått fram menn – ofte noen av de beste som slekten har fostret – og ropt ut at nå skulle den dømmende røsten i brystet tie, for nå var vi godt på vei til å seire over det onde. Og folkeskarene har samlet seg om dem i stigende lengsel og håpet på lysere tider.

Vi som ikke lenger er unge, husker nok hvor mange som en tid satte sitt håp til den europeiske kulturen. Nå var vi kommet så langt i kunnskap, dannelse og moral at krig var utenkelig, sa de. Nå hadde folk lært å styre både seg selv og andre. Nå holdt vi på å stige over dørstokken til paradiset. Nå gjaldt det bare å få litt mer kunnskap om hvordan folk skulle leve, så var vi berget for all framtid. Synden var bare en sykdom som en kunne fri seg fra litt etter litt ved å anstrenge viljen og øke kunnskapen og dannelsen. Det trodde mange …

Og så en dag lå den lyse drømmen knust – som et fint glass under en jernhæl. Den vakre bygningen var blåst bort som et strå i stormen. Nå ser alle som vil se, at den høyt priste kulturen bare var et skall, en tynn ferniss utenpå den gamle, onde menneskenaturen. Og den har igjen vist seg å være like rå og vill som noen gang før.

Men likevel vil slekten fortsatt prøve å berge seg selv. Mange – også noen av de største og beste – tviler nok på at det vil lykkes, men de kjenner ingen annen frelser.

Og så slår de igjen inn på den gamle, håpløse veien. Som en såret og blødende mann ligger mennesket nå og stirrer ut i det endeløse rommet etter hjelp. Tårer, blod, sult, frost og sjelesmerte hvor en enn vender seg.

Det bruser og roper: Vi må ut av dette, ut til fred og lykke! Og så renner de hodet i fjellveggen – som så ofte før. Og slik vil det fortsette til slekten ikke orker mer, fordi de leter etter en utvei der ingen utvei finnes.

Men den dømmende mannen inne i brystet tier ikke. Han taler, han roper. Og mennesket må høre, mer eller mindre.

Er det ikke dette som gjør at julen drar oss så sterkt? Vi må innrømme at det står galt til, vi trenger kanskje litt hjelp. Ja, kanskje vi trenger mye hjelp? En frelser! Og nettopp det er det julen minner oss om og gir oss.

* * *

Frelseren er kommet: Jesus Kristus. Han kjenner oss. Han vet at vi ikke kan berge oss selv. Og så har han tatt på seg å berge oss, om han får lov.

Han steg ned til oss. Han lot seg føde som menneske og gikk inn under våre kår. Og fra første stund han trakk pusten her på denne syndige jord, lot han himmelens hærskarer synge ut disse vakre, jubelfylte ordene: En frelser er født!

Tenk om alle mennesker virkelig hørte dette! Tenk om de trodde det og vendte seg til Kristus! Tenk om folk ga opp strevet med å frelse seg selv og søkte frelsen hos Kristus. Da ville gåten være løst med en gang. Men dette har de stolte, selvgode menneskene så vanskelig for å forstå, og de vil heller ikke. Så må de enda en gang prøve sin egen vei.

Men til sist vil alt smuldre bort, og alt håp om redning ved menneskelig makt vil være ute. Først da vil mennesket bøye sin stolte nakke for Jesus Kristus. Det er min faste tro at det ikke finnes noen hjelp for oss utenom Kristus. Men det er også min tro at en gang skal «hvert kne bøye seg» og «hver tunge bekjenne at Jesus Kristus er Herre» (Fil 2,10–11). Måtte ingen av oss være blant dem som må bekjenne dette ved porten inn til den evige død.

Den som kunne hjelpe folk til å se dette! Den som kunne åpne ørene, øynene og hjertene for at Frelseren er født! At tid etter tid skal rulle bort, at folk skal lide og lengte uten å finne Frelseren, det er en sår tanke og en tung byrde for alle som har erfart at Kristus kan hjelpe.

Vår nød er stor,
i dødens natt vi bor.

Men det såreste ved nøden er at folk ikke vil innrømme at de er hjelpeløse.

* * *

Du som leser dette, du som år etter år har hørt ordet om Frelseren, du som satt på fanget til far og mor og lærte å synge om ham som kom til jord – er du frelst? Har du i ham funnet veien ut fra den maktesløsheten og dommen som ligger over livet? Vet du hva det vil si at en frelser er født?

Hvis du ikke vet det, vil jeg be deg så godt jeg kan om at du nå i dag tar imot Frelseren. La ikke flere år av livet ditt gå uten at du finner ham som ga seg selv

for oss, så vi skulle bli frelst. Du synes kanskje at det går an å leve borte fra ham. Men det kommer en dag da du skal dø, en dag da du skal gjøre regnskap for livet ditt for den hellige Gud. Da vil du ikke klare deg uten Frelseren. Han som ble lagt i en krybbe, må stå ved vår side om det da skal gå oss godt.

Kanskje nettopp denne juledagen er den avgjørende dagen for deg. Om du nå ga deg til ham, ville du hele livet bære denne dagen i minnet som den vakreste i ditt liv.

Selv var jeg en gang en vill, tankeløs ungdom uten fred og uten kraft til å seire over en eneste synd i mitt liv. Så kom den store dagen da jeg ga mitt liv til ham som i Guds ord har lovet å frelse meg. Nå er jeg ikke lenger ung, men i alle disse årene har han vært min Frelser – det kan jeg ikke nekte.

Han har aldri snudd meg ryggen, men hjulpet meg i all min maktesløshet og nød. Fikk jeg sår i striden, leget han dem. Gikk jeg med tunge, tvilende tanker, kom han med lys. Alt godt som finnes i mitt liv, har jeg fått av ham.

Det er til denne Frelseren, som jeg selv har lært å kjenne, jeg nå inviterer deg. Jeg kan ikke tvinge deg, vil heller ikke, men jeg kan be deg om å komme. Ikke engang Gud kan tvinge deg.

Men finner du ham,
da finner du alt
hva hjertet kan evig begjære,
da reiser seg straks hvert håp som falt
og blekner så aldri mere.

* * *

Om jeg har lært å kjenne mennesket rett, er det nok mange som gjerne vil bli frelst, men de kan ikke finne fram til frelsen. De lengter etter fred, de ber Gud om å finne freden, de ville gi fra seg hva det skulle være for å få fred, men de kommer ikke lenger. Finnes det ingen utvei?

Jo, her er en utvei, bare du kunne få øye på den. Om du nå ville vende blikket ditt bort fra deg selv bare et lite øyeblikk og se på Jesus Kristus, så var du berget. Men du går bare og grubler over deg selv, og så finner du aldri noe annet enn det som er galt. Så prøver du å rette på det forvendte hjertet ditt, men det mislykkes, og så gir du opp.

Hør nå på meg en liten stund! I hjertet ditt skal du lete etter grunnen til at du trenger en frelser. Når du så har funnet ut at du ikke kan hjelpe deg selv, skal du vende deg til Kristus. Du skal ikke lete i hjertet ditt etter frelsen. Du skal legge hele livet ditt på ham, så tar han din skyld, og du får hans fortjeneste i bytte.

Dette skal du tro. Du skal – i åndelig mening – ta ham i armene dine slik gamle Simeon gjorde (Luk 2,28). Da er du frelst – ikke fordi du er god, men fordi han er det. Dette er veien til Frelseren.

Meg til frelse jeg intet vet
uten deg, Guds Lam.
Naken i din rettferdighet
skjules all min skam.

Hvordan det føles og hvordan det går,
barn skal du enda få være,
og om du synder og anklaget står,
slipper du selv for deg svare;
også i livets mørkeste stund
gjelder der oppe «nådens forbund» –
hvordan det føles og hvordan det går,
barn skal du enda få være.

Men også mange av dem som en gang fant fram til fred og i salig glede sang julesanger, kom på ny inn i mørke og ufred. Det er så mye som møter også en kristen her i livet. Alt går av og til på tvers. Livet ditt ble ikke det du hadde tenkt, enten du ser på det rent menneskelige eller det kristelige. Hjemmet du bygde, og barna Gud ga deg, ble til sorg og klage for deg.

Alt det du var og det du er, ligger over deg som en tung byrde og en mørk sky. Du som var så glad og sang som en lerke, du synger ikke lenger. Du er motløs og tynget av skyld og skam. Fra hjertet strømmer sukk i stedet for sang.

Å ja, det er nok flere enn du som har grunn til å sukke. Vi er mange som bærer på den samme klagen: Det gikk ikke slik vi ville, og slik det også burde ha gått. Vi er mange som skammer oss fordi vi ikke nådde lenger, til ære for ham som ga oss så mye. Men det gir oss verken rett eller grunn til å gi opp og huse tvilende tanker. For også for oss er en frelser født.

Han er ikke født bare for å være vår Frelser den første gangen vi kommer til ham som hjelpeløse stakkarer. Han er heller ikke Frelser bare for dem som har medgang i livet og synes å få alt til å lykkes. Han er vår Frelser alltid – også for dem som ikke får til noe, men som hele livet må ha hjelp igjen og igjen. Slik er han også i denne julehelgen.

Denne trøsten skal du nå gripe på ny, akkurat som du grep den første gangen og fant fred. I dag skal du igjen vende blikket bort fra deg selv og til Frelseren din. Enda en gang skal du legge livet ditt på ham. Om du våger dette spranget, drukner all din sorg og synd i Guds store frelseshav. Så synger du på ny om «fryd og fred», så «helvete må skjelve ved din julesang å høre».

Du motløse, trette kristne, gi din Frelser denne æren! Gi ham den store julegaven som han framfor noe annet setter pris på å få: at du legger livet ditt på ham og tror at han er nok for deg også nå. Da holder du jul etter Guds vilje, fordi du da tar imot Jesus som din Frelser.

Og blandes enn min frydesang
med gråt og dype sukke,
så skal dog korsets hårde tvang
meg aldri munnen lukke.
Når hjertet sitter mest beklemt,
da blir nok frydens harpe stemt
så den kan bedre klinge,
så korset selv, når Jesus vil,
må også hjelpe sjelen til
en lovsang ham å bringe.

2. juledag: Englene

> «Og det skjedde, da englene var fart opp fra dem til himmelen, da sa gjeterne til hverandre: La oss nå gå rett til Betlehem og se dette som har skjedd, det som Herren har kunngjort oss. De skyndte seg av sted, og de fant både Maria og Josef, og barnet som lå i krybben. Da de hadde sett det, fortalte de om det ordet som var talt til dem om dette barnet. Og alle som hørte det, undret seg over det som ble sagt dem av gjeterne. Men Maria tok vare på alle disse ordene og grunnet på dem i sitt hjerte. Gjeterne vendte så tilbake, og de priste og lovet Gud for alt det de hadde hørt og sett, slik det var blitt sagt dem» (Luk 2,15–20).
>
> «Og det skjedde, da englene var fart opp fra dem til himmelen, da sa gjeterne til hverandre: La oss nå gå rett til Betlehem og se dette som har skjedd, det som Herren har kunngjort oss» (Luk 2,15).

Omkring julen og Jesus møter vi noen av de personene i den gamle pakt som står høyest i gudsfrykt og tro. Sett fra den åndelige siden er de blomsten av Israels folk. Deres hjerte og øyne er på en særlig måte åpnet for den frelseren som Gud hadde lovet å sende dem.

Men innimellom alle de menneskene som møter oss i juleevangeliet, dukker det også opp en annen slags skapninger, som vi ikke bør glemme. Det er englene. Nå når himlene har åpnet seg for Guds Sønn, han som er blitt menneske, nå må også tjenerne i himmelen stige ned og blande sin sang med de menneskene som ser morgenstjernen lyse over jorden. De synger ordet om fred ut over vår fredløse jord, de viser folk til Betlehem, der Frelseren er født.

Ut fra det første verset i teksten i dag vil vi stanse en stund ved englene. Vi som lever nå, har altfor lite øye for disse tjenende ånder som Gud har sendt ut for å hjelpe oss i striden for vår tro. Det jordbundne, materialistiske synet har fått altfor stor makt også over de kristne.

Når det hender noe utenom det vanlige, vil vi nesten ikke tro det. Om en eller annen møter en engel, på havet eller på land, tror vi helst at det er drøm eller nerver som har forvirret sansene. Vi setter fine, fremmede navn på slikt – og tror så at vi har funnet en «naturlig forklaring» på det som slektene før oss trodde var «overnaturlig». Men i Guds ord er det sagt oss så klart som dagen at englene går omkring blant oss. Og vil de, kan de vise seg for oss, tale til oss, trøste og veilede oss.

* * *

Noe av det første vi hører om at engler møter mennesker, er da Hagar flykter fra Sara. Da kommer en engel til henne ved en kilde i ødemarken og sier: «Gå tilbake til din frue, og bøy deg under hennes hånd» (1 Mos 16,9).

Abraham sitter i teltdøren sin midt på den heteste tiden av dagen. Han ser opp og får øye på tre menn. Han går dem i møte, hilser på dem og ber dem stikke innom. Den ene var Herren, de to andre var engler. En stund etter går englene til Sodoma for å berge Lot ut av den byen som snart etter blir utslettet.

Da Abraham er blitt gammel, sender han Elieser, tjeneren sin, til sitt eget folk for å finne en hustru til sønnen sin. Tjeneren sier at det kanskje ikke er så sikkert at han kan finne en kvinne som vil reise så langt bort fra hjem og slekt.

Da sier Abraham: «Herren, himmelens Gud, som tok meg bort fra min fars hus og fra mitt fedreland, og som talte til meg og lovte meg med ed, og sa: Din ætt vil jeg gi dette landet – han skal sende sin engel foran deg så du kan hente en kone til min sønn derfra» (1 Mos 24,7). For Abraham var det ikke noe underlig at en engel var tjener for mennesker.

Jakob la seg til å sove under åpen himmel med en stein til hodepute. Han drømte om stigen som var reist mellom himmel og jord, og i drømmen så han englene som steg opp og ned. Da han var på hjemvei fra Laban – som en rik og mektig mann – møtte han en engel som kjempet med ham. Og lang tid etter, da han lå for døden, sendte han bud etter Josef og hans to sønner og sa disse vakre og hellige ordene: «Den engel som forløste meg fra alt ondt, han velsigne guttene» (1 Mos 48,16).

En engel talte til Moses ut av en tornebusk som brant, men aldri brant opp. Da Moses sto ved havet og skulle føre Israel over, står det: «Guds engel, som gikk foran Israels leir, flyttet seg og gikk etter dem. Skystøtten, som var foran dem, flyttet seg og stilte seg bak dem. Slik kom den mellom egypternes leir og Israels leir. På den ene siden var den sky og mørke, på den andre siden lyste den opp natten. Og den ene leiren kom ikke innpå den andre hele natten» (2 Mos 14,19–20).

«Og Herrens engel kom og satte seg under eiketreet i Ofra … Herrens engel åpenbarte seg for ham og sa til ham: Herren er med deg, du djerve kjempe! … Da Gideon så at det var Herrens engel, sa han: Ve meg, Herre Herre! For jeg har sett Herrens engel ansikt til ansikt» (Dom 6,11–12.22).

En engel gikk gjennom assyrernes leir og slo i hjel hundre og åttifem tusen mann på én natt (2 Kong 19,35). Og en engel sto mellom ypperstepresten Josva og Satan (Sak 3,1).

Engler viste seg for Daniel, Sakarias, Maria, Josef og Jesus. Midt på havet i den store stormen står en engel foran Paulus og gir ham mot, så Paulus igjen kunne trøste hele skipsmannskapet (Apg 27,23–24). Peter lå bundet i lenker mellom to soldater i et sterkt fengsel. Da står en engel foran ham og sier: «Skynd deg og stå opp!» – og lenkene falt av ham. Engelen ber ham så: «Spenn beltet om deg og ta skoene på! … Kast kappen om deg, og følg meg!» (Apg 12,7–8).

Da yppersteprestens tjenere kom og ville gripe Jesus i Getsemane, dro Peter sverdet sitt og hogg øret av en mann. Jesus forbyr ham da å bruke makt. Han

sier: «Eller tror du ikke jeg kunne be min Far, og så ville han nå sende meg mer enn tolv legioner engler?» (Matt 26,53).

En gang talte Jesus om de små barna, og om at ingen må få noen av de små som tror på ham, til å falle. Så la han til: «For jeg sier dere at deres engler i himmelen ser alltid min himmelske Fars åsyn» (Matt 18,10).

* * *

Kan noen som leser dette og tror at Guds ord er sant, fortsatt tvile på at englene blir sendt ut for å hjelpe Guds folk på jorden?

La oss stanse ved det siste ordet av Jesus som vi nevnte. Her sier Jesus rett ut at det er engler som har det som sin særlige oppgave å vokte de små barna. Er ikke det en stor trøst for alle foreldre?

Når vi har dette for øye, blir det lettere å forstå hvordan det kan gå til at små barn leker ved fjord og elv, ved stup og svimlende avgrunner uten å ta skade. Ingen mor, langt mindre en tjenestepike, kan holde barnet så fast i hånden som en engel. Der intet menneskeøye ser, der ser engelen. Og der morshånden ikke rekker fram, der står Guds engel som mur og vaktmann.

Når så stunden kommer da mange rammes av det vi kaller ulykker, når barna på en eller annen måte blir tatt fra oss, da kan vi med Guds bok i hånden holde fast på den trøsten at Gud ville det slik. Engelen skulle ikke vokte dem lenger, han skulle bære dem hjem. Om vi ikke forstår det nå, skal vi forstå det senere.

Når barnet drar ut fra hjemmet med sprudlende mot, men lite erfaring, og skjulte farer lurer på den selvsikre og selvhjulpne ungdommen, da holder englene vakt og vern om hver den som ikke med vilje vil styrte seg i avgrunnen. Ja, også mange av dem som solgte livet sitt til undergang, ble møtt og berget av engler.

Og når vi voksne ferdes blant farer av tusen slag på hav og land, er Guds engler med oss. Når fiskeren bare har en tynn planke mellom seg og «en glupende grav», når bølger så høye som hus bryter i le, til lovart og forut, når selv den djerveste og dyktigste sjømann ikke vet hvor han skal styre, da står så ofte en engel ved roret og berger båten i havn.

I den svenske indremisjonens historie fortelles det om den bemerkelsesverdige presten Tolstadius. En gang var han ute og kjørte – så vidt jeg kan forstå, var det i Stockholm. Da han skulle over Skeppsholmsbroen, løp hesten løpsk. Han prøvde å få kontroll over hesten igjen, men det var nytteløst. Det bar ut av veien, bort mellom steiner og berg. Alt håp syntes å være ute.

Men nettopp da tilskuerne med pusten i halsen ventet på det verste, så de en mann i matrosklær som lynraskt kastet seg utfor berget og grep hesten. I samme øyeblikk sto hesten stille. Så tok Tolstadius fram en mynt og ville gi mannen som takk for hjelpen. Men da han rakte ut hånden, var mannen borte. Hvor kom han fra? Hvor ble han av? Rundt omkring fantes det ikke noe sted der en mann kunne gjemme seg.

Bibelen svarer: «Er de ikke alle tjenende ånder, som sendes ut til tjeneste for deres skyld som skal arve frelse?» (Hebr 1,14).

* * *

Det er enda mye mer å si om englene. Det er mange gåter å grunne på, og mer enn én av de store tenkerne og teologene har skrevet tykke bøker om englene og deres vilkår. Det er mye interessant i disse tankebygningene, mange store, vide utsyn som nok kan lokke og dra dem som har lyst til å grunne og granske.

Også om en bare bygger på Bibelen, kunne en trekke fram mye mer om englene enn det som er gjort her. Men jeg vil slutte her. Det jeg ville at dere skulle ta med dere fra ordet i dag, er dette:

1. Det finnes en åndeverden omkring oss. Det er en verden som vi til daglig ikke merker med våre ytre sanser. Men den er like virkelig for det.

2. Til denne åndeverdenen hører englene. De er Guds tjenere, som han sender ut for å hjelpe sine barn på jorden.

Måtte vi som lever nå, sammen med våre fedre ha tro på disse tjenende ånder. Det ville styrke vår tro på Gud og gi oss større frimodighet i livets strid.

Jeg går blant engler hvor jeg går,
de skal meg vel bevare.
Slett intet Satans makt formår
i sådan himmelskare.
Bort, verdens sukk og sorg,
jeg går i engleborg.
Tross noen rører meg et hår,
jeg går blant engler hvor jeg går.

Søndag etter jul: De gamle

> «Og Josef og hans mor undret seg over det som ble sagt om ham. Og Simeon velsignet dem og sa til hans mor, Maria: Se, denne er satt til fall og oppreisning for mange i Israel, og til et tegn som blir motsagt, men også din egen sjel skal et sverd gjennombore, for at mange hjerters tanker skal bli åpenbart. Og det var en profetinne der, Anna, Fanuels datter, av Asjers stamme. Hun var kommet høyt opp i årene. Etter sin jomfrutid hadde hun levd sju år med sin mann. Deretter hadde hun levd som enke til en alder av åttifire år. Hun forlot aldri templet, men tjente Gud i faste og bønn dag og natt. I samme stund sto også hun fram og lovpriste Gud, og hun talte om ham til alle dem som ventet på forløsning for Jerusalem. Da de hadde fullført alt etter Herrens lov, vendte de tilbake til Galilea, til sin by Nasaret. Men barnet vokste og ble sterkt, han ble fylt av visdom, og Guds velbehag var over ham» (Luk 2,33–40).
>
> «Og det var en profetinne der, Anna, Fanuels datter, av Asjers stamme. Hun var kommet høyt opp i årene. Etter sin jomfrutid hadde hun levd sju år med sin mann. Deretter hadde hun levd som enke til en alder av åttifire år. Hun forlot aldri templet, men tjente Gud i faste og bønn dag og natt» (Luk 2,36–37).

Det er noe særlig høytidsfullt ved ordet i dag. En forunderlig dyp og hellig fred, en stille, takknemlig glede, blandet med stille lengsel.

Det er som å sitte i dalen en stille høstkveld når solen synker i havet. Tårene vil komme – ikke skarpe og bitre, men milde og fulle av takk.

Hva er det da ved dette ordet som legger en slik mild stemning over oss? Jo, det er disse to gamle, Simeon og Anna. De har mange og lange år bak seg, et liv fullt av erfaringer, tårer og spørsmål. Og nå sitter de og grunner, venter og spør. De vier sine gamle dager til å møte Gud i hans hus; de faster, venter og ber.

Hva venter de på? De venter på Messias. De venter på Israels trøst, verdens frelser.

De vil så gjerne få se ham før de drar herfra. Og så møter de Gud i bønn og takk og lengsel, dag etter dag og år etter år – og gir ikke opp. Hos Simeon vokser det fram et stille, sterkt håp: Jeg skal få se ham før jeg dør. Gud har lagt den vissheten i hjertet mitt.

Gamle Anna ser ikke ut til å ha fått en slik visshet. Men likevel holdt hun ut, og så grydde dagen også for henne. Solen brøt gjennom den mørke skyen, og begge to fikk se Messias.

Forunderlige gamle! Velsignet være minnet om dem, og velsignet være han som skrev om dem i Bibelen vår.

*

Vi glemmer så ofte de gamle.

De er ferdige med livet og orker ikke mer. For det meste sitter de i en krok og venter på skyssen som skal føre dem over grensen. En gang kunne også de gjøre nytte for seg, men nå er det forbi.

Slik sier andre om dem, og det samme sier de selv.

Disse tankene og denne folkemeningen legger seg tung og trykkende over mangen en gammel. De synker helt sammen, ikke bare fordi de orker lite eller ingenting, men fordi de synes de er i veien. Denne tyngden gjør dem gamle før tiden.

Og de unge legger ofte stein til byrden. De gamle blir glemt, ja, noen ganger nesten holdt for narr. Det er fælt å tenke på. Det er en folkesynd som ligger over mange, mange slekter i Norge, en synd som Gud aldri vil la gå ustraffet. Har han ikke sagt: «Hedre din far og din mor! … for at det må gå deg godt, og du må leve lenge i landet» (Ef 6,2–3)? Han husker nok sine ord.

La meg spørre deg som nå er ung og sprek og har glemt de gamle: Hvem var det som bar deg til verden og tok deg i fanget så mykt og varmt? Hvem var det som våket over deg natt etter natt og slet hardt så du skulle få klær og mat? Hvem var det som ofte lå og ventet på søvnen fordi de var for trette til å sove, og som strakte armene bortover sengen, visne og verkende, fordi de var blitt brukt for mye?

Var det ikke de som nå sitter bøyd i kroken, svaksynte, tunghørte, hjelpeløse og innestengt? Er det ikke din far og din mor?

Og du bryr deg ikke om dem lenger? Du ser kaldt på dem? Du har ikke tid til å sitte hos dem et eneste minutt? Du lar dem være for seg selv i en krok, uten medfølelse og uten kjærlighet?

Var det ikke de som hadde så god tid til deg? Var det ikke de som slet seg ut for deg uten knurr og klage?

Og så takker du dem på denne måten!

Stakkars menneske! Din synd mot de gamle er stor, og straffen din blir tung. Om den ikke når deg før, så vær sikker på at den når deg når du selv blir gammel.

Jeg vil rope ut til hele mitt folk, til hver og en som har med gamle å gjøre, og som har far og mor i live: Vær god mot de gamle!

Vis dem kjærlighet, tjen dem. Sett deg hos dem og snakk med dem, gjør dem godt så langt du kan, i ord og gjerning. Det er den største lykken for de gamle. Det er som en varmende sol i den vemodige høsten. Det er gull og glans over livskvelden for de gamle, og det er Guds velsignelse over deg og kommende slekter.

*

Så har jeg et lite ord til deg, du gamle, som ligner Simeon og Anna. Det vil si du som sitter i kroken din med den gamle, gode boken, du som folder hendene over det hellige ordet og ber Gud om nåde for deg og for dem som vokser opp omkring deg.

Jeg vet hva du tenker på. Du undrer deg over hvorfor du skal være her ennå. Du synes det hadde vært mye rimeligere om du fikk dra herfra. Du synes at du bare er i veien og til bry.

Men hør nå her: Du er ikke i veien. Du er ikke til bry. Vi vil ikke miste deg, vi vil ha deg. Vi vil ha deg hos oss fordi du er vår far eller mor, og vi vil ha deg for våre barns og barnebarns skyld. Vi vet at vi i deg har en stor skatt, både for oss og for dem.

Du bærer oss og barna våre på bønnens armer opp til Gud. De armene er sterke ennå. Du drar Guds velsignelse ned over oss. Vi kjenner det som en mur omkring oss at du ennå er her og tar oss i fanget og bærer oss fram for Gud. Barna våre vet at du ber, og det legger ned i sinnet deres noe fra Gud som de får med seg ut på ferden, der fristelsene venter.

Nei, du gamle, du lever ikke til ingen nytte. Gud vil at du skal være her en tid ennå og tjene ved det alteret der bønnene fra de hellige stiger opp til Gud. Han vil at du skal være her og dra hans velsignelse ned over kommende slekter. Gud har ikke for mange av slike gamle. Heller ikke vi har for mange av dem. Når du er borte, står det et stort rom tomt i hjemmet og i Guds rike på jorden.

Derfor skal du ikke klage, du gamle far og mor, fordi du ennå er her. Du skal heller ikke tro at du lever til ingen nytte på dine gamle dager. Gled deg over at du får leve, og takk Gud for det alteret du har fått reise i ditt ensomme rom. Når du om en liten stund stiger over grensen til det evige liv, skal Frelseren vise deg at han hørte de bønnene du sendte til ham.

Det kan nok hende at du iblant blir trett og lengter etter hvile. Men da skal du huske at det er flere enn du som skal bli frelst. Mens du venter på å stige inn i ditt rette fedreland, kan du få hjelpe en eller annen til å komme etter.

Så lar Vår Herre deg være her så lenge han ser at det er til gagn for deg og for andre, og så tar han deg hjem i den beste time. La så kvelden komme og solen gå ned. Du eier Frelseren og vet veien, og da kan du synge midt i døden:

Når jeg skal tage
mot dødens siste bud,
da kan jeg drage
med glede til min Gud;
hans hånd skal lindre
meg dødens kamp og sved,
hva kan det hindre
at støvet faller ned,
hist skal det tindre
i evig herlighet.

*

Men blant dere gamle som leser dette, er det nok dessverre mange som ikke har funnet fram til den samme lykken som Simeon og Anna. Dere sitter på kanten av graven og er ikke frelst. Dere vet at dere om kort tid skal møte Gud, og likevel er dere rolige og likegyldige. Dere har et langt liv skrevet opp i Guds bok, fylt med synd og skam og motstand mot Frelseren. Snart skal dere fram til regnskap og dom, men ennå vil dere ikke vende om.

Stakkars gamle menneske, tenk deg om før det er for sent! Vil du ikke la deg lokke bort fra din evige ulykke, nå som du i livets kveld får høre at du ennå kan bli frelst?

Kom med hele livet ditt og gi det til Frelseren. Du er ikke for gammel til å bli frelst. Han vil like gjerne frelse deg som et ungt menneske i sin beste alder. Han vil ikke at noen synder skal dø (Esek 33,11).

Om du lar deg frelse nå, skal også du, som gamle Simeon og Anna, få fare herfra i fred. Da er det godt å være gammel, og da er det godt å dø.

Nyttårsdag: Jesu navn

> «Da åtte dager var gått, og han skulle omskjæres, fikk han navnet Jesus, som han var kalt av engelen før han ble unnfanget i mors liv» (Luk 2,21).

Hans navn skal være Jesus.

Det er det enkle, men også det store ordet i teksten i dag. Med det navnet på tungen og med retten til å bære det i hjertet stiger vi over grensen inn i det nye året. Over den første dagen i året skal vi få lov til å skrive Jesu navn. Vi skal få tale om det og synge om det i kirke og bedehus, i hjem og på arbeidsplass, over hele Norges land.

Dette er store ting.

Den som har fått dette navnet til eie, så han kan bruke det på sin ferd gjennom livet, har fått løsningen på livsgåten og nøkkelen til porten inn til det evige liv. For dette navnet viker den engelen til side som vokter veien til livets tre, og vi kan finne hjem igjen til paradiset.

Ja, dette navnet drar himmelen ned på jorden med den frelsen som Gud hadde tenkt ut før han grunnla verden. Med det kan vi, så syndige vi er, tre fram for Gud og møte ham som Far og «få miskunn, og finne nåde til hjelp i rette tid» (Hebr 4,16).

Når jeg det fatt i bønnen får,
straks himlen åpen for meg står,
jeg bær det med i sjel og sinn,
og det bær meg i himlen inn.

*

Hva er det da ved dette navnet som gjør at det kan åpne himmelen for en synder?

Bak dette navnet står Gud med all sin makt, han som rår over himmelen og jorden. Derfor må himlene åpne seg for det. Derfor er Jesu navn sterkere og mer underfullt enn alle andre navn.

Se utover jorden! Finner du noe navn som samler så mye kjærlighet om seg? Og finner du noe navn som er så foraktet og hatet som Jesu navn? Der det blir kjent, deler det menneskene i to flokker.

Det har sin grunn i at det ikke finnes noe annet i hele tilværelsen som kan frelse oss, enn Jesu navn. Når de stolte menneskene ikke vil bøye seg for denne sannheten, løper de hodet mot veggen. De får ikke et eneste løfte fra Gud om

himmelen, om de ellers er aldri så gode og rettskafne. Og så legger de Jesu navn for hat. Men alle som søker frelsen med ærlig vilje etter Guds ord, finner døren inn til Gud åpnet for seg i Jesu navn.

*

La oss så se litt nærmere på rikdommen i dette navnet.

Da Jesus la ut om dette for disiplene sine, var det særlig to ting han trakk fram. Det første var at de skulle gå ut i hele verden og forkynne omvendelse og syndenes forlatelse for alle folk i hans navn (Luk 24,47).

Hva vil det da si at vi skal få syndenes forlatelse i Jesu navn?

Det vil si at han er ansvarlig for syndenes forlatelse. Ordet som vi skal bære ut til alle folk og be dem ta imot og tro, det står Jesus inne for. Ikke den som bærer det fram, ikke den som tar imot det, men han som har befalt oss å bære det ut og sagt at vi skal tro det.

Når så du eller jeg eller hvem som helst tar imot ordet om syndenes forlatelse, står Jesus ansvarlig for det overfor Gud.

Er ikke det stort?

Har du fått øynene opp for det?

Syndenes forlatelse er altså ikke grunnet på det du er, eller på det du synes om deg selv, det du føler og mener. Nei, den er grunnet på Jesus Kristus. Han har «ved seg selv» renset oss fra våre synder (Hebr 1,3)[1], og han står inne for det med sin person og sitt navn i all evighet.

Det er nok ikke for mye å si dette flere ganger, for det ser ut til at vi har så tungt for å fatte det. Vi strir og strever med så mangt for å bli slik at vi kan tro at vi er frelst. Vi tror at vi kan tro når vi er slik vi mener vi bør være, når vi kjenner litt godt i hjertet. Men når det lille gode der inne har tint helt bort, og vi bare ser ondt i hjertet, da tviler vi.

Er du en av dem?

Da har du ikke fått øye på det du eier i Jesu navn. Og så roter du ditt eget stakkars navn sammen med hans når det gjelder syndenes forlatelse.

Dette er helt galt.

Troen på syndenes forlatelse skal du bygge bare på Jesu navn. Grip det, så bygger du frelsen helt på Jesus, og det er nettopp det du skal.

Når du står i bunnløs gjeld og en annen betaler alt for deg, hva har du da å gjøre? Det du er, det du tror at du er, det du synes og ikke synes – har det noe med saken å gjøre? Er ikke gjelden din betalt like fullt?

Jesus har betalt din gjeld. Vi har syndenes forlatelse i hans navn.

Du kan ikke tro, akk, men kjære, så hør:
Gud har jo sin Sønn for deg givet!
Kom hit, kom til korset, se Lammet som dør!
Dets blod har ervervet deg livet
og synden fra verden borttaget.

Her er det også på sin plass å minne om at Jesus ikke sier at vi skal forkynne syndenes forlatelse i Guds navn eller i Faderens navn, men i hans navn. Skulle

[1] NB: «Etter at han hadde fullført renselsen for våre synder».

ikke dette være noe å tenke på for alle dem som setter Jesu ord så høyt, og som samtidig tror at vi kan gå rett til Gud uten Jesus som mellommann?

Syndenes forlatelse er ikke grunnet på Guds kjærlighet i seg selv, men på Guds kjærlighet i Kristus.

Gud er ikke en søt, troskyldig bestemor som tilgir oss syndene og tar oss på fanget fordi han synes synd på oss. Gud tilgir synden for Jesu skyld.

Utenfor Jesus Kristus er hvert menneske ansvarlig for sitt eget liv. Men for den som overgir seg til Kristus, svarer Kristus – så lenge en er hos ham. Med alt det han har gjort og er for oss, står han fram for Gud og taler vår sak.

Vi kan aldri tre fram for Gud på eget ansvar og i vårt eget navn, ikke engang i vårt kristennavn. Alt som skal føre oss over grensen inn til Gud og gi oss syndenes forlatelse, velsignelse og hjelp fra himmelen, i stort og smått, det får vi bare i Jesu navn.

Vi har ingen vei til Gud utenom dette navnet.

For en tid siden skulle en mann bygge seg hus, men selv hadde han ingen penger å bygge for. Han gikk til banken og spurte om han kunne få låne. Jo, han skulle få låne dersom han fikk tre gode menn til å kausjonere for ham. Denne mannen var så heldig at han hadde en god venn som var rik. En dag tok han mot til seg og spurte vennen om han kunne få bruke navnet hans i banken. Den rike svarte ja og skrev selv navnet sitt på papiret, og med det gikk mannen til banken.

Det gikk et smil over ansiktet til bankmannen, og han sa: «Ja, du er heldig som har fått komme hit med dette navnet.» «Ja, men,» sa han som skulle låne, «jeg har bare ett navn ennå, og du sa at jeg måtte ha tre.» «Å, vi har nok med dette ene,» var svaret. «På dette navnet kan du få alt du trenger og mer til.»

Det er nok mange i vår tid som forstår hva det vil si å få gå til banken med en rikmanns navn når de trenger penger. Men så mange, så mange forstår ikke hvilket navn de har fått å gå til Gud med når de er fattige og syndige og skyldige i samvittigheten. Da våger de seg ikke fram for Gud, men står motløse og tvilende og ser verken råd eller redning.

Om du visste at du eier Jesu navn, og at du med det kan stå frimodig fram for Gud, ville du aldri være bundet og innestengt, motløs og håpløs. Da ville du se at da Gud ga oss Jesus, ga han oss alle ting med ham (Rom 8,32). Med det navnet har du nøkkelen til Guds grenseløse rikdom, inn til en daglig, full syndsforlatelse.

Som et skjød det navn deg være,
hvortil du i nød og strid
all din kummer kan frembære
og der hvile med tillit.
Når vi i det navn oss bøye,
beder Gud i ydmykhet,
da vår Fader i det høye
sender nådegaver ned.

Med dette navnet skal vi få møte de kommende dagene.

Ingen vet hva de bringer oss – og godt er det. Men det vet vi: Så lenge vi får eie Jesu navn og tre fram for Gud med det, så lenge kan ingenting «skille

oss fra Guds kjærlighet i Kristus Jesus, vår Herre» (Rom 8,39), og så lenge står himmelen åpen over oss i nåde.

*

Det andre som Jesus lærer oss om sitt navn, er at vi skal be til Gud som Far i hans navn.

Har vi noe å be om, skal vi gå rett til Faderen i hans navn. Han taler til og med så sterkt om dette at han sier:

«På den dagen skal dere be i mitt navn. Og jeg sier dere ikke at jeg skal be Faderen for dere. For Faderen selv elsker dere, fordi dere har elsket meg og trodd at jeg er utgått fra Gud» (Joh 16,26–27). «Dere har ikke utvalgt meg, men jeg har utvalgt dere, og bestemt dere til å gå ut og bære frukt. Og deres frukt skal vare, for at Faderen skal gi dere alt det dere ber ham om i mitt navn» (Joh 15,16).

Her har Jesus sagt oss rett ut at vi skal be til Faderen, og at vi skal gjøre det i hans navn.

Har du hørt noen av de mange som ber, og som nesten alltid ber til Jesus, men sjelden eller aldri til Faderen i Jesu navn? Vi har mange slike som ber. De ser ikke ut til å ha fått øye på Jesu klare ord om hvem vi skal be til.

På en måte betyr det vel ikke så mye for Gud hvilket navn vi nevner når vi ber, enten det er Jesu navn eller Guds farsnavn. Gud ser ikke på ordene, han ser på hjertet. Likevel kan det hende at dette å be bare til Jesus springer ut av et skjevt syn både på Jesu frelsesverk og på Gud som vår Far i Kristus.

Det er stort, som det står i salmen, at vi kan «for tronen gå og sige: Fader, ditt barn du hjelpe må; o Gud, hvor lader det deilig der å stå!» Men om dette «deilige» vet de lite som ikke har funnet fram til Guds farshjerte med sin bønn i Jesu navn.

O Jesu navn, o søte ord,
et paradis på denne jord,
en rose full av livsens kraft,
en drue full av himmelsaft.

Måtte vi alle finne og eie denne rosen som er full av livskraft! Da skal denne kraften bære også oss inn i himmelen.

I dette navnet vil vi gå inn i det nye året. I dette navnet vil vi tro syndenes forlatelse, i dette navnet vil vi gjøre vårt arbeid og be vår bønn, og i dette navnet vil vi gå gjennom døden og inn i herlighetens evige rike.

Vi bær det med i sjel og sinn,
og det bær oss i himlen inn.

Kristi åpenbaringsdag: Hvorfor finner du ikke fred?

> «Da Jesus var født i Betlehem i Judea, i kong Herodes' dager, se, da kom noen vismenn fra Østerland til Jerusalem. De sa: Hvor er den jødenes konge som er født nå? For vi så hans stjerne i Østen, og er kommet for å tilbe ham. Da kong Herodes hørte det, ble han forferdet, og hele Jerusalem med ham. Han samlet alle yppersteprestene og folkets skriftlærde og spurte dem ut om hvor Messias skulle bli født. De sa til ham: I Betlehem i Judea, for så er skrevet ved profeten: Du Betlehem i Juda land er slett ikke den ringeste blant fyrstene i Juda. For fra deg skal gå ut en høvding som skal være hyrde for mitt folk Israel. Da kalte Herodes hemmelig vismennene til seg, og spurte dem nøye ut om tiden da stjernen hadde vist seg. Så sendte han dem til Betlehem og sa: Gå av sted og spør nøye ut om barnet. Og når dere har funnet det, da meld fra til meg, for at også jeg kan komme og tilbe det. Da de hadde hørt hva kongen sa, dro de av sted. Og se, stjernen som de hadde sett i Østen, gikk foran dem inntil den kom og ble stående over stedet der barnet var. Og da de så stjernen, ble de over all måte glade. De gikk inn i huset, og fikk se barnet med Maria, dets mor, og de falt ned og tilba det. Så åpnet de skrinene sine og bar fram gaver til barnet: gull, røkelse og myrra. Men da de i en drøm ble varslet at de ikke skulle vende tilbake til Herodes, dro de en annen vei hjem til landet sitt» (Matt 2,1–12).
>
> «Og da de så stjernen, ble de over all måte glade. De gikk inn i huset, og fikk se barnet med Maria, dets mor, og de falt ned og tilba det. Så åpnet de skrinene sine og bar fram gaver til barnet: gull, røkelse og myrra. Men da de i en drøm ble varslet at de ikke skulle vende tilbake til Herodes, dro de en annen vei hjem til landet sitt» (Matt 2,10–12).

En stjerne viste veien for vismennene fra Østerland.

Til denne dag har ingen vitenskapsmann funnet veien som denne stjernen fulgte. Heller ikke har noen funnet selve stjernen som lyste vismennene fram til stallen, der de møtte verdens frelser. Det er vel også god grunn til å tvile på at de noen gang vil finne den.

De menneskene som kjenner denne vakre fortellingen, vil alltid dele seg i to flokker: de som tviler, og de som tror.

Men hva skulle hindre ham som kan bo i ord, i ild og i skyen, i også å gå inn i en stjerne og gjennom stjernen føre spørrende og lengtende hedninger til Jesus? Han som gir lys til alle stjernenes myriader, kan ikke han lyse gjennom en stjer-

ne? Og han som har staket ut veien for alt som beveger seg i verdensrommet, kan ikke han lage en ny vei for en ny stjerne? Eller kan han ikke sette en engel på himmelen til å lyse som en stjerne? De som tviler på dette, tror heller ikke på en allmektig Gud.

*

Fra dette ordet om vismennene fra Østerland lyser en stor trøst mot oss: De menneskene som søker sannheten med ærlig sinn, kan Gud føre fram til lyset på forunderlig vis.

Jeg kan ikke løse den gamle gåten om en ærlig hedning kan møte Frelseren uten gjennom Guds ord. På den ene siden er så mye sikkert at Gud ikke har vist oss noen annen vei. Men på den andre siden er det like sikkert at Gud har mange forunderlige veier som han kan bruke om han vil.

Hvordan vismennene fikk vite gjennom stjernen at den store kongen var født i jødenes land, får vi vel ikke greie på før vi møtes med dem i det evige liv. Men vi vet at Gud sendte en engel til hedningen Kornelius, og at han sendte Filip til hoffmannen hos dronningen av Etiopia. Begge disse søkte fred, og Gud sendte dem hjelp på uvanlig vis.

Hva skulle hindre ham i å gjøre det, han som er allmektig?

Jo, han kunne, og han kan det den dag i dag.

*

Også i dag er det mange som leter etter sannhet. Også i dag er det mange som leter etter Jesus. Og ikke så rent få finner ham.

Men mange kommer aldri lenger enn til å lete etter Frelseren. De finner ham ikke, enda de har kjent Guds ord og veien til frelse fra de var små.

Her tenker jeg ikke på den store mengden som ikke bryr seg om verken Gud eller Satan. Jeg tenker på alle de alvorlige, religiøse menneskene som går i kirke og bedehus søndag og hverdag år etter år, og aldri kommer lenger enn til å høre om Frelseren og spørre etter ham.

Det er så sant som det står i salmen:

På jorden er en liten hjord
som haver for seg Herrens ord
uti den kristne kirke;
men deriblant der finnes skal
til denne dag et ringe tall
som Gud i sannhet dyrke.

Hvordan kan det ha seg at disse mange aldri finner fram?

Et eller annet sted må det være en brist i sjelen. Det må være et skjult rom som slike folk ikke vil låse opp, verken for Gud eller mennesker. De må ha et delt sinn, et uærlig hjerte. På det avgjørende punktet stanser de. Når de skal stige over grensen, smyger de seg unna. Kanskje er det en synd de ikke vil slippe, en kamerat som holder dem tilbake, et delt hjerte som sier nei.

Og så tror du at du skal få smyge deg inn gjennom døren til Guds rike med et delt hjerte. Men det går ikke.

Jesus Kristus, som er sannheten og livet, kan frelse fra all synd. Men han kan ikke bo i et delt hjerte, et hjerte som vil eie både synden og Kristus.

«Dere skal søke meg, og dere skal finne meg når dere søker meg av hele deres hjerte» (Jer 29,13). Det ordet står fast.

Alle dere som søker frelse uten å finne den: Vil dere ikke en gang stille dere fram for Guds åsyn med hele deres liv, uten noen annen tanke enn denne ene: å finne frelsen, hva det enn måtte koste?

Å, du, hvor mange det er som går med et stykke på veien, men stanser opp når de skal stige over grensen! Da blir det for alvorlig, da blir det for mye «pietisme» og «fanatisme», og så sier de stopp. Når en kommer så langt at en må miste livet for å berge livet (Matt 16,25), da vil de ikke være med.

Og så kommer de aldri lenger.

Her går tusenvis av mennesker og spør og spør og spør. De går rundt i ring som en bjørn i bur, som ser maten utenfor jernstengene, men ikke kan få tak i den.

For de fleste av disse ender det med at de slår seg til ro i den store, tøyelige sekken som heter «religiøsitet». De blir med i et eller annet kristelig eller kirkelig arbeid og går jevnlig på møter og til gudstjeneste. Det er som en lindrende salve på det blødende såret, en vuggesang for den urolige samvittigheten.

Og det verste av alt er at de får medhold og trøst fra mange prekestoler. Det står leiesvenner på mer enn én prekestol og roper ut til folket at disse som aldri kom over grensen, er gode kristne. De sier: «Fred! Fred!» – og det er ingen fred (Jer 6,14).

For en straff alle disse falske trøsterne en gang vil få, når de skal møte Gud og alle de menneskene som de har ført vill!

Du som vil bli en kristen: Du må sette livet inn. Du må kaste alt annet til side for dette ene: å rive Guds rike til deg (Matt 11,12). Selv det beste i livet må bort dersom det hindrer deg i å vinne fram til Gud. Paulus sier: «Men det som var en vinning for meg, det har jeg for Kristi skyld aktet som tap» (Fil 3,7). Han vant fram.

Det skal du også gjøre.

Stjernen skal lyse deg fram til din Frelser. Da kommer Guds Ånd og tolker Jesus for hjertet ditt, og du er frelst. Ingen kan si hvordan dette går til. Det er livets store under: en synder født av Gud. Men for deg er det nok at du har funnet ham og er frelst.

*

Ordet i dag viser oss enda en lærdom som vi vil stanse ved.

Vismennene fikk visshet fra Gud om at de ikke skulle dra hjem igjen samme vei som de kom. Dro de samme vei hjem, ville de møte Herodes, som prøvde å drepe den Frelseren de hadde funnet.

Jesus var i fare da han ble født til verden. Og han er i fare hver gang han blir født i et synderhjerte. Derfor kan heller ikke du og jeg gå den samme veien som før, om vi vil at Jesus skal leve i oss.

Vi må gå en ny vei og søke et nytt selskap. Gjør vi ikke det, vil det være vanskelig, ja, rent umulig, å beholde den Frelseren vi har funnet.

Mange har ment, og mange mener den dag i dag, at de godt kan være kristne uten å gå en ny vei, uten å gi opp det gamle selskapet og de gamle kameratene. Og så blir de værende der også etter at de har funnet Frelseren.

Og påfallende nok: Slik Herodes ville at vismennene skulle komme til ham etter at de hadde funnet Jesus, vil verdslige mennesker ofte også nå at vi skal komme og være sammen med dem som før, når vi er blitt kristne.

Det lyder så forførende og ser så riktig ut når de ikke vil slippe oss. «Dere kunne kanskje vinne oss også,» blir det sagt. «Dere vil vel ikke gå fra oss nå, bare fordi dere tror at dere er blitt bedre enn oss?»

Slik lar mange seg forføre, og så blir det ikke noe klart skille mellom kristendom og verdslighet. Og så blir kristendommen hos disse menneskene en blanding av verdslighet og kristendom. Til sist var det nesten ingenting som var synd lenger, fordi den Jesus som var født i hjertet, ble myrdet. Eller rettere sagt: Du hadde mistet din Frelser, og med ham gudslivet.

Denne faren lurer særlig på oss kristne som lever nå. Den strenge pietistiske tiden, da nesten alt som hørte denne verden til, var synd, er nå forbi. Nå holder vi på å gå for langt til den andre siden.

Den kristne ungdommen skal være sammen med den verdslige ungdommen, i lag og lek og det som verre er. I stedet for frisinn blir det lettsinn, i stedet for vakkert og sømmelig kledde ungdommer blir det pyntedukker, og i stedet for kristendom blir det en grå sammenblanding som ikke hører hjemme noe sted.

Om min røst kunne høres, ville jeg rope ut til alle kristne og advare dere mot den veien. Den er farlig, mye farligere enn mange tror. Jeg vet at den er farlig, for jeg har prøvd den, og jeg advarer andre ut fra egen, dyrekjøpt erfaring.

Det er bedre å være litt for redd enn for lite redd.

Søk samfunn med Gud i Bibelen og i bønnekammeret, og søk samfunn med Guds folk. Det er den veien du og jeg skal gå. Gå så ut blant dine medmennesker som en kristen, og la ikke dem dra deg med seg, men dra du dem til Gud.

På denne veien får du kraft til å nå hjemlandet fri og frelst.

Kom, brødre, la oss haste,
vår aften kommer nær,
vi verden fra oss kaste
og alt som hefter her;
kom, la oss fatte mot
i Åndens kraft å vandre
til himlen med hverandre,
så blir vår ende god.

1. søndag etter Kristi åpenbaring: Foreldre og barn

> «Hvert år dro foreldrene hans til Jerusalem til påskefesten. Og da han var tolv år gammel, dro de dit opp, som skikken var ved høytiden. Og da de hadde vært der disse dagene til ende og de dro hjem igjen, ble barnet Jesus tilbake i Jerusalem, og foreldrene hans visste det ikke. Men da de trodde at han var i reiseføIget, gikk de en dagsreise fram og lette etter ham blant slektninger og kjente. Da de ikke fant ham, vendte de tilbake til Jerusalem og lette etter ham. Og det skjedde etter tre dager at de fant ham i templet. Der satt han midt blant lærerne og hørte på dem og spurte dem. Og alle som hørte ham, var forundret over hans forstand og over de svarene han ga. Da de så ham, ble de forundret, og hans mor sa: Barn, hvorfor gjorde du dette mot oss? Se, din far og jeg har engstet oss og lett etter deg. Og han sa til dem: Hvorfor lette dere etter meg? Visste dere ikke at jeg må være i min Fars hus? Men de forsto ikke det ordet han talte til dem. Så gikk han med dem og kom til Nasaret, og han var lydig mot dem. Men hans mor gjemte alle disse ordene i sitt hjerte. Og Jesus gikk fram i visdom og alder og i velvilje hos Gud og mennesker» (Luk 2,41–52).
>
> «Og da han var tolv år gammel, dro de dit opp, som skikken var ved høytiden. … Så gikk han med dem og kom til Nasaret, og han var lydig mot dem. Men hans mor gjemte alle disse ordene i sitt hjerte. Og Jesus gikk fram i visdom og alder og i velvilje hos Gud og mennesker» (Luk 2,42.51–52).

Bibelen forteller oss ikke mye om Jesu barndomsdager. Bare én eneste gang får vi et lite glimt, og så blir alt stengt og forseglet.

Opp gjennom tidene har mange foreldre ønsket å få se inn gjennom døren til det hjemmet der Jesus vokste opp. De har villet se hvordan Josef og Maria bar seg at med dette underlige barnet, og hvordan barnet var mot foreldrene. Men det skulle ikke bli oss til del. Hvorfor Gud ville det slik, er skjult i hans hjerte.

Men tenker vi oss litt om og ser godt etter, kan det hende at vi har fått vite så mye om Jesu barndom som vi har bruk for.

*

Det ene vi får vite, er at foreldrene hadde omsorg for barnet. De lærte barnet å kjenne Guds ord, og de tok ham også med seg så han fikk høre ordet.

Vi kan nok være sikre på at ingen var mer trofaste til å gå i synagogen i Nasaret enn Josef og Maria og Jesus. Der har nok barneørene hans tidlig åpnet seg for

de underlige ordene som ble lest fra «skriftene». Den store visdommen som han la for dagen da han som tolvåring sto blant de skriftlærde i templet, var lagt inn i sjelen hans av foreldre som hadde omsorg for barnet sitt, og av et voksende kjennskap til Guds ord.

Like sikkert som han lærte lydighet av det han led (Hebr 5,8), like sikkert måtte han lære å kjenne sin himmelske Far gjennom Guds ord. Om det ikke var slik, ville det ikke være noen mening i ordene om at han «gikk fram i visdom og alder og i velvilje hos Gud og mennesker».

Vi må aldri glemme at Jesus var et virkelig menneske.

Den omsorgen foreldrene hadde for Jesus, kommer sterkest og finest fram da han ble borte for dem. Da de så at han ikke var med på hjemveien, tenkte de ikke som så: «Å, han kommer nok, han er så stor nå at han klarer seg selv. La ham stelle seg som han vil; ungdom er ungdom; de har så mye å se på, de finner seg snart kamerater.» Nei, slik tenkte de ikke. De snudde med en gang og sparte ingen umak for å finne gutten.

Da de så finner ham, bryter all den smerten og spenningen moren har båret på, ut i disse ordene: «Se, din far og jeg har engstet oss og lett etter deg» (Luk 2,48).

Jesu foreldre lignet ikke de mange i vår tid som lar tjenestefolk stelle med barna. De låser barna inne når de går i teateret eller på kino, eller de sender dem rett og slett ut på gaten og lar dem fly vilt omkring og seile sin egen sjø til langt på kveld.

Vi klager over lovløsheten og lysten til revolusjon hos arbeiderne, og vi har nok grunn til det. Men vi har mye større grunn til å føre klage mot overklassen. Den største faren for samfunnet kommer ovenfra. Bare se inn gjennom døren hos dem som går under navnet fine folk – ikke fordi de alltid er fine i sinnelag og ferd, men fordi de har mange penger og innbiller seg selv og andre at de er fine.

De skammer seg ofte over å leie sitt eget barn på gaten, men det er «fint» å leie en – hund. Det «tar seg ikke ut» med et barn på fanget eller i sengen – selv om det er ens eget barn – men en katt eller en hund på fanget eller i sengen, det «tar seg ut». Det er «fint».

Mange foreldre lever nå på den måten, og ingen sier et alvorsord til dem. Ingen sier at de er farlige for samfunnet. Men får en først øynene opp for det, skal det ikke mye vett til for å skjønne at slike foreldre fører barna sine på ville veier og kan bli til større skade for samfunnet enn mangen en revolusjonstaler.

Far og mor: Lær av Josef og Maria å kjenne ansvaret for barna! For far og mor må omsorgen for barna være livets høyeste og kjæreste plikt. All moro, alt selskapsliv, ja, selv det å høre Guds ord, må vike til side for barna. Er du ikke trygg på at barnet ditt er i gode hender, så bli hjemme, selv om du er bedt i selskap hos gode venner og kristne mennesker. Du tjener ofte Gud mer ved å ta vare på de små enn ved å høre Guds ord.

Ingen gjør større arbeid på jorden enn den far og mor som kjenner ansvaret for barna og bøyer seg under det.

Men her må jeg nesten si meg selv litt imot, så jeg ikke tar motet fra dem som trenger trøst. Jeg vet at det har levd, lever og kommer til å leve foreldre som

frykter Gud, og som sitter innestengt blant mange barn og mye arbeid år etter år. Strev og bekymring tærer på motet og på troen.

Du føler deg så grenseløst fattig og sulten i åndelig forstand. Så kommer det en mann til bygda eller byen og taler Guds ord, og du ville så gjerne gå og høre. Men barna – hvem skal passe dem? Du har ingen til å gjøre det. Så ber du Gud om at han skal passe dem denne kvelden. Du får et indre svar om at han vil gjøre det, og så går du. Du kommer hjem igjen trøstet av ordet, med nytt mot i sjelen, og barna har ikke manglet noe.

Du spør meg om du gjorde galt i dette.

Nei, det gjorde du ikke. Det var ikke likegyldighet overfor barna som gjorde at du gikk. Og den som i samfunn med Gud får visshet for det han gjør, han gjør rett.

Med denne merknaden vil jeg igjen be alle foreldre om å kjenne seg ansvarlige overfor Gud for sine barn. Også mange kristne mennesker viser i vår tid en fæl likegyldighet på dette området. Og fordi vi glemmer vårt ansvar, blir barna egenrådige og fører skam både over oss og over kristennavnet.

«Det et menneske sår, det skal han også høste» (Gal 6,7).

*

Så er det et annet spørsmål som mange kristne er opptatt av, og som ordet i dag gir oss rett til å ta opp. Det er dette: Skal vi ta barna våre med i kirken eller på bedehuset når det bare blir talt til voksne?

Jeg tror at vi skal ta dem med når de er så store at de har vett til å være rolige.

Ja, men når de ikke forstår noe?

Å, de forstår mer enn de voksne tror!

Noen har evne til å tale slik at barnet hører det, griper det og aldri glemmer det, selv om det er dype, guddommelige sannheter. Kan en bare finne den rette døren til barnesjelen, gror ordet bedre der enn mange av oss tenker. Og den døren kan en finne.

La barna være med deg og høre Guds ord. La dem bli kjent der hvor du hører ordet, synger og ber sammen med andre kristne. At barnet går den veien med hånden sin i mors hånd, blir ikke så lett glemt.

Når mors hånd er visnet og barnet ferdes ute i den vide verden, kan livets strøm føre det forbi en mor som går med barnet sitt for å høre Guds ord. Da husker nok den voksne mannen – kanskje egenrådig også – den hånden som holdt hans på den samme veien. Slik kan mors hånd enda en gang lede gutten sin, ikke bare til kirke og bedehus, men til Frelseren.

Det har hendt mangen en gang. Det kan hende også med ditt barn.

*

Men ordet i dag taler ikke bare til far og mor, det taler også til barna. Det står så enkelt og stort: «Så gikk han med dem og kom til Nasaret, og han var lydig mot dem» (Luk 2,51).

Trenger vi å vite mer om barneårene hans?

Hvert barn som vil leve rett, kan finne all den livsvisdommen det trenger, i disse ordene. De er lette å lære, men tunge å holde.

Dette å lyde foreldrene, det er den store kunsten for barnet. Er du et lydig barn, har du gitt foreldrene dine mer enn nok lønn for alt strevet de har hatt med deg. Samtidig har du fått nøkkelen til et lykkelig liv – her på jorden.

Det eneste av de ti budene som det er knyttet et løfte til, er dette: «Hedre din far og din mor! … for at det må gå deg godt, og du må leve lenge i landet» (Ef 6,2–3). Alle som lyder foreldrene sine, bærer med seg Guds velsignelse når de går ut fra farshjemmet. Og den som har Guds velsignelse, har den største arven noen kan få.

Hør dette, alle dere barn som leser disse ordene: Be Gud om kraft til å lyde far og mor! Selv om det ofte kan koste deg en glede, en fritime, et samvær fullt av moro og mangt annet som du er glad i – la det fare, alt sammen, dersom du kan glede foreldrene dine med det, eller om du vet at far og mor er mot det.

Lyd foreldrene dine i alt som ikke strider mot samvittigheten din og mot Guds ord. Gud vil velsigne deg for det. Det skal du få erfare i det livet som ennå ligger foran deg.

Slik Jesus «gikk fram i visdom og alder og i velvilje hos Gud og mennesker», skal også du gjøre det, om du lyder foreldrene dine i alt som er rett og godt.

O Jesus, som forsto foreldres rett
og med dem kom
så lydig og så from
til det ringe Nasaret:
lær du meg så
lyde Gud og hans bud,
foreldre også med
en ydmyk kjærlighet,
at jeg som i alder må
frem i Herrens visdom gå
og din nåde evig få.

2. søndag etter Kristi åpenbaring: Jesus i bryllup

> «Den tredje dagen var det bryllup i Kana i Galilea, og Jesu mor var der. Også Jesus og disiplene hans var innbudt til bryllupet. Da det ble mangel på vin, sa Jesu mor til ham: De har ikke vin. Jesus sa til henne: Kvinne, hva vil du meg? Min time er ennå ikke kommet. Hans mor sa til tjenerne: Hva han sier til dere, det skal dere gjøre. Nå sto der, etter jødenes renselsesskikk, seks vannkar av stein, hvert på to eller tre anker. Jesus sa til dem: Fyll karene med vann! Og de fylte dem til randen. Så sa han til dem: Øs nå opp og bær det til kjøkemesteren! Og de bar det til ham. Kjøkemesteren smakte på vannet som var blitt til vin. Han visste ikke hvor den kom fra. Men tjenerne visste det, de som hadde øst opp vannet. Kjøkemesteren kalte da på brudgommen og sa til ham: Hver mann setter først den gode vinen fram, og når de er blitt drukne, da den ringere. Men du har gjemt den gode vinen til nå! Dette sitt første tegn gjorde Jesus i Kana i Galilea og åpenbarte sin herlighet. Og disiplene hans trodde på ham» (Joh 2,1–11).
>
> «Den tredje dagen var det bryllup i Kana i Galilea, og Jesu mor var der. Også Jesus og disiplene hans var innbudt til bryllupet» (Joh 2,1–2).

Jesus blir bedt i bryllup. Han tar imot innbydelsen og drar til bryllupsgården sammen med disiplene. At også hans mor er bedt, tyder på at de var i slekt med brudeparet.

At Jesus var med i bryllupet, kan vi nok gå med på, og så vidt jeg vet, er det ingen som undrer seg over det. Men at han lager vin til gjestene, er verre å skjønne for oss som lever nå. Han lager vinen ved et under, og det er attpåtil det første underet vi hører om etter at han sto fram for folket.

Men var det alkohol i denne vinen? På det spørsmålet er det brukt mange ord og mye blekk og trykksverte. Jeg har ingen klar mening om dette, for Guds ord lar oss ikke få vite det. Jeg vil bare si så mye at det ville være rart om han som ellers dømmer så hardt rusdrikk og dem som lager slik drikk, selv skulle gjøre det han i sitt ord refser andre for.

«Ve dem som står tidlig opp om morgenen og jager etter sterk drikk, som sitter langt utover kvelden, glødende av vin!» (Jes 5,11).

«Ve dem som er helter til å drikke vin og dyktige til å blande sterk drikk» (Jes 5,22).

Merk at her står det «sterk» drikk. I Guds ord blir drankeren satt side om side med tyven, baktaleren, røveren og den pengegriske. Ingen av dem skal komme inn i Guds rike (1 Kor 6,10). Er det noen kristen her som tviler på at Jesus står ved disse ordene?

Guds ord sier ikke at det er synd å smake vin og annen drikk som det er alkohol i. Det er de som drikker seg fulle, som blir fordømt. Det står fast. Men like sikkert er det at Guds ord stiller dem som aldri smaker rusdrikk, fram som et forbilde. Tenk bare på nasireerne og rekabittene (4 Mos 6; Dom 13; Am 2; Jer 35).

Derfor har vi rett til å si at de som holder seg borte fra all rusdrikk, gjør en god gjerning, enten de gjør det for sin egen skyld eller for å hjelpe andre med sitt forbilde. Derfor sømmer det seg, først og fremst for en kristen, å holde seg borte fra rusdrikken.

Jeg gjentar det: Guds ord har ikke sagt at vi kristne skal være avholdsfolk. Også på dette området lever vi under frihetens lov. Men husk dette: Den samme mannen som advarer oss mot dem som sier: «Ta ikke! Smak ikke! Rør ikke!» (Kol 2,21), han har også sagt: «Derfor, om mat volder min bror anstøt, da vil jeg aldri i evighet ete kjøtt, for at jeg ikke skal bli til anstøt for min bror» (1 Kor 8,13).

Han som var fri overfor alle, gjorde seg selv til alles trell (1 Kor 9,19). Det er det rette kristensinnet.

*

Men det som er hovedsaken i dagens tekst, er ikke spørsmålet om vinen. Det første og fremste i teksten er at Jesus går inn gjennom døren til to som skal bygge seg et hjem.

Straks Jesus står fram for folket som lærer, profet og frelser, går han inn i en bryllupsstue og gjør sitt første under der og viser sin herlighet. Hvorfor gjør han det? Er det bare fordi det tilfeldigvis falt seg slik?

Jesus er ikke noe sted bare fordi det tilfeldigvis faller seg slik. Veien hans gjennom verden er staket ut av Faderen. Alt det Faderen ber ham om, det gjør han. Når han da gjør sitt første under i et bryllup, kan vi være visse på at også det er etter Faderens vilje og bærer i seg en mening som stikker dypere og går høyere enn vann og vin.

Han som bygde det første hjemmet på jorden i paradis – det som menneskene selv la øde – vil først vise sin herlighet nettopp i et hjem når han stiger ned til oss som vår Frelser. Slik er det fastsatt i Guds vise råd. Slik er Guds vilje.

I hjemmet går Jesus inn og åpenbarer sin herlighet. Der gjør han vann til vin. Vi kan vel straks tyde det slik: Der vil han gjøre sorg til glede og bygge hjemmet opp ved Guds nådeunder, gjennom alle de motgangene og vanskene som truer det.

Hjemmet er roten og ryggraden i et sant kristenliv og i alt sant menneskeliv. Blir hjemmet revet i stykker, mister kristenlivet sin vakreste blomst, og moralen og folkets lykke blir tråkket i støvet. Samfunnet blir stukket i roten av en orm som bærer i seg den mest drepende gift for menneskelivet.

Et folks frihet, lykke og framgang er bygd på hjemmene. Er hjemmene friske og sterke, er folket det også. Er det gudsfrykt i hjemmene, er det også gudsfrykt

i folket. Ingen vet det bedre enn han som bygde det første og vakreste hjemmet på jorden, for det første menneskeparet.

Derfor kan det ikke undre oss at Guds Sønn – da han stiger ned hit og skal føre oss tilbake til paradiset – går inn i en bryllupsstue til to unge mennesker som gir hverandre sine liv og skal bygge et hjem. Dette skulle vi alle legge oss på hjertet og aldri glemme.

Vår opplyste slekt synes ikke lenger å huske at det sterkeste vernet om fedrelandet, den største rikdommen i folket og den beste arven til kommende slekter er gode, kristne hjem.

Av alle de ulykkene som truer oss nå, er oppløsningen av hjemmene en av de verste. En stor del av folket bygger hjem med den baktanken: Liker jeg meg ikke, går jeg fra alt sammen – fra hustru, fra mann og fra barn. For en mannsalder siden så de fleste på skilsmisse som noe fælt, som noe særlig tuktløst og syndig. Nå er skilsmisser så vanlige – i alle fall i byene – at folk nesten ikke ser noe galt i det lenger.

Hjemmene er i oppløsning, og med dem også samfunnet. Den som kan bryte livets høyeste og helligste lov, kan også bryte alle andre lover. Og så driver slektene og nasjonene mot kaos, og ingen kan stanse dette raset hvis ikke kjærlighet, ansvar og offervilje for hjemmene igjen blir lagt inn i folket.

Kan det lykkes? Ja, det kan lykkes. Jeg sier med glede og stor frimodighet at det kan lykkes, dersom Jesus igjen får gå inn i hjemmene og vise sin herlighet. Det er vilkåret. Slipper han ikke inn, går det galt.

Vi kan finne på alle de botemidlene vi vil utenom dette ene – det vil ikke lykkes. Blir Jesus stengt ute, råtner roten i folket mer og mer, ryggmargen tæres bort, og vi blir et folk som går mot graven.

*

Men dagens tekst fører oss et stykke lenger enn til folkelivet i alminnelighet. Den fører oss fram til den ungdommen som bekjenner seg til Kristus, og som i en høytidelig stund har lovt å følge ham. Med takk til Gud kan vi si at det er mange slike unge i vårt land.

Men altfor ofte viser det seg at når det kommer til stykket, når de skal velge den de skal leve livet sammen med, da svikter mange. Da spør de ikke etter Guds vilje, da ser de ikke Guds klare ord, men gjør det de selv har mest lyst til.

Den unge kristne kvinnen gir sitt ene, dyre liv til en verdslig mann, og den kristne mannen gir sitt hjerte til en verdslig og lettsindig kvinne. Når så bryllupsbordet skal dekkes og hjemmet bygges, må Jesus være utenfor. Det passer seg ikke å be ham i bryllupet, for brudefolket har ikke ett sinn, og gjestene heller ikke. Og i et slikt lag kan ikke Jesus være.

På den måten bygger mange unge hjemmet sitt – uten hjørnestein og uten grunnmur. Nettopp der de trengte Jesus mest til hjelp i livets strid, der får Satan stenge døren. Når så stormene bryter inn, svikter grunnen, fordi Frelseren var stengt ute. Den som før var en frimodig og glad kristen, sitter nå fremmed og ensom i sitt eget hjem, sår og nedslitt av motgang og en vond samvittighet.

Slike mennesker har jeg ofte møtt. Nå er det for sent å gjøre om igjen det en gjorde galt. Nå må du bære byrden, den du selv bandt på din egen rygg.

Du trodde nok – som så mange andre – at det skulle være så lett å vinne ham eller henne for Gud. Nå får du erfare at denne troen var bygd på din egen vilje, og så vokser dere mer og mer fra hverandre. Der dere dypest trengte å hjelpe hverandre, der har dere ikke det samme sinn, og så mørkner det i sjelen og kjølner i hjemmet.

Men det verste er at det faller deg så tungt å holde fast ved Guds løfter og be ham om hjelp. Tanken på at du visste bedre da du tok dette gale steget, kaster en skygge mellom Gud og din bønn: Jeg har redd sengen min selv. Det var min egen dårskap som førte meg opp i dette. Jeg visste bedre, men ville ikke gjøre etter det, og nå må jeg ha det som jeg har det.

Du som sitter med disse tankene og bærer på denne dommen: Om du synes at du har spilt bort mye av lykken din i dette livet, trenger du ikke av den grunn gi slipp på samfunnet med Gud og bli ulykkelig i det kommende livet. Om du har vært troløs, er han trofast (2 Tim 2,13). I din ensomme krok, der du leser i Bibelen og ber din bønn, der møter han deg som Frelser og Far.

Det skal du holde fast ved. Han vil holde deg oppe i livskampen og vende din dårskap til det gode for deg som kristen. Så stor er hans kjærlighet og nåde. Og hvem vet om ikke dagen ennå kan gry da hjemmet ditt helt åpner seg for Jesus.

Han aldri har sitt folk forlatt
i noen nød og plage.
Han vil heller ikke slippe deg.

*

Så et ord til deg, du kristne ungdom, som ennå ikke har bundet deg til noen her i verden.

Gå heller alene gjennom livet enn å binde deg til et menneske som du ikke kan dele det høyeste og beste i tilværelsen med. Gå aldri til alteret med en mann eller en kvinne som ikke vil bøye kne sammen med deg i hjemmet. Jeg tror du gjør rett i å love deg selv og din Frelser dette.

Men gir du livet ditt med indre glede og ro til et menneske som først har gitt sitt liv til Gud, da går Jesus inn i hjemmet ditt. I et samliv fylt av både glede og sorg skal han gjøre mange under og vise sin herlighet.

Da skal ikke motgang og slit knekke deg eller gjøre deg sur og hard. Alt du møter, skal foredle deg til et Guds menneske og lære deg kunsten å leve som en kristen. Hans herlighet skal da ikke bare vise seg i bryllupsstuen, men enda mer der du strider din hverdagsstrid for deg og dine, der du våker den lange natten over dem du elsker mest på jorden, og der hjemmet ditt lyser av velstand og lykke.

Motgangen skal ikke kue deg, men den skal gjøre «vann til vin». Medgangen skal heller ikke gjøre deg hovmodig og selvklok. I alle ting skal Kristus vise sin herlighet på deg, til du ser ham som han er, i bryllupssalen i det evige liv.

3. søndag etter Kristi åpenbaring: Troen krever

> «Da han gikk ned fra fjellet, fulgte mye folk ham. Og se, en spedalsk kom og falt ned for ham og sa: Herre! om du vil, så kan du gjøre meg ren. … Og Jesus sa til høvedsmannen: Gå hjem, det skal skje deg som du har trodd! Og tjeneren ble helbredet i samme stund» (Matt 8,1–13).
>
> «Herre, jeg er ikke verdig til at du går inn under mitt tak. Men si bare et ord, så blir gutten frisk. … Og Jesus sa til høvedsmannen: Gå hjem, det skal skje deg som du har trodd! Og tjeneren ble helbredet i samme stund» (Matt 8,8.13).

I dagens tekst møter vi to menn som hver på sin måte søker hjelp hos Jesus. Den ene ser ut til å være en mann med liten tro, mens den andre får det vitnesbyrdet fra Jesus at så stor tro har han ikke funnet hos noen i Israel.

Den ene sier: «Herre! om du vil, så kan du gjøre meg ren.» Den andre sier: «Si bare et ord, så blir gutten frisk.» I troen ser de ut til å være ulike, men på flere andre måter er de like. Begge er i nød. Begge ber om hjelp. Begge får hjelp – både han som har stor tro, og han som ser ut til å ha liten tro.

I dette ligger en stor trøst. For ordet viser oss her at Gud ikke spør etter hvor stor tro vi har, men om vi har tro, virkelig tro. Ut fra dette ordet vil vi derfor prøve å få litt lys over hva troen er, og samtidig prøve oss selv om vi har tro.

*

På den ene siden er det å tro på Jesus så enkelt og så likefram at et lite barn kan gjøre det. Det trengs slett ikke stor vilje for å tro. Tvert imot er det lettest å tro for den mest barnlige og troskyldige. Det er sikkert derfor Jesus priser sin Far fordi han har skjult det for de lærde og kloke, men åpenbart det for de ulærde og barnlige (Matt 11,25). Til disiplene sine sier han at vil de komme inn i Guds rike, må de bli som barn (Matt 18,3).

Men om det å tro på en måte er så likefram som noe kan være, må vi likevel innrømme at troen er en guddommelig kunst. De fleste mennesker går derfor nesten hele livet uten å komme til troen. Det gjelder ikke bare dem som vender Guds ord ryggen, men også dem som hører ordet og på et vis gjerne vil tro. Mange av dem kommer aldri lenger enn til å si: Å, om jeg kunne tro!

Vi må heller ikke glemme at det er fare for den som er kommet til troen. Den som tror, kan miste sin tro. Det er noe i troen som jeg vil gi navnet «gnisten». Mister vi den, er troen uten verdi, om den ellers er aldri så rett. Troen kan være

rett og likevel livløs. Da sitter vi igjen med alt det ytre i full orden, men uten indre livsfellesskap med Gud.

Slik gikk det med mange. De sover dødens søvn, mer blinde og fattige enn noen annen. Mot denne faren må hver kristen være på vakt.

*

Hvordan kan det da ha seg at det er så vanskelig å tro, og så lett å miste «gnisten» i troen når vi har fått den?

Det finnes like mange svar på dette spørsmålet som det finnes måter å dåre menneskehjertet på, og som det finnes farer. Men ett av svarene – et av de fremste – er dette: Den troen som fører oss til samfunn med Gud, kommer med krav til oss. Dersom vi ikke oppfyller disse kravene, får vi aldri «gnisten» i troen, og vi kommer aldri inn gjennom porten til livets hemmelighet.

Hvilke krav er det så troen kommer med til et verdslig menneske? Gang på gang møter vi to små ord i Det nye testamente: «kom» og «vend om». Det er kravet troen kommer med til et verdslig menneske. Dersom vi ikke «kommer» og ikke «vender om», nekter vi troen å bo hos oss. «Gnisten» kan ikke springe over.

Men å komme er å overgi og utlevere seg selv til en annen, med alt en var, og alt en har og er. Det er å la seg føre bort fra verden, bort fra synden, bort fra sin egen vilje og aldri mer råde over seg selv.

Da Saulus lå blind på veien til Damaskus, omhyllet av lyset fra himmelen, og Jesus talte til ham, sa han disse store og gripende ordene: «Herre, hva vil du at jeg skal gjøre?»[1] Hvem kunne ha tenkt at Saulus noen gang ville si slike ord!

Si meg, Herre, hva skal jeg gjøre? Byd meg hva du vil, send meg dit du vil, krev av meg hva du vil – her har jeg lagt min vilje i din. La det bli min skam og min byrde. La det koste meg min framtid som lærer og fører i mitt folk. La meg bli forfulgt av mine landsmenn og forbannet av far og mor. Alt som var en vinning for meg, vil jeg nå akte som tap for din skyld (Fil 3,7). Si det, Herre, si det! Hva vil du at jeg skal gjøre?

Å gå til Kristus og gi livet sitt til ham er ikke bare å vende om, det er å tro. I Hebr 11,8 står det: «Ved tro var Abraham lydig da han ble kalt, så han dro ut til det stedet han skulle få til arv. Og han dro av sted uten å vite hvor han skulle komme.» Når vi så blir kalt til Kristus og går til ham, kan det sies om oss som om Abraham at vi tror.

Å gå til Kristus og gi seg til ham, å åpne hjertet for ham og erkjenne sin synd, det er å tro. Det er tro fra vår side, den siden av troen som vi har ansvar for. Men livsgnisten i troen, det som gjør at Kristus blir forklart for hjertet så synderen blir født av Gud, det er et verk av Guds Ånd.

I overgangen fra død til liv må Guds Ånd gripe inn, også når det gjelder troen. Her er troen på Kristus i bunn og grunn ulik all annen tro. Hvis ikke dette underet skjer, at Gud griper inn, kommer et menneske aldri lenger enn til en forstandstro. Det skulle alle kristne være enige om, ikke bare fordi det er sant i seg selv, men fordi det er noe alle sanne kristne har opplevd.

[1] NB: «Hva skal jeg gjøre, Herre?» (Apg 22,10).

«Dere har fått den nåde … å tro på Kristus» (Fil 1,29). Slik er troen også en gave fra Gud.

Alle dere som har opplevd dette, dere minnes en tid da dere ikke klarte å tro. Dere ba om tro, dere lette etter tro, men dere fikk ingenting og fant ingenting. Så en dag, da dere mer enn før hadde gitt opp alt og ikke så noen utvei, overga dere dere til Kristus.

Du vet ikke selv hvordan det gikk for seg, men du vet at da gikk lyset opp. Da kom du til troen, da sprang «gnisten» over, og du ble et nytt menneske. Og det underlige var at nettopp da du minst forsto deg på troen eller tenkte på tro, nettopp da trodde du. Hvordan kunne det ha seg? Jo, du var kommet til det stedet der Guds ord ber deg komme, og så ga Gud deg det han hadde lovt.

Alle dere som går og flakker ut og inn, opp og ned, i kirke og bedehus, hos prest og lekmann: Gjør som Saulus gjorde, og som alle de har gjort som senere kom til troen. Gi deg helt over til Frelseren. Gå inn under Jesu Kristi vilje. Da skal Ånden legge «gnisten» i hjertet ditt. Du skal få en levende tro. Men vil du styre deg selv og leve etter din egen vilje, kommer du aldri til en levende tro.

*

Men hva er det så troen krever av den troende? Det er ikke så enkelt å svare på. Men la meg ut fra Guds ord prøve å vise noe av det troen gjør i vårt indre menneske. Det kan hjelpe oss til å se litt av det ansvaret som følger med troen, og de fruktene troen skal bære i vårt liv.

I Apg 24,16 sier Paulus disse bemerkelsesverdige ordene om seg selv: «Derfor legger jeg selv vinn på alltid å ha en uskadd samvittighet for Gud og mennesker.» Det er noe av det samme han mener når han ber Timoteus øve seg i gudsfrykt (1 Tim 4,7) og «jage etter rettferdighet, gudsfrykt, tro, kjærlighet, tålmodighet og mildhet» (1 Tim 6,11).

La oss tenke litt på disse ordene, særlig på det første, om en uskadd samvittighet for Gud og mennesker. Troen krever av den som tror, at han alltid skal eie en uskadd samvittighet. Den som ikke har det, kan miste «gnisten» i sin tro.

Det var denne hellige trangen som ble født i oss da vi kom til troen. Vi ville bort fra alt vanhellig og syndig. Vi var livredde for at det skulle komme noe ondt mellom oss og Gud eller mellom oss og andre mennesker – noe som vi var skyld i. Derfor hadde vi så mye med Gud å gjøre alene i bønnekammeret. Vi hadde så mye å tale med ham om; vi var så redde for vår samvittighet og vårt gudsliv.

Her er det vi først og sist må stride den gode strid. Taper vi her, er vår sterkeste festning lagt i grus. Vi sitter igjen med en vond samvittighet. Troen mister sin kraft, og vi mister den indre gleden, den hellige alvoren, det gudfryktige sinnet. Det hellige preget som skulle være i oss og omkring oss, blir byttet bort mot en verdslig og tom ånd.

Vi blir selvgode og fornuftskloke. Vi blir blinde for våre egne synder, men ser godt det andre gjør galt. Andres dårskap blir stor, men min blir liten. Kraften i kristendommen er borte, og «gnisten» holder på å slokne.

Nettopp her er det så mange taper og går omkring blant oss som levende lik – i åndelig forstand. Troen er rett, læren er rett, og livet er også på en måte rett. Men det indre livet er bundet av vanmakt, ja, hos mange av døden. Kristennav-

net bærer vi, men den attesten Gud gir oss, er denne: «Du har navn av at du lever, men du er død» (Åp 3,1).

Måtte ingen av oss komme inn i denne store ulykken! Vi kan være visse på at vi alle trenger å prøve oss selv, om vi er i troen (2 Kor 13,5). Da kunne det skje på ny at vi gikk til Jesus – som de to i dagens tekst – og tigget ham om hjelp i vår nød. Da ville «gnisten» igjen springe over, og gleden i Gud skulle bli vår styrke.

«Han vil være deg nådig når du roper. Når han hører det, svarer han deg» (Jes 30,19).

O Jesus, du som troens gnist
min sjel har latt få kjenne,
akk, la den aldri bli forlist,
men hjelp den til å brenne!
Hva du har selv begynt, fullfør,
så jeg til sist i troen dør
og får en salig ende.

4. søndag etter Kristi åpenbaring: Storm

> «Så gikk han i båten, og disiplene fulgte ham. Og se, det blåste opp en kraftig storm på sjøen, så båten ble skjult av bølgene. Men han sov. Da gikk disiplene bort til ham og vekket ham og sa: Herre, frels oss! Vi går under! Han svarte: Hvorfor er dere så redde, dere lite troende? Så reiste han seg og truet vindene og sjøen, og det ble blikkstille. Mennene undret seg og sa: Hva er dette for en, siden både vinden og sjøen adlyder ham?» (Matt 8,23–27).

Ingen kan komme gjennom verden uten å få noe å stride imot. Livet er en ferd full av storm og fare. Menneskelivet er da også ofte blitt lignet med et stormende hav.

Noen ganger ser det ut som noen mennesker går fri for storm og strid. Ser en dem på passe avstand, ser det ut som de seiler for slakke skjøter i god bør alle sine levedager. Men kommer en litt nærmere inn på dem og får et lite glimt inn i det skjulte rommet i livet deres, kan en ofte finne at der vi trodde det bare var lykke og medgang, der er en sjel i strid.

Hele menneskeslekten lever som på et stormpisket hav. Det er vel derfor det så ofte blir talt om folkehavet. Det er også trolig at når det står i Guds ord at «havet er ikke mer» (Åp 21,1), er det folkehavet som er ment. På den nye jord skal dette havet ikke være mer. I det gudsordet ligger det stor trøst.

Tenk når all uro og strid i livet er slutt! Når ingen nabo ligger i ufred med nabo, når ingen trenger å snike seg bort i redsel, når folk ikke lenger drar sverd mot folk, når spørsmålet om kapital og arbeid er løst så alle er fornøyde og glade, når ingen misunner andre og ingen lurer ved landegrensen, når hver dør kan være uten lås, og sakfører, politi og fengsel bare er et minne!

Er ikke den tanken herlig? Er det ikke stort at Gud har lovt oss at en slik dag skal gry? «Havet er ikke mer.»

Du milde tanke, tal du i mitt hjerte
hver gang meg veien synes lang og slem,
den søtt skal dempe hver en bitter smerte
og lokke smilet gjennom tårer frem.

*

Det vi nå har talt om, gjelder folkelivet i alminnelighet. Men det er noen mennesker som må inn i en storm og en strid som andre slipper. Det er de

kristne. Den stormen som møter et menneske fordi det er en kristen, går de verdslige fri for.

Når en kristen må ut i strid mens livet henger i en tråd, når en vet at den veien må en gå, hvordan vinden enn blåser og havet ser ut – nettopp fordi en er kristen – da sitter det verdslige mennesket og ser på uten å røre en finger. Snart ler det, snart spotter det, og iblant sitter det med en indre røst som sier at han som strider nå, strider den gode strid.

Der et verdslig menneske driver unna, der må den kristne fram – og ofte alene.

Nylig drømte en mann om en av vennene sine. Jeg synes det er så mye sant og gripende i den drømmen at jeg tar den med her.

Drømmen lyder slik: Vi to var sammen med flere andre på en vill og veiløs mark. Du måtte kjempe med en fiende, fryktelig å se til, stor og svær, men ansiktet hans kunne jeg ikke se. Ingen av oss andre kunne være med i kampen. Det jeg kunne gjøre, var å jevne marken der striden skulle stå, og jeg strevde mye med å gi deg best mulig sjanse til seier, men jeg kunne ikke røre en finger i selve kampen.

Så braket det løs mellom deg og ham – jeg ser det så levende ennå – en veldig, lang kamp. Ofte lå du under, så jeg bare så føttene dine, men du kom opp igjen og opp igjen. Du, som du så ut! Endelig var seieren din, og jeg våknet, redd og glad og svett.

Denne drømmen var et malende og gripende bilde på den kristne striden. Ikke striden mot fattigdom, sykdom og dårlig helse, men mot «ondskapens åndehær i himmelrommet» (Ef 6,12), mot Satan, som «går omkring som en brølende løve og søker noen han kan oppsluke» (1 Pet 5,8). Mot denne makten skal hver kristen stride og vinne. Det er havet som en kristen må fare over.

Ofte ser det ut som stormen blir for sterk for oss. I stedet for å komme fram synes vi å drive bakover. Men ordet sier at så sant Jesus er i båten, skal vi komme over. Ja, om han av og til finner for godt å sende oss ut i stormen alene, kommer han til oss på havet med hjelp i rette tid. Den trøsten har vi i Guds ord.

Skulle du så ane at en av dine medkristne strider hardt og tungt, så gjør som mannen i drømmen: Jevn marken for din bror der han må stride. Med det kan du hjelpe ham til å vinne. Men hva du enn gjør eller ikke gjør: Legg aldri noe i veien for den som strider for sin sjel.

*

Og så er det dette samme, gamle spørsmålet som alltid kommer igjen: Hvorfor skal en kristen ut i så mye storm og strid?

Du som spør slik nå, synes nok at det blir for mye uvær. Den ene stormen har ikke stilnet før det kommer en ny, sterkere og lengre enn den første. Du forstår ikke alt dette. Det ser ut for deg som Gud rett og slett vil at du skal gå under.

For det første vil jeg minne deg om noe vi så lett glemmer: Når det går godt for oss i verden, når vi får det som vi vil – både som mennesker og som kristne – da er vi i større fare enn i motgang. Mange holdt trofast ut i stormen, men ga opp i medvind og gode dager.

Vår Herre kjenner oss så godt. Og han regner ikke bare med dette livet, men med evigheten. Han vet best hvordan vinden skal blåse for å få oss vel over. Og han vet også hvor sterk vinden skal være.

Så vil jeg minne deg om at storm og strid gir en kristen trang til bønn. Hjertet blir igjen grepet av en stille, dyp lengsel etter å komme nærmere Gud. Vi får lyst til å gjemme oss bort fra alt og alle og være alene med Gud. Verden blir så kald, sjelen så trett og Frelseren så uunnværlig. Så bøyer vi enda en gang kne med en tåre i øyet og en trang i hjertet.

Du velsignede ulykke, som gir oss så stor en lykke!

Jesus, som syntes å sove, og som vi for øvrig ikke hadde større bruk for i de gode dagene, han må på ny våkne og hjelpe oss. For nå er vi i nød! Og når nøden trykker, og bønnen bryter fram fra et kjempende og hjelpeløst menneske, da er Jesus lett å vekke.

Kanskje er det med oss som med disiplene: Det er tvilen mer enn stormen som har gjort oss redde. For det får vi tukt, vi som de. Men like sikkert som han tukter, hjelper han også. Slik er vår Frelser: stor i makt og stor i nåde og rik nok for alle som påkaller ham i sannhet.

Når vi så på ny ligger tett inntil «Frelserens barm», drevet dit av stormen, stilner det, og vi får hvile. Etterpå ser vi hvor nyttig også denne siste stormen var.

Og mer enn noen gang før toner det dypt inne i sjelen om møtet «hist ved stranden, når vår reise er forbi», når vi skal kaste anker «nær hinannen i den havn for storme fri».

Det er en herlig avslutning på en stormfull ferd å komme vel i havn. Og det kan vi være visse på: Den vakreste tonen i sangen om Lammet lærte vi ikke i stillheten, men i stormen.

Som en mor gir barnet trøst,
stiller du og stormens røst,
største bølge legger seg
når du sier: Stille, ti!
O, stormstiller nåderik,
Jesus, frelser, los du meg!

Når jeg nesten har nådd frem
til den siste brenning slem,
når jeg blir mer trett og matt,
trykk meg til ditt bryst, hold fatt!
Hvisk da, Jesus, inn til meg:
Frykt ei! Jeg skal lose deg.

Han er en god los. Han kjenner båten du ror i, og han kjenner også leia du skal fare, hvert skjær og hver båe. Han vet veien inn i havnen, og selv holder han roret og ser tvers igjennom storm og svart natt.

La det da storme. Når Jesus er om bord, går det ofte best i stormen.

Er stormen sterk og motgangsvinder suser,
dog Herren alt oss viselig har sendt.

Det skal vi nok få sanne når vi stiger i land på den andre siden, der det ikke finnes stormer.

5. søndag etter Kristi åpenbaring: Ugress og hvete

> «En annen lignelse fremsatte han for dem og sa: Himlenes rike kan lignes med en mann som hadde sådd godt korn i åkeren sin. Mens folkene sov, kom fienden hans og sådde ugress blant hveten, og gikk så bort. Men da strået skjøt opp og satte aks, da kom også ugresset til syne. Tjenerne gikk da til husbonden og sa: Herre, var det ikke godt korn du sådde i åkeren din? Hvor har den da ugresset fra? Han sa til dem: Dette har en fiende gjort. Da spurte tjenerne ham: Vil du at vi skal gå og sanke det sammen? Han sa: Nei, for da ville dere også komme til å rive opp hveten når dere sanker ugresset sammen. La dem begge vokse sammen til høsten. Når det så er tid for innhøsting, vil jeg si til høstfolkene: Sank først ugresset sammen og bind det i bunter for å brenne det. Men hveten skal dere samle i låven min» (Matt 13,24–30).
>
> «Himlenes rike kan lignes med en mann som hadde sådd godt korn i åkeren sin. Mens folkene sov, kom fienden hans og sådde ugress blant hveten … Åkeren er verden» (Matt 13,24–25.38).

Ordet om ugresset og hveten er ikke så lett å forstå, ikke minst fordi det ser ut til å komme i strid med de ordene i Guds bok som sier at vi skal rense ut det onde og støte ut av menigheten alle som lever ugudelig og til forargelse. Det har Jesus sagt med klare ord, og brevene som apostlene skrev til de kristne, sier det samme.

Men så kommer Jesus her i dagens tekst og sier at de onde og de gode skal vokse sammen – i samme åker – helt til høsten. Først når åkeren er moden og blir skåret, skal en skille ugresset fra hveten.

At denne lignelsen var vanskelig å skjønne – også for disiplene – kan vi se av at de ber Jesus forklare den for dem (Matt 13,36). For oss er det da en stor hjelp at Jesus gjorde det. Likevel blir denne lignelsen mistolket og misbrukt til trøst for alle som ikke vil ha noe skille mellom kristendom og verdslighet.

Når så ugudeligheten herjer i kirken, og de groveste syndere får komme fram til alterringen, trøster de seg med at ugresset og hveten skal vokse sammen til høsten. Har Jesus ment det slik? Nei, aldri! En slik tolkning av dette ordet må være falsk, fordi den strider mot så mange andre klare ord i Bibelen, og fordi den strider mot selve livet.

Hva mener så Jesus med dette ordet?

For det første må vi huske at det ugresset det her er tale om, er svært likt hveten. Det skal være så likt hveten at en ikke kan vite hva som er ugress og hva som er hvete, før de setter aks.

Dette gjør det klart at Jesus i denne lignelsen har tenkt på hyklerne. Han tenker på dem som gir seg ut for å være kristne og ikke er det. Av dem er det mange. Selv de som på alle måter søker å bygge et fellesskap av sanne kristne, kan ikke stenge hykleren ute.

Mange andre steder i Guds ord viser oss også at det er umulig å få hykleren ut av den kristne flokken. Matt 25, om de fem kloke og de fem uforstandige jomfruene, forteller oss det klart. De uforstandige var med de kloke hele tiden, også da de skulle møte brudgommen. Men de ga seg ut for det de ikke var, og så måtte de bli stående utenfor døren da brudgommen kom. «Høstfolkene» skilte dem ut.

Det andre vi skal merke oss i denne lignelsen, er at Jesus sier at åkeren er verden. Her er det ikke som i lignelsen om såmannen, at åkeren er menneskehjertet. Heller ikke er sæden Guds ord. Her er det Guds folk, og den som har sådd denne sæden – Guds folk – i verdens åker, er Menneskesønnen.

Det Jesus vil si oss med denne lignelsen, må da være dette: Så lenge vi kristne er her på jorden, må vi finne oss i å leve sammen med mennesker som ikke er kristne. Vi skal ikke stenge oss inne i et kloster, men leve i verden som andre mennesker.

Den kristne tjeneren skal ikke si opp plassen sin om husbonden er verdslig. Butikkbetjenten, kontormannen og dagarbeideren må dele arbeidsplassen med verdslige kamerater. Den kristne sjømannen må gå om bord på dampskipet og fiskebåten sammen med ugudelige karer, og mor og far må stelle for barna selv om de spotter sine egne foreldre fordi de ber til Gud.

Slik skal vi vokse sammen til høsten. Menneskesønnen har satt oss her i verden til å leve sammen med dem som ikke hører Guds rike til. Han vil ikke ta oss ut av verden, men han vil bevare oss fra det onde (Joh 17,15).

Når vi tolker dette ordet slik – og det må være rett – gir det oss kristne en stor trøst.

Hvor mange er det ikke langs Norges kyst som er redde for at de handler mot Guds vilje når de går om bord i fiskebåten sammen med et verdslig arbeidslag! Men livet krever at du går, og så må du. Du går ikke fordi du har din glede i et ugudelig lag, men fordi arbeidsplassen din er der. Det er ute på havet du må arbeide for brødet.

For øvrig er det ikke bare fiskeren som må ta sin arbeidsplass blant verdslige mennesker. Den samme loven gjelder inne i de store skogene, på gården, i bygda og i byen. Det er hveten blant ugresset. Det er Guds folk blant verdens mennesker. Det er vår ubrytelige lodd i en verden nedsunket i synd.

Men Jesus har sagt oss i dagens tekst at slik må det være. Vi skal vokse sammen til høsten. Vil du huske det, du Jesu Kristi stridsmann, når veien din fører deg ut blant rå og ugudelige mennesker? Vil du huske Jesu ord at også ugresset skal stå i åkeren til høsten? Da går du ikke bare med frykt, fordi du er

i fare, men også med glede og håp, fordi du går med en god samvittighet og har Gud med deg.

Den trøsten gir ordet oss i dag. Og denne trøsten trenger mange, mange kristne.

La så det høylytte, larmende folkelivet surre omkring deg. Ta det med ro, enten du møter folk som ser ned på deg fordi du er en kristen, eller du møter slike som setter sin ære i sin skam, eller du kommer sammen med søte, farlige hyklere. Midt i denne åkeren skal Frelseren holde vakt om det ensomme strået, så det verken blir kvalt eller knekt.

Tvert imot. Nettopp der skal du vokse deg sterkest. På et slikt sted slår roten seg dypest ned, og toppen vokser høyest opp. Ingen kristen suger seg fastere til Frelseren enn den som må være mest ute i folkelivet. Han får oppleve noe av den samme kraften som Daniel tok imot da han satt i løvehulen.

Vi skal også huske at det er på denne måten de fleste verdslige mennesker får møte kristendommen og de kristne. De leser ikke i Bibelen og går ikke i kirken eller på bedehuset, men de må møte kristne mennesker, og slik må de også møte Gud og hans rike.

Var det ikke gjennom andre kristne du ble vunnet for Kristus? Hadde du vært en kristen i dag om du ikke hadde møtt kristne? Guddomskraften i Bibelen ligger innkapslet i bokstaver og bokbind til den blir gjort levende i en frelst synder.

«Dere er jordens salt! … Dere er verdens lys!» (Matt 5,13–14).

Men da må vi også være der folket er. Gjemmer vi oss bort, kan vi ikke lyse, og går vi bort fra verdens åker, der menneskelivet gror, kan vi ikke være salt.

Det gode kornet er ikke bare Guds ord, det er også Guds folk. Det er dette lignelsen på en særlig måte vil si oss – til advarsel, til ansvar og til trøst. Til advarsel, så vi ikke skal skikke oss lik denne verden (Rom 12,2). Til ansvar, så vi ikke glemmer hvorfor vi er her i verden. Til trøst, så vi skal huske at det er i verden vår Frelser har satt oss til å være et livets korn til frelse for dem som lever uten Gud og uten håp (Ef 2,12).

Så følg da ditt kall
og kom med i strevet før tiden er all.
Du vet du må streve så trofast som maur,
skal korn du få skjære og sette på staur.
Om hånden vil skjelve og issen blir grå,
du sæden må så.

*

Det andre denne lignelsen lærer oss, er at alt modnes til høst.

Både ugresset og hveten blir en gang modne, og da er høsten kommet. Da kommer høstfolkene med sigden og skiller ondt og godt fra hverandre for evig tid. Da skal ugresset brennes, men hveten skal samles inn i Guds låve.

Den dagen er det godt å være blant dem som får komme inn til Gud. Men det blir ikke så godt for dem som etter Jesu egne ord skal kastes dit hvor ilden brenner, der de «skal gråte og skjære tenner» (Matt 13,42).

La det være at folk nå spotter og smiler av disse Jesu ord. Hver den som vil se, kan se at det lir fort mot høsten nå. Den dagen kan ikke være langt borte da det lyder gjennom himmelrommet: «Send ut din skarpe sigd og høst drueklasene av jordens vintre! For druene er modne» (Åp 14,18). Lykkelig den som da blir båret inn i Guds evige rike.

Men trofast venter dine barn
den stund da du skal dømme;
da skal du dem som hvetekorn
i himlens låve gjemme.
De onde da som visne strå
sin dom skal få,
og ingen unna rømme.

Å Jesus, vern da om ditt verk,
vekk livet i din kirke!
Den er så arm, men du er sterk
og kan de svake styrke.
Gjør kirken så ved livets ord
til lys på jord,
som vantro ei kan mørke.

6. søndag etter Kristi åpenbaring: Til fjells med Jesus

> «Seks dager etter tok Jesus med seg Peter, Jakob og hans bror Johannes, og førte dem opp på et høyt fjell, hvor de var for seg selv. Og han ble forvandlet for øynene deres. Hans ansikt skinte som solen, og klærne hans ble hvite som lyset. Og se, Moses og Elia viste seg for dem, og talte med ham. Da tok Peter til orde og sa til Jesus: Herre, det er godt at vi er her! Om du vil, så skal jeg bygge tre hytter her, en til deg, en til Moses og en til Elia. Ennå mens han talte, se, da kom en lysende sky og skygget over dem. Og se, det lød en røst ut fra skyen, som sa: Dette er min Sønn, den elskede! I ham har jeg velbehag: Hør ham! Da disiplene hørte dette, falt de ned på sitt ansikt, fylt av frykt. Og Jesus gikk bort og rørte ved dem og sa: Stå opp og frykt ikke! Men da de så opp, så de ingen uten Jesus alene. Og da de var på vei ned fra fjellet, bød Jesus dem og sa: Fortell ingen om dette synet før Menneskesønnen er reist opp fra de døde» (Matt 17,1–9).

> «Seks dager etter tok Jesus med seg Peter, Jakob og hans bror Johannes, og førte dem opp på et høyt fjell, hvor de var for seg selv. Og han ble forvandlet for øynene deres. Hans ansikt skinte som solen, og klærne hans ble hvite som lyset» (Matt 17,1–2).

Livet for en kristen skifter på mange måter. Mer enn noe annet liv står det i store farer. Men når det vinner over vanskene, er det et liv i salighet og seier som ingen kan nevne maken til.

Det er de kristne som møter den hardeste striden og nyter den saligste hvilen. De må gjennom det svarteste mørket, men ser også det klareste lyset. De kjenner den dypeste avmakt og den største styrke, den tyngste sorg og den høyeste glede, den dypeste sjeleangst og den helligste ro. Slik var det, slik er det, og slik kommer det til å være så lenge denne tidsalderen varer.

Profeten Elia står alene i sitt folk. Kongehuset holder seg til avgudene, og folket har snudd Gud ryggen. Men denne ene mannen stenger himmelen, så det ikke regner på tre og et halvt år. Han trer fram for konge og folk og hele forsamlingen av prester og profeter uten frykt, og han går ut av striden med stor seier. Men kort etter flykter han for en kvinne, setter seg under en gyvelbusk og klager sin nød og sin avmakt: «Det er nok! Ta nå mitt liv, Herre! For jeg er ikke bedre enn fedrene mine» (1 Kong 19,4).

Paulus pløyde hav og land og bar Jesu navn fram for keiser og konge uten frykt. Han sa: «For meg er det å leve Kristus, og å dø en vinning» (Fil 1,21). Men han gråt, han sukket, han bar smerte og verk i sin ånd. En gang han skriver til sin beste venn her i verden, kommer det så mykt og ekte menneskelig fra dypet av sjelen: «Når jeg minnes tårene dine, lengter jeg etter å se deg igjen» (2 Tim 1,4).

Han minnes vennen sin Timoteus som en gråtende mann, en mann som ble motløs i den harde striden han måtte føre. Og så lengtet Paulus etter sin gråtende venn. Slik var det, og slik er det.

Du lar oss kjenne helvets frykt
når syndene oss plager,
så nåden rett kan bli oppsøkt
og desto bedre smaker.
Du truer oss med nød og død
når du vil oss opplive
og trøsten gi
som er langt mer søt
enn noen kan beskrive.

Jeg vet at noen tror og lærer at denne striden, disse tårene og motsetningene skal ta slutt i et kristenliv her i verden. De mener at et slikt kristenliv er ufritt, at det er utslag av en kristendom som fører til Sinai, et liv uten åndskraft og åndsdåp.

Nei, det som er skildret ovenfor, er ikke en ufri og åndsfattig kristendom. Det er den beste og mest frigjorte kristendom. Det er et friskt kristenliv i strid, i seirende strid. Det er et liv i framgang og vekst. Det er en mann eller en kvinne på hjemvei gjennom fiendeland.

*

Ordet vi har foran oss her, begynner slik: «Seks dager etter.» Er ikke dette en underlig måte å begynne på? Hva skal vi med de seks dagene? Er det noe å fortelle slekt etter slekt ned gjennom tidene? Men ser vi etter og tenker oss rolig om, vil vi nok finne noe guddommelig stort også i disse ordene om de seks dagene.

Det første en vanlig bibelleser vil stanse ved og spørre om, er dette: Hva var det som hendte seks dager før? Leser vi det 16. kapitlet, finner vi grunnen til at Matteus husket disse dagene så godt.

Jesu mål med sine her i verden var og er å føre dem lenger og lenger inn i sannheten. Det vil si: å lære seg selv å kjenne og å lære ham å kjenne. Det er livets høyeste kunst.

Nå nærmer tiden seg da han skal gå inn i døden, men ennå er det et og annet de må lære før han går bort. Så går de sammen en dag, og rett som det er, spør han dem: «Hvem sier folk at Menneskesønnen er?» (Matt 16,13). De svarer på dette. Men egentlig var det ikke det han ville vite. Det han ville få fram, var dette: «Men dere, hvem sier dere at jeg er?» (Matt 16,15).

Da svarer Peter med disse dype ordene: «Du er Messias, den levende Guds Sønn» (Matt 16,16). Når Peter har sagt dette, får han det vitnesbyrdet av Jesus

at han har funnet det rette. Kjennskapen han hadde til sannheten, var rett – så langt den rakk. Ikke bare i teorien, men også i praksis, for Peter hadde selv opplevd det han vitnet om. Jesu Kristi Far hadde åpenbart det for ham. Og på dette vitnesbyrdet satte Jesus ham inn som sin tjener.

Men Peter og de andre måtte lære mer – om Frelseren og om seg selv. Ennå vet de ikke at han skal dø, men også det må de få vite, og nå må det skje. Så kommer det, rolig og fast: Nå går det mot Jerusalem, og der går han inn i lidelse, ja, helt inn i døden på et kors.

Men da kan de ikke følge med lenger. Da brister det. Peter fører ordet – som vanlig – og nå roper han ut et vondt ord, vondt fordi han visste for lite om frelsens vei. Han som nettopp fikk høre fra Jesu egen munn: «Salig er du» (Matt 16,17), må nå ta imot disse ordene: «Vik bak meg, Satan!» (Matt 16,23).

Er ikke det motsetninger? Er ikke dette tungt å få høre? Hvem kan forstå dette? Med all sin gode vilje kunne de ikke forstå Jesus. Og nå senket det seg en kullsvart natt omkring dem.

Men nå får det bære eller briste. Nå må Jesus si klart hvordan veien ligger – for ham og for dem. Nå må alle broer sprenges, nå må de vite hva det koster. Og så fortsetter han: Det er ikke bare slik at Jesus må dø på et kors. De må glemme seg selv, ta opp sitt kors og følge ham. Ja, «den som vil berge sitt liv, skal miste det» (Matt 16,25).

Dette – og kanskje mye mer – var det som hendte seks dager før. Vær viss på at det var tunge dager, disse seks. Vær viss på at det var dager de aldri glemte. Alt de trodde sto fast som fjell, brast under dem. Alt som før syntes å ligge klart i dagen, ble nå svøpt i natt. Og så sitter de og stirrer inn i en håpløs gåte. De forstår verken seg selv eller ham.

På denne måten ble livsboken deres åpnet for dem, og i denne boken må de nå lese. Men å bli satt på skolebenken med sin egen livsbok som lærebok, det er en hard kur «for menneskelig natur». På bladene i denne boken står det skrevet mye sårt og tungt. Men hver sann kristen må finne seg i det. Og så visst som det er Guds Ånd som gir oss kunnskap om oss selv, så visst gjør denne kunnskapen oss motløse og redde.

Er det en eneste sann kristen her som tviler på at disse seks dagene var tunge for disiplene? Matteus glemte ikke den tiden. Han husket også hvor mange dager de gikk slik: seks dager.

Har du noen gang i ditt liv hatt slike dager? Mange kan svare ja. Først fikk du oppleve at Jesus hadde frelst deg. Guds ord og Guds Ånd hadde sagt det og forseglet det dypt inne i sjelen: «Salig er du.» Og så en dag snur alt seg til dom, til tvil, til mørke og dårskap. Alt blir galt i dine egne øyne.

Jeg har visst aldri vært en sann kristen? Var jeg virkelig vakt? Var jeg rett omvendt? Har min tro vært levende? Det jeg har prøvd å gjøre i Guds rike – har jeg gjort det fordi Kristi kjærlighet tvang meg?

Svaret på alle disse store spørsmålene leter du etter i din livsbok, den du nå leser i, og svaret blir nei. Og dette neiet er et tungt nei for det mennesket som mer enn noe annet i livet ville at det skulle være ja.

Den som har opplevd mer eller mindre av dette, går i Frelserens skole. Han er i følge med Jesus. I slike tider sitter han ved eksamensbordet i Guds rike og skal flyttes opp i en høyere klasse. Det vil si: først inn i større kjennskap til seg selv, og deretter til å se Frelseren klarere og større.

Dette er veien opp til Tabor, der vi får se Jesus herliggjort for våre øyne. Og veien til denne fjelltoppen går gjennom den dype dalen. Ingen annen vei fører dit opp. Dette later mange kristne til ikke å vite, og derfor forstår de så lite av det som ligger i ordene «seks dager etter».

Det er to ting en kristen må lære igjen og igjen hvis han skal fortsette å være en kristen. Han må lære å kjenne synd og nåde. Han må lære å kjenne seg selv, og han må lære å kjenne Kristus. Lærer vi ikke å kjenne synden, vår synd, er det umulig å lære å kjenne nåden. Den som vil lære Frelseren å kjenne, må også lære å kjenne seg selv.

«Seg selv» – det er den dype, mørke dalen mellom oss og Tabor. «Seg selv» – det er den bratte fjellsiden opp til en Jesus som må bli forvandlet for våre øyne. Så visst som større kjennskap til seg selv føder sorg og tvil, så visst fører større kjennskap til Kristus til mer glede og tro.

Du fører oss i kamp og strid
mot mørkets hele skare;
vi synes ofte i slik tid
i altfor stor en fare.
Da lærer vi hvor lite vår leir
formår mot Satans pile –
til deg ile –
og etter vunnen seir
i deg alene hvile.

I slike kamper føres vi inn
til vår så store nytte;
i Gud et uforandret sinn
vi får til del og bytte.
Når vi vår jammer, synd og nød
ved Ånden så bekriger
at de viker,
da får vårt kjød sin død,
men ånden kraft og rike.

Når sjelen sitter kald og svak
i stort anfektelsesmørke,
da just på denne mørke dag
er du selv all dens styrke.
Vi tenker ofte i vår ve
at du oss helt forstøter –
knuser, døder –
ved enden kan vi se
ditt hjerte for oss bløder.

Og så en dag – en tung, mørk dag, da du har gjort opp med deg selv at alt er forbi – så går det oppover, helt opp til toppen. Nå er det ordnet slik i Guds vise råd at du ikke lenger skal lese i din bok. Frelserens øye ser at du ikke makter å bære mer av kunnskapen om deg selv. Nå skal du lese i hans bok: i livets bok, i frelsens bok, i nådens bok.

Så åpner han boken – sin bok – for oss, og så åpner han våre øyne, så vi ser ham gjennom ordet. Som ved et under blir alt snudd opp ned på en eneste gang. Mørke, motløshet, tvil, angst og klage forsvinner. Som solen spiser opp tåken, er alle skygger borte fra din sjel. Du vet ikke hvor det ble av, men borte er det.

Nå kan du bare undre deg over at du, som hadde opplevd så mye sammen med Jesus, kunne komme inn i noe slikt. Du som så ofte hadde hjulpet andre, kunne ikke hjelpe deg selv.

Nei, ingen kristen kan hjelpe seg selv, hvor gammel kristen han enn er, og hvor mye han enn har opplevd i samfunnet med Gud. Når Ånden finner for godt å trekke seg unna, kan ingen se Kristus. Men nå ser du ham på nytt, og du glemmer deg selv, fordi Kristus er herliggjort for deg.

Du er ikke blitt annerledes. Du er den du er, men Kristus er blitt større for deg. Hva gjør det om det er smått med deg? Det er ikke smått med ham. Nå er Jesus alene nok for deg.

Målet med kristendommen er ikke å gjøre seg selv til en helgen i egne øyne. Målet er å få Kristus gjort større for oss. Større og større kjennskap til Kristus, det er hemmeligheten i all sann helliggjørelse. Et fornyet syn på Kristus omskaper oss etter hans bilde. Det slår aldri feil. Jesus alene er nok.

Når så Guds stridsmenn her om kort tid går gjennom portene til livets land og tar imot himmelharpen av Guds egen hånd, da skal sangen lyde til ære for Jesus alene. Hva her i verden skulle være så verdifullt at en ikke kan snu ryggen til det, når en kan få være med der!

Septuagesima: Arbeidsdagen og lønningsdagen

> «For himlenes rike er likt en husbond som gikk ut tidlig om morgenen for å leie arbeidere til vingården sin. Da han var blitt enig med arbeiderne om en denar for dagen, sendte han dem av sted til vingården. … Har jeg ikke lov til å gjøre med mitt hva jeg vil? Eller er ditt øye ondt fordi jeg er god? Slik skal de siste bli de første, og de første de siste. For mange er kalt, men få utvalgt» (Matt 20,1–16).
>
> «For himlenes rike er likt en husbond som gikk ut tidlig om morgenen for å leie arbeidere til vingården sin. … Da det var blitt kveld, sa eieren av vingården til forvalteren: Kall arbeiderne fram og gi dem lønnen. Begynn med de siste og fortsett til de første» (Matt 20,1.8).

Mer enn noe annet her i verden har Guds ord og Guds rike makt til å møte oss på mange måter og i alle livets forhold.

Først møter det oss som en gave. Den største rikdommen i denne gaven er Jesus Kristus. I ham bor hele guddommen i et menneske, så alt det Guds rike har og gir, egentlig er samlet i ham. Uten ham ville alt være et tomt skall, men med ham og fra ham strømmer all den kraft og alt det liv vi trenger.

Slik går det til at Guds rike kommer til oss med frelse og nåde fra Gud. Fordi han selv står midt iblant oss som en virkelig frelser, tar han oss ut av synd og skam og gir oss fred og evig liv av bare nåde. Når han så har ført oss inn i sitt rike på denne måten, handler han også med oss i nåde alle våre levedager. Han kan ikke – og vil heller aldri – regne med oss ut fra det vi er. Han regner bare med det han er. Som frelser må og vil han alltid regne med nåde.

En god mor tjener, gir og hjelper barnet sitt dag etter dag og år etter år uten å vente lønn for strevet. Ja, hun ønsker ingen annen lønn enn at barnet må vokse og bli et godt menneske. Slik er Guds rike.

Du er min venn i nød og død,
den beste som jeg eier,
min bror, mer enn all honning sød,
min mor som ømt meg pleier,
min lege når jeg finnes svak,
min skatt, min glede natt og dag,
som over alle ting veier.

*

Men Guds rike kommer ikke til oss bare som en gave. Det kommer også med en oppgave. Det er ikke bare en mor som steller det barnet som er hjemme. Det er også en mor som leter etter det barnet som har gått seg bort. I dette arbeidet vil Guds rike ha oss med, vi som er funnet og frelst. Og hva skulle vel være mer selvsagt enn det? Skulle ikke barna være med mor si og lete etter det barnet som er kommet bort?

Ordet sier oss at vi er «Guds medarbeidere» (1 Kor 3,9), og det må vel bety at vi skal arbeide sammen med Gud. Det ligger stor nåde og ære i å få arbeide sammen med Gud. Om vi så bare litt inn i dette, ville vi nok være lettere på foten når Vårherre kalte oss til arbeid.

Tar vi dette ordet i videste mening, omfatter det trolig hele tiden fra Guds rike først kom til oss og fram til slutten på denne tidsalderen. Ordet om den tredje, sjette, niende og ellevte timen gir oss rett til å tro det. Kallet til arbeid tidlig om morgenen er sikkert kallet til det jødiske folket. Siden har husbonden kalt andre folk til forskjellige tider.

Kanskje disse tidene som ordet i dag taler om, også betyr at hvert folk får et særlig kall til en særlig arbeidsdag i Guds rike. Slik jøden fikk sin tid, har også vi fått vår. Det ser nesten ut som om vi som bor her langt oppe i nord, nå har fått vår store arbeidsdag. Kanskje er det fordi vi bor så langt ute i utkanten av verden at han kalte oss til arbeid i den ellevte timen. Det ser slik ut. Måtte vi da kjøpe «den laglige tid» (Ef 5,16) og være tro arbeidere!

Men så visst som ordet omfatter tider og folkeslag, så rekker det også til hvert enkelt menneske, til deg og meg alene. Og i samme grad som lyset og nåden er stor, i samme grad stiger kravet til arbeidet. «Hver den som mye er gitt, av ham skal mye kreves» (Luk 12,48).

*

Hvordan skal vi så best finne og fylle vår arbeidsplass i Guds rike?

Det kan ikke være tvil om at det første og fremste svaret må være dette: ved å leve som kristne, så de som kjenner oss best, kan si: Han (eller hun) er en kristen.

Alt arbeid for Guds rike som ikke bygger på livets vitnesbyrd, er i lengden forgjeves og til skade. Ligger ordene våre høyere enn livet, mister arbeidet vårt sin kraft. Brodden i ordene er borte, og kraften i salven vi legger på såret, er dunstet bort.

Men der en kristen i sin stille krok kjemper seg inn til Guds hjerte og finner kraft til å leve rett, der har Guds rike en av sine beste arbeidere – enten denne personen står på en talerstol, i et barnerom, på et kjøkken eller i en grøft med hakke og spade. Den sannheten kan ingen velte. Det er ikke det vi sier som virker mest, men det vi er.

Aldri har det vært stilt så store krav til livet hos de kristne som nå. Etter hvert som kunnskapen vokser i folket, våkner også sansen for å skjelne og kritisere. Ordene i munnen på de kristne har ikke samme verdi nå som før. Kritikken slår klørne i alt som blir sagt og skrevet, mye mer enn før.

I bedehus og kirke vokser flokken av kritikere år for år, og ute i folkelivet blir alle som bekjenner Kristus, finkjemmet i smått og stort. Den som da blir funnet

å ha mest av Kristi sinn og lar seg styre av det i alt han gjør, han arbeider best for Guds rike. Ingen plog skjærer dypere i menneskesjelen enn et hellig liv.

Jeg er viss på at disse ordene om et hellig liv finner gjenklang i hvert ærlig kristent hjerte. Hva er det vel en kristen heller vil enn å leve til ære for sin Frelser? Men så er det dette: Det lykkes så lite.

Her kan jeg ikke gå nærmere inn på grunnen til at det lykkes så lite for oss kristne å følge Kristus. Men jeg vil be deg, min medkristen, at du først og sist passer på at du ikke mister bønnekammeret ditt. Den som mister det, mister sin kraft.

Og når du så står ansikt til ansikt med Gud, så husk ikke bare på deg og dine, men også på andre. Etter hvert som hjertet og bønnen vider seg ut til andre, legger Gud større og større kraft i livet ditt.

Vi lever i en alvorlig tid, mer alvorlig enn vi selv forstår. Om det noen gang kan være sant at Satan er sluppet løs, så må det være nå. Folkene er slått med blindhet. Slekten blir kastet hit og dit som et vrak på havet, og ingen kan berge den.

Hva kan vi gjøre? Å gi noen kroner, et klesplagg og litt mat til dem som lider, ser ikke ut til å hjelpe det spor. Nøden øker tross alle gaver. Mennesket tørster etter fred og rettferdighet, men freden minker, og uretten vokser.

Vår nød er stor,
i dødens natt vi bor.

Guds folk: Be! Be for folk og fedreland. Be for dem som kommer etter oss. Be for Europa. La alle tårer og alt blod som Europa nå har øst ut, lokke oss til bønn og tårer. Be om at nåde ennå må gå for rett. Be om at Gud ikke må trekke sin styrende og hjelpende hånd bort fra jorden.

Be! «Be, så skal dere få. Let, så skal dere finne. Bank på, så skal det bli lukket opp for dere» (Matt 7,7). Slik står det skrevet.

Ønsker du en større fylde
i din sjel av kjærlighet?
Vil du Jesus trofast hylde,
følge villig i hans fjed?
Ønsker du et liv å føre
som din Frelser gledes ved,
å, så hør hva du bør gjøre:
Våk, du kjære sjel, og be!

Det neste jeg ut fra dette ordet vil legge mine medarbeidere i Guds rike på hjertet, er å gjøre mer for barna. Vi må tenke mer enn vi har gjort, på dem som vokser opp. Her vil jeg nevne en praktisk arbeidsmåte: søndagsskolen.

Rundt i bygdene våre er det mange kristne som sitter ledige om søndagen. Noen reiser til kirken, andre går på bedehuset, og noen sitter hjemme, men ingen tar seg av barna. De farer og springer mellom husene og må klare seg selv. Er det rett gjort av oss kristne?

Kan ikke du som «står ledig på torget», samle barna en times tid om søndagen? Les Guds ord for dem, fortell en god fortelling som minner dem om Guds

nåde og kjærlighet, syng og be med dem, og vis dem på den måten at du vil dem vel. Da arbeider du i Guds rike, kanskje mer enn noen tror.

Det er så mye som vil lokke barnet bort fra Gud. Vær du med og lokk det inn til Gud. Mor har så mye å gjøre, hun får så lite tid til å ta barnet på fanget og tale til det om Frelseren. Kanskje har hun heller ikke lyst til det. Hjelp du da barnet, du som har fått Guds nåde til å kunne gjøre det.

Søndagsskolen venter på mange flere arbeidere. Hør kallet, du, og gå! Stå ikke ledig på torget!

Nå har du dagen, å, bruk den vel,
for før du tror, kan det bli til kveld,
en kveld det tungt nok blir å stå
og se din levetid til intet gå.

Så noen ord om den største av alle arbeidsmarker som Gud har gitt oss: misjonen blant hedningene. Det var det siste Jesus ba oss om, at vi ikke måtte glemme å gå ut med evangeliet til alle folk.

Døren står nå vidåpen for oss i nesten alle hedningeland. Vi kan gå med ordet om frelsen nesten hvor vi vil på hele jorden. Det er ennå rom, ja, mer rom enn før. Husbonden står på torget og roper etter ledige arbeidere som aldri før, fordi åkeren gulner mot høst. Måtte hver eneste ledige arbeider la seg leie til arbeid for dem som ennå sitter i mørket.

Vår arbeidstime er visst den siste, ja, kanskje er det ikke bare den siste timen, men også den siste delen av den siste timen. Måtte vi bli funnet våkne, bedende og arbeidende når kveldsklokken i Guds rike ringer ut over jorden at arbeidsdagen er slutt. Hva skulle være større enn å få legge fra seg spaden midt på åkeren og derfra gå inn til hvilen!

Nå har du dagen – å, bruk den godt,
for før du vil, har solen gått,
og tiden haster og går så fort,
å, skynd deg, vil du ha noe gjort!

Står du ledig på torget? Kanskje du ikke en gang er frelst? Å, da vil jeg gjerne, som en arbeider i Guds rike, be deg om at du nå lar deg frelse. Kast ikke livet ditt bort i meningsløshet. Gi det til ham som ga sitt liv for deg. La ham få det, så frelser han det, og så vil han bruke også deg til å føre andre til ham. Først da er det mening i å være menneske.

Selv å være frelst og så få være med og frelse andre, det gir livet mening og mål. Men å snu ryggen til Kristus, det er det samme som å gå fortapt. Jeg ber deg derfor: Vend deg bort fra døden og ta imot livet. Bruk så livet til å lede andre inn til den Frelseren du selv fant.

Så bruk den dagen som Gud deg gav,
du får nok hvile en gang i grav;
og blir du tro her i det små,
til Herrens hvile du inn skal gå.

*

Det siste dette ordet stiller fram for oss, er lønningsdagen og det sinnet de har som har arbeidet lengst i vingården. Jeg vil ikke prøve å tolke dette ordet her. Jeg vil bare dra fram et par tanker i sammenheng med det.

En som har arbeidet lenge i Guds rike, står alltid i fare for å innbille seg at han har en særrett framfor de unge som nettopp er kommet inn i arbeidet. Alle arbeidsårene, alt han har ofret, stridt og erfart, synes å gjøre det så «fornuftig» å tro at han har rett til noe mer både her og i himmelen enn de som bare har stått i striden en kort stund.

Men denne «fornuftige» meningen er falsk og farlig, og får den gro fast, fører den oss i ulykke. Vi blir store og brede og krevende og «blåser» bort alle de andre som ikke vil gjøre akkurat som jeg.

Den kristne som tror at han skal få noe ekstra av Gud fordi han har tjent i Guds rike, arbeider ikke med det rette sinn. Han bygger på grunnvollen med høy og strå og mister sin lønn, selv om han nok kan bli frelst (1 Kor 3,11–15).

Dette viser oss blant annet at arbeidet vårt i Guds rike ikke har noe å gjøre med selve frelsen. Derfor kan røveren på korset bli like fort og sikkert frelst som en som har tjent Herren hele livet. «For av nåde er dere frelst, ved tro. Og dette er ikke av dere selv, det er Guds gave. Det er ikke av gjerninger, for at ikke noen skal rose seg» (Ef 2,8–9).

Men dette viser oss også når den kristne arbeider med det rette sinn – Jesu Kristi sinn –, bærer arbeidet hans en frukt som ilden ikke kan ødelegge. Og den frukten er lønnen hans. «Du har vært tro over lite, jeg vil sette deg over meget» (Matt 25,21).

Når disse trofaste arbeiderne i Guds rike går over fra arbeidsmarken til hvilen, skal de møte noe av den sannhet og salighet som det står skrevet om i Daniels bok: «Da skal de forstandige skinne som himmelhvelvingen skinner, og de som har ført mange til rettferdighet, skal skinne som stjernene, evig og alltid» (Dan 12,3).

Himmelhvelvingen er høy og klar, men stjernen står lysende midt på hvelvingen. Slik skal de være i Guds rike, de som tjente Herren med det rette sinn. Måtte du og jeg få den lønnen!

Men når dagen ut er runnet,
kaller han oss inn til lønn;
den som da blir trofast funnet,
liv av nåde får i lønn.
Herre, vekk da lyst og øre,
så ditt kall vi gjerne hører!
Alle til din vingård dra
mens det ennå er dag!

Seksagesima: Såkornet i åkeren

> «Da det nå strømmet mye folk sammen, og de dro ut til ham fra landsbyene, sa han i en lignelse: En såmann gikk ut for å så sitt såkorn … Men det i den gode jord, det er de som hører ordet og tar vare på det i et vakkert og godt hjerte, og bærer frukt i utholdenhet» (Luk 8,4–15).
>
> «En såmann gikk ut for å så sitt såkorn. Og da han sådde, falt noe ved veien. Det ble tråkket ned, og himmelens fugler åt det opp. Noe falt på steingrunn. Og da det vokste opp, visnet det, fordi det ikke hadde væte. Noe falt midt iblant torner, og tornene vokste opp sammen med det og kvalte det. Men noe falt i god jord. Det vokste opp og bar frukt, hundre foll. – Da han hadde sagt dette, ropte han ut: Den som har ører å høre med, han høre!» (Luk 8,5–8).

Han som ikke trengte at noen skulle vitne om et menneske, fordi han selv visste hva som bodde i mennesket (Joh 2,25), åpner døren for oss inn til dette livets under som vi oftest kaller «vårt hjerte». Han viser oss hvordan det ser ut der inne hos dem som hører hans ord.

Med guddomsøyne ser han tvers igjennom oss. Alt ligger bart for ham, helt inn til det dypeste dyp i ånd og tanke og følelse. Derfor kan vi være helt sikre på at både du og jeg er med i det firkløveret som Jesus viser oss i ordet i dag. Hjertet – ditt og mitt – er enten som en veikant, eller som en berghelle, eller som en åker med torner i, eller som en åker med god jord. Andre «klasser» enn disse finnes visst ikke.

Om vi bare kunne kjenne oss selv igjen og vite hva slags «hjertejord» det er i oss, da ville vi være på vei til å få rett kunnskap om oss selv. Og det er den kunnskapen som fører oss inn i Guds visdom.

«En såmann gikk ut for å så.»

Hvem denne såmannen er, sier ikke Jesus. Men han sier at ordet møter mange menneskehjerter som ligner en veikant. Det vil vel si at der er det ikke rom for Guds ord.

En stor skare av dem som hører ordet, kommer aldri lenger enn til å høre. År etter år fyller de en stor del av kirker og bedehus. De hører alt, og de hører ingenting. Hjertet er som en hardtråkket veikant som ingen plog kan skjære igjennom, og der det aldri kan gro noe. Alt som blir sagt, er like godt. Det skarpeste sverd biter ikke på dem, og den hardeste dommedagstale synes de er en utmerket preken. Å, han talte så godt, den mannen!

Slike folk er her i dag også. Du hører, men du hører ikke. Du er som en rundslipt stein i et elveleie eller på en havstrand. Du har sittet på kirkebenk og bedehusbenk et helt liv og er akkurat som du var. Du kan gå fra kirken til dansesalen, fra bedehuset til kortstokken, fra salmesang til horevisen, fra en kristen samling til det mest gudløse lag.

Guds røst har ennå aldri nådd hjertet ditt. Hvert ord fra Gud som når øret ditt, plukker Satan bort, og du er den du var. Du lever som om alt var i orden, og kommer trolig også til å dø i god ro. Det ligger en bom for hjertedøren som Guds Ånd ikke kan bryte, ild ikke brenne, dom ikke knuse og kjærlighet ikke løfte.

Det er fryktelig, men sant. Slik er det med mange, mange av dem som hører ordet.

Om jeg spør: Er det du som hører Guds ord på den måten? – så renner spørsmålet av deg som vann av gåsa. Det gjelder ikke deg. De andre får passe seg, så skal jeg passe meg. Slik møter du alle som prøver å berge deg. Men en dag må du bli myk. En dag går Guds plog gjennom livet ditt – uten at noen såmann strør såkorn i furen. Da ringer dommens klokke.

Arme stakkar! Hva skal jeg si til deg? Jeg vet ikke! Kanskje en tåre kunne gjøre mer enn en «plog»? Skal djevelen plukke også disse ordene bort fra deg? Hva om det er de siste ordene du får høre før du møter Gud?

«Den som har ører å høre med, han høre!»

* * *

«Noe falt på steingrunn. Og da det vokste opp, visnet det, fordi det ikke hadde væte … De på steingrunn er de som tar imot ordet med glede når de hører det. Men de har ingen rot. De tror til en tid, men i prøvelsens stund faller de fra» (Luk 8,6.13).

Her ser det ut til å være litt god jord, men altfor lite. Det er grunt ned til berget, og så brenner stråene bort når det slutter å regne og solen kommer fram.

Dette er dem vi pleier å kalle «stemningsmennesker». De blir først grepet av en sak, men de er også de første til å gi opp når motvinden blåser.

Nå og da møter vi slike mennesker. I vekkelsestider er det de som først rekker hånden i været når taleren legger sitt tunge press på deres svake vilje og sterke følelser. Først av alle står de fram og vitner at de er frelst, og lover Gud at de aldri vil gå bort fra ham, hva som enn skulle møte dem. De bruker de djerveste ord, for de tar imot ordet med glede.

Men når vekkelsestiden er over, finner du dem ikke lenger i den kristne flokken. Når det blir mindre av bønn og sang og sterke stemninger på møtene, når det grå hverdagsstrevet melder seg, når en verdslig ungdom slenger et stikkende spottord etter deg, eller den gamle lettsindige kameraten banker på døren igjen – da er du ferdig. Da visner det som grodde i hjertejorden din, og du er borte – borte fra samværet med de kristne og fra samfunnet med Gud.

Mange av oss har møtt disse ulykkelige sjelene, noen ganger én og én og noen ganger i store flokker. De stod som en spirende åker i vårsolen – og så en dag var alt svidd av.

Hvorfor gikk det slik? Var det alltid bare deres egen skyld?

Nei! Noen ganger lå skylden også hos dem som bygde drivhus, dem som med uforstandig hånd la for sterkt press på viljen. De arbeidet for mye etter et skjema og tok for lite hensyn til livet. De hadde så hastverk at de klippet over trådene som binder den uferdige sommerfuglen til puppehylsteret, i stedet for å la sommerfuglen selv slite dem over. Da ville den ha utviklet seg på naturlig måte og levd sin dag til ende. Men nå måtte den dø før den hadde fått bredt ut vingene.

En dag møtte Jesus en ung mann. Han var grepet av Jesus og ropte ut uten blygsel: «Jeg vil følge deg hvor du så går!» Husker dere hva Jesus svarte? «Revene har huler, himmelens fugler har reder, men Menneskesønnen har ikke det han kan helle sitt hode til» (Luk 9,57–58).

Har dere hørt maken! Ville ikke Jesus ha den unge mannen med seg? Jo, det ville han nok gjerne. Men han så berget og visste at såkornet ville visne. Han så at dette var en av dem som hadde regnet for lite med hva det ville koste å følge Mesteren. Og så visste han at da ville det siste bli verre for den mannen enn det første (Matt 12,45). Han ville ikke gjøre vondt verre, og derfor gav han mannen en kald dusj, så han stanset.

Slik gjorde Jesus. Han holdt ettermøte på en underlig måte! Vi kunne visst lære noe av ham også på dette punktet. Mye kunne vært berget om vi hadde lært mer av Jesus her. For dette tunge presset på viljen før hjertet er pløyd opp, er farlig. Om bare vi forkynnere kunne lære det, da ville ikke så altfor mye av såkornet bli liggende på berget.

Du som kjenner deg igjen blant dem som ikke hadde rot, du som falt på fristelsens dag, du sitter kanskje nå og sturer. Nå ser du grunnen til at du visnet. Nå når blikket ditt lenger ned i avgrunnen i din sjel, og du vet mer om hvor maktesløs og syndig du er. Du ser bedre enn før at det verdslige livet er tomt, og egentlig lengter du mer etter fred med Gud enn du vil innrømme. Men du tør ikke ta steget ut nå. Du er så redd det skal gå galt en gang til.

Du, la deg ikke narre! Til deg vil Jesus sikkert si: Følg meg! Det harde berget i brystet ditt har nå forvitret til mold. Om du ville ta imot ordet, om du ville lukke opp hjertet for Jesus, skulle såkornet slå dypere rot enn første gang. Det er jeg sikker på.

Det er så sårt å tenke på at du som en gang smakte en dråpe av livets elv, nå skal tørste – at du som en gang kjente livsgnisten springe opp i brystet, nå bare skal eie et minne. Kom tilbake til ham som aldri støter noen ut (Joh 6,37), og som ikke vil at noen synder skal dø (Esek 33,11).

Arme synder, kom i dag,
ved hans kors er rom!
Nådens budskap glad mottag,
ved hans kors er rom!
Drikk av livets kildevell,
rik og fattig, fri og trell,
der er frelse for hver sjel,
ved hans kors er rom!

Der skal berget mer og mer smuldre til jord, og du skal ved nåden stå på fristelsens dag.

* * *

«Noe falt midt iblant torner, og tornene vokste opp sammen med det og kvalte det» (Luk 8,7).

Jesus sier at dette er de som hører ordet, men så går bort og kveles av bekymringer og rikdom og verdslig lyst. Grøden blir aldri fullmoden (Luk 8,14).

Her ser det ikke ut til å mangle jord. Her har såkornet nok å gro i. Her tørker ikke akset bort, men det blir kvalt av ugress. Å, så treffende Jesus sa det! Livet omkring oss fra slekt til slekt vitner om hvor sanne disse ordene er.

Blant dem som blir beskrevet her, finner vi mange av de beste menneskene i verden. De spretter ikke tankeløst opp for en rørende tale. De stenger heller ikke hjertet for Guds ord. De ligner verken veikanten eller berget. Det er dype sjeler, praktiske, kloke og evnerike folk. Det er fiskere, bønder, forretningsfolk eller embetsmenn «av første sort». De ser målet og setter alle sine evner inn på å nå det. De vet hvor det er noe å gjøre og noe å tjene, og de tar i med liv og lyst.

Når de omvender seg til Gud, gjør de det ikke fordi følelsene kom i en kort rus, eller fordi presset på viljen ble for sterkt. Nei, de omvender seg fordi den indre overbevisningen driver dem. Og like dyktige som de er til å komme fram i verden, like godt egner de seg til å være ledere i Guds rike. De eier kristendommen både i hjertet og i gjerning.

Men så kommer det et tungt «men». Hvilket? Jesus sier det her. Lysten til verden vokser over lysten til Guds rike. Omsorgen for dette livet blir sterkere enn omsorgen for livet i Gud. Å ha det godt her blir viktigere enn å ha det godt med Gud. I hjertejorden hos disse menneskene vokser ugresset like godt som kornet.

Det er så morsomt å leve. Det er så gildt å tjene penger og være med og styre og bestemme både her og der. Det er så fint å komme fram i verden!

Men er det da galt å streve etter å komme fram her i verden? Nei, direkte galt er det ikke, men det er farlig. Det er så lett å glemme Guds rike.

Hør og ta Jesu ord til hjertet: «Det som falt blant torner, er de som hører, og mens de vandrer fram, kveles de av bekymringer og rikdom og livets lyst» (Luk 8,14). Mange av oss trenger å høre dette. For her ligger den største faren for kristenlivet hos mange. Nettopp her.

Hvor mye friskt kristenliv har ikke bleknet blant dette ugresset! Mens akset står og vaier i åkeren, stikker tornene sår på sår, og gjennom disse sårene renner kraften ut. Så stanser veksten, og akset blir kvalt.

Du tornefulle jord, hvor mye vakkert gudsliv du har ødelagt! Mang en kristen med Guds segl på pannen og i hånden mistet det og tok dyrets merke i stedet (Åp 13,16). Mange gode kristne som en gang brant for Guds ære og rike, ser en nå sjelden i den kristne flokken. De har aldri tid, og lite råd også. Her er så mye mas og tigging, sier de; en får ikke fred verken natt eller dag. Så snører hjertet seg sammen til en pengesekk, og fingrene skjelver når de tar i tiøringen som skal gis bort.

Tornene har vokst over kornet, og akset står lavt nede – kvalt.

Å, hvor sant dette er! Hos noen av dem er det kanskje liv ennå, men det er skralt, det er blekt, det er maktesløst, og aldri vil det bære fullmoden grøde.

Alle dere kristne som står i den tornefulle jorden: Vær varsomme, vær redde, våk og be! Prøv å forstå stadig dypere at du er i fare – og så å ta stadig dypere til deg trøsten at han gir styrke til den som ingen kraft har (Jes 40,29). Da skal du vokse over tornene og ikke bli kvalt. Bruk så evnene og pengene dine mer til arbeid i Guds rike. Bry deg mer om sjelene enn om ære og makt. Da skal grøden modnes og tornene dø.

* * *

«Men noe falt i god jord. Det vokste opp og bar frukt, hundre foll … Men det i den gode jord, det er de som hører ordet og tar vare på det i et vakkert og godt hjerte, og bærer frukt i utholdenhet» (Luk 8,8.15).

De som hører og tar vare på ordet. Der er god jord, der gror det, og der blir det mye grøde.

Mange ønsker, som jeg, å se inn gjennom døren hos de menneskene som eier så god hjertejord. Da kunne vi lære å dyrke vår egen åker og leve som kristne som bærer frukt.

Hos dem som eier den gode hjertejorden, blir alt i livet lagt inn under Guds ord, Guds lys og Guds vilje. Alt, fra det minste til det største, legger de fram for Guds åsyn. Slik lever de hver dag. Som en jernflis stikker når den ligger på øyet, slik stikker den minste ting som blir liggende i hjertet mellom sjelen og Gud. Den må bort.

Disse menneskene kan gjøre feil – som alle andre – ja, de kan også synde. Men de kan aldri gå og bære på synden sin uten å gjøre den opp med Gud. Enten det blir tap eller vinning, fattigdom eller rikdom, ære eller vanære, gir de livet sitt til Frelseren. De kan miste alt som er verdifullt her i verden: navn og ære og gull. Men Frelseren, hjertefreden, den gode samvittigheten og himmelen kan de aldri miste.

Det de er, og det de eier, regner de for en gave fra Gud som de skal bruke til hans ære, og som de en gang skal gjøre regnskap for. Alt hører Herren til, og med alt søker de å tjene ham. Samtidig vet de ikke om noe annet å stole på enn det Jesus har gjort. I ham ser de døren åpen til det landet som de framfor alt ønsker å nå.

Det må være «god jord». Disse bærer frukt i utholdenhet. Måtte du og jeg være blant dem!

Å Herre, du som ordet sår,
du selv vårt hjerte lage,
så det kan gi et fruktbart år
og blomstre som din hage.

Fastelavnssøndag: Dåpen

> «Da dro Jesus fra Galilea til Jordan og kom til Johannes for å bli døpt av ham. Men Johannes nektet ham det, og sa: Jeg trenger å bli døpt av deg, og du kommer til meg! Men Jesus svarte ham og sa: La det nå skje! For slik er det riktig av oss å fullføre all rettferdighet. Da lot han det skje. Da Jesus var blitt døpt, steg han straks opp av vannet. Og se, himmelen åpnet seg for ham, og han så Guds Ånd stige ned som en due og komme over ham. Og se, det lød en røst fra himmelen: Dette er min Sønn, den elskede! I ham har jeg velbehag» (Matt 3,13–17).
>
> «Da dro Jesus fra Galilea til Jordan og kom til Johannes for å bli døpt av ham» (Matt 3,13).

Jesus står ved inngangen til sitt livsverk. Han har lagt fra seg arbeidsklærne og skal nå ta opp striden mot synden og Satan og vinne frelsen for oss. Men før han går inn i kampen, stiger han ned i Jordan og lar seg døpe av Johannes. «For», sier han, «slik er det riktig av oss å fullføre all rettferdighet» (Matt 3,15). Mer får vi ikke vite om grunnen til at han lot seg døpe.

At Jesu dåp skulle ha samme mening og innhold som den kristne dåpen, er lite trolig, også fordi det var Johannes' dåp han tok imot. Vi vet også at han ikke var et syndig menneske som måtte døpes for å bli født på ny – eller for å drukne det onde og skille seg fra verden og et verdslig liv. Han var skilt fra verden, og det ble ikke funnet svik i hans munn (1 Pet 2,22). Han var Guds enbårne Sønn og et fullkomment menneske.

Det er rimeligere å tro at dåpen han tok imot, var et tegn på at han nå gikk helt inn i sin frelsergjerning og gjorde seg til ett med oss. Dåpen innviet ham til lidelse og død for oss, så han kunne gjøre Guds vilje i ett og alt.

Å la seg døpe til dette er det bare én som kan. Og når denne ene gjør det av fri vilje for oss alle, da roper Gud fra himmelen ned til oss: «Dette er min Sønn, den elskede! I ham har jeg velbehag» (Matt 3,17).

Men samtidig som himmelen gleder seg over det han nå vil gjøre, åpner også helvete sine porter. Satan møter ham og prøver å lokke ham til å gi opp veien over Golgata. Men der den første Adam tapte, der vant den andre Adam.

Å kjærlighet, så dyp og skjult!
Du ville her meg lære
at du for arme synderes skyld
all rettferd ville gjøre.

Guds Lam, som bar min skyld, gikk ned
og ba om dåp i synders sted
deg til min soning vigde.

* * *

Men selv om ordet om Jesu dåp altså ikke har noe med den kristne dåpen å gjøre, er det likevel naturlig at tanken stanser ved den kristne dåpen når en leser dette ordet.

Når jeg nå våger å tale om den dåpen vi kristne har, gjør jeg det med en stille frykt. Ikke fordi jeg selv er usikker, men fordi jeg vet at mange sanne kristne har et annet syn på dåpen enn jeg, og med dem har jeg ingen lyst til å komme i strid.

Men fordi vi «forstår stykkevis» (1 Kor 13,9) og aldri vil få tak i hele sannheten her i livet, må vi hver for oss bære ordet fram slik vi ser det. Derfor må også jeg få lov til å tale, fordi jeg tror. Jeg vil ikke tale for å slå andre som har et annet syn på dette punktet, men fordi en indre røst ber meg om å gjøre det. Den vil jeg følge. Slik jeg ser det, er denne indre, kallende røsten fra Gud.

* * *

Som mange kristne vet, finnes det blant oss to slags kristne med en ikke liten forskjell i synet på menneskenaturen og verdien av Kristi forsoning. Nå tenker jeg ikke på rasjonalismen og ortodoksien, men på det lutherske synet og et syn som er farget av reformert tankegang. (*Jeg sier ikke «det reformerte synet», men et syn som er farget av reformert tankegang. De reformerte samfunnene har ikke noe ensartet grunnsyn på dåpen. Noen, som kvekerne, forkaster all dåp; andre, som baptistene, forkaster barnedåpen; og andre igjen, som den anglikanske kirke, står ikke så langt fra lutherdommen i dåpslæren.*)

Skulle en med korte ord vise forskjellen på disse to synene, kunne en kanskje gjøre det slik: Det lutherske synet går ut fra de ordene i Bibelen som sier at alle har syndet (Rom 3,23), at det ikke er én rettferdig, ikke en eneste, at alle er veket av, at det ikke er noen som gjør det gode (Rom 3,10–12), men at alle er døde ved sine overtredelser og synder (Ef 2,1) og ikke kan se Guds rike uten å bli født på ny (Joh 3,3).

Ingen kan være et Guds barn uten å bli født av Gud. Under denne loven står også de små barna, og derfor må også de bli født på ny om de skal komme inn i Guds rike. Men hvordan skal dette gå til? Hvordan skal et lite barn bli født på ny?

Ved dåpen, svarer de lutherske.

Nei, sier de andre. De små er Guds barn uten dåp. De er Guds barn når de blir født til verden av sin mor. Ved Kristi forsoning er de Guds barn fra de kommer til verden.

Men når barnet vokser til og blir stort, fortsetter det da å være et Guds barn på samme måten? Nei, det er det ingen som mener. Hvor grensen går, har jeg aldri hørt noen fastsette. Men alle vet at de som har dette synet på barnet, lærer at en voksen må bli født på ny om han skal bli et Guds barn.

Etter denne læren blir det altså to måter å være Guds barn på: først som barn i kraft av Kristi forsoning, uten gjenfødelse, og så som voksen gjennom gjenfødelse ved ordet og Ånden – også det i kraft av Kristi forsoning.

Dette kan virke fornuftig på visse måter, og vi vil alle gjerne tro at et lite barn er Guds barn uten å være født på ny. Likevel er det bare en menneskelig tanke som ikke har grunn i Guds ord. Og ser en nærmere etter, er denne tanken ikke særlig fornuftig heller. Var den sann, kunne en nesten ønske at alle barn fikk dø før de gikk over den aldersgrensen da de ikke lenger er Guds barn. For vi vet at den store mengden av de voksne lever og dør borte fra Gud, og etter denne læren er de slike som en gang var Guds barn.

Er dette så svært fornuftig? Jeg synes ikke det.

Men la oss tenke oss at det er sant at et barn er et Guds barn når det kommer til verden. Da spør jeg: Kan det være galt å døpe et Guds barn? En voksen blir vel ikke mer enn et Guds barn når han vender om og kommer til tro? Vi må vel ha rett til å døpe et Guds barn?

Her vil vel noen si at de lot seg døpe bare fordi Gud har sagt at en skal gjøre det. Dåpen er bare et ytre tegn på at en helt og av fri vilje har valgt å si farvel til synden og bli begravet med Kristus. Men et slikt fritt valg kan ikke et lite barn gjøre, og derfor er det meningsløst å døpe det.

Også dette ser ut til å være logisk og riktig. Men så kan en spørre: Tror dere at en som er blitt et Guds barn, kan komme bort fra Gud igjen, også når han er døpt som voksen?

Ja, svarer de aller fleste.

Kan han da også bli vunnet for Gud på ny?

Ja.

Døper dere ham en gang til da?

Nei.

Her brister logikken; læren får et brudd. Er dåpen bare et ytre tegn på at en har sagt farvel til synden, er det klart at den som er falt bort fra Gud, må døpe seg på nytt om han kommer til Gud igjen. Det vil si: dersom en skal være konsekvent.

Den mest kjente og mest brukte innvendingen mot barnedåpen er vel at barnet ikke kan tro. Et lite barn som ikke vet om seg selv, kan ikke tro. Men de samme menneskene som sier dette, mener underlig nok at det lille barnet er et Guds barn. Kan noen være et Guds barn uten å tro? Er ikke det enda mer umulig? Hvor står det skrevet at en kan være et Guds barn uten tro? Det har jeg aldri sett i Guds ord.

Hva troen i sin innerste grunn er, er ikke så lett å si. Husker vi den tiden i livet da vi kom til tro, minnes vi nok at dette med å tro var et vanskelig spørsmål. Den troen vi hadde, sviktet oss. Til slutt kjente vi et indre grep, et lys; en ny dag grydde i brystet, og vi jublet over frelsen. Men på troen tenkte vi ikke da; vi visste knapt hva den var. Men så mye var i alle fall sikkert: Hjertedøren vår stod åpen, og Frelseren gikk inn.

En åpen hjertedør er sikkert en av de fineste og dypeste hemmelighetene i den troen som griper Jesus. Kan ikke det lille barnet eie en slik dør, selv om det ikke selv vet om det? Et nyfødt barn finner som regel straks fram til morens bryst og tar næring derfra, uten selv å være klar over det. Kan det ikke være noe lignende i åndelig mening?

Hvorfor tok Jesus et lite barn og stilte det fram som et forbilde for oss voksne? Hvorfor sier han at vi voksne må bli som barn om vi skal komme inn i Guds rike (Matt 18,3)? Er det fordi barnet var i Guds rike med det samme det ble født? Det synes jeg er dristig å si, når det står skrevet at ingen kommer inn i Guds rike uten å være født på ny (Joh 3,3.5).

Skulle det ikke ligge mye nærmere tankegangen i Guds ord å forstå det slik at Guds rike hører barna til fordi de har et sinn som passer for dette riket (Mark 10,14)? De er så vel skikket for Guds rike at vi voksne må bli som barn om vi skal komme inn.

Noen vil vel si at disse ordene av Jesus ikke har noe med dåpen å gjøre. Jesus stiller barnet fram som et eksempel på ydmykhet. Det er dette ydmyke sinnet vi voksne må ha om vi skal komme inn i Guds rike. Ja, det er visst sant. Men da heter det også at Gud gir de ydmyke nåde (1 Pet 5,5). Har barnet dette sinnet, får også det nåde. Dette sinnet er nettopp den åpne døren som Frelseren går inn gjennom.

Men, sier mange, det står ingen steder i Bibelen at vi skal døpe barna, eller at barn ble døpt.

Nei, det er så. Men det står heller ingen steder i Bibelen at kvinner skal få være med og ta imot nattverden, eller at kvinner var med ved nattverdbordet. Likevel har ingen tenkt å nekte kvinnene nattverden av den grunn. Det går ikke an å si at alt som ikke er nevnt med klare ord i Bibelen, heller aldri har skjedd.

Dessuten må en ikke glemme at det flere ganger står i Det nye testamente at den og den ble døpt med hele sitt hus. Det kunne godt være små barn med der. Og Jesu «siste vilje» var at vi skal gå ut i all verden og gjøre alle folkeslag til disipler ved å døpe dem og lære dem (Matt 28,19–20; Mark 16,15–16).

Derfor kan det like gjerne være riktig, som noen sier, at barnedåpen ikke er særskilt omtalt i Bibelen fordi det var en selvfølge for de kristne i apostlenes tid å døpe de små som hadde kristne foreldre. Ingen tenkte på noe annet, og derfor ble det heller ikke omtalt.

* * *

Det er altså særlig barnedåpen de kristne er uenige om. Det sier seg selv at der hedenskapen råder, må en lære folket før en døper. Men når det har gått en tid, og det vokser fram kristne hjem der de får barn, hva skal en så gjøre med disse barna? Skal en døpe dem, eller skal en vente til de vokser opp og selv kan velge om de vil følge Kristus? Her deler meningene seg.

Mitt personlige syn er dette: Jeg er en kristen. Jeg har gitt livet mitt til Kristus og vil være hos ham i livet, i døden og i all evighet. Da Gud gav meg barn, sa jeg til ham: Jeg takker deg for barnet du gav meg. Jeg vet det er en stor gave med stort ansvar. Nå vil jeg gi barnet til deg, slik jeg har gitt meg selv til deg. Jeg kan ikke frelse barnet, men det kan du, og her er det, Herre.

Du har sagt at vi skal gjøre folk til dine disipler ved å døpe dem og lære dem, og det vil jeg nå gjøre med barnet mitt. På ditt ord døper jeg det til deg, inn i ditt rike, der også jeg er av nåde. Og ved den samme nåden vil jeg prøve å lære barnet din vilje.

Er det noen som tør si at dette er imot Guds ord og grunnloven i Guds rike? Dem som gjør det, forstår jeg ikke.

At barnet kanskje ikke vil vedkjenne seg Frelseren som jeg gav det til, når det selv får ansvaret for livet sitt og kan velge fritt – det er noe helt annet. Menneskets rett som voksen til å velge og vrake kan ingen ta bort. Men da barnets vilje lå i min farshånd, var det min sak å føre det inn i Guds rike, til ham som selv har sagt at Guds rike hører barna til.

Men når barnet vokser opp og kanskje vender seg bort fra Gud, har jeg da rett til å trøste det med at det er døpt? Nei, det har jeg ikke. Dåpen kan ikke frelse den som går bort fra Gud. Tvert imot: Den som er døpt og vender seg bort fra Frelseren, vil få en tyngre dom enn den som ikke er døpt.

Likevel er det mange som trøster verdslige folk med at de ble døpt som små. Det er en falsk trøst. Det er imot Guds ord. Den som er kommet bort fra Gud, må omvende seg, ellers går han fortapt, om han så er aldri så mye døpt.

Hør det, dere unge, og dere eldre også: Alle dere som gikk bort fra den Frelseren som far og mor døpte dere til, dere må vende om, ellers går dere fortapt sammen med alle andre som vraket Kristus.

Men de som ikke gikk bort? De som ble værende i Guds rike, der far og mor førte dem inn? De må bli seg bevisst hvor de står, og selv velge hvor de vil være, enten i Guds rike eller utenfor. Den ubevisste troen som de grep Kristus med i dåpen, må klarne og gå over til en bevisst tro, som hører den voksne alderen til. Hvert voksent menneske, enten det er døpt som barn eller ikke, må selv velge om det vil høre Kristus til eller ikke. Det er en grunnlov i Guds rike.

* * *

Så ligger det altså et stort ansvar på oss kristne som har barn og har båret dem til dåpen. Skal de fortsette å være i Guds rike når de vokser opp, eller skal de gå bort? En stor del av ansvaret for dette hviler på oss. Ikke alt, for menneskeviljen kan ingen tvinge, ikke engang Gud. Men det meste hviler likevel på oss. Slik vi oppdrar barna, slik blir de – i de fleste tilfeller.

Tenker du på dette, du kristne far og mor?

Og du barn og ungdom som hadde den lykken å ha en mor og en far som førte deg inn i Guds rike: Også på deg hviler et stort ansvar. Den som har fått mye, av ham venter Gud mye igjen (Luk 12,48). Tenk på det!

Og du som gikk bort: Kom tilbake! Kom inn igjen i Guds rike! Frelseren tar imot deg like hjertevarm og mild som da du var et lite barn.

1. søndag i faste: Seier i fristelse

> «Da ble Jesus av Ånden ført ut i ørkenen for å fristes av djevelen. Og da han hadde fastet i førti dager og førti netter, ble han til sist sulten. Og fristeren kom til ham og sa: Er du Guds Sønn, så si at disse steinene skal bli til brød! Men han svarte og sa: Det står skrevet: Mennesket lever ikke av brød alene, men av hvert ord som går ut av Guds munn. Da tok djevelen ham med seg til den hellige by og stilte ham på templets øverste hjørne. Og han sier til ham: Er du Guds Sønn, så kast deg ned! For det står skrevet: Han skal gi sine engler befaling om deg, og de skal bære deg på hendene, for at du ikke skal støte din fot mot noen stein. Jesus sa til ham: Det står også skrevet: Du skal ikke friste Herren din Gud. Igjen tok djevelen ham med opp på et meget høyt fjell, og viste ham alle verdens riker og deres herlighet. Og han sa til ham: Alt dette vil jeg gi deg, dersom du vil falle ned og tilbe meg. Da sa Jesus til ham: Bort fra meg, Satan! For det står skrevet: Herren din Gud skal du tilbe, og ham alene skal du tjene. Da forlot djevelen ham, og se, engler kom og tjente ham» (Matt 4,1–11).

«Da ble Jesus av Ånden ført ut i ørkenen for å fristes av djevelen» (Matt 4,1).

Jesus ble ført av Ånden ut i ørkenen for at djevelen skulle få friste ham. I samme stund som han står ferdig til å tre fram som frelser, må han møte Satan. Han kan ikke komme forbi den onde uten kamp. Men når han har vunnet, trer han fram for folket og søker å frelse det som er fortapt.

Jesus måtte møte Satan. Det må vi også. Ikke noe menneske kan komme forbi de onde maktene. Hvor vi enn er, og hvor vi enn vender oss, finner vi aldri et sted der ingen fristende makt møter oss. Vi kan ferdes alene i de villeste fjell, og vi kan være midt i folkestrømmen i en millionby – på mange måter er det det samme: Overalt må vi møte onde makter som frister oss.

Dette gjelder alle mennesker, enten de er kristne eller vantro.

Så lenge vi er så mye menneske at vi står over det onde, så lenge er det noe i oss som kan dras ned ved fristelse og fall, og så lenge vil Satan også friste oss. Først når vi er kommet helt ned i dypet til de onde åndene, holder fristelsen opp. For da kan vi ikke komme lenger ned.

På den måten kan vi sammenligne mennesker og åndsmakter med vannet i en sluse. Når det nederste slusekammeret skal fylles med vann fra det som ligger ovenfor, så båten kan løftes opp, suser og bruser vannet voldsomt. Men når vannet står like høyt i begge kamrene, blir det stille. «Striden» i vannet er over.

Slik er det også i menneskelivet. For den kristne går det oppover, i stadig kamp mot det onde, oppover mot Gud, opp mot den store dagen da Gud og menneske «flyter sammen», fordi vi er blitt ham like og ser ham som han er (1 Joh 3,2). Vi er Gud like uten å være Gud. Da tar striden slutt for en kristen; han ferdes i fred og glede i det evige liv.

For et vantro menneske går det stadig nedover, nedover mot Satans rike, til menneske og Satan «flyter sammen», fordi mennesket blir ett med Satan og er kommet dit hvor den evige død rår.

Man kan også sammenligne kristenlivet med en mann som ror båten sin oppover mot strømmen, tomme for tomme.

Alle som tror at livets lykke ligger i å drive med strømmen, synes det er meningsløst å lete etter lykken ved å snu båten mot strømmen. Og står man utenfor og ser og hører at en kristen alltid må ro mot strømmen her i verden, kan man undre seg over at et eneste menneske vil la seg lokke inn på denne veien.

Men la oss se litt på dette. Vi skal la livet selv tale, slik det ligger i dagen, og slik det skriker mot oss, så vi ikke kan komme forbi uten å høre og se.

Der sitter en mann med ansiktet skjult i hendene. Livsmotet hans er knust, karakteren er brutt i stykker, alkoholen og usedeligheten er hans konge. Kroppen er utslitt og sjelen full av sår, og samvittigheten er så skjelvende og skremt at mannen er nær ved å ta sitt eget liv. Hvorfor er det slik med denne mannen?

Fordi han drev med strømmen!

En ung kvinne gikk ut fra et godt hjem. Hun var frisk og ren, uprøvd, tankeløs og glad. Hun var som en vakker blomst som nettopp har sprunget ut. – – Nå er den vakre blomsten bare et minne. Moralen er borte og helsen ødelagt, og de klare, rene øynene er fulle av satanisk ild. Alle skikkelige mennesker som møter henne, går til side for å slippe å se skammen og ulykken.

Hvorfor gikk det slik med denne fine, gode kvinnen?

Hun drev med strømmen. Hun vendte båten nedover. Hun la inn årene.

En ung gutt gikk ut i livet. Øynene lyste av mot og manndom. Han hadde gode evner og fikk en god stilling, et godt hjem og mange venner. – – Men nå sitter han i en mørk fangecelle. Døren er låst av andre. Øynene stirrer håpløst inn i mørket. Livsmotet er borte, fremtiden stengt, hjemmet lagt i grus og vennene borte.

Hvorfor gikk det slik med ham?

Svar selv – og si det høyt: Det gikk slik fordi han drev med strømmen. Han tapte den dagen han ble fristet. Satan vant.

Mange iblant oss går tunge om hjertet og såre i sinnet, med en mørk fremtid i vente. Livet er som et åpent sår som ikke vil gro, fordi du ga opp og la deg i armene på ham som frister.

Så ofte hørte du en stille, klar røst som hvisket i øret ditt at du skulle vende båten din mot strømmen. Men du lot båten drive, fordi du syntes det var så lett og så fritt. Men nå er det ikke lett og fritt lenger. Nå er du som mannen på veien fra Jerusalem til Jeriko, plyndret og forslått (Luk 10,30).

Om noen bare kunne hjelpe deg! Om noen kunne få deg til å vende båten din nå i dag! Om noen kunne få deg til å gi livet ditt til Kristus nå – da ville han gi deg kraft til å snu om med glede og takk.

Du som glir nedover mens strømmen blir sterkere dag for dag: Snu om!

Ennå røsten kaller
med så skjønn en klang;
gi ham rom, du hører røsten
snart for siste gang!
Skal han der forgjeves stå?
Hva om så han går
bare fordi hans milde stemme
ikke hjertet når?

*

Men det store spørsmålet for oss som vil oppover, og som gjerne vil nå fram, er dette: å lære kunsten å vinne når fristeren møter oss. Lærer vi den kunsten, er fristelsene så langt fra å skade oss at de tvert imot blir til gagn for oss.

Det første rådet jeg vil gi deg som vil oppover, er dette:

Prøv – i lyset av Guds ord og i samvær med Jesus Kristus – å finne dine egne svakeste sider.

Det er en stor og hellig kunst. Den ser ut til å være svært vanskelig å lære, og de fleste har ikke lært den.

Det vi lærer best, er å se andres svake sider. Vi vet på en prikk hva som er svakt og skjevt hos ham og henne, og det er så lett å løpe bort til naboen og fortelle det. Men våre egne feil – nei, dem ser vi ikke.

Har du fått øynene opp for dette: å lære deg selv å kjenne? Da vet du samtidig hvor fienden lettest kan komme over muren. Da har du vunnet mye kunnskap. Det første skrittet på visdommens vei er å kjenne sin egen dårskap. Denne visdommen vinner bare de som har et ydmykt sinn.

Men har du fått øye på dine svake sider, så gå til Gud og si ham alt. Si rett ut at du feiler og faller der og der, og at du ikke har kraft til å stå imot når fristelsen kommer. Og glem ikke å nevne synden ved dens rette navn for Gud.

Det er det tyngste, men også det som hjelper mest.

Vi kan nok si til Gud at vi er syndere, at vi feiler og faller, at han må tilgi og hjelpe og gi kraft. Men å nevne synden ved navn, det er vanskeligere.

Da ville mange måtte si omtrent slik: Herre, jeg er stolt, jeg er æresyk, jeg vil være den første og den største. Når andre ikke vil ta hensyn til meg, blir jeg sur og sår og sint. Andre måtte si til Gud: Jeg er så pengekjær. Min største lyst er å karre til meg fra andre. Eller: Jeg er misunnelig, jeg er bitter og sladrevoren, jeg har så lyst til å stikke, erte og gjøre andre vondt.

Slik måtte den ene eller den andre si til Gud. Men det er ikke lett; det tar hardt på den gamle Adam. Men der nede, på dette stedet der vi slik bøyer oss for Gud, der går veien til seier.

Du som kjemper og blir fristet, har du funnet denne veien? Tenk om du fikk øynene opp for dette og begynte å si alt til Gud akkurat som det er! Tror du ikke at du da ville finne fram?

Du mor, som blir fristet til å hakke og småskjenne på barna dine nesten hele dagen, og du far, som går og knurrer for alt og ingenting – tror dere ikke at dere ville få hjelp hvis dere så dette og gikk til Gud med det?

Du som blir fristet til å bruke hvert øre du eier til å pynte deg og gjøre deg til narr på den måten – tror du ikke at Gud ville hjelpe deg til å kle deg sømmelig hvis du sa det til ham og ba om hjelp?

Og du som er så glad i penger at du knapt våger å spise deg mett eller kle deg som et sømmelig menneske, du som synes at noe vondt kommer nær deg når kollektskålen går mellom benkene på bedehuset – jeg tror at Gud ville få skikkelige klær på deg, pengene opp av lommen og god mat på bordet hvis du talte med ham om det.

Og du som blir fristet til å love, men ikke holde, kausjonere, men ikke betale, sløse, men ikke arbeide, kreve alt av andre, men ingenting av deg selv – hvis du så dette, tok opp kampen og sa alt til Gud akkurat som det er, tror du ikke at du da ville vinne?

Prøv ham! La ham få bruke sin makt på deg.

—

La meg så få gi deg enda et råd, du som vil ta opp kampen mot de fristende maktene.

Let etter de ordene i Bibelen som viser at Frelseren forstår deg og brenner av lengsel etter å hjelpe deg.

Satan og vår onde natur er så flinke til å vise oss en Kristus som er kald og vendt bort fra oss, en herre som refser og slår når vi er i den største fare. Når vi trenger ham mest, tror vi at han hjelper oss minst. Men slik er han ikke. Han er alltid full av medynk og brennende ivrig etter å hjelpe – men aller mest når du står mellom ild og glødende piler.

Tenk deg en mor som står og ser barnet sitt kjempe for livet blant ville dyr, uten at hun kan hjelpe! Hva tror du rører seg i morshjertet da?

Men Jesus Kristus ser etter deg med enda større lengsel den dagen du kommer i Satans fristende klør.

Du kjempende menneske i denne fristende verden: Ta dette bildet av din Frelser med deg ut i livet. La det følge deg inn i kampen, og han skal komme deg så nær, så nær. I hans medfølelse ligger det kraft for deg til å vinne. Han kan hjelpe dem som blir fristet, fordi han selv er blitt fristet (Hebr 2,18).

Gå ikke og bær på en eneste ting for deg selv. Si til ham at du blir fristet, si hva du blir fristet til, si ham hvor du lider nederlag. Gå inn til Jesus med alt, og gå ut igjen i kampen med et åpent forhold mellom deg og ham. Da har du funnet veien til å vinne på fristelsens dag.

Ennå er vi ikke ført inn i kampen for å farge jorden med vårt blod. Men vi er kalt til å kjempe her mellom fjord og fjell, så vi kan leve et ydmykt, gudfryktig og tjenende kristenliv, til ære for ham som ga livet for oss og har lovet oss seier.

Hold så fast ved at han har lovet oss hjelp i all fristelse og kamp. Han har selv gått gjennom verden, er blitt fristet og har vunnet seier. Og han som fikk engler til tjenere da han hadde slått ned Satans fristelser, han vil sende de samme tjenerne til deg og meg.

Når Jesu kjærlighet
kun rett betraktes,
og verdens herlighet
for intet aktes,
når himlen er oss kjær
og søt og yndig,
så blir da Herrens hær
i striden myndig.

2. søndag i faste: «Han svarte henne ikke»

> «Så brøt Jesus opp derfra, og dro bort til bygdene ved Tyrus og Sidon. Og se, en kana'aneisk kvinne fra disse traktene kom og ropte til ham og sa: Herre, du Davids sønn, miskunn deg over meg! Min datter plages ille av en ond ånd. Men han svarte henne ikke et ord. Disiplene hans kom da og ba ham og sa: Vis henne bort, for hun går og roper etter oss! Men han svarte og sa: Jeg er ikke utsendt til andre enn de fortapte får av Israels hus! Da kom hun og falt ned for ham og sa: Herre, hjelp meg! Han svarte og sa: Det er ikke pent å ta brødet fra barna og kaste det til de små hundene! Men hun sa: Det er sant, Herre! Men de små hundene eter jo av smulene som faller fra bordet hos deres herrer. Da sa Jesus til henne: Kvinne, din tro er stor! Det skal skje deg som du vil. Og datteren hennes ble helbredet fra samme stund» (Matt 15,21–28).
>
> «Og se, en kana'aneisk kvinne fra disse traktene kom og ropte til ham og sa: Herre, du Davids sønn, miskunn deg over meg! Min datter plages ille av en ond ånd. Men han svarte henne ikke et ord. Disiplene hans kom da og ba ham og sa: Vis henne bort, for hun går og roper etter oss!» (Matt 15,22–23).

Kvinnen som trer fram for oss gjennom ordet i dag, får den ros av Jesus at hennes tro er stor.

En gang før har han møtt et menneske som fikk det samme vitnesbyrdet av ham. Det var kongens embetsmann fra Kapernaum. Om ham sier Jesus at så stor tro har han ikke funnet hos noen i Israel.

Begge disse, både den kana'aneiske kvinnen og kongens embetsmann, var hedninger. Dette synes å gi oss rett til å si at en hedning som søker Jesus, har lettere for å tro enn en jøde. Noe av det samme ser man den dag i dag. Misjonæren fra et land med gammel kristendom står så ofte til skamme når han får se at hedningen som vender om, går langt forbi ham i tro.

Den kana'aneiske kvinnen og kongens embetsmann er like i dette at de begge er i dyp nød, og det er nøden som driver dem til å be om hjelp. Men det særegne, det uvanlige ved ordet i dag, er at Jesus synes å være helt uvillig til å hjelpe henne. For det første svarer han henne ikke et ord. Og når han så endelig svarer, er det et avslag. Han er ikke kommet for slike som henne, sier han – ja, han sammenligner henne til og med med en hundevalp! (*Om kongens embetsmann tales det et annet sted i boken, 21. søndag etter treenighet.*)

Det er underlig å se Jesus fra den siden. Hvem i hele den vide verden som kjenner ham litt, skulle tro at han kunne stenge sitt store frelserhjerte så helt at det ser ut som om denne stakkars kvinnen ikke møter annet enn is og kulde midt i sin største nød?

At hun har ropt lenge før Jesus svarer, får vi vite av disiplene hans. Om de er blitt lei av dette maset, eller om de synes synd på henne, er ikke godt å vite. Men i alle fall ber de Jesus om å få henne bort, så hun ikke skal fortsette å rope etter ham uten å få svar.

Men hun gir ikke opp!

Etter hvert som hindringene vokser, går hun hardere og hardere på. Hun er som den store elven: Den stiger og stiger etter hvert som demningen vokser, den eter seg gjennom alle stengsler og bryter seg til slutt vei mot havet. Slik er også denne kvinnen: Hun bryter seg gjennom alle hindringer som Jesus bygger opp for henne, og til sist får hun det hun ber om.

Det må være dette som gjør at Jesus sier hun har en stor tro.

Er dette riktig, bærer ordet i dag med seg en stor trøst for mange mennesker – ja, vi kan nesten si en uvanlig stor trøst.

Hvilken trøst er det?

Mange har funnet svaret før det blir sagt. Du fant det i det vi har sagt om kvinnen og Jesus.

Er det ikke dette som holder på å ta både mot og tro fra så mange, mange mennesker – kristne mennesker: at man har tigget og bedt i sin dypeste nød i dager, måneder og år, ja, et helt liv, om hjelp for seg selv og sine, uten å få svar?

Jesus svarer ikke et ord.

Det er som å rope ut i et tomt, svart rom. Ikke en lyd som varsler at det kanskje er noen der som kan svare. Det eneste svaret man får, er så ofte at den man ber for, blir verre og verre. Det går med oss som med kvinnen: Jesus synes å vise oss bort fra seg.

Vil han ikke frelse barnet mitt, søsteren min, broren min, mannen min, hustruen min?

Nå har jeg bedt om at barnet måtte bli et Guds barn helt siden jeg bar det under hjertet, sier mang en mor, men han svarer meg ikke!

Ber jeg ikke riktig?

Vil han ikke høre meg?

Har jeg ikke tro?

Er det noe ved meg som gjør at han ikke kan høre?

Slik tærer tvilen på troen, så vi slutter å be og i kald trass gir opp håpet både for oss selv og for våre egne.

Du som kjenner deg igjen i dette, skal huske at ordet i dag gir deg lys og håp.

Jesus vil nok hjelpe deg også. Hjertet hans er ikke så kaldt som det ser ut for deg. Det er heller ikke bønnen eller troen din som er feil, om du må vente på svar. Det har vi Jesu egne ord for i evangeliet i dag. Kvinnen som ropte så lenge uten at Jesus svarte henne et ord, får ros av ham fordi hun har så stor tro. Når han venter med svaret, er det fordi han vil gi deg og meg noe som vi har mer bruk for enn det vi ber om.

Hva det er, vet vi som regel ikke selv. Men det gjør ingenting; Jesus vet det, og så gjør han med oss det som er godt i hans øyne, og som til sist også er best for oss. Guds ord sier om den «prøvede» troen at den er langt mer kostbar enn det forgjengelige gull, som jo lutres ved ild (1 Pet 1,7). Når troen også blir prøvd, er det ikke fordi Gud aldri vil svare, eller fordi han vil knekke troen, men fordi han vil rense og hellige både oss og vår tro.

Kan du ikke se at det er slik, når du ser på andre som kjemper i tro?

At vi må vente på svar, skal ikke gjøre oss mørke og motløse eller få oss til å gi opp. Det skal tvert imot drive oss til å våge mer og gå sterkere og sterkere på.

Det er tro, sier Jesus.

Det er en stor tro.

En slik tro liker han.

Jesus vil gjerne møte mennesker som ikke gir opp om han drøyer med å hjelpe dem. Han liker at vi utfordrer frelserhjertet hans til kamp og binder ham med hans egne ord.

Tror du det alltid ville være best for oss – og for andre også – om Jesus ga oss svar i samme stund som vi ropte på ham?

Er det noen mening i å bruke bønn og tro som en elektrisk knapp?

Jeg frykter at det da ville gå galt med oss. I stedet for å bli ydmyke og mer troende ville vi bli stolte og innbilske og miste den hjertetrangen som driver oss til å rope om hjelp.

Men da mister vi også vår tro.

Var det bedre?

Tenk ikke i din store plage
at Herren har deg nå forlatt,
og at han bare tar seg av de
som lykken har i alt fått fatt.
Med tiden mye vender seg,
den setter mål for deg og meg.

Når så målet som Herren har satt for deg og meg, er nådd, kommer svaret. Og da lærer vi å takke ham – ikke bare for svaret på bønnen, men også for ventetiden.

I det 62. kapitlet hos Jesaja taler profeten om vekterne på Jerusalems murer. De skal aldri tie og aldri unne seg ro, men alltid minne Herren om frelse for Sion. Slik står det i vers 7: «Og gi ham ikke ro før han bygger Jerusalem opp igjen, og før han gjør henne til en lovsang på jorden!» (Jes 62,7).

Veien til lovsangen på jorden går gjennom den tåredalen der vi aldri gir Vår Herre ro, men tigger, tror og kjemper oss fram hos Herren. Han venter med svaret, men mens han venter, skal vi ikke gi ham ro.

Han skal vel mellomstunder
ta fra deg all sin trøst;
det later som han blunder
og ikke hører røst,
hvor høyt den enn nå lyder
fra dødens dype vann,

som om han ikke bryr seg
om deg det minste grann.

Men mens han «later som han blunder» og synes å ta fra oss all trøst, skal vi aldri gi ham ro.

Du som holder på å bli trett fordi du ikke synes du får svar på bønnen: Det var ikke det Jesus mente med å drøye. Han mente blant annet at du skulle bli dristigere og gå hardere på, så han aldri fikk ro. Gud gjør ikke dette for å erte deg, men for å få troen din til å vokse og bli herdet som stål i ild og vann. Han vil bygge gudslivet ditt helt og fullt på hans gode ord; han vil lære deg å se din egen hjelpeløshet og hans nådes makt.

«Vent på Herren! Vær ved godt mot! Ditt hjerte være sterkt! Ja, vent på Herren!» (Sal 27,14).

Og mens du venter, så la ham aldri få ro. Den troen er stor, og den troen får svar.

3. søndag i faste: Onde ånder

> «Han drev ut en ond ånd, og den var stum. Men det skjedde da den onde ånden var fart ut, da talte den stumme. Og folket undret seg. Men noen av dem sa: Det er ved Be'elsebul, de onde ånders fyrste, han driver de onde åndene ut. … Som han sa dette, skjedde det at en kvinne i mengden ropte til ham: Salig er det morsliv som har båret deg, og det bryst som du har diet! Men han sa: Ja, salige er de som hører Guds ord og tar vare på det!» (Luk 11,14–28).
>
> «Han drev ut en ond ånd, og den var stum. Men det skjedde da den onde ånden var fart ut, da talte den stumme» (Luk 11,14).

Gang på gang møter Jesus mennesker som er besatt av onde ånder. Noen ganger er disse stakkarene så helt styrt av de usynlige kreftene at åndene har hele mennesket i sin makt, sjel og kropp, tanke og tunge. Og når de kommer nær Jesus, blir disse åndene mer urolige og ville enn vanlig. Da kan de ikke tie; da roper og skriker de, da river og sliter de i de stakkars menneskene og slenger dem hit og dit som et skip i storm uten styrmann og ror.

Men når disse stakkars menneskene får komme nær Jesus og når ham med en bønn om hjelp, må de onde åndene ut av sin bolig. Han viser seg alltid som den sterkere, som overvinner den sterke (Luk 11,22). De onde åndene må vike for ham. Og når de så er drevet ut, blir de som var besatt, frie og glade mennesker på en helt spesiell måte.

*

Dette er et ord som vi «fornuftige» mennesker burde tenke grundig over.

Mye ville være vunnet om vi for alvor regnet med disse mektige, onde maktene. Men det synes å være så vanskelig for oss å tro at det som er omtalt i ordet i dag, er virkelig. De var ikke besatt av onde ånder, sier de kloke og lærde i vår tid, de var bare sinnssyke, de hadde mistet forstanden. Vi som tror at vi vet så mye, regner bare med lovene som gjelder i naturen. Og står det noe i Guds bok som ikke passer med naturlovene og menneskets tanker, så stryker vi det.

Men Jesus viser oss i ordet i dag at det finnes andre krefter og andre lover, som vi må regne med om vi vil lære sannheten å kjenne.

Vi mennesker som lever på jorden, er den delen av skapningen som de onde åndene søker å gjøre til bolig og redskap for seg selv. I oss ønsker de å bo, over oss vil de ha makt, og slik vil de fullføre sin vilje. Om vi hadde øyne å se med, ville vi sikkert bli lamslått ved synet av alle de menneskene som er tatt og styrt av onde ånder.

Tenker vi etter, er ikke dette så helt urimelig. Vi tror alle – i alle fall alle som tror på Gud – at et menneske kan være bolig og redskap for Guds Ånd. Er det da noe urimelig i at onde ånder kan ta oss i bruk? Nei, mennesket kan føres både opp og ned. Guds Ånd drar oss oppover mot et renere og mer gudfylt liv; de onde åndene drar oss ned i synd og styggedom og Satans makt. Én av disse to usynlige maktene tar oss alle i bruk.

Vi kan ikke stå på egen hånd, og heller ikke kan vi styre oss selv. Andre tar oss i bruk, andre styrer oss. Enten vi vet det eller ikke, enten vi tror det eller ikke, er det slik. Og ser vi litt dypere på livet, vil denne sannheten kaste klarere lys over mye av alt det fæle og utrolige som vi ser at folk kan finne på.

Tenk over alle dem du har kjent som visste at de gjorde galt, og som var redde for sitt eget verk! De kjempet imot, men de tapte. De måtte gjøre det onde, enda de visste at det tok livslykken fra dem. Mang en mann – og mang en kvinne også – visste at alkoholen dro dem ned og gjorde dem til vrak, men de kunne ikke slutte; flasken var kjærere enn livslykken!

Selvsagt er den onde naturen vi bærer på, årsak til mye av det som drar oss ned mot synd og skam. Men jeg tror at det meste av det verste mennesker gjør, har sin rot i onde ånder. Guds ord forteller oss også at når den tid kommer over jorden da Satan blir bundet, mister det onde sin største makt over mennesket.

Tenk deg om! Tenk på de mange som nesten ikke kan åpne munnen uten å komme med de styggeste eder, de råeste ord og den groveste spott mot Gud. Se på unge og eldre som selger seg til et liv i usedelighet, råskap og drikk, og som alltid egler seg inn på andre og skaper ufred, løgn, misunnelse, hat og krig.

Gransk folkelivet, ikke bare i de europeiske storbyene, der overkulturen har ført folket tilbake til en tilstand som er verre enn hedenskapet. Gå også rundt i bygdene, og du vil møte mange som er så inngrodd vrange og så satanisk kloke til å gjøre ondt at de aldri ville kommet på det om ikke en ond åndsmakt styrte dem.

Se også ut over verden, på nasjonene, folkeslagene og dem som styrer, hvordan den ene egger den andre opp til hat og krig bare for en jordlapp eller for et ord som såret den nasjonale æresykheten. De vet at det kommer ulykke av det før de sender soldatene ut, men det hjelper ikke; drepe hverandre må de.

Er det ikke onde åndsmakter – tror dere – som heller olje på ilden? Les det 10. kapitlet i Daniels bok. Les nøye, så vil du få se et stykke inn i denne verdenen av onde ånder som styrer folkeslagene og egger dem opp til å gjøre det onde.

Vi har ikke kamp mot kjøtt og blod, men mot ondskapens åndehær i himmelrommet, sier Paulus (Ef 6,12).

La oss regne med disse onde maktene, så regner vi riktig.

*

Men Jesu ord i evangeliet i dag viser oss en annen side av livet vårt og av de onde åndenes ferd, noe som er enda mer alvorlig enn det vi har talt om før.

Det er dette at den onde ånden som Jesus driver ut av et menneske, flakker hjemløs fra sted til sted over tørre vidder og leter etter hvile. Når den så ikke finner noe hvilested, sier ånden: Jeg vil vende tilbake til huset mitt som jeg flyttet fra. Og når den kommer dit, er huset feid og pyntet og – tomt. Og så flytter

den samme ånden inn igjen, sammen med sju andre ånder som er verre enn den første. Var det ille med dette mennesket før, blir det mye verre nå.

Dette er det tyngste i Jesu ord i dag.

Vi som en gang var bolig og redskap for onde ånder som Frelseren drev ut av oss, vi kan bli tatt av disse maktene på nytt. Står huset vårt tomt, kommer de tilbake og tar plassen uten å spørre om lov. Ja, de tar flere med seg, så det blir mange ganger verre med oss enn det har vært.

Det er som om blodet vil stivne i oss når vi leser disse ordene av Jesus.

Spørsmålet for oss er da dette: Står vårt hus feid og pyntet og – tomt? Vårt hjertes hus kan ikke stå tomt. Noen må bo der!

Du som en gang ble styrt av stumme ånder, så tungen din aldri kunne tale et ord om Guds rike, du som fikk tungen løst – er du blitt stum igjen? Du som var hus og hjem for ånder som drev deg til å hate, lyve og gjøre ondt, men som fikk dem drevet ut av deg – hvordan er det nå?

Hater du nå?

Er du på nytt blitt verdslig, grisk, full av ondskap og løgn? Er du blitt den samme vrange karen blant dine egne som du var før du vendte om?

Vil du ta dette spørsmålet alvorlig og la det gripe hjertet ditt?

Gjør det!

For også disse ordene av Jesus er sanne. Mange som ble berget fra de onde åndene, så de ble forvandlet fra løver til lam, er nå løver igjen. Mange som ble berget fra hat og æresyke og annen djevelskap, er nå fanger på nytt, ja, verre enn før.

Jeg må innrømme at jeg har sett slikt.

Å, for et armt, ja, sju ganger ulykkelig menneske!

Guds folk: Dere må ikke la huset stå feid og pyntet og – tomt.

Fyll ditt hjertes hus med Jesu Kristi Ånd, med gudsfrykt og broderkjærlighet, med kjærlighet til alle. Forkynn din Frelser i ord og gjerning fra et hjerte som er fylt av Gud. Da skal de onde åndene aldri få bo hos deg.

*

Mens Jesus taler disse dype, alvorlige ordene, er det en kvinne som bryter inn og roper: «Salig er det morsliv som har båret deg, og det bryst som du har diet!» Til dette ropet svarer Jesus: «Ja, salige er de som hører Guds ord og tar vare på det!» (Luk 11,27–28).

Av dette får vi vite at det er større og mer salig å høre Guds ord og ta vare på det enn å være Jesu mor.

Nå har også vi hørt Jesu ord. Måtte vi alle ta vare på det, så skal vi få erfare at det er salig.

Kanskje har ordet du har hørt i dag, overbevist deg om at også du blir styrt av onde ånder. Da skal du huske at går du til ham som drev åndene ut før, skal han gjøre det samme med deg. Gjør du det, tar du vare på ordet, og da blir også du salig.

Og vi som ble utfridd av Satans makt og satt inn i Guds rike, må huske at vi skal leve i den Ånd som vi fikk av Gud. Står det et rom tomt i hjertet, søker den

onde ånden å komme inn igjen. Skal vi slippe å bli brukt av den onde, må vi la oss bruke av Gud.

«For likesom dere før bød fram lemmene deres til tjeneste for urenheten og lovløsheten som førte til lovløshet – så by nå deres lemmer fram til tjeneste for rettferdigheten – det fører til helliggjørelse» (Rom 6,19).

Salig er den som hører Guds ord og tar vare på det slik.

Be Gud om lyst til det.

Midtfastesøndag: Guds velsignelse

> «Etter dette dro Jesus over til den andre siden av Galilea-sjøen, også kalt Tiberias-sjøen. En stor folkemengde fulgte ham, fordi de så de tegnene som han gjorde på de syke. Jesus gikk opp i fjellet, og der satte han seg sammen med disiplene sine. … Da nå folket så det tegnet han hadde gjort, sa de: Dette er i sannhet profeten som skal komme til verden. Da nå Jesus skjønte at de ville komme og ta ham med makt for å gjøre ham til konge, trakk han seg igjen tilbake og gikk opp i fjellet, han selv alene» (Joh 6,1–15).
>
> «Jesus tok brødene og takket, og han delte ut til dem som satt der. Likeså delte han ut av småfiskene, så mye de ville ha» (Joh 6,11).

Det Jesus talte og gjorde her på jorden, har det fullkomne ved seg at det gir lærdom og hjelp for hele menneskelivet. Det finnes ikke noe av det som hører til et sant menneskeliv, som han legger til side eller ikke bryr seg om. Like visst som han talte ordet med Ånd uten mål (Joh 3,34), like visst gikk han inn i bryllupsstuen, i barneflokken og i fiskerlaget. Han var å finne der folk gråt over synd, over sine syke og sine døde.

I ordet i dag finner vi ham midt i en folkemengde som i åndelig rus ser ut til å ha glemt at de har et legeme som trenger mat. De hadde reist en lang vei uten å ta med seg mat. Men Jesus glemmer ikke at de trenger mat. Den mest åndelige av alle er menneskelig nok til å sørge for mat. Han synes ikke å mene – slik mange gjør nå – at mat etter et møte om Guds ord tar velsignelsen bort fra ordet vi har hørt.

Like guddommelig som han taler ordet, like menneskelig tar han fisk og brød i hendene.

Å, hvor lite vi kjenner dette fullkomne mennesket, og hvor lite vi ennå har fått tak i kjernen i kristendommen! Derfor er det også så vanskelig for oss å forene det guddommelige og det menneskelige. Slik lever noen kristne i en overåndelig rus som de kaller «åndsfylde», der det menneskelige blir ringeaktet, vanæret og skamfert, mens andre vil bli så menneskelige at det åndelige holder på å dø. Men ville vi bøye oss inn under Jesu ord og forbilde, kunne vi også her finne middelveien og lære kunsten å forene det guddommelige og det menneskelige på rett måte.

Jesus lot folket sette seg i gressbakken, og så fikk de mat ved at han lot brødet og fisken gå gjennom sine velsignende hender til folket. I disse velsignende hendene vokste maten, så det ble mye av lite, og nok til alle.

*

To underlige, hemmelighetsfulle makter ligger over menneskelivet. Det er makter som Gud vil at vi skal regne med, om vi vil lære kunsten å leve rett. I Guds ord bærer disse maktene navnene «velsignelse» og «forbannelse». Som høye, lange fjellrygger går disse to gjennom hele Bibelen og hele menneskelivet.

Er det lagt forbannelse over folk og land, over arbeid og eiendom, går det galt, hvor hardt man enn sliter og strever. Ingenting lykkes. Men løfter Vår Herre sin velsignende hånd over land og folk, eiendom og arbeid, da vokser alt vi tar i, mellom hendene på oss – akkurat som brødet Jesus ga til disiplene.

I den gamle pakt sa Gud klart og sterkt til folket sitt at de måtte regne med både forbannelse og velsignelse. Vendte de seg bort fra hans ord og gikk sine egne veier, lyste han forbannelse – ikke bare over sjelene, men over alt de eide, over eiendom og arbeid, over byer og bygder, barn og avling, buskap og innbo, ja, til og med over deigen i trauet (5 Mos 28,17). – Men levde de etter hans ord, ville han velsigne alt de eide og tok seg fore.

Både forbannelsen og velsignelsen kan vi se oppfylt på Israel ned gjennom tidene, så klart at alle kan se det, om de vil.

*

Også i dag står disse ordene fast. Velsignelse og forbannelse kommer over oss alt etter hvordan vi stiller oss til Guds ord.

Da Europa tok imot Guds ord og folket bøyde seg under ordet, økte folkets lykke og velstand. Det folket i Europa som har satt Guds ord høyest, er det engelske, og det har også nådd lengst på mange områder.

Nå har Europa i lang tid sunket dypere og dypere ned i tvil på Guds ord, i vantro og ringeakt for det Gud har sagt. Men hvordan ser det nå ut i Europa, som nylig var så mektig og rikt! Det er som om alt forsvinner mellom fingrene på oss. Alle får for lite.

Staten, kommunen, arbeideren, bonden, forretningsmannen, embetsmannen – alle klager over at det ikke strekker til. Utgiftene øker, skattene vokser, og lasset blir tyngre og tyngre, mens de som skal dra lasset, blir fattigere og fattigere. Rikdommen som for en tid siden var så stor (i alle fall her i landet) at noen brukte pengesedler til å tenne sigaren med, er nå feid bort som røyk i tørr og klar luft.

Hvor er den blitt av?

Det er krigens skyld, sier de. Å ja. Men om vi nå sa at det er folkets skyld, at det er vår skyld – at det er folket som har vendt seg bort fra Guds ord, og at Guds forbannelse derfor kommer over oss?

Er ikke det riktigere, tro? Forbannelsen er lyst over oss.

Og mens alt synker ned i fattigdom og ulykke, går mange omkring, trassige og storordede, fulle av gudshat, og lover høyt og hellig at når de får gjennomført sitt politiske program og fått gudstroen ut av folket, skal alt bli godt. Og andre, som sier at de forsvarer både moralen og religionen, bryter landets lov støtt og stadig når de synes at loven går for nær den «personlige frihet». Det vil med andre ord si: De holder de lovene som de selv liker og har fordel av, og bryter de andre.

Det er nesten utrolig at folk kan bli så blinde. Bare sunn fornuft og vanlig folkevett skulle få oss til å forstå at på den veien kommer ingen fram. Men når Gud trekker sin velsignende hånd fra folket og lar det styre seg selv, går det alltid slik. Man blir blind og dum.

Det er Guds forbannelse.

Og så går det nedover med folket, så forsvinner gods og gull mellom fingrene på oss. Så får alle for lite – midt i den høyt priste kulturen og opplysningen.

Du er veid på vektskål og funnet for lett (Dan 5,27), du stolte menneske. Den makten du innbiller deg å eie, blir til intet under hans hånd som aldri tåler at noen tramper på ordet hans.

Herren, hærskarenes Gud, heter han.

*

Men vi vil ikke stanse her. Vi vil ta oss en tur til bygder og byer der vi kjenner folket og de kårene det lever under.

Vi vil da huske at i noen hjem var det ikke mange mennesker, men der rådde velstand og iblant rikdom. I andre hjem var det mange munner å mette, mange små som spiste mye og ikke kunne arbeide. Far strevde alt han maktet, men dagslønnen var liten, og jordlappen var heller ikke stor. Skulle man regne ut hva det kostet å leve, og sammenligne det med inntekten, måtte man si rett ut: Så mange mennesker kan ikke leve av så lite.

Men hva fikk vi se mang en gang? Jo, i det hjemmet der de var få og rike, gikk det tilbake økonomisk, og barna ble bleke og svake. Men i det fattige hjemmet strakk maten godt til, og i stedet for nød ble det økonomisk framgang. Det lysnet litt etter litt, uten at noe menneske kunne skjønne hvordan det gikk til. Barna var friske og sterke og ble de beste arbeidsfolkene i hele nabolaget.

Dette lærer livet oss gang på gang.

Hvor ligger grunnen?

Den som tror Guds ord, trenger ikke være i tvil om svaret. Vi burde heller undre oss over at vi kan være så snare til å glemme så store ting.

Guds velsignelse gjør rik.

Herren gjør fattig. Herren gjør rik (1 Sam 2,7).

«Dersom Herren ikke bygger huset, arbeider bygningsmennene forgjeves. Dersom Herren ikke vokter byen, våker vekteren forgjeves. Forgjeves står dere tidlig opp, setter dere sent ned, eter slitets brød. Det samme gir han sin venn mens han sover» (Sal 127,1–2).

Når mange munner ber om mat,
og smått det er i skål og fat,
du hånden ut vil rekke
og signe maten med ditt ord,
så fattig brød på armods bord
kan rikt de mange mette
og deres kvide lette.

Slik taler Guds ord, og slik vitner livet.

Regner du med Guds velsignelse i liv og arbeid? Tror du at Gud kan legge sin velsignende hånd på matfatet ditt, på åkeren og engen, på hendene dine og det

du gjør med dem? Hvor langt ut av veien er ikke du kommet, du som ikke regner med dette!

Mor og far: Gå ikke til bords slik et dyr går til matfatet eller krybben. Legg hendene sammen og takk for det Gud ga deg, og be om velsignelse over alt det du er og alt du har. Bøy deg under den himmelske lov at uten Guds velsignelse vil strevet ditt og slekten din ende i fattigdom. Men grip også det løftet at eier du Guds velsignelse, skal det gå deg godt.

Om det iblant ser smått ut, så mist ikke motet for det. Slutt ikke med arbeidet, og legg aldri bort bønnen om Guds velsignelse eller takken til ham som har hjulpet deg til i dag.

Du skal få se at det blir nok til deg, og kanskje også en liten eller stor kurv full etter deg (Joh 6,13).

Men fremfor alt: den mat oss gi
som varer til et evig liv;
la livets kilde flyte!
Du Jesus Krist, vårt himmelbrød,
som mette kan til liv en død,
Guds rikes gode grøde,
å, gi oss denne føde!

Maria budskapsdag: «Han skal være stor»

> «Men i den sjette måneden ble engelen Gabriel sendt av Gud til en by i Galilea som heter Nasaret, til en jomfru som var forlovet med en mann som hette Josef, av Davids ætt. Og jomfruens navn var Maria. Engelen kom inn til henne og sa: Vær hilset, du som har fått nåde! Herren er med deg, velsignet er du blant kvinner! … Da sa Maria: Se, jeg er Herrens tjenerinne. Det skje meg etter ditt ord! – Og engelen forlot henne» (Luk 1,26–38).
>
> «Og engelen sa til henne: Frykt ikke, Maria! For du har funnet nåde hos Gud. Se, du skal bli med barn og føde en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus. Han skal være stor og kalles Den Høyestes Sønn. Gud Herren skal gi ham hans far Davids trone» (Luk 1,30–32).

En engel møter Maria med det budskapet at hun skal bli mor til Jesus. Dette høye og tunge kallet tar hun imot, stille og ydmykt. For oss ser det bare ut som en stor ære å få bære verdens Frelser inn i verden. Men tenker vi oss litt om, vil vi nok finne at også denne mynten har to sider.

Vi tror sikkert at Maria var en fin og god kvinne, som aldri ville miste sin ære og heller ikke bli til skam for sin slekt og for ham hun var forlovet med. Men hun måtte også vite at hun ville sette alt dette og mye mer på spill hvis hun bar et barn inn i verden som ugift kvinne. Og alle som da og nå tror at Jesus er kommet til verden på naturlig måte, setter på Maria den svarteste flekken en kvinne kan få.

Hvem ville tro henne om hun fortalte dem om engelen og Guds under? Enda det barnet hun bar, har fylt verden med under i snart 2000 år, er det fremdeles mange som tror at han er sønn av en uærlig kvinne. Ja, mange av dem som står på prekestolene våre og skal bære fram Jesu ord, tror det samme.

Av alle stakkarer og ynkelige skikkelser som jorden må bære, er disse de usleste. En kunne bli fristet til å ha mer respekt for den groveste spotter enn for slike «søte», kristelige Kristus-fornektere. Er helvete hetere ett sted enn andre steder, må disse menneskene komme dit der pinen er størst. En gang må disse uslingene få sin fortjente lønn, og ingen, verken i himmelen eller i helvete, vil ynke dem.

Maria bøyde seg under Guds vilje, og han ga henne nåde til å bære den skammen som vantroen ville føre over henne. Hun lot sverdet trenge gjennom

hjertet uten knurr og klage, og Guds Sønn ble båret inn i verden som et virkelig menneske under hjertet på en kvinne.

Og om jeg kunne hvert tungemål,
om Skriften til grunns jeg tydde,
om tungen min så var gjort av stål,
og englemål meg prydde,
jeg falt på mine kne da ned
med bønn og bed –
til Jesus jeg alltid flydde.

*

Engelen sier til Maria at barnet hennes skal hete Jesus, og så legger han til: «Han skal være stor.» La oss merke oss ordene akkurat slik de står: «Han skal være stor.»

For oss som ser ham på så lang avstand, ligger det ikke noe særlig underlig i disse ordene. Men prøver vi å leve sammen med ham, fra han kom hit ned og til han gikk herfra, er det ikke alltid lett å se at han er stor.

Han kom til verden i en stall, og hjemmet hans var fattig. Fra han var en liten gutt og til han var 30 år, levde han som en vanlig arbeidsmann. De tre siste årene av livet hans var fulle av motgang og strid. Uten å klage lot han dem få vite at revene har huler og fuglene reder, men han har ikke noe å legge hodet sitt på (Matt 8,20).

Nesten hvor han enn kommer, er han «fredløs». De «store» i verden vil gjøre det av med ham. En av dem som sto ham nærmest, selger ham til døden for noen sølvpenger, og en annen av hans egne fornekter gang på gang at han kjenner Mesteren sin. Er det å være stor?

Ja, det er å være stor. Hans lidelsesvei er hans kongevei. Ingen stormannsdåd har grepet så dypt inn i menneskelivet som Jesu ferd fra Getsemane til Golgata. Der, nettopp der, er han så stor at tusener av mennesker fra slott og hytte har sunket i kne for ham og bedt om å få komme inn under hans makt og nåde.

Du som leser dette, vil du være stor? Jeg vet at du vil. Vi mennesker har alltid lengtet etter å være store. Barnet strekker hendene i været og roper: «Mor, er ikke jeg stor?» Den trangen er vi født med. Den ligger som en bundet kongssønn i vårt bryst.

Det visste også Satan; derfor kom han og banket på den porten. Og den dagen vi fulgte hans råd i spørsmålet om å være stor, ble vi ført vill. Vi ble blindet. Og nå tror vi at det å være stor er å være rik på gull, på menneskers gunst og på makt. Tror ikke du også det? Vær ærlig! Men dette er ikke den veien Jesus gikk da han var stor.

Vil du være stor, må du bøye deg ned for ham som var så stor at han ble liten for din skyld. Du må ta på deg skammen ved å bøye kne der han dør, der han lot seg henge på et tre. Veien oppover begynner for oss der nede. For oss finnes det ingen annen vei som går oppover.

Da Paulus sank sammen med alle sine stormannstanker og ga opp sitt stolte «jeg», sin ære, sin ros og sin vinning og i stedet tok imot spott og vanære, da fant han den rette veien til å bli stor. Der går også veien for deg og meg.

Vil du? Er du for stor til å bli så liten? Da er du også for liten til å bli stor. Da er du en skam for ham som ble fattig da han var rik, for at du ved hans fattigdom skulle bli rik (2 Kor 8,9). Men vil du gå inn under korset og gi livet ditt til ham som ga livet for deg, da finner du ikke bare ham som selv er stor, men også ham som kan gjøre en arm synder stor.

Alle som vil bli evig store, må gå veien om Jesus og gi livet til ham. Da skal Kristus åpenbares i vårt dødelige kjød. Slik Maria bar Jesus under hjertet sitt, skal du få bære ham i hjertet. Og slik hun bar ham inn i verden, skal du få bære ham ut i verden til frelse for syndere. Det er like stort som å være mor til Jesus.

En dag da Jesus sto midt i folkemengden og talte ordet, var det en som ropte: «Se, din mor og dine brødre står utenfor og vil få deg i tale!» Da sa Jesus: «Hvem er min mor, og hvem er mine brødre?» Så rakte han hånden ut mot disiplene sine og sa: «Se, det er min mor og mine brødre!» (Matt 12,47–49).

Tenk hvilken underbar nåde av Gud
at vi får være hans sendebud
og til den døende verden gå,
at der hans kjærlighets sæd utså.
Snart er vår sædetid slutt, vi går
inn til den hvile som forestår,
møter de sjeler vi vunnet har
strålende så som juveler der.

På den måten får også vi være hans mor og hans brødre. Så kom da, alle dere som i sannhet vil være store, til ham som er så stor at han gjør syndere salige og gjør et fortapt menneske til et Guds barn. Da er du stor i ham og stor for Gud.

*

Men dette ordet bærer også i seg en formaning om at Jesus skal være stor for oss. Denne verden, med alt den eier, vil så ofte bli større for oss. Uten at vi merker det, er vi dåret. Jesus er blitt liten for oss, og verden stor. Og så synker vi ned i verdslighet og vanmakt.

Men den som holder Jesus stor, større enn alt, han gleder seg i Herren og seirer over seg selv og synden og verden. Måtte han som er stor, også alltid være stor for oss!

Palmesøndag: Herren har bruk for deg!

> «Da de nærmet seg Jerusalem og kom til Betfage og Betania ved Oljeberget, sendte han to av disiplene sine av sted, og sa til dem: Gå bort til den landsbyen som ligger like foran dere. Straks dere kommer inn i den, skal dere finne en fole som står bundet, en som ennå ikke noe menneske har sittet på. Løs den og før den hit! Og dersom noen sier til dere: Hvorfor gjør dere dette? – da skal dere si: Herren har bruk for den, og han sender den straks tilbake hit. De gikk da av sted og fant folen bundet ved en dør ut mot gaten, og de løste den. Noen av dem som sto der, sa da til dem: Hva er det dere gjør? Løser dere folen? Men de svarte dem slik Jesus hadde sagt, og de lot dem få den. Så førte de folen til Jesus. De la klærne sine på den, og han satte seg på den. Mange bredte ut klærne sine på veien, andre strødde løvgreiner som de hogg på markene. De som gikk foran, og de som fulgte etter, ropte: Hosianna! Velsignet være han som kommer i Herrens navn! Velsignet være vår far Davids rike som kommer! Hosianna i det høyeste!» (Mark 11,1–10).
>
> «Gå bort til den landsbyen som ligger like foran dere. Straks dere kommer inn i den, skal dere finne en fole som står bundet, en som ennå ikke noe menneske har sittet på. Løs den og før den hit! Og dersom noen sier til dere: Hvorfor gjør dere dette? – da skal dere si: Herren har bruk for den, og han sender den straks tilbake hit. De gikk da av sted og fant folen bundet ved en dør ut mot gaten, og de løste den» (Mark 11,2–4).

Jesus er på vei til Jerusalem. Kort tid før har han sagt til disiplene at han må dra opp dit og lide mye ondt av de eldste, yppersteprestene og de skriftlærde, som til slutt vil ta livet av ham.

Fra Johannesevangeliet vet vi at han på denne reisen tok en tur innom Betania. Der holdt de et gjestebud for ham, og Lasarus satt til bords med ham. Det var samme gangen Maria salvet føttene hans med et pund ekte nardussalve og tørket dem med håret sitt (Joh 12,3).

Dette samværet i Betania og det Maria gjorde, har sikkert gjort Jesus glad og mer frimodig. Da Judas kritiserer Maria, tar Jesus skarpt imot ham: «La henne være! Hun har gjemt den til dagen for gravferden min! For de fattige har dere alltid hos dere, men meg har dere ikke alltid» (Joh 12,7–8).

Tankene om døden og gravferden arbeidet allerede i ham, og hver minste oppmuntring styrket ham til å møte den store striden. Han som ba disiplene

våke én time med seg, han satte pris på det hjertelaget Maria viste. Så sant menneske var Jesus. Hvordan skulle han ellers bli prøvd i alt i likhet med oss (Hebr 4,15)?

Dagen etter at dette hendte i Betania, får den store folkemengden som var kommet til Jerusalem til høytiden, høre at Jesus er på vei mot byen. Men denne gangen vil han ikke komme på vanlig måte. Denne gangen vil han komme som konge i Sion, for at profetordet skulle bli oppfylt.

Så sendte han to av disiplene sine av sted etter det dyret han ville ri på inn i byen. Og han sa til dem: «Dersom noen sier til dere: Hvorfor gjør dere dette? – da skal dere si: Herren har bruk for den.» Så setter Jesus seg på eselfolen og rir inn i Davids by på ryggen av et utemmet dyr, mens folkemengden hyller ham, ærer ham, velsigner ham og roper hosianna.

Etter dette skulle en tro at folket begynte å forstå hvem han var, og at det nå for godt ville ta imot ham som Davids sønn og Messias. Men han som kjenner det arme mennesket, stolte ikke på hyllingssangen. Han visste at det bare var stillheten før stormen, og at «hosianna» om kort tid ville slå om til «korsfest».

Men denne tunge tanken gjør ham ikke vred. Bare en sorgfull tåre væter kinnet. Han synes synd på folket, sitt eget folk, fordi det ikke kjente sin besøkelsestid (Luk 19,44). Og enda han vet at de samme menneskene snart skal drive ham inn i døden, møter han dem med et mildt sinn. Du underlige mann!

Der aldri var noen som Jesus på jord,
så medynksfull, kjærlig og mild;
der finnes ei noen som Jesus så stor,
især for den sjel som fór vill.

Og det er han som skal henges på et tre og regnes blant ugjerningsmenn. Og tro meg: De ville gjøre det samme med ham i dag, om han sto her blant oss. Han er for god for oss. Mennesket tåler ikke sannhetens lys så tett innpå seg. Og så må han bort.

*

Når vi nå skal prøve å finne litt av den lærdommen og det lyset dette ordet bærer i seg, er det naturlig for meg å stanse ved denne setningen: «Herren har bruk for den.» Bruker vi dette ordet på oss selv, vil det lyde slik: Herren har bruk for deg.

La meg da først få si at alle dere som lever borte fra Gud, dere som står ham imot og ikke vil la dere frelse, dere alle har Jesus bruk for. Ikke bare slik at han vil bruke dere til å hjelpe andre mennesker, men slik at det står et rom i himmelen og venter på dere, et rom dere fikk retten til ved hans blod. Hans frelserkjærlighet har bruk for deg.

Når barnet har rømt fra far og mor og lider ondt, er det ikke bare barnet som har bruk for hjemmet. Mors og fars hjerte har også bruk for barnet. Er det godt for barnet å komme inn døren igjen, er det også en glede for far og mor at barnet kommer hjem. Det er glede i himmelen over én synder som omvender seg (Luk 15,7).

I Guds hjerte og i Guds himmel er det et rom som venter på deg. Det rommet har bruk for deg. Og det finnes en tone i den evige lovsangen som du, nettopp du, er skapt og kjøpt til å synge. Ingen andre enn du kan ta den tonen.

Men det dette ordet først og fremst vil si oss, er at alle som har funnet fram til samfunn med Gud, vil Herren bruke som sine tjenere. Derfor ville jeg gjerne gjøre dette ordet så personlig som mulig. Ja, om jeg kunne, ville jeg nevne navnet ditt og si: Herren har bruk for deg. Kan du stille deg fram for Guds åsyn og høre dette sagt til deg?

Mange ville da stille spørsmålet i alvor: Hva kan Herren bruke meg til? – og så en dag finne svaret. Andre ville prøve å slippe unna Jesu ønske med den gamle, kjente unnskyldningen at Herren ikke kan bruke dem. Det sier de enten fordi de ikke vil la seg bruke av Gud, eller fordi de synes at de ikke duger til noe.

Det finnes virkelige kristne som mener at Herren ikke kan bruke dem, og som derfor også synes at livet blir så fattig og tungt. Men det er ikke sant. Det finnes ikke ett eneste normalt kristent menneske som Herren ikke kan bruke. Det er jeg fullt viss på. Spørsmålet er ikke om han kan bruke oss, men om han får lov.

Det satt en liten gutt på skolebenken. Han var snill og trodde på Gud, men hadde små evner. En dag da han som vanlig sto fast i leksen, ble læreren sint og sa til ham: «Du er et esel.» Siden måtte gutten bære dette navnet blant kameratene, og ingen vil tvile på at det var et tungt navn å bære.

En dag da den samme gutten var på søndagsskolen, leste de om at Jesus red inn i Jerusalem på et esel. Da var det som gutten våknet. Han gikk til lærerinnen og spurte om Jesus også nå kan bruke et esel. Hun svarte ja, og da ropte han, glad i hele sin sjel: «Så kan han også bruke meg!»

Du som spør: Hva kan Herren bruke meg til? – kan du ikke være snill og god mot dine medmennesker? Kan du ikke vise i livet ditt at du hører Herren til? Kan du ikke være ærlig og trofast i arbeidet ditt, rettferdig i ord og gjerninger?

Kan du ikke bære barna, mannen, hustruen, foreldrene og andre av dine nærmeste fram for Gud i bønn? Kan du ikke på en eller annen måte hjelpe andre til å gå ut med Guds ord til vårt eget og andre folk? Til alt dette og mye mer har Herren bruk for deg.

Om du ikke synes at du selv kan være et esel for ham, kan du hjelpe andre til å være det, så de kan bære Jesus inn i folket. Og synes du at du ikke duger til noe av alt dette, at du ikke kan gjøre det så godt som du ville, så kan du i alle fall prøve å gjøre ditt beste. Det kan du.

Tenk deg litt om, så vil du snart se at Herren har bruk for deg, og at det er mer enn nok å gjøre der du lever i verden. Ikke bare nok av det du skal gjøre, men også mer enn nok av det du kan gjøre.

Ulykken er vel at vi helst vil gjøre noe som ruver – for oss selv og for andre. Får vi ikke det, vil vi ikke gjøre noe. Og så går vi forbi det arbeidet Gud ville bruke oss til, og ser ut mot det vi ikke makter og ikke er kalt til.

Ikke alle skal stå på en talerstol eller dra ut på misjonsmarken, men alle skal vi være Jesu Kristi medarbeidere og hjelpe andre mennesker inn til Gud. Kunsten er å få øye på dette og tro det: Hele livet, alt det vi er og alt det vi eier, skal vi la Herren få bruke.

Like visst som en forkynner skal la seg bruke av Kristus, skal kroppsarbeideren, arbeidsgiveren, pengemannen, butikkgutten, far og mor – ja, hvem du enn er – tjene Herren med alt det de er og eier. Du skal bære bud om din Frelser på det stedet der du bor, i det arbeidet du har, og med det Gud har gitt deg her i verden. Til alt dette har Herren bruk for deg.

Bruk meg, nådefulle Frelser,
som det her behager deg.
Allting gjort for deg hvor ringe
er dog alltid stort for deg.

Spør du likevel etter noe å gjøre for Jesus, så la meg nevne noe spesielt til slutt. Borte i en hytte ligger en syk, gammel og ensom mann eller kvinne. Det er kaldt i rommet, det er smått med mat, og veien til Gud kjenner de ikke.

Du er frisk, du har ved og mat, og du kjenner veien til Gud. Fra denne hytta roper det til deg: Herren har bruk for deg! Når du tenker deg om, tror ikke du også at det er slik? Vil du la deg bruke i den hytta for Herren?

Hedningen sitter i mørke. Mange unge ber om å få dra ut med ordet om Jesus Kristus, men vi har ikke penger til å sende dem. Du har penger, mer enn nok. Måtte du fra denne dag aldri glemme at Herren har bruk for dem.

Søk de forvillede, Jesus det krever,
kraft han vil gi oss til alt hva han bød.
Vis dem til Frelseren, veien er åpen,
si dem: For deg og for meg er han død.

Det er noe stort som har hendt en kristen når han får bruke sin tid og sitt liv på denne måten. Og til alle dem som tjente Herren, skal han en gang si dette vakre ordet: «Du har vært tro over lite, jeg vil sette deg over meget. Gå inn til din herres glede!» (Matt 25,21). Da skal sverdet byttes med palmegrenen og tåren med seierssang.

Snart skal høres fra frelstes kor:
Ære være deg, Guds Lam!
Amen, halleluja! Gud er stor!
Ære være deg, Guds Lam!
Halleluja, jeg er så glad!
Snart når jeg hjem til Sions stad.

Skjærtorsdag: «Den nye pakt i mitt blod»

> «Og da timen kom, satte han seg til bords, og apostlene sammen med ham. Han sa til dem: Jeg har lengtet inderlig etter å ete dette påskemåltidet sammen med dere før jeg lider. For jeg sier dere: Jeg skal aldri mer ete det før det er blitt fullendt i Guds rike. Så tok han et beger, takket og sa: Ta dette og del det mellom dere! For jeg sier dere: Fra nå av skal jeg aldri mer drikke av vintreets frukt før Guds rike kommer. Og han tok et brød, takket og brøt det, ga dem og sa: Dette er mitt legeme, som blir gitt for dere. Gjør dette til minne om meg! Likeså tok han begeret etter aftensmåltidet og sa: Dette begeret er den nye pakt i mitt blod, som utgytes for dere» (Luk 22,14–20).
>
> «Og han tok et brød, takket og brøt det, ga dem og sa: Dette er mitt legeme, som blir gitt for dere. Gjør dette til minne om meg! Likeså tok han begeret etter aftensmåltidet og sa: Dette begeret er den nye pakt i mitt blod, som utgytes for dere» (Luk 22,19–20).

Alle som leser litt i Bibelen, vil snart se at det ofte er tale om blod. Først om blodet av offerdyrene gjennom tusener av år, om blodet av lam og bukk og kalv. Og så om Jesu Kristi, Guds Sønns blod.

Fra ordet i 1. Mosebok om Abels offer og om hans blod som ropte fra jorden (1 Mos 4,10), til det siste bladet i Bibelen, der vi leser om den utallige himmelske skaren som synger om Lammet som kjøpte oss til Gud med sitt blod – er Bibelen som én eneste krans av blodrøde perler. Verden eier ikke en bok som er så helt igjennom farget av blod som Bibelen.

Det er også denne siden av Guds ord de fleste mennesker støter seg på – nå mer enn noen gang før – og som de strever for å få ut av Bibelen, ut av kristendommen og den kristne forkynnelsen. En kristendom som er bygd på blod, må renses og stå fram uten soningsoffer, uten straff og uten blod. «Blodkristendommen» passer ikke for mennesker som vet hva kultur og dannelse er.

Men mange av de samme menneskene som taler slik, ser ikke at de selv og hele samfunnsklasser og nasjoner suger livet av hverandre med hat og misunnelse, latskap og forretningsknep. Slik går det med en syndig slekt som bare vil nyte og aldri høre tale om ansvar og straff, og som derfor også holder på å miste både syn og samvittighet.

Det er blitt fortalt (jeg kan ikke stå inne for det) at alle tau og kabler i den engelske marinen har et merke som skiller dem ut fra alle andre tau og kabler i verden. Merket er en rød tråd midt inne i tauverket. Omkring denne røde tråden er alle de andre trådene spunnet.

I Jesu Kristi rike er det også en rød «tråd», og den «tråden» er Kristi blod. Alt i ditt og mitt og alle menneskers liv som er spunnet om den tråden, hører til Jesu Kristi rike. Ikke noe annet! Hvor fint og moralsk og kristelig det enn ser ut: Har det ikke Kristi blod som midtpunkt, har det ingenting med sann kristendom å gjøre og hører ikke hjemme i Guds rike.

Så stor verdi har Jesu Kristi, Guds Sønns blod. Mye var vunnet om dette sto klart for alle som vil bære Kristi navn. Hvorfor dette blodet har så stor verdi, og hvorfor alle himler i all evighet skal fylles av sang om dette blodet, makter vi ikke å forstå. At Gud ble et menneske som ga livet for oss og løste oss ut med sitt blod, er like mye et under som det er vår eneste redning.

Forløsningen er vunnet ved Jesu Kristi blod,
med Gud på sikker grunn er sluttet freden.

Det var ikke blod av okser og bukker som løste oss ut. Med sitt eget blod gikk Kristus inn i helligdommen og fant en evig forløsning (Hebr 9,12), den gang han bar seg selv fram for Gud som et lyteløst offer (Hebr 9,14).

Har du noen gang sett for ditt indre øye at han bar seg selv fram som et lyteløst offer for Gud? La dette ordet nå få rom i hjertet ditt. Prøv å være rolig, tenk og tro: Han bar seg selv fram for Gud. Han legger seg – om en så kan si – på sine egne armer og bærer seg selv fram for Gud.

Da lød det gjennom alle himler, kanskje også i helvete: Her er jeg, Gud. Ta meg som den skyldige. Det mennesket har syndet, svarer jeg for. Legg det over på meg, la meg bære det – alt sammen. Send alle krav til meg. Alt det himmelen og helvete har krav på mennesket for, før det over på meg. Her er mitt liv for alle.

Så tok Gud den ene for alle og gjorde ham til synd for oss (2 Kor 5,21). Han krevde av Kristus alt det han hadde rett til å kreve av oss. Og Kristus betalte alt.

Uskyldig Lam, så ynkelig
du ville ofres hen,
din kjærlighet har bundet deg
å få oss løst igjen.
Du led og slet vårt fengsels bånd
med naglet fot og hånd,
du gikk som løve av din grav,
vår død du plyndret av.

Kristus har kjøpt oss fri og løst oss ut med sitt eget blod. Alt som var kommet i ulage mellom oss og Gud, er nå ordnet ved Jesu blod og død. Han fant en evig forløsning. Det var en dyr forløsning. Guds Sønns blod kostet det. Gud setter stor pris på oss. Derfor er det så tungt at mange ikke forstår dette, og at de setter så liten pris på det Gud har betalt så dyrt.

*

Vi vil også finne fram flere av de mange gudsordene som taler om Kristi blod. Vil du åpne ørene og høre og tro? Så skal din sjel leve.

«I ham har vi forløsningen ved hans blod, syndenes forlatelse, etter hans nådes rikdom» (Ef 1,7). «I ham har vi forløsningen, syndenes forlatelse» (Kol 1,14).

Vi har forløsning og syndenes forlatelse. Det er noe som ligger ferdig. Vi skal derfor ikke lete etter syndenes forlatelse i hjertet. Forlatelsen for syndene våre er i Jesu blod. Fikk du øye på at syndenes forlatelse ligger ferdig for deg i Jesu blod, ville du slutte med denne fattigslige gravingen i hjertet ditt etter det du eier i Kristus. Og så ville du eie denne rikdommen ved troen på Guds Sønn.

Troen kan ikke sone og betale. Den kan heller ikke være grunnen til at syndene dine blir forlatt. Men den kan ta imot det som er ferdig. Bruk troen din til det. Ta imot det som ligger ferdig for deg i Kristus. Det er dette sangen bærer fram for oss:

Hvordan det føles og hvordan det går,
barn skal du enda få være,
og om du synder og anklaget står,
slipper du selv for deg svare.

Også i livets mørkeste stund
gjelder der oppe nådens forbund –
hvordan det føles og hvordan det går,
barn skal du enda få være.

Men Guds ord går enda lenger. I Rom 5,8–9 får vi høre: «Men Gud viser sin kjærlighet til oss ved at Kristus døde for oss mens vi ennå var syndere. Hvor mye mer skal vi da, etter at vi er rettferdiggjort ved hans blod, ved ham bli frelst fra vreden.» Dette må være et av de største ordene Gud har gitt oss om verdien av Kristi blod. Vi er rettferdiggjort ved hans blod.

En rettferdig mann er mer enn en som har fått nåde. Han er ikke kvitt skylden fordi dommeren syntes synd på ham og lot ham gå, men fordi han har betalt. Det er ikke mer å kreve av ham.

Gud tilgir aldri synden fordi han har medlidenhet med oss. Han strøk gjelden vår ut i sin bok da Kristus naglet skyldbrevet vårt til korset (Kol 2,14) og døde for våre synder etter Skriftene. Slik viste Gud sin kjærlighet til oss. Hos Gud er vår sak i orden. Det er ingenting mer å gjøre. Kristus kan fullkomment frelse dem som kommer til Gud ved ham (Hebr 7,25).

«Ham [Kristus] stilte Gud til skue i hans blod som en nådestol ved troen, for å vise sin rettferdighet, fordi han i sin langmodighet hadde båret over med de syndene som før var gjort. Ved dette ville Gud vise sin rettferdighet i den tiden som nå er, så han kunne være rettferdig og rettferdiggjøre den som har troen på Jesus» (Rom 3,25–26).

Gud har reist en nådestol også i den nye pakt, og nådestolen er Kristus i hans blod. På nådestolen i den gamle pakt ble blodet av syndofferet strøket. Slik ble folkets synder lagt på nådestolen, skjult i blod, og da kunne folket møte Gud.

Har du sett Jesus, syndofferet for deg? Har du sett Jesus, nådestolen, der din synd er skjult i blod, der Guds lov ligger oppfylt i ham for deg, så du kan møte

Gud? Har du sett det? Da har du sett det største og beste et menneske kan se her i verden. Salige er de øyne som ser det. Da kan også du synge:

Mitt liv det er i Jesu blod
tross alle dødens pile;
går hele verden meg imot,
jeg deri har min hvile.
Det lindrer alle sjelesår,
forfrisker motet når jeg går
beklemt med tunge tanker.
Når mange plagers hvirvelvind
forvirre vil mitt bange sinn,
da er hans blod mitt anker.

«Men nå, i Kristus Jesus, er dere som før var langt borte, kommet nær til ved Kristi blod» (Ef 2,13). «For det var Guds vilje å la hele sin fylde ta bolig i ham, og ved ham forlike alle ting med seg selv da han gjorde fred ved blodet på hans kors» (Kol 1,19–20). «Brødre, vi har altså i Jesu blod frimodighet til å gå inn i helligdommen» (Hebr 10,19).

Du som leser disse ordene fra Guds bok og ennå står utenfor Guds rike, fredløs og trett, du som sier med deg selv: Den som kunne bli frelst! – synes du ikke at her er det mulig å bli frelst? Her får du høre om alt det Kristus har gjort for deg. Gå ikke lenger og se på deg selv. Se på ham som ga livet for deg. Tro at det er alt du trenger til frelse, så er du frelst.

*

Det er skjærtorsdag i dag. Ordet vi har lest, viser oss at Jesu blod også er lagt inn i nattverden. La aldri fornuften få lov til å rokke ved disse ordene av Jesus: «Dette er mitt legeme … dette er mitt blod.» Tro ordene slik de står, og vær viss på at der vår Frelser har sagt at han vil møte oss, der gjør han det også.

Kan ikke Jesus like godt gi seg selv til oss gjennom brød og vin som gjennom ord? Når han har lovt å gjøre det, hva kan da stå i veien for ham?

I nattverden er det også lagt inn en særlig velsignelse for Guds folk, en velsignelse som vi ikke får noe annet sted. I Salme 133 leser vi om hvor godt det er at brødre også bor sammen. Det er «som Hermon-dugg, som flyter ned på Sions berg» (Sal 133,3).

Dugg – det er væten som faller ned på jorden om natten når luften er stille og himmelen klar. Det er også en måte det regner på. Når Guds folk setter seg ved nattverdbordet, er de på det stedet der Guds velsignelse kommer til dem som dugg.

Over de kristne som samles i Kristi ånd og bryter brødet og drikker av begeret, er det stille luft og klar himmel. Der faller den svalende duggen som gjør sinnet så mykt og ånden fredfull og salig. Men der himmelen er full av skyer og det stormer, der faller det ikke dugg.

Der kristne blander seg med verdslige mennesker ved nattverdbordet og ellers lever usant og synder mot hverandre uten oppgjør, der er det ikke stille luft, og der er ikke himmelen klar. Der faller det ikke dugg!

Når de kristne glemmer dette eller ikke vil følge denne guddommelige loven, kommer de bort fra den nåden Gud har lovt oss i nattverden. Mange glemmer det. Ja, stikk i strid med Guds klare ord kaller de alle slags mennesker inn i helligdommen, der bare Herrens trofaste skulle være. Du arme menneske, hvor blind du er! Hvor vill vanen og en sovende samvittighet kan føre oss!

Men, Guds folk, la oss holde fred med alle mennesker, så langt det står til oss (Rom 12,18). Søk alltid å bo under en klar himmel. Ha din sak i orden med Gud og mennesker, og kom sammen til nattverd med Guds folk. Da skal du få se at der har Herren satt velsignelsen, liv til evig tid (Sal 133,3).

Han som satt sammen med sine den første gangen, vil også være sammen med oss. Han som ga seg i døden for oss, gir seg selv også i nattverden. Kan vi da være der uten velsignelse?

«Jeg taler til dere som til forstandige mennesker. Døm selv om det jeg sier! Velsignelsens beger som vi velsigner, er det ikke samfunn med Kristi blod? Brødet som vi bryter, er det ikke samfunn med Kristi legeme? Fordi det er ett brød, er vi ett legeme enda vi er mange. For vi har alle del i det ene brødet» (1 Kor 10,15–17).

Du livsens brød, o Jesus Krist,
kom, gi meg deg å smage,
kom, blodig kilde, som for visst
all vanmakt bort kan tage;

jeg er i deg og du i meg,
Immanuel, evindelig
skal vi tilsammen blive.

*

Enda ett ord vil vi høre om Kristi blod:

«Og en av de eldste tok til orde og sa til meg: Disse som er kledd i de lange hvite kappene – hvem er de? Og hvor er de kommet fra? Jeg sa til ham: Herre, du vet det! Og han sa til meg: Dette er de som kommer ut av den store trengsel, og de har vasket sine kapper og gjort dem hvite i Lammets blod. Derfor er de for Guds trone og tjener ham dag og natt i hans tempel, og han som sitter på tronen, skal reise sin bolig over dem» (Åp 7,13–15).

«Og de synger en ny sang og sier: Verdig er du til å ta imot boken og åpne seglene på den, fordi du ble slaktet og med ditt blod kjøpte oss til Gud av hver stamme og tunge og folk og ætt» (Åp 5,9).

Og så synger alt som er i himmelen og på jorden – ti tusen ganger ti tusen og tusen ganger tusen – alt og alle synger om Lammets blod. Du underlige sang! Du underlige mann med det frelsende blodet! Deg være ære i all evighet!

Men du som ikke har lært denne sangen om Lammets blod, du som vil til himmelen uten dette blodet, du som synes at «blodteologien» er simpel, rå og hedensk – hva vil du synge om?

I den himmelen du tror du skal få, finnes det ingen blodig Frelser og ingen fortapt synder som er berget ved en annen manns liv og død. Ros deg aldri av Jesu Kristi himmel, du som forakter Jesu blod. Dit kommer du aldri, hvor godt et menneske du ellers er.

Men dere som ikke vet om noe annet til frelse enn Kristus og hans blod, dere passer for den himmelen der han bor. Og lovsangen lærte dere her nede den gangen dere så Golgata for første gang.

Glem aldri sangen om Jesu blod, som du lærte ved Jesu kors. Den skal synges i all evighet av alle som blir frelst.

Langfredag: Han smakte døden for alle

> «Da nå soldatene hadde korsfestet Jesus, tok de klærne hans og delte dem i fire deler, en del til hver soldat. De tok også kappen. Men kappen var uten søm, vevd i ett stykke ovenfra og helt ned. De sa da til hverandre: La oss ikke rive den i stykker, men kaste lodd om hvem som skal ha den! – for at Skriften skulle bli oppfylt, som sier: De delte mine klær mellom seg, og kastet lodd om min kappe. Soldatene gjorde da dette. Men ved Jesu kors sto hans mor og hans mors søster, Maria, Klopas' kone, og Maria Magdalena. Da nå Jesus så sin mor og den disippelen som han elsket, stå der, sa han til sin mor: Kvinne, se, det er din sønn! Deretter sa han til disippelen: Se, det er din mor! Og fra den stund tok disippelen henne hjem til seg. Etter dette, da Jesus visste at nå var alt fullbrakt, og for at Skriften skulle bli oppfylt, sier han: Jeg tørster! Det sto et kar der, fylt med vineddik. De satte da en svamp, fylt av eddik, på en isopstilk og holdt den opp til munnen hans. Da Jesus hadde fått vineddiken, sa han: Det er fullbrakt! Og han bøyde sitt hode og oppga sin ånd» (Joh 19,23–30).
>
> «Da Jesus hadde fått vineddiken, sa han: Det er fullbrakt! Og han bøyde sitt hode og oppga sin ånd» (Joh 19,30).

Fiendenes ring trekker seg tettere og tettere sammen om Jesus.

Nå har han kjempet den indre kampen til ende og gitt seg helt inn under Guds vilje. Den tunge byrden i sjelen, som tynget ham ned mot døden, har han kastet av seg, og med faste skritt går han mot det verket som ligger foran ham. Saktmodig og rolig tar han imot Judas' dødskyss og går villig med soldatene som skulle fange ham. Han ba ikke om tolv hærer av engler som kunne berge ham ut av dødens klør (Matt 26,53). Han har gjort Guds vilje til sin, og rolig går han som et lam til Golgata.

Se, der Guds Lam kommer gående!
Stilt går han fram på ferden,
og se, på ham er hengende
all synd og skam i verden!
Til offerstedet veien bær,
han sier: Nå jeg ferdig er
for Adams ætt å stride.
De viser kors og pine fram,

han svarer: Gjerne, sår og skam
er jeg villig å lide.

* * *

Det er et ord i Hebreerbrevet som jeg vil ta fram her. Jeg tror det kan hjelpe oss til å se klarere hvem Jesus er, og hva han gjorde langfredag. Det står: «Men han som for en kort tid var satt lavere enn englene, Jesus, ham ser vi kronet med herlighet og ære fordi han led døden, for at han ved Guds nåde skulle smake døden for alle» (Hebr 2,9).

Men før vi prøver å se veien hans mot døden, vil vi stanse litt ved ham selv. Vi vet så lite om hvem han er, og det lille vi vet, glemmer vi så lett.

Han er annerledes enn alle andre i himmelen og på jorden. Han er Gud, og likevel ulik Gud. Han er menneske, og likevel ulik mennesket. Han er den vi mennesker aller minst kan forstå.

Tanken kan på et vis slå seg til ro med at det finnes en Gud. Både blant kristne, jøder og hedninger er det rom for ham. Men Jesus Kristus? Nei, for ham er det ikke plass noe sted – hadde jeg nær sagt. Det vil si: tanken og menneskeforstanden kan ikke få ham til å gå opp.

Han er det mest ubegripelige av alt som er ubegripelig. Han er like mye hatet som han er elsket. Han støter like sterkt fra seg som han drar til seg. Han er fjellet midt i fossen, gåten over alle gåter, lyset midt i mørket.

«Og den som faller på denne steinen, skal knuses. Men den som steinen faller på, skal den smuldre til støv» (Matt 21,44).

I Guds ord har Jesus fått mange navn, og alle disse navnene uttrykker det han er i seg selv, og det han er for oss. Han svarer til alle sine navn, både i seg selv og i sitt verk.

Men av alle navnene han bærer, er det ett han synes å elske framfor alle andre. Det er Menneskesønnen. Et barn kan være utrettelig når det viser fram det det har fått av far og mor. Slik synes Jesus aldri å bli trett av å bruke dette navnet om seg selv. Et underlig navn! For oss burde det være det kjæreste navnet som noen gang har vært på vår tunge og nådd vårt øre.

Hør noen ord fra Bibelen der han bruker dette navnet om seg selv:

«Menneskesønnen har ikke det han kan helle sitt hode til» (Matt 8,20).

«Hvem sier folk at Menneskesønnen er?» (Matt 16,13).

«Menneskesønnen har makt på jorden til å forlate synder» (Matt 9,6).

«Menneskesønnen skal komme i sin Fars herlighet» (Matt 16,27).

«Fortell ingen om dette synet før Menneskesønnen er reist opp fra de døde» (Matt 17,9).

«Men jeg sier dere: Fra nå av skal dere se Menneskesønnen sitte ved kraftens høyre hånd og komme på himmelens skyer» (Matt 26,64).

«For Menneskesønnen er kommet for å søke og frelse det som var fortapt» (Luk 19,10).

«Og likesom Moses opphøyet slangen i ørkenen, slik må Menneskesønnen bli opphøyet» (Joh 3,14).

«Og han har gitt ham makt til å holde dom, fordi han er menneskesønn» (Joh 5,27).

«Når dere får opphøyet Menneskesønnen, da skal dere forstå at JEG ER den jeg er» (Joh 8,28).

«Timen er kommet da Menneskesønnen skal bli herliggjort!» (Joh 12,23). «Nå er Menneskesønnen herliggjort, og Gud er herliggjort i ham» (Joh 13,31).

Da steinene haglet over Stefanus, himmelen åpnet seg for ham og ansiktet hans lyste som en sol, ropte han ut: «Se, jeg ser himmelen åpnet, og Menneskesønnen stå ved Guds høyre hånd!» (Apg 7,56).

Da Daniel i synet sitt ser enden på denne tidsalderen og soloppgangen til den tiden vi venter på, sier han: «Fremdeles så jeg i mine nattlige syner, og se – en som lignet en menneskesønn kom med himmelens skyer. Han kom bort til den gamle av dager og ble ført fram for ham. Og det ble gitt ham herredømme, ære og rike, så at alle folk, ætter og tungemål, skulle tjene ham. Hans herredømme er et evig herredømme som ikke forgår, og hans rike er et rike som aldri går til grunne» (Dan 7,13–14).

Det finnes mange flere ord i Bibelen der det samme navnet står, men dette får være nok her.

La oss så også merke oss at det står *Menneskesønnen*. Ikke en av sønnene, men den ene – vår sønn, slektens sønn.

Og på samme måte som han er Menneskesønnen, er han også Guds Sønn.

I ham er Gud, i ham er mennesket. I ham er jeg, i ham er du. Der, i denne underlige mannen, i dette under over alle under, møtes Gud og menneske igjen.

La dette frelsens under lyse for tanken din og trøste hjertet ditt.

Men nettopp fordi han er vår sønn, er han også født med vårt ansvar og vår dom. Hele den skyldige menneskeslekten står for Gud i ham. Slik vi er skyldige i den første Adam, er den andre Adam skyldig for oss.

Menneskesønnen!

I ham får vi døren åpnet igjen, ut fra synden, dommen, straffen, døden og helvete, fordi han led døden og smakte døden for alle.

O byrde som på deg ble kast,
all verdens skam og last!
Så sank du i vår jammer ned
så dypt som ingen vet.

Disse to ordene, å lide døden og å smake døden, skal vise oss at Jesu lidelse var lang og pinefull. Å smake døden er mer enn å dø. Den som får en kule i pannen, dør, men han smaker ikke døden. Men den som lever og lider dødskval uten å få dø, han smaker døden. Han drikker dødens beger til bunns.

Slik du og jeg fortjente å smake døden i all evighet uten å få dø, slik måtte Jesus lide den evige død for alle.

Døden er forbannelsen over det liv som har brutt livets lover. Inn under denne forbannelsen gikk Jesus, og han ble en forbannelse for oss (Gal 3,13). Da han lå mellom trærne i hagen og svetten falt som bloddråper på jorden, sa han: «Min sjel er bedrøvet inntil døden!» (Matt 26,38).

Hvor langt var det igjen til døden da?

Jeg tror at hvis ikke en engel fra himmelen hadde kommet og styrket ham, ville hjertet hans ha brustet der i hagen. Men han skulle ikke dø da. Han skulle bare smake døden.

Satan frister ham gjennom en av hans nærmeste venner, og han blir solgt til døden av sine egne. En knust sjel i angst og et sønderslått legeme under piskeslagene! Han som bærer alt med sitt ord, synker i kne under korset av blodtap og avmakt.

I dette dødens grep møter han hele Satans makt, all synd i verden og Guds rettferdige krav.

«Det behaget Herren å knuse ham» (Jes 53,10). Himmelen ble stengt og helvete åpnet. Han som fra evighet av hadde lekt for Guds åsyn og alltid sagt «Far», roper nå ut sin grenseløse sorg og kval: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?» (Matt 27,46).

«Jeg er en orm og ikke et menneske» (Sal 22,7).

Hvem kan tenke på den smerte
uten med et såret hjerte,
selv om bare en synder led!
Men her led den evig høye,
smelt, mitt hjerte, gråt, mitt øye –
å, her lider hellighet.

Han smakte døden for alle – ja, han smakte døden ved – Guds nåde.

Det er Guds nåde som møter oss på denne måten. Ikke ved at Gud synes synd på oss og gir oss nåde, men ved at Jesus lider og smaker døden for alle.

Dette er ikke rasjonalistenes gud. Dette er en hellig og rettferdig Gud som krever dom og straff over synden. Dette er han som går i døden for å kjøpe oss fri og løse oss ut med sitt blod. Guds nåde blir gitt oss ved at Jesus smaker døden for alle.

Men la oss nå framfor alt ikke dele Gud i to, verken i tanken eller i troen. Det er ikke slik at her er én Gud som krever og en annen som gir. Det er den samme Gud som både krever og er i Kristus og forsoner verden med seg selv.

Han krever, og han gir, gjennom Jesus Kristus, vår Herre. Og denne Jesus Kristus er Menneskesønnen og Guds Sønn.

«Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser» (2 Kor 5,19). De ble tilregnet Kristus, og han ble gjort til synd for oss (2 Kor 5,21).

I sitt kjød – husk det: i sitt kjød, i sin menneskenatur – avskaffet han «den loven som kom med bud og forskrifter» (Ef 2,15). Han «utslettet skyldbrevet mot oss, som var skrevet med bud, det som gikk oss imot. Det tok han bort da han naglet det til korset» (Kol 2,14).

Meg arme barn å få til brud,
derfor korsfestes himlens Gud.
Ufattelige kjærlighet
som englene selv undres ved!
Du gikk for meg en blodig sti,
og jeg som skyldig var, slapp fri.

Guds vredes skål du tømte ut,
så dyrekjøpt er jeg din brud.

«Altså, likesom én manns overtredelse ble til fordømmelse for alle mennesker, slik blir også én manns rettferdige gjerning til livsens rettferdiggjørelse for alle mennesker. For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet» (Rom 5,18–19).

Det som ble ødelagt av den første Adam, er nå satt i stand igjen av den andre Adam. Nå er gjerdet revet ned, og engelen som stengte porten til paradiset, er tatt bort. Kristus har ordnet vår sak hos Gud.

Det er fullbrakt!

Alle som nå vil komme og i tro gripe det Kristus har gjort og er for oss, står for Gud i Kristus som om de aldri hadde syndet. Det er den store trøsten langfredag gir oss mennesker.

Skjønt Adams fall i hvert et lem jeg kjenner,
av «kvinnens ætt» det alt opprettet ble;
skjønt syndens gift samvittigheten brenner,
til korsets tre er festet syndens brev.
Så er jeg frikjøpt! Ingen dom meg feller,
for Jesus løste meg, pris være ham!
Hans dyre blod langt mer enn synden gjelder,
hans frelsesverk det dekker over alt.

«For så har Gud elsket verden» (Joh 3,16)!

1. påskedag: Jesu grav er tom

> «Og da sabbaten var til ende, kjøpte Maria Magdalena og Maria, Jakobs mor, og Salome velluktende oljer for å gå og salve ham. Meget tidlig den første dagen i uken kom de til graven, da solen gikk opp. De sa til hverandre: Hvem skal rulle steinen bort fra gravåpningen for oss? Men da de så opp, fikk de se at steinen var rullet bort. Den var nemlig meget stor. Da de kom inn i graven, så de en ung mann sitte der på høyre side, kledd i en hvit, lang kappe, og de ble forferdet. Men han sier til dem: Frykt ikke! Dere søker Jesus fra Nasaret, den korsfestede. Han er blitt reist opp, han er ikke her! Se, der er stedet hvor de la ham. Men gå og si til disiplene hans og til Peter: Han går i forveien for dere til Galilea. Der skal dere se ham, slik han sa til dere» (Mark 16,1–7).
>
> «Men han sier til dem: Frykt ikke! Dere søker Jesus fra Nasaret, den korsfestede. Han er blitt reist opp, han er ikke her! Se, der er stedet hvor de la ham» (Mark 16,6).

Fra den første til den siste dagen Jesus vandret her på jorden, var han annerledes enn alle andre. Mer eller mindre klart ante folket at han ikke bare gjorde under, men at han selv var et under og bar på krefter som ingen helt kunne få tak i eller forstå.

Den overmenneskelige roen han viste overfor dommere, anklagere og spottere, de kongelige ordene han sa på korset, og jordskjelvet som kom da livet slokte i ham – alt dette har nok satt mange stikkende brodder i brystet på dem som førte ham til Golgata og fikk ham naglet til et tre.

Det var vel også denne uroen som gjorde at fiendene hans ikke var fornøyd med at han bøyde hodet i døden, at et spyd ble stukket i hjertet hans, og at en svær stein stengte veien til graven. Hvor sikre de enn var på at han var død, kunne de ikke være rolige. De måtte få den sterkeste makten i verden til å vokte graven. Først da Roms segl sto på steinen og romerske soldater holdt vakt omkring den, følte de seg trygge.

Sjelden eller aldri har en grav vært så sikret mot ran og plyndring som Jesu hvilested. Ser vi litt dypere inn i dette, vil vi forstå at det ikke bare er dårlig samvittighet og redde sjeler som strever for å sikre Jesu grav. Han som kjenner menneskehjertet, visste om alle dem som ned gjennom tidene ville prøve å få bort dette store Guds under og de kristnes lysende håp: at Jesus sto opp fra de døde. Han var nok også med på å få seglet satt på steinen.

Gud være takk for dette seglet og for vakten ved graven! Nå ser vi bedre enn noen av dem som levde før oss, at Guds visdom var med også i dette.

Tenk om veien til Jesu grav hadde vært fri, så hvem som helst kunne ha rullet steinen bort og stjålet liket hvis de ville! Hva skulle vi da ha svart den hærskaren av Jesu fiender som ville ha påstått at disiplene hans hadde stjålet liket? Selv om både verdens makt og Guds visdom arbeidet sammen om å gjøre et slikt knep utenkelig, kan ikke vantroen la være å komme med denne beskyldningen. Hvor mye sterkere tak ville ikke vantroen ha hatt hvis graven hadde vært uten vakt og segl!

Men selv om vantroen likevel gjør seg så kjekk, og selv om ingen makter å binde den, så er seglet og soldatene til stor skade for vantroen og til stor hjelp for oss som tror. Troen ser Guds finger i det sterke vernet som ble satt om Jesu grav.

Ingen jordisk makt våget å røre Jesu grav da Roms segl hadde låst den. Det vet alle som vil vite det. Men Guds makt var størst. Den brøt seglet, tok steinen bort og reiste Jesu legeme opp av graven.

Og han sto opp med ære,
hans navn velsignet være.

* * *

Hva betyr det så for oss at Jesus sto opp fra de døde?

Det er et spørsmål vi aldri burde bli trette av å få mer og mer lys over. For hver lysstråle som fører oss nærmere det fulle svaret på dette spørsmålet, ser vi den åpne porten inn til Gud stadig klarere. Det hjelper oss til å gå mot målet med stødigere skritt og gladere sjel.

Den første delen av svaret er denne: Da Gud reiste Kristus opp fra de døde, godkjente han Kristi frelsesverk. Alt det Kristus har gjort for oss, er tatt imot av Gud som fullgodt, og det er tilregnet oss som om vi hadde gjort det selv. Kristi sonedød er godtatt som en full og hel utløsning for oss fra synden, døden og Satans rike.

Alt som var gjort av oss, ble tilregnet ham, og alt som var gjort av ham, ble tilregnet oss.

Derfor sier også Guds ord: «Men er ikke Kristus reist opp, da har dere en unyttig tro, og da er dere ennå i deres synder» (1 Kor 15,17). «Men nå er Kristus reist opp fra de døde og er blitt førstegrøden av dem som er sovnet inn» (1 Kor 15,20). Han er den «som ble gitt for våre overtredelser og reist opp til vår rettferdiggjørelse» (Rom 4,25).

Dette sier Guds ord. Med dette er det også sagt klart og greit at kristendommen står og faller med om Kristi grav er tom eller ikke.

Rasjonalistenes lære om at det ikke har noen betydning for sann kristendom om Kristi legeme er reist opp av graven eller ikke, er helt imot Guds ord. Det er en lære som er både grunnfalsk og ukristelig.

Den Kristus som ikke reiste seg av graven tredje dagen etter sin død, er ingen frelser for oss. Han er en bedrager og en løgner.

Da biskop Nordahl Brun så inn i oppstandelsens under, skrev han en av de vakreste sangene noe menneske har sunget om den levende Kristus. Han synger:

Jeg har vunnet, Jesus vant,
døden oppslukt er til seier.
Jesus mørkets fyrste bandt,
jeg den kjøpte frihet eier.
Åpen har jeg himlen funnet,
Jesus vant, og jeg har vunnet.

Det dristige, men også det sanne i dette verset er ordene: «Jesus vant, og jeg har vunnet.» Så mye ligger det for oss i det frelsesverket som Gud har godkjent, så fullt og helt er frelsen ferdig for oss i ham, at da Jesus vant, vant vi.

Slik er det at de som tror på Jesus, har evig liv.

Å, hvor vanskelig det er for oss mennesker å fatte at alt vi trenger til frelse, ligger ferdig for oss – utenfor oss! Det går så på tvers av menneskets tanker at ingen kan fatte det i sitt innerste eller gripe det som sin eiendom uten hjelp av Guds Ånd.

Han er oppstanden, det er stort,
og dermed er til intet gjort
den gru som graven hyser.
Han er oppstanden, det er godt:
Min grav, som var et fangekott,
som brudesal nå lyser.

Du som ennå ikke har funnet fram til denne åpne døren, hva skal jeg si til deg? Be Gud om at han vil salve øynene dine, så du kan se ham. Og alle dere som går og strever med dere selv, som lengter og spør, graver og leter i deres eget fordervede hjerte: Vend nå en gang blikket mot ham som er alt for oss!

Trenger du mer til frelse enn det Gud er fornøyd med?

Kan du ikke se dette, tro det og være frelst?

Så bøy da enda en gang kne ved korset og den åpne graven, og spør ham som hang på korset og sprengte graven, hvorfor han gjorde det. Han vil svare at alt gjorde han for deg. Og til dette svaret vil himmelen si amen og helvete skjelve.

Alle dere som kan våkne,
kom og se til Jesu grav!
Alle dere som livet savner,
kom og drikk av livets hav!
Kom dit ut med bønn og tro,
og gå hjem med fred og ro.
Alle som i mørket sukker,
her kan finne fred og lykke.

* * *

Men den Kristus som står på sin grav, har ikke bare tatt makten fra synden og døden. Han har også vunnet livet. Like visst som vi eier syndenes forlatelse i ham, eier vi også evig liv.

Det livet som sprengte graven påskemorgen, det livet er vårt liv, ditt og mitt liv.

Han lever, og vi skal leve (Joh 14,19).

Den som lever og tror på ham, skal aldri dø.

Han har ikke bare gjort det mulig for oss å stå opp, men han er selve «oppstandelsen». Den som lever og tror på ham, skal leve om han enn dør (Joh 11,25–26).

«Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som har velsignet oss med all åndelig velsignelse i himmelen i Kristus» (Ef 1,3).

«Han reiste oss opp sammen med ham og satte oss med ham i himmelen, i Kristus Jesus» (Ef 2,6).

«Er dere da reist opp med Kristus, så søk det som er der oppe, der Kristus sitter ved Guds høyre hånd» (Kol 3,1).

I disse ordene får vi vite at vi er vakt opp med Kristus, reist opp med Kristus, satt i himmelen i Kristus og velsignet med all åndelig velsignelse i himmelen i Kristus.

Hva skal vi si til dette?

Jeg kan ikke si noe om disse guddommelige hemmelighetene. De viser oss det dypeste og det høyeste av det Kristus er for oss. De fører oss opp på den høyeste toppen, til den skarpeste eggen, der en bare kan tie, se og leve.

Våre ord når ikke opp til disse ordene. Vi kan bare lese dem og tie.

Men det tanken ikke rekker, og det tungen ikke kan uttrykke, det kan vi tro. Det vil jeg tro – ja, det tror jeg. Og så lever jeg ved tro i dette frelsens under: at jeg er tatt til nåde i Kristus, skapt i Kristus, reist opp med Kristus og velsignet med all åndelig velsignelse i Kristus.

Her ser jeg i en avgrunn ned
av idel Guds barmhjertighet.

Kan ikke du også se dette?

Dypt i hjertet mitt lever et stille ønske: Å, om jeg kunne hjelpe mine medmennesker inn til denne Frelseren! Om jeg bare kunne!

Men selv om jeg ikke kan det jeg så gjerne ville, så hør det enda en gang, du dyrekjøpte og utløste menneske:

Han er oppstanden! Store bud!
Min Gud er en forsonet Gud,
min himmel er nå åpen.
Min Jesu seierrike død
fordømmelsens piler brøt
og knuste mørkets våpen.

Kan du enda en påskedag høre dette uten å tro at du er frelst?

Den som tror dette, skal leve om han enn dør.

* * *

Til slutt vil vi prøve å finne litt av den nådekraft som ligger i ordet om den levende Kristus – hvordan vi, Guds folk, skal tro på ham, eie ham og kjenne kraften av hans oppstandelse.

Det er ikke så lett å gjøre dette klart med fattige ord, men jeg vil prøve. Herren vil lyse for oss.

Du er en kristen, du tror deg frelst. Du har sett ham og tatt imot ham slik han bar dine synder i sitt legeme opp på treet. Du så, og du ser, at skylden din er

betalt. Så langt er alt i orden. Men så er det dette: Du kan ikke leve av at du er skyldfri.

Det er ikke nok å være skyldfri. Du må også ha noe å leve av.

Har du tenkt på det?

Her står vi ved døren til hemmeligheten i kraften av Kristi oppstandelse – den døren vi har så vanskelig for å slippe inn gjennom.

Hvis du nå tenker godt etter, vil du huske hvor ofte du står fast i hverdagsstrevet, der du skal leve som kristen. Driftskapitalen strekker ikke til. Utgiftene blir for store og inntektene for små. Så går det nedover, nedover, nedover! Så mister du motet, gleden og freden. Det mørkner i sjelen, og over brystet legger det seg noe tungt og trykkende, noe som suger og tærer. Så blir du kald og sløv, åndløs og motløs.

Ved bønn og strid prøver du å holde deg oppe og vinne tilbake det du en gang var, men det lykkes ikke. Det er som piskeslag på en mager, utkjørt hest når lasset er for tungt. Og så skriker det så sårt i brystet: Jeg har ikke kraft! Store Gud! Kraft! Kraft! Kraft!

Nå orker jeg ikke mer!

Jeg blir trett og visner bort!

Slik strever og lider mange kristne.

Hva er grunnen til dette?

Jeg har svart på dette før i boken, men jeg vil ta det opp igjen nå. Den store hovedgrunnen er denne:

Du leter i ditt eget hjerte etter det du eier i Kristus.

Du går til din egen kristendom i stedet for til Kristus.

Du leter i det tomme pengeskrinet hjemme etter det du har i banken.

Om du fikk øynene bedre opp for dette livets under, som ligger skjult i ordene om at vi er fylt i ham (Kol 2,10) og velsignet med all åndelig velsignelse i himmelen i Kristus, ville den største gåten være løst for deg når det gjelder kraft.

Det er det som er i Kristus, som har verdi for Gud, også når det gjelder hvordan du skal leve og være.

Den som tror det, får kraft. Han får større inntekter enn utgifter.

Han – eller hun – lever ved Kristus.

Du som leser dette, er kanskje en av dem som er motløse, kraftløse, tvilende og redde. Om du nå griper dette, at du ikke trenger noe mer enn Kristus, at han, slik han viser seg i himmelen for Guds åsyn for din skyld, er alt du trenger – hvis du hvilte helt på dette, hvordan tror du det da ville bli med deg?

Du ville bli glad.

Du ville smake Jesu Kristi fred.

Du ville få mot og kraft.

Du ville bli sterk i Herren.

Har du prøvd, tross alt hva du føler,
deg å klynge i tro til hans ord?
Har du smakt av den himmelske glede
som han skjenker til alle som tror?

Prøv nå!

Jeg vil ta med en gammel, god fortelling her. Det var en gammel kvinne som bodde alene i hytta si. En vårmorgen da hun våknet, lød det en så vakker sang fra treet utenfor vinduet. Slik gikk det utover våren: Hver morgen møtte tonene fra treet henne.

Etter en tid begynte fugleparet å bære kvister opp i treet, og den gamle moren visste hva det betydde. Snart var det kommet flere i det nybygde hjemmet i treet, og den gamle gledet seg over vennene sine der ute. Midt i strevet med å bære mat til de små hadde de voksne fuglene likevel tid til å synge en og annen sang til glede for den gamle moren i hytta.

Men en morgen da hun våknet, var alt så underlig stille ute. Først kunne hun ikke skjønne hva som var i veien. Ikke før hun kom bort til vinduet, fikk hun vite grunnen. Redet var revet i stykker, fuglene var drept, og fjær og dun lå spredt utover marken. Katten hadde fått øye på redet, og om natten hadde den gjort ugjerningen. Da den gamle moren så dette, ropte hun med sår stemme:

«Å, fugl! Du skulle ha bygd høyere opp.»

Denne fortellingen kommer ofte i tankene mine. Den minner meg om den faren som lurer på alle kristne: å bygge for lavt. Fordi vi altfor ofte gjør det, blir så mye i kristenlivet vårt revet i stykker og lagt øde.

Derfor: Bygg høyere opp!

Dit opp da, mitt bange sinn,
hvor man seierskranser binder,
og kun frisk i kampen inn,
det har ingen nød, jeg vinner!
For jeg er jo, Jesus, din –
så er du og himlen min.

Han lever, og vi skal leve.

2. påskedag: «De kjente ham ikke»

> «Og se, to av dem var samme dag på vei til en by som heter Emmaus og ligger seksti stadier fra Jerusalem. Og de talte med hverandre om alt dette som var skjedd. Og det skjedde, mens de samtalte og drøftet dette, kom Jesus selv nær til dem og slo følge med dem. Men øynene deres ble holdt igjen, så de ikke kjente ham. Han sa til dem: Hva er det dere går og samtaler om på veien? De sto da stille og så bedrøvet opp. … Og de sa til hverandre: Brant ikke vårt hjerte i oss da han talte til oss på veien og åpnet Skriftene for oss! Og de tok av sted i samme stund og vendte tilbake til Jerusalem. De fant der de elleve samlet, og de som var med dem. Og disse sa: Herren er virkelig blitt reist opp og er blitt sett av Simon! De to fortalte da hva som hadde hendt på veien, og hvordan de hadde kjent ham igjen da han brøt brødet» (Luk 24,13–35).
>
> «Og det skjedde, mens de samtalte og drøftet dette, kom Jesus selv nær til dem og slo følge med dem. Men øynene deres ble holdt igjen, så de ikke kjente ham» (Luk 24,15–16).

Den ene gåten lokker den andre fram, og oppå den tyngste byrden blir det så ofte lagt en som er enda tyngre.

En ulykke kommer sjelden alene.

Den første tunge motgangen møtte Jesu venner da han lot seg gripe i Getsemane. Så går det raskt slag i slag, helt til han henger naglet til et tre og blir lagt i en grav. Men da det i tillegg til alt dette begynner å gå rykter om at graven hans er tom, og at den ene etter den andre har møtt ham levende, da blir gåten enda større. Uroen og undringen vokser. Som en saueflokk som er splittet og jaget av rovdyr, går Jesu disipler hver for seg, oppskaket og redde, og forstår ingenting.

Det Jesus hadde sagt dem om sin lidelse og sin død, om sin oppstandelse fra graven, og at han ville møte dem i Galilea, hadde de enten glemt eller ikke forstått. Slik tåken får oss til å gå i ring, slik gikk de uten å vite veien, verken fram eller tilbake.

Nå ble profetordet oppfylt: «Slå hyrden, og fårene skal spres» (Sak 13,7).

Han som hadde løst dem ut av nød og natt, var nå borte. Så gikk de rådville omkring, innhyllet i den mørkeste sjelenatt et menneske noen gang kan komme i. En slik vei er tung å gå.

Ingen andre enn den som har gått denne veien, vet hvor tung den er.

Av alt det mørke et menneske kan komme i, er det mørket som legger seg mellom en kristen og Kristus, det verste. Av alt som er tungt i livet, er det tyngst å miste sin eneste Frelser. Da lyder det så tungt, så tungt i sjelen:

Troen vil svikte og håpet vil vakle,
solen er borte, i sjelen er natt.

Inn i et slikt mørke var disiplene kommet fordi Jesus var borte. Men midt i den svarte natten strålte et klart lys som de dessverre ikke kunne se, men som vi ser, vi som lever nå.

Jesus gikk midt iblant dem, lys levende.

Disse stakkarene, som glemmer det han har sagt dem, som snur ham ryggen når det kniper, som sover når han ber dem våke med seg, som nekter å vedkjenne seg ham i den avgjørende prøven, og som tviler på alt – til dem går han og samler dem igjen. Han slår følge med dem, hjelper dem til rette, tolker Guds ord for dem og går ut og inn sammen med dem – og de kjenner ham ikke.

Han er midt iblant dem uten at de vet det. Vi ser det i dag, men de så det ikke da.

Slik var han, og slik er han.

* * *

Hvis vi prøver å få et sant bilde av de menneskene som i vår tid har valgt å følge Jesus og som vedkjenner seg ham i sitt liv, vil vi finne to flokker som skiller seg sterkt fra hverandre. Noen sier at det er to slags kristne. Men det er nok en gal måte å si det på. Gud har ikke to slags barn. Det finnes ikke mer enn én slags kristne.

Det er nok riktigere å si at disse to flokkene lever sitt kristenliv på forskjellig måte. Ikke alle barn er like snille, ikke alle gjør like mye nytte i hjemmet, og ikke alle barn vokser like fort heller. Men alle er de barn, det ene like ektefødt som det andre.

Den ene kristenflokken jeg tenker på, er de som alltid er modige, glade og seiersvisse. De synes ikke å ha noe særlig å stride imot – ikke ufred, ikke mørke, ikke tvil. Ber de, er bønnen fylt av mot og tro. Vitner de, er det om gleden og lykken og om hvor god Gud er. En kan nesten aldri høre dem klage. Alt går så underlig lett og selvsagt i kristenlivet fra dag til dag og fra år til år, nesten som om det aldri skulle finnes en sving på veien eller en mørk natt å stride seg gjennom.

Noen av disse tror også at en sann kristen aldri må klage eller komme i tvil, kamp og mørke. De som gjør det, er ikke frigjorte kristne; de har ikke fått det fulle mål av Guds Ånd.

Jeg vil ikke si noe mer om disse kristne. De står og faller – som vi andre – for sin egen dommer.

Men det jeg i dag vil prøve å vise dere ut fra Guds ord, er den andre flokken av kristne. Også de vedkjenner seg Jesus og har som sitt høyeste mål å leve for ham. Også de kan vitne om at de fant Jesus og ble frelst. Også de kan minnes da Guds Ånd vitnet med deres ånd at de var Guds barn (Rom 8,16), og Kristus ble herliggjort for hjertet. Også de kan synge:

Helt tildekket i Jesu sår,
hvorfra blodet fløt,
frelst av nåde jeg salig står
midt i all min nød.

Om Jesus ville spørre dem slik han spurte disiplene: «Vil også dere gå bort?» – ville de svare som Peter: «Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord» (Joh 6,67–68).

Der er saken klar for dem.

Der kan du ikke rikke dem, om det så gjaldt livet.

Men hvor fast dette enn står, kommer de likevel opp i så mye tungt og sårt som fører med seg tvil, uro, strid, mørke og nød.

En har snakket over seg og talt ondt om andre. En har talt der en skulle tie, og tiet der en skulle tale. En har ikke våget å vedkjenne seg Kristus blant kamerater og slektninger. En har vært ukristelig hard i sin dom over andre og sagt ord som ikke tåler lyset. En har vært skarp i ord og framferd mot sine egne: mot hustruen, mannen, barna, foreldrene eller tjenestefolkene. Og midt i alt dette ser en at hjertet rommer et hav av egenkjærlighet, hovmod og misunnelse.

Når en så får tenke seg om og ser rolig på alt dette i lyset av Guds ord – ser på det en er, og det en skulle være – floker det seg til både for tanken og troen, mens dommens klokke slår sine tunge slag i samvittigheten.

«Dette er ikke slik det skal være!» roper det inne i en. «Du er visst ikke en kristen lenger, så ond som du er.» Så kommer tvilen og mørket, fordi hjertet dømmer og Satan anklager oss.

Er dette kristendom?

Er det slik den skal leve, som har funnet Jesus som sin Frelser? spør en seg selv.

Andre blir fristet av en myldrende mengde stygge tanker, mens lystene stiger i brystet som en djevelsk ild. Det er som om en dør var åpnet, og all tenkelig styggedom velter inn. Prøver en å stanse det, blir det bare verre. Det er nesten som om en allerede var i helvete, fylt og omringet av onde ånder.

Du lider, du ber, du gråter, du sukker, du roper: «Herre, hjelp meg!» – men det er like ille. Jesus er borte. Du ser ham ikke og kan ikke finne ham igjen.

Solen er borte,
i sjelen er natt.

Slik har mange det. Og det er mennesker som framfor alt i verden vil høre Gud til. Med bønn og sjeleangst og tårer synger de sin klagesang, helst der ingen ser eller hører dem:

Herre, jeg må grede,
akk, kun liten glede
har du hatt av meg.
Jeg ditt navn vil bære,
å, men hvordan ærer
jeg, min Frelser, deg!
Syndens rot i kjød og blod

sine kvister vil utbrede,
derfor må jeg grede.

Slike salmevers forstår disse menneskene i slike tider.

Har du ikke møtt dem?

Hvis ikke, er du fremmed for en stor skare mennesker som lever iblant oss også i dag.

Hva slags kristne er dette?

Er det kristne?

Mange av de kristne som alltid er ovenpå, tviler nok på det og pleier å gi dem et slag her og et slag der – noe disse selv også synes de vel har fortjent.

Men gjør Jesus det?

Nei. Han er aldri hard mot slike mennesker. Aldri!

De ligner så på dem vi møter omkring Jesu kors og Jesu grav – de som sovnet og syndet, som sviktet når det kom til stykket, som var redde og skremte og ikke ville tro, som glemte det Jesus hadde sagt dem med klare ord, og som ble enda reddere når noen kom og ville trøste dem.

Men det er nettopp dem Jesus går og leter opp og samler igjen. Det er dem han går inn til tvers gjennom veggen, lar sin fred lyse over og ånder på. Det er dem han slår følge med lange veier, mens han enda en gang tolker Guds ord for dem og går inn til dem den sene kvelden.

Slik var han, og slik er han.

Han har aldri gått bort fra sitt motløse, stridende og tvilende folk.

Om du ikke kjenner ham, kjenner han deg. Om du ikke ser ham, ser han deg. Om du ikke vet at han er i følge med deg, er han der likevel. Ber du ham bli med deg inn når du synker sammen etter en slitsom vandring, så gjør han det, selv om du ikke kjenner ham igjen eller vet hvem han er.

Kanskje du en gang senere, her eller på den andre siden, får vite at det var ham.

Motløse kristne, dere som er trette av synd, av vantro og av dere selv: Se denne Jesus som møter oss i ordet i dag, og husk at han «aldri har sitt folk forlatt i noen nød og plage».

Kanskje er det, når alt kommer til alt, nettopp disse kristne som er mest ærlige og sannhetskjære i sin ånd, og som Jesus til slutt får størst ære og glede av. Det hendte før, det hender nå, og det kommer til å hende heretter.

De som alltid er så seierssterke, så modige og så sikre på at alt er i orden, er ikke alltid de beste kristne. Noen ganger er de det, og når seiersvissheten de viser, er et sant uttrykk for hjertelivet deres, er det godt å møte dem. Men det er ikke slik med alle. I det praktiske livet er det mange av dem som setter svarte flekker på seg i ord og gjerning. Og får de ikke en «dukkert» sammen med Peter, blir de mer og mer ovenpå og tar det mindre og mindre nøye med synden.

Men ser du nærmere på dem som ofte føler seg dømt, som kommer i tvil og kamp og mørke, vil du se at det er blant dem en finner de som tar det mest nøye med synden og lever mest varsomt og kristelig. Når de så gir seg inn under Guds tukt for alt det vanhellige i hjerte og gjerning, blir hjertets åker pløyd og renset

og gjort i stand for ham som kan trøste de motløse og gjøre de sønderknuste hjerter levende.

Det er blant disse Frelseren ferdes.

Der har han sin beste arbeidsmark.

Gud være takk! Så går han heller ikke forbi min dør. Så bryter han brødet også for meg og åpenbarer på ny sin herlighet, så jeg kjenner ham.

Når sjelen sitter kald og svak
i stort anfektelsesmørke,
da just på denne prøvens dag
du selv er all dens styrke.
Vi tenker ofte i vår ve
at du oss fullt forstøter,
knuser, døder;
ved enden kan vi se,
ditt hjerte mot oss bløder.

Det er på denne måten vi lærer, litt etter litt, å kjenne oss selv. Det er slik vi får se hvor umulig det er å trøste seg med sin egen kristendom eller å stole på seg selv. Da ser vi hvor fort vi glemmer det Gud har sagt oss, og hvor hjelpeløse vi alltid og i alle ting er uten ham. Det er slik vi blir til skam for oss selv, så vi igjen og igjen må bøye oss for Gud og be om nåde.

Men det er også på denne veien Jesus møter oss og tolker Skriften, så hjertet igjen brenner i oss, og vi blir glade, hjerteglade.

På denne veien går Jesus med sitt folk og lærer det sannheten om «synd og nåde».

Hvor skulle vi ellers lære det?

Hvordan lærer de det, de som alltid er ovenpå og seiersvisse? Som aldri er i tvil, i strid og i mørke? Hvordan skal de lære sannheten om synd og nåde?

Også i dag er det som det var før:

Når Gud oss vil opphøye, må
vi først til jorden segne;
når vi hans nådeskinn skal få,
da later han det regne;
du tager oss vår fordel an
når du oss rik vil gjøre,
for å føre vår sjel til deg igjen
og dine bud å høre.

Skulle han vende seg bort fra dem som ser etter ham og lengter etter ham? Det kan han ikke.

Om jeg kan glemme Sion, så sier Herren Gud,
så skal min høyre hånd og glemt da være.
Og om jeg kunne glemme at Sion er min brud,
og ikke helt mitt hjertebarn forsvare,
da måtte jeg og glemme hvert såret i min hånd,

da måtte jeg helt glemme mitt blod, mitt kors, mitt bånd
– om Sion ikke er min høyeste glede.

Men Sion sier: Herre, jeg ser deg ikke mer,
i harme har du meg ifra deg kastet.
– Hvordan skulle jeg, Sion, hvordan kan jeg glemme deg?
Jeg har jo navnet ditt i mine hender festet.
Om og en mor kan glemme det barnet hun har født,
jeg kan deg ikke glemme, for jeg for deg har blødd
– foran meg står alltid dine murer.

Det er godt å ha en slik Frelser.
Lovet være hans navn!

1. søndag etter påske: Han er vår fred

> «Da det var blitt kveld samme dag, den første dagen i uken, var dørene lukket der disiplene var, av frykt for judeerne. Da kom Jesus og sto midt iblant dem og sa til dem: Fred være med dere! Og da han hadde sagt dette, viste han dem sine hender og sin side. Da ble disiplene glade, da de så Herren. … Også mange andre tegn gjorde Jesus for disiplenes øyne, tegn som det ikke er skrevet om i denne boken. Men disse er skrevet for at dere skal tro at Jesus er Messias, Guds Sønn, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn» (Joh 20,19–31).
>
> «Da det var blitt kveld samme dag, den første dagen i uken, var dørene lukket der disiplene var, av frykt for judeerne. Da kom Jesus og sto midt iblant dem og sa til dem: Fred være med dere!» (Joh 20,19).

Også i dagens tekst ser vi at Jesus er ute og hjelper sine motløse venner. De vi hører om i dag, har låst seg inne fordi de er redde for judeerne. Men også til dem finner Jesus veien. Mens de sitter der og sturer som skremte fugler, vet de ikke ordet av det før Jesus står midt i rommet og lyser fred over dem.

Det må ha vært en stor stund. Noe slikt kan en venn av Jesus aldri glemme.

Disiplene ble glade da de så Herren. Ja, har mennesker noen gang blitt glade, så må de som satt der, ha blitt det. Så uventet fikk de se Frelseren igjen ansikt til ansikt, med de naglemerkede hendene rakt ut mot seg og med disse ordene i munnen: «Fred være med dere!»

Det må ha gjort godt i fredløse, såre sinn.

*

I ordet fred ligger noe av det høyeste og største som tilværelsen eier. Av alt et menneske kan vinne her i verden, er fred noe av det største. Vi kan være hva vi vil og vinne alt vi ønsker – er freden borte, så er også gleden og lykken borte. Om vi vasser i rikdom og all slags verdslig lykke, men er fredløse, så er vi fattige og grenseløst ulykkelige. Men om vi sitter i fattigmannsstuen og må slite tungt fra morgen til kveld et helt liv – eier vi fred, så er vi lykkelige og rike.

Det visste himmelen som sendte sin engleskare over Betlehemsmarkene den første julenatten. Og det visste han som gikk inn til sine gjennom stengte dører med sin fredshilsen.

Tenk om hvert menneske hadde fred! Tenk om hvert hjem, hver familie, hvert nabolag og hver bygd i hele landet levde og arbeidet i fred, og tenk om det var fred mellom alle folk på jorden. Ville vi ikke da være rike?

Er det ikke ufreden som gnager roten til all lykke i stykker, og som gjør oss redde for Gud, for oss selv og for hverandre? Er det ikke freden menneskene leter etter med sverd og blod og tårer?

I tusenvis av år har menneskeslekten på forskjellige måter satt alt inn på å vinne fred. Det er et gripende syn å se alle de ofrene og all den lidelsen menneskene har båret for å finne freden. Og likevel har alt mislyktes til denne dag.

Aldri har vår jord vært mer fredløs enn nå. I den dypeste redsel for enda mer ufred roper de beste menneskene vi har, at sverdet må bort, at krigen må ryddes ut og at nasjonene må slutte å ruste seg. Men de samme menneskene synes å ha glemt helt at etterpå kommer lovløsheten, ran og mord.

Det er ikke stål, bly og krutt som skaper krigen. Det er mennesket selv. Hva hjelper det da å helle vann på kruttet?

Men selv om mennesket stadig renner pannen mot det harde fjellet, begynner det alltid på nytt: En gang må det vel lykkes å nå fram til fred! Om igjen og om igjen, på samme måte som før.

Slik går det når folk er blinde. Mens de roper på fred og strever av all makt for å nå den, flykter freden som skyggen for solen, og ufreden vokser. Slik har det gått til denne dag.

Men vi har en gang hatt en mann iblant oss som viste oss veien til fred, og som den dag i dag har midler og makt til å gi hvert menneske og hele verden fred. Det er han som drepte fiendskapet på korset. Gjennom ham går veien til fred. Noen annen vei finnes ikke.

Han skaper ikke bare fred – han er vår fred.

*

Vi vil prøve om vi kan få et lite glimt inn i dette under at Jesus er vår fred.

Det er av stor verdi for en kristen å få øye på dette. Jesus vil ikke bare gi oss sin fred, og hans fred skal ikke bare være med oss. Det vi først og fremst må få øye på, er at han *er* vår fred.

På mange måter er det stor forskjell på at Jesus er vår fred, og at han gir oss fred. Vi kan godt eie fred i Jesus uten å kjenne freden i hjertet. Men i lengden kan vi ikke ha hjertefred uten at vi ved troen eier Jesus som vår fred.

Tenk bare på dette ordet av Jesus: «Dette har jeg talt til dere for at dere skal ha fred i meg» (Joh 16,33).

La meg bruke et bilde. Det er som å smyge seg inn i en festning som ligger inne i selve fjellet. Om krigen raser utenfor, og kulene slår ned her og der så jorden skjelver – der inne i fjellet er det fred.

Freden er i festningen, ikke i meg. Det er ikke det jeg er, men det jeg er kommet inn i – festningen – som er freden. Og i denne festningsfreden bor jeg mens ufreden raser.

En slik «festning» er Jesus Kristus.

I Jesus søker jeg min fred,
all verden har kun smerte,

hans vunder er mitt blivested,
der hviler seg mitt hjerte,
der kan jeg bo i stille ro,
der finnes alt det som min tro
så lengselsfullt begjærte.

Jesus er vår fred. Uten ham finnes det ingen sann fred.

Gå til klosteret, til kirken, til bedehuset, til teatret, til dansesalen, til kortstokken, til rikdom eller fattigdom, til moral eller synd, til silke eller filler, til krakken eller sofaen, til helse eller sykdom. Gå midt inn i Afrika til villmenn og urskog eller til den høyeste kultur, gå hvor du vil – der finnes ikke fred.

La folkeslagene bli styrt av kongemakt, pavemakt, demokrati eller diktatur, rydd militarismen ut av verden, snu og vend deg som du vil – freden er borte.

Alle dere høyrøstede mennesker som glir mot avgrunnen mens dere roser dere av visdom og makt: Se dere om, stans i farten og tenk! Kanskje dere ennå kunne komme så mye til sans at dere fikk se at dere lever på en løgn, og at dere leter forgjeves etter freden.

En kristen vet hvor freden er. Han har funnet «festningen».

Under denne gamle klippe
er et sikkert tilfluktssted;
utenfor er mulm og mørke,
der er stillhet, lys og fred.

*

Men hvordan kan Jesus i seg selv være vår fred?

Også på det spørsmålet gir Guds ord et klart svar: «Han gjorde fred ved blodet på hans kors» (Kol 1,20). Han er vår fred fordi han gjorde fred.

Han brøt ned skilleveggen, fiendskapet mellom Gud og menneskene. Han avskaffet «den loven som kom med bud og forskrifter», og han forlikte oss med Gud i sitt legeme på korset, «for der drepte han fiendskapet» (Ef 2,15–16). Der forlikte han også alle ting med seg selv, da han gjorde fred ved blodet (Kol 1,20).

Freden mellom Gud og menneskene er sluttet i Jesus Kristus og underskrevet med hans blod.

Han sa: «Fred være med dere!» Og da han hadde sagt det, viste han dem sine hender og sin side (Joh 20,19–20): Her ser dere merket etter hjerteblodet som rant, og såret i hånden som vant freden.

Det er gjennom blod og sår at freden er vunnet.

Han gjorde fred (Ef 2,15). Han er vår fred (Ef 2,14).

Fred med Gud er ikke en fred som vårt hjerte kan vinne og styre. Det er den freden som er vunnet av Jesus, og som er i ham. Underlige, salige, evige fred – freden i Jesus Kristus!

«Dette har jeg talt til dere for at dere skal ha fred i meg», sier han.

Tenk om fredspakten mellom Gud og oss var bygd på den freden vi kristne kan eie i oss selv! Da ville pakten bli brutt mange ganger om dagen. Da ville vi ha håp og trøst hver gang vi fikk smake fred, men være helt rådløse når trykket av synden og livets byrder rev hjertefreden i stykker.

Det er her så mange kristne tar feil og kommer inn i mørke og tvil.

Søk freden i Jesus. Så eier du fred midt i ufreden.

Ved Jesu hjerte stille er
tross stormene på jorden.
Tross alt som enn meg trykker her,
er han min fred dog vorden.
Fred med Gud er hans gjerning,
ved hans soning vunnet.
Fred med Gud i fredløs verden
er ved ham blitt vunnet.

Men vi ville være utro mot ham som ga freden, om vi hoppet over den salige sannheten at han også fører freden inn i vårt liv, slik at Kristi fred råder i hjertet. Det er en nådegave fra ham til alle som tror.

Ved korsets fot hos Jesus
der fant mitt hjerte fred.

At vi fant fred for hjertet, gjorde at vi lovet både Gud og oss selv at

aldri mere vil jeg gå
fra dette sikre sted.

Da var det ikke bare: «Han er vår fred», men da var det også: «Min fred gir jeg dere» (Joh 14,27).

Da fikk freden råde i hjertet, for «Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred» (Gal 5,22). Og «Guds fred, som overgår all forstand», bevarte hjertet og tankene «i Kristus Jesus» (Fil 4,7). Det opplever alle som går inn i «festningen».

Der vil vi også få kraft til å bære ordet om fred ut til fredløse mennesker. Er vi selv fredens mennesker, så lokker vi også andre inn til ham som er freden.

Den dagen alle mennesker tar imot Jesus, den dagen er det fred på jorden. Aldri før!

Så kom da og ta imot ham, alle fredløse mennesker!

Sårede hjerte, som lykken har fristet,
Jesus deg giver langt mer enn du mistet,
motstå ei lenger den kallende frelserrøst:
kommer du ei snart?

Utslettet skyldbrev og tilflukt i nøden,
kraft uti livet og seier i døden;
glede og fred han for intet tilbyder deg,
kommer du ei snart?

Kom!

2. søndag etter påske: Hyrden og fårene

> «Jeg er den gode hyrde. Den gode hyrde setter sitt liv til for fårene. Men den som er leiekar og ikke hyrde, den som ikke eier fårene, forlater fårene og flykter når han ser ulven komme. Og ulven røver dem og jager dem fra hverandre. For han er leiekar og har ingen omsorg for fårene. Jeg er den gode hyrde. Jeg kjenner mine, og mine kjenner meg, likesom Faderen kjenner meg, og jeg kjenner Faderen. Jeg setter mitt liv til for fårene. Jeg har også andre får, som ikke hører til i denne innhegningen. Også dem må jeg lede, og de skal høre min røst. Og det skal bli én hjord og én hyrde» (Joh 10,11–16).
>
> «Jeg er den gode hyrde. Den gode hyrde setter sitt liv til for fårene» (Joh 10,11).

Jesus gikk omkring i byer og landsbyer, lærte i synagogene, forkynte evangeliet om Guds rike og helbredet all sykdom og all skrøpelighet. Når han slik kom sammen med folket og så hvordan de hadde det, syntes han hjertelig synd på dem, «for de var herjet og forkomne som får uten hyrde» (Matt 9,36).

Vi hører ofte at Jesus sammenligner oss mennesker med får og seg selv med en hyrde. Ja, noen ganger sier han rett ut at vi er får og han er hyrden.

Her er det god grunn til å stille spørsmålet: Hvorfor sier Jesus at vi er får?

Vi kan være visse på at det er noe ved oss og sauen som på en eller annen måte er likt. Ellers hadde Jesus aldri brukt dette navnet om oss. Han bruker aldri meningsløse bilder og tomme ord.

Det som kanskje mest kjennetegner en sau uten gjeter, er at den så fort blir redd. Og er den lenge uten hyrde, blir den rett og slett vill.

En sau har også underlig lett for å rote seg bort, og den ser ofte ut til å mangle evnen til å finne tilbake når den først er kommet på avveier. Derimot går det svært lett for sauene å forville seg mer og mer og bli spredt, en her og en der. Dette passer så godt med ordene i Jes 53, der det står om oss mennesker: «Vi for alle vill som får, vi vendte oss hver til sin vei» (Jes 53,6).

Fare vill – og vende seg hver til sin vei!

I mange tilfeller søker sauen heller ikke redning når den er i fare. Fryser den, så står den rolig til den fryser i hjel. Den lar seg også snø ned uten å røre seg og skriker aldri etter hjelp, slik for eksempel en geit gjør når den er i fare. Sauen er også forsvarsløs og kan ikke verge seg når rovdyrene er ute etter den. Og like lite

som den kan verge seg, like redd er den for dem som leter den opp og vil berge den. Den bare løper lenger og lenger bort.

Er det ikke nettopp i disse trekkene at vi mennesker ligner sauen?

Vi har så utrolig lett for å forville oss bort.

Vi er forsvarsløse og kan ikke forsvare oss selv mot det onde.

Vi kan ikke holde sammen.

Vi søker ikke frelse i faren, men forviller oss mer og mer bort.

Vi er redde for hyrden og løper fra ham når han prøver å berge oss.

Og så blir vi – som sauen – herjet og forkomne.

Ser vi ut over menneskeslekten med dette for øye, vil vi bli grepet av undring over hvor sanne disse ordene av Jesus er.

For de fleste hedningene synes den største lykken å være å få spise seg mette. De skjelver for graven som de ikke kan komme forbi, og roper til tre og stokk og stein uten å få svar – og uten å gi opp.

Er ikke det å være herjet og forkommen? Folkene i det navnkristne Europa har visst aldri vært så lik en saueflokk som nå – en saueflokk som er skremt og jaget og revet i stykker av rovdyr.

Hvorfor er det slik? Hver kristen kan svare. Folkene i Europa har løpt fra ham som sier at han er den gode hyrde, og som virkelig er det. Og så farer de mer og mer vill, de blir mer og mer revet i stykker og forkomne, fordi de ikke har noen hyrde.

Du, hvor godt Jesus har truffet! Hvor sant hvert ord er i hans munn!

La bare folkene fortsette på den veien de nå har slått inn på, så skal vi få se at det vil ta en fryktelig ende. Få Kristus ut av kirken, bedehuset og skolen, kast Bibelen bort, og rens folkesjelen og barnehjertet for alt som har med Gud å gjøre. La så din egen vilje få råde, og gå dit lysten driver deg.

Rop så på dem som er like deg, at de skal styre deg og samfunnet – og se så hvordan det går! Du skal få se at alle er leiekarer når ulven kommer, og du og alle de andre blir som en saueflokk som ulven river i stykker.

Men dette synes de fleste ennå ikke å kunne se, og derfor vil vi bli enda mer herjet og forkomne. En gang, på kanten av avgrunnen, når ingen kan røre en finger lenger for å berge seg selv, når den store løgnen blir helt avkledd – løgnen om at vi kan verge og styre oss selv – da skal menneskene få øyne å se med og vende seg til Kristus. Der, på kanten av avgrunnen, vil han, den gode hyrde, en gang i dager som kommer, finne og frelse folkeslagene, slik han en gang fant og frelste deg og meg.

På samme måte som hvert enkelt menneske i dag må gi opp seg selv og la seg frelse, verge og styre av Jesus, må hele menneskeslekten en gang synke sammen ved hans føtter.

Da kommer Kristus igjen.

Hva skulle han gjøre her før den tid? Om han kom nå og ville styre og være hyrde for alle folk, hvordan tror dere det da ville gå? Før dagen var omme, ville de ha myrdet ham. Ingen nasjon som lever nå, ville tåle ham så lenge som jødene tålte ham da han kom første gang.

Folkeslagene tror ennå for mye på seg selv til at de ville tåle ham. Ingen andre enn de som gir opp seg selv, vil bøye seg for Kristi kongemakt og hyrdeomsorg. Der mennesket er selvhjulpent, eller innbiller seg å være det, der har Jesus som frelser og hyrde ingenting å gjøre. Men der rådløse sjeler skriker om hjelp, der er hans arbeidsmark.

*

Hva er det så ved Jesus som gjør at han kan være hyrde? Hva er det som gir ham makt og rett til det?

Makten og evnen ligger i hans egen natur, og retten har han vunnet ved at han selv gikk i døden for oss. Kjærligheten gir ham evnen til å føre hyrde- og herskerstaven. Døden han led og graven han sprengte, gir ham retten.

Når han så går ut og leter etter det som er kommet bort, vil han ikke stjele det andre eier. Nei, han leter etter sin eiendom, etter det han har kjøpt. Du er kjøpt av ham og til ham, og derfor leter han etter deg. Han leter etter deg som om du skulle være den eneste han hadde kjøpt og mistet.

Herre, du har jo de nitti og ni,
er dette ei nok for deg?
Men hyrden svarte: i min sti
ett får det enn fattes meg,
og ut i den ville skog jeg går
å søke med flid mitt tapte får.

Du kan nekte å la deg berge, men du kan ikke nekte ham å lete etter deg.

Den som da stanser i flukten og lar seg berge, han blir båret inn i Guds rike og født på ny. Da tones det gjennom himlene en gripende lovsang til ære for ham som fant den bortkomne, og alt som hører Gud til, takker fordi en synder ble frelst.

Og straks gjennom berg og dal og skog
et rop nå til himlen går:
jeg fant mitt fortapte får.
Og englene sang til harpens slag:
en synder er født på ny i dag.

Du underfulle hyrde, som ofret så mye på meg! Du herlighetens himmel, som synger Guds pris når en eneste forkommen synder blir båret hjem! Det ligger for høyt for meg å fatte dette. Men når jeg en gang bærer en løst tunge i en ren munn, skal også min lovsang blande seg med det himmelske koret som synger til ære for den gode hyrde.

*

Men en hyrde skal ikke bare lete opp det som er kommet bort. Han skal også verne og stelle godt med det han har berget.

Det har Jesus også lovet med klare ord. «Som en hyrde skal han vokte sin hjord. I sin arm skal han samle lammene, og ved sin barm skal han bære dem. De får som har lam, skal han lede» (Jes 40,11).

«Herren er min hyrde, det mangler meg ingen ting» (Sal 23,1).

«Mine får hører min røst, jeg kjenner dem, og de følger meg. Og jeg gir dem evig liv, de skal aldri i evighet gå fortapt» (Joh 10,27–28).

Slik lyder ordene i Guds bok.

Og når du som er en kristen, ser deg omkring og tenker etter, vil du litt etter litt få se hvordan du er blitt båret av en usynlig arm, og hvor underfullt du er blitt vernet dag og natt, på hav og på land. Etter hvert som årene går, kan en se Jesu hyrdeomsorg klarere og klarere.

Mange ganger så det ut som om du var slengt ut i en fossende elv, der livets kalde kraft tumlet med deg som en liten flis – uten mening og mål. Men når du ser tilbake – kanskje først på kanten av graven – ser du at det ikke var slik. Du ser at slik måtte hyrden lede deg, skulle du komme vel gjennom verden. Nå vet du også at det var best for deg slik du ble ført i livet.

Etter hvert som det lir mot høst, blir luften renere og linjene klarere. Så ser du at også for deg var alle Herrens veier rette. Men helt klart vil du først se det når du sammen med alle de frelste er innenfor portene i staden.

Jeg har et minne fra barneårene som så ofte kommer fram i tankene når det er tale om Jesus som hyrde og oss som får.

Det var om høsten, når vi «samlet» sauene, etter at vi i dagevis hadde sanket dem sammen fra fjell og li og daler. Så kom «samlingsdagen», da hver mann skulle finne flokken sin i mengden. Da lød det fra mann til mann: «Har du funnet alle igjen?»

Jeg husker hvor underlig godt det var når en kunne svare ja på det spørsmålet. Og noen ganger ble det også lagt til: «Også det lille lammet som vi tvilte på kunne leve – også det er kommet hjem.»

Jeg vet ikke om et slikt spørsmål vil lyde i himmelen på den store samlingsdagen. Jeg vet ikke om mor vil spørre mor og far spørre far om de har funnet alle sine igjen. Jeg vet heller ikke om de hyrdene som overhyrden satte til å vokte en flokk av sine, vil spørre hverandre slik, eller om overhyrden blir spurt av den evige Gud. Men det vet jeg: Alle som når hjem og er med i flokken på samlingsdagen, er en ære for ham som satte livet til for oss, og som ofret så mye for å få oss hjem.

Da er også fåret vel kommet hjem, gjemt i Guds hus for alle høststormer og den kalde, drepende vinteren – drepende for alle som ikke lar seg finne.

Da glemmes det kors som på jorden jeg bar,
da slukkes så mildelig sorgen,
da blir det oppklart hva gåtefullt var,
da rinner den lyse dags morgen.

*

Til slutt vil vi minnes Jesu ord i dagens tekst om at han har andre får, som ikke hører til i denne innhegningen. Dem vil han også få med, så det kan bli «én hjord og én hyrde». Disse «andre» er hedningene. Også vi her i Norge var blant disse «andre». Men Jesu sendebud kom hit opp og fylte dalene våre med lokkende hyrdetoner, så vi som var herjet og forkomne, kunne bli berget. Mange har latt seg finne og vinne, også av vårt folk.

Nå ber han oss gå til andre og lete opp alt det en kan finne i alle slekter og folkeslag. Som underhyrder skal vi også vokte og verne dem som er funnet. Vi skal «vokte den Guds hjord som er hos» oss, og ha tilsyn med den, «ikke av tvang, men frivillig». Heller ikke skal vi være herskere over menigheten, men «forbilder for hjorden». Når så overhyrden kommer, skal vi få «ærens uvisnelige krans» (1 Pet 5,2–4).

Den dagen vil alle trofaste få se hva dette ordet rommer: «Alt dere gjorde mot én av disse mine minste brødre, det gjorde dere mot meg» (Matt 25,40). Den lønnen Jesus har lovet sine, er nok flettet inn i den uvisnelige ærens krans. Lykkelige er de som vinner den!

Ære være deg, du høye!
Akk, Gud, hva ser mitt øye!
Rundt om din trone englerad!
Lyset er så klart der inne,
og hver sin venn vi der gjenfinne
så engle-ren og engle-glad!
Hva intet øye så,
hva aldri tanker nå,
der vi skue! –
Nå jord, farvel,
stig høyt, min sjel,
følg Jesus inn til gledens vell!

«Og det skal bli én hjord og én hyrde.»

3. søndag etter påske: Livets lover

> «Om en liten stund ser dere meg ikke lenger. Og om en liten stund igjen skal dere se meg. Da sa noen av disiplene hans til hverandre: Hva mener han med dette som han sier til oss: Om en liten stund ser dere meg ikke lenger, og om en liten stund igjen skal dere se meg, og: Jeg går til Faderen? De sa derfor: Hva betyr dette som han sier: En liten stund? Vi skjønner ikke hva han taler om. Jesus visste at de ville spørre ham, og han sa til dem: Er det dette dere drøfter med hverandre, at jeg sa: Om en liten stund ser dere meg ikke lenger, og om en liten stund igjen skal dere se meg? Sannelig, sannelig sier jeg dere: Dere skal gråte og klage, men verden skal glede seg. Dere skal ha smerte, men deres smerte skal bli til glede! Når en kvinne skal føde, har hun smerte, fordi hennes time er kommet. Men når hun har født barnet, minnes hun ikke sin trengsel mer, i glede over at et menneske er født til verden. Slik har også dere smerte nå. Men jeg skal se dere igjen, og deres hjerte skal glede seg, og ingen tar deres glede fra dere» (Joh 16,16–22).
>
> «Om en liten stund ser dere meg ikke lenger. Og om en liten stund igjen skal dere se meg» (Joh 16,16).

Om vi gjør oss den umaken å se hvordan livet rører seg og vokser her i verden, vil vi snart finne – uten å være vitenskapsmenn – at alt liv er underlagt vekslingens eller motsetningenes lov.

Denne loven gjelder for livet i naturen og for menneskelivet, for kristenlivet og ellers for alt åndsliv.

Ute i naturen kan det ikke alltid være dag. Etter dagen kommer natten. Etter lys kommer mørke. Etter storm kommer stille. Etter sol kommer regn. Slik må det være om noe skal kunne gro og vokse i naturen. Det ene trengs like mye som det andre.

Det er en tid da blad og blomst skal åpne seg og suge til seg sol og kraft, og en tid da de skal lukke seg, så de kan hvile og verne seg mot nattekulden. Varer solskinnet og varmen for lenge, står grøden i fare for å svi bort eller bli spist opp av insekter. Varer regnet og kulden for lenge, er det også farlig.

Slik veksler det ute i naturen. Det vi kaller stygt vær, er ofte godt vær, fordi det trengs nettopp da, skal livet i naturen vokse og bære frukt.

Ser vi på menneskelivet, finner vi den samme loven også der.

De menneskene som er så ulykkelige at de bare har det vi kaller medgang, vil før eller senere finne ut at nettopp medgangen var deres største ulykke. Det skal

sterk rygg til å bære gode dager. Ja, en kan visst med full rett si at menneskelivet ikke kan holdes oppe av gode dager alene.

Det livet som må bryte seg vei gjennom tusenvis av motsetninger, blir som regel ikke bare det rikeste og lykkeligste. Det eier også den største kraften til utvikling og framgang. Det livet som strever for å holde seg oppe og komme fram i verden, er alltid det friskeste. Men der rikdom og velvære har tatt livskampen bort, der er ryggraden i menneskelivet brukket.

Det er livets tunge lærdom.

Og slik det er i naturlivet og i menneskelivet, slik er det også i kristenlivet.

En kristen kan derfor ikke bare ha glade dager da medgangen smiler til ham. Tvert imot! Også som kristne må vi møte trengsel og trykk.

Jesus sa til sine: «I verden skal dere ha trengsel» (Joh 16,33)[1], og dette «skal» kan ingen kristen smyge seg unna. Trengselen er like visst et kjennetegn på sann kristendom som lyse og glade dager er det.

«Om en liten stund ser dere meg ikke lenger. Og om en liten stund igjen skal dere se meg. … Sannelig, sannelig sier jeg dere: Dere skal gråte og klage, men verden skal glede seg» (Joh 16,16.20).

Dette er Jesu ord om den veien de kristne må gå.

Gripende er det også å lese disse ordene av Jeremia: «På mørke steder lot han meg bo, lik dem som døde for lenge siden. Han murte igjen for meg, så jeg ikke kan komme ut. Han gjorde mine lenker tunge. Om jeg så ropte og skrek, slipper han ikke min bønn inn på seg. Han stengte mine veier med hogne steiner, mine stier gjorde han krokete. Som en bjørn i bakhold, som en løve i sitt skjulested, slik var han mot meg. Mine veier gjorde han til avveier. Han rev meg i stykker og ødela meg» (Klag 3,6–11).

Mange kristne – ikke minst mange predikanter – mener at åndelig mørke kommer av et fattig og slurvete kristenliv. Men ordet av Jeremia som vi nettopp har nevnt, sier ikke det. Profeten legger skylden for de tunge lenkene og den gjenmurte veien på Gud.

At det er mye dårlig kristendom blant oss, er sørgelig sant. Men det er også sant at de beste kristne jorden har båret, er de som har stridt mest, vært i størst åndelig mørke og kjent den hardeste tvil. Ingen vet så godt som de hva det vil si å gå inn i Guds rike «gjennom mange trengsler» (Apg 14,22).

Du som vet hva det er å stride for å holde deg oppe som kristen, du som ofte må banke på en stengt dør og gå på en gjenmurt vei – du er i følge med dem som ærligst og sannest gikk i Jesu fotspor.

Den kristendommen som bare lever i sol og sommer, og som derfor gir seg ut for å være særlig åndelig, er flat og tynn. Den kristendommen dør ut. Det den mangler i dybde og indre kraft, prøver den å bøte på med store ord og ytre puss. Den har ikke den fine duften, den livets aroma som bare finnes i det kristenlivet der trengsel og kamp fører sjelens røtter inn i Guds mangfoldige nåde.

En naturelsker forteller at han en gang fant en stor puppe av en keisersommerfugl. Denne puppen har en særegen form. Den ser ut som en flaske med

[1] NB: «I verden har dere trengsel».

trang hals, og ut gjennom denne trange halsen må insektet krype uten at hylsteret sprenges.

Han sier: «Jeg fikk anledning til å se hvordan dette lille insektet måtte kjempe for å komme ut av fangerommet. Da det hadde baksket en stund, brast tålmodigheten min. Jeg tok en saks og klippet av de trådene som holdt det fast. Da de fine trådene var klippet av, smøg det lille dyret lett ut. Men du for et syn! Det var bare en oppsvulmet kropp med små, sammenkrøkte vinger. Jeg så at vingene bar i seg anlegg til vakre farger, og jeg lengtet etter å se dem komme fram. Men jeg ventet forgjeves. Insektet ble bare en stakkars skapning som slepte seg møysommelig gjennom et kort liv.»

Hvorfor gikk det slik? Fordi trådene som gjorde kampen så hard, ikke skulle klippes, men slites. Først da får kroppen sin rette form og vingene sine vakre farger.

Du Jesu Kristi stridsmann som kjemper for å komme deg løs fra «puppen», og som så mange ganger spør deg selv og Gud og andre mennesker hvorfor veien din skal være så trang og tårevåt: Prøv å huske at trådene ikke skal klippes, men slites. Når de blir slitt av – i strid og seier – da skal din kristne personlighet få farge og form.

«Dere skal gråte og klage, men verden skal glede seg. Dere skal ha smerte, men deres smerte skal bli til glede!» (Joh 16,20).

Det er løftet Frelseren har skrevet over de kristnes tårer og kamp. Så hard som sorgen og striden var, så herlig og dyp blir gleden. Kroppen får form, og vingene blir sterke og får sitt rette, vakre fargespill.

I 2 Kor 1,8 lar Paulus oss få et glimt inn i den striden han og en av medarbeiderne hans måtte føre for å holde seg oppe som kristne og «slite trådene». Han sier: «For vi vil ikke, brødre, at dere skal være uvitende om den trengselen vi måtte gjennomgå i Asia. Den var over all måte tung, tyngre enn vi var i stand til å bære, så vi til og med tvilte på at livet sto til å redde. Vi regnet oss alt som dødsdømte, for at vi ikke skulle stole på oss selv, men på Gud» (2 Kor 1,8–9).

Dette er underlige ord. Hvem av oss kunne ha tenkt, om vi ikke fant det i Bibelen, at Paulus måtte inn i en så stor strid for at han ikke skulle stole på seg selv? Men også han måtte «slite» båndene, slik som andre kristne. Heller ikke han kunne komme forbi Jesu ord: «I verden skal dere ha trengsel.»

«For at vi ikke skulle stole på oss selv.»

Vi bruker så mange store ord og lover så mangt og mye i de gode, lyse dagene. Da tror vi også at vi er gode kristne, helst litt bedre enn andre, og uten at vi selv vet det, stoler vi på oss selv. Men så murer han igjen for oss, så vi ikke kan komme ut. Om vi roper og skriker aldri så sårt, svarer han ikke.

Da krymper tankene om vår store, gode kristendom. Da ser vi hvor lite vi makter når det kommer til stykket. Men ut fra dette synet føder Guds Ånd på ny i oss en stille, dyp lengsel etter hjelp, etter Jesus. Og vi finner igjen veien til «nådens trone», der en alltid får «nåde til hjelp i rette tid» (Hebr 4,16). Ingen er blitt jaget bort derfra. Når lyset så enda en gang bryter fram og driver bort sjelens natt, har vi fått en større Kristus, og vi er igjen berget fra å stole på oss selv.

«Slik som dere har del i lidelsen, så skal dere også ha del i trøsten» (2 Kor 1,7).

«Jeg er blitt rikelig trøstet og har fått glede i overflod i all vår trengsel» (2 Kor 7,4). «Trengselen virker tålmodighet, tålmodigheten virker et prøvet sinn, og det prøvede sinn håp» (Rom 5,3–4).

Da har kroppen fått form og vingene farger, fordi båndene ikke ble klippet, men slitt.

På denne veien lærer en kristen også å få medynk med andre som lider og er i trengsel. Slik kan han få være dem til litt hjelp i livets strid. Gud er han «som trøster oss i all vår trengsel, for at vi skal kunne trøste dem som er i all slags trengsel, med den trøsten vi selv blir trøstet med av Gud. For likesom Kristi lidelser kommer over oss i rikt mål, så er også vår trøst rikelig ved Kristus» (2 Kor 1,4–5).

Er det ikke en stor rikdom i livet å få leve for å hjelpe andre? Da blir dette ordet sant også om oss: «Nå gleder jeg meg over mine lidelser for dere. Det som ennå mangler i Kristus-lidelser, det utfyller jeg på mitt eget kjød, for hans legeme, som er menigheten» (Kol 1,24).

Dette kunne ikke Kristus lide. Dette måtte vi lide for hverandre.

Når så tiden går og årene blir mange, i tårer og strid, begynner vi å bli trette og lengte etter vårt rette fedreland. Livet her blir mer og mer slitsomt og urolig. I den stille kroken, der øyet stirrer løst og lengtende, lyder det: Herre, jeg lengter hjem!

Men da har ikke bare kroppen fått form og vingene farge. Da er vingene også blitt sterke, så de bærer oss opp og hjem.

Kristne! Snart er den siste tåren tørket, den siste sjelesmerten borte. Snart er den siste mørke timen og den siste skyggen i det landet der du var i fare, lagt bak deg.

Snart – om en liten stund – åpner porten seg inn til det landet der det ikke engang er skygge av forandring.

Snart er bruden hjemme nå
og skuer sin brudgom så glad,
oppe i skyene møtes vi
og går inn i den himmelske stad.

4. søndag etter påske: Talsmannen her nede

> «Nå går jeg bort til ham som har sendt meg. Og ingen av dere spør meg: Hvor går du hen? Men fordi jeg har sagt dere dette, har sorg fylt deres hjerte. Men jeg sier dere sannheten: Det er til gagn for dere at jeg går bort. For dersom jeg ikke går bort, kommer ikke Talsmannen til dere. Men går jeg bort, da skal jeg sende ham til dere. Og når han kommer, skal han overbevise verden om synd og om rettferdighet og om dom: Om synd, fordi de ikke tror på meg. Om rettferdighet, fordi jeg går til Faderen, og dere ser meg ikke lenger. Om dom, fordi denne verdens fyrste er dømt. Ennå har jeg mye å si dere, men dere kan ikke bære det nå. Men når han kommer, sannhetens Ånd, skal han veilede dere til hele sannheten. For han skal ikke tale av seg selv, men det han hører, skal han tale, og de kommende ting skal han forkynne dere. Han skal herliggjøre meg, for han skal ta av mitt og forkynne det for dere. Alt det som Faderen har, er mitt. Derfor sa jeg at han tar av mitt og forkynner for dere» (Joh 16,5–15).
>
> «Men når han kommer, sannhetens Ånd, skal han veilede dere til hele sannheten. For han skal ikke tale av seg selv, men det han hører, skal han tale, og de kommende ting skal han forkynne dere» (Joh 16,13).

Kristus har fullført sin gjerning på jorden. Det han påtok seg å gjøre for oss før verden ble grunnlagt, er nå gjort. Det vil si: Nå har han fullført selve frelsesverket. Så står han ferdig til å stige over grensen igjen.

Han gikk ut fra Faderen og kom til verden. Han forlater verden igjen og går til Faderen. Men han er ikke den samme nå som da han kom.

Han kom som Guds Sønn, ett med Faderen. Han går hjem igjen som Guds Sønn og Menneskesønnen, ett med Gud og ett med oss. Slik han er Guds enbårne Sønn, er han også vår.

Som Guds og vår Sønn løste han oss ut fra alt ondt og forlikte oss med Gud. Og med kvittering for betalt skyld, med frihetens og løskjøpelsens merke i side og hender, trer han fram for Guds ansikt.

«Nå er Menneskesønnen herliggjort, og Gud er herliggjort i ham» (Joh 13,31).

Men dette er ikke nok for oss. Det er riktignok slik at vi ikke trenger mer til frelse enn det Kristus har gjort. Men så kommer spørsmålet: Hvordan skal vi få øye og sans for det han har gjort – det vi må ha om vi skal bli frelst?

Skal vi få det, må Jesus ha en mann her nede som taler hans sak – for oss og til oss – og fører oss inn i selve frelsen. Det skal Talsmannen, som er sendt hit ned, gjøre.

Så har vi Jesus som vår talsmann i himmelen hos Gud. Der er han nå for vår skyld. Og så har vi Talsmannen, Den Hellige Ånd, her nede. Han taler Kristi sak for oss.

Det er godt ordnet for oss mennesker.

Herre, salv våre øyne, så vi kan se!

Guds Ånd er den kraften som skaper uro i menneskelivet. Uten ham ville vi være innefrosset i en evig isørken. Men nå er vi ikke en isørken. Tvert imot, vi står i vårløsning under den nådesolen som skinner ved Guds ord og Guds Ånd fra Jesus Kristus, vår Herre.

Tross alt lever vi under den gryende dag. Derfor er det også slik oppskakende uro i menneskelivet.

Vår onde natur vil ikke ha noe med Gud å gjøre. Vi vil være helt fri for ham, og så bruker vi alt vi har, til å holde oss borte fra Gud. Vi prøver å tro at det er godt nok som det er, og at vi skal klare oss selv. Men mens forstand og syndelyst, overmot og trass arbeider gjennom hodet på denne måten, arbeider Guds Ånd på hjertet.

Der inne høres en røst som vitner mot at alt er vel. Der inne taler noe usigelig og ubegripelig, stikk imot forstand og syndelyst, overmot og trass. Der inne ligger en bundet mann som hører en røst om utløsning og frihet. Denne mannen blir urolig. Den bankende hånden utenfor og sannhetens røst som høres gjennom den stengte døren, uroer samvittigheten. Og så stiger det fram, sterkere og sterkere, en lengsel etter å bli løst ut.

Slik klokken tikker i lommen din og hjertet banker i brystet ditt, slik er du forfulgt av denne urolige røsten og denne bankende hånden. Og slik ropet gir gjenlyd fra berget i dalen, slik lyder svaret fra sjelen som lengter etter utløsningen.

Det er Åndens røst som sier:
gå og lukk din Frelser inn.

*

Men Ånden skal gjøre mer, sier Jesus. Han skal overbevise «om synd, fordi de ikke tror» (Joh 16,8–9).

Dette synes å være noe underlig. Hadde det ikke vært sannere om det hadde stått at Guds Ånd skal overbevise menneskene om synd fordi de drikker, svindler, stjeler, spotter, driver utukt og er selvgode, stolte og grådige? Ville ikke det ha vært rimeligere enn å stille vantroen fram som den store grunnsynden?

Prøv å la ordet i Joh 3,16 stige fram for deg: «For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv.»

Så har Gud elsket!

Etter at Gud ga oss Jesus, og Jesus sonet vår synd og betalte vår skyld, står og faller alt for oss med hvordan vi stiller oss til Kristus. Den som tror på

ham, har evig liv. «Den som ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har trodd» (Joh 3,18).

Å ta imot Kristus eller vrake ham – det er skilleveien vi står ved nå. Det er det som avgjør om vi skal bli frelst eller gå fortapt. Slik har Gud ordnet det.

Dette er det ingen som fatter eller ser, uten at Guds Ånd får vise oss det. Og så tror folk at det nok skal gå godt, bare de kan berge seg fra rennesteinen.

Du som er så blind: Husk Jesu ord om at tollere og syndere går foran deg inn i Guds rike (Matt 21,31). Det skal du nok en gang få se og sanne når han åpenbares, han som ved seg selv fullførte renselsen for dine synder (Hebr 1,3), men som du i vantro støtte fra deg – og dermed dømte du deg selv.

*

Men Guds Ånd skal ikke bare overbevise om synd fordi vi ikke tror. Han skal også vise Kristus fram for oss, så vi kan tro.

Solen skaper ikke bare uro i naturen, den gir også liv. Slik skal Ånden ikke bare vise oss vår synd, men også vår Frelser.

Noen har sagt at Guds Ånd har en tredobbel gjerning å gjøre her nede: for det første å avsløre vantroen, grunnsynden, som gjør at folk går fortapt; for det andre å vise fram den rettferdigheten en synder må ha om han skal bestå for Gud; for det tredje å kunngjøre den dommen som feller eller frikjenner oss, så snart vi selv vil.

Salig budskap for enhver:
ved hans kors er rom.
Kommer hit fra fjern og nær,
ved hans kors er rom.
Jesu frelserverk er gjort,
han har åpnet himlens port;
O, hva kjærlighet, hvor stort!
Ved hans kors er rom.

Denne livets lokkende tone – til Kristus, til Kristus! – har du sammen med meg og så mange andre hørt synge utenfor din hjertedør.

Det er Guds Ånd, Talsmannen her nede, som vil bære oss inn i frelsen i Kristus.

Også nå gjør han denne store nådegjerningen. Nå mens du leser dette, hører du røsten og kjenner hans dragende makt. La deg dra til ham! Du har bare dette ene livet, du får ikke flere. Mister du det, mister du alt. Gud har kostet mye på deg, så du kunne bli berget fra døden. Og nå står Guds Ånd ferdig til å bære deg inn til livet, til Kristus.

La deg bære i dag!

Og se, han lengter hjertelig
deg til sitt barn å vinne!
Han møter deg så langt på vei
og lar deg hjemveien finne.
Han kaller deg ved barnenavn,
og i hans favn
skal du hans salighet kjenne.

5. søndag etter påske: Det kristne bønnelivet

> «Og på den dagen skal dere ikke spørre meg om noe. Sannelig, sannelig sier jeg dere: Alt det dere ber Faderen om, skal han gi dere i mitt navn. Hittil har dere ikke bedt om noe i mitt navn. Be, og dere skal få, for at deres glede kan være fullkommen. Dette har jeg talt til dere i lignelser. Det kommer en tid da jeg ikke lenger skal tale til dere i lignelser, men fritt ut forkynne dere om Faderen. På den dagen skal dere be i mitt navn. Og jeg sier dere ikke at jeg skal be Faderen for dere. For Faderen selv elsker dere, fordi dere har elsket meg og trodd at jeg er utgått fra Gud. Jeg er utgått fra Faderen og er kommet til verden. Jeg forlater verden igjen og går til Faderen» (Joh 16,23–28).
>
> «Og på den dagen skal dere ikke spørre meg om noe. Sannelig, sannelig sier jeg dere: Alt det dere ber Faderen om, skal han gi dere i mitt navn» (Joh 16,23).

Ser vi på menneskelivet fra et rent jordisk synspunkt, vil vi finne at det er sammenflettet med bønn. Ingen blir født så fri og selvstendig at han ikke trenger hjelp av andre. Fra vårt første skrik i verden til den siste dråpen kaldsvette blir tørket av pannen vår i dødens grep, lever vi egentlig alle som bedende mennesker.

Den rike og den fattige trenger hjelp av andre – ikke minst den rike. Ingen klarer seg dårligere alene enn den som er rik og vant til gode dager. Fra slott og hytte, fra hav og land roper vi på hverandre om hjelp, natt og dag. Folk ber hver dag uten at de selv vet om det.

Men den hjelpen vi trenger mest, kan ikke mennesker gi mennesker. Den må vi få av Gud. Lar vi være å be ham om det vi trenger, eller nekter han å gi oss det, er vi helt hjelpeløse.

Guds ord taler mye til oss om bønn: at vi skal be, og at Gud vil gi oss det vi ber om. Følger vi Jesus og disiplene hans på vandringen, ser vi at han brukte mange ord og mye tid på å vise dem det store farshjertet i Gud, som står åpent for den som ber. Noe av det mest underfulle han har sagt oss om bønnen, er fortellingen om enken og den urettferdige dommeren.

Den stakkars enken hadde mistet både mannen og retten sin. I sin avmakt og hjelpeløshet søkte hun hjelp hos en mann som ikke fryktet Gud og aldri tok hensyn til noe menneske. Og denne mannen lot seg overtale til å hjelpe henne til den retten hun hadde krav på.

Så lenge vi kristne er her, ligner vi på mange måter denne enken. Og så sier Jesus til oss: Når en gudløs mann lar seg røre slik at han hjelper den som ber, «skulle da ikke Gud hjelpe sine utvalgte til deres rett, de som roper til ham dag og natt? Er han sen når det gjelder dem? Jeg sier dere: Han skal skynde seg å hjelpe dem så de får sin rett!» (Luk 18,7–8).

I dette ordet, som i så mange andre, ligger en stor trøst for alle som ber.

Mange ser på bønnen som en tung byrde, et strev og et arbeid som Gud har lagt på oss. Det finnes også kristne som taler om bønnen som et arbeid og et arbeidsredskap i Guds rike. Jeg må innrømme at det er noe i meg som ikke helt kan være med på dette.

Selvsagt kan ingen nekte for at bønn er et arbeid. Det er arbeid å puste, det er arbeid å bruke synet og forstanden, ja, det er et arbeid å leve. Men det er ikke akkurat det vi tenker på når vi taler om arbeid. Det ligger noe lovbundet, et trykk av plikt, i all denne talen om bønnearbeid. Og dette lovbundne kan bli en fare som fører hele bønnelivet vårt inn på et galt spor.

Bønn, sann bønn, er livets åndedrag mot Gud. Den er hjerteslaget i et sant og sunt kristenliv. Og bibelordet som formaner oss til å be, viser oss en åpen dør inn til Guds hjerte, inn til nådens trone, der vi kan «få miskunn, og finne nåde til hjelp i rette tid» (Hebr 4,16).

Bønn er ikke et åk som tynger oss ned. Den er vinger som løfter oss opp. Bønn er ikke en plikt, men en rett.

Det er den hjelpeløses rett.

Når alle veier er stengt for oss her i verden og ingen kan hjelpe, når all jordisk og menneskelig makt bare er avmakt, da kan vi folde hendene og se bedende opp til ham som har sagt: «Be, og dere skal få, for at deres glede kan være fullkommen» (Joh 16,24).

Jeg har så lun en hytte
inni mitt stille sinn;
så vil jeg aldri bytte
bort himmelvennen min.
Vi bor fortrolig sammen,
vi deler tanker her,
på bønn han svarer amen,
jeg har min Jesus kjær.

Du som leser dette: Ber du til Gud? Har du stått – og står du – for nådens trone med bønn i hjertet? Du er et grenseløst fattig menneske om du ikke ber. Du er som en fugl uten vinger, som et luftskip uten motor. Tenk, du kjenner ikke Gud! Din eneste trøst i denne verden er din egen arm, og når den svekkes og visner, er du hjelpeløs.

Er ikke det sant?

Du vil kanskje svare meg: Jeg kan ikke be.

Jo, det kan du. Du kan si til mor og far, og ellers til hvem du vil: Hjelp meg! Kan du da ikke si det samme til Gud?

Å be til Gud er ikke å lære talekunst. Det er å bære fram for ham det livet ditt trenger, å gå til ham slik barnet går til mor og forteller det som ligger det på hjertet.

Det kan du, om du vil.

Egentlig mener du heller ikke at du ikke kan. Den sanne grunnen er at du ikke vil. Du er for stolt til å be. Du synes det er en skam å gjøre deg så liten.

Men hør her: Kunne det ikke tenkes at det var en større skam å la være å be?

David Livingstone ble funnet død på kne i en hytte midt inne i Afrika. Daniel, en av de klokeste statsmenn jorden har båret, ba mye. Jesus ba – iblant hele netter.

Var dette små menn?

Og du synes det er for smått for deg å be! Tenk deg litt om, så vil du skamme deg over at du tenker og taler slik.

Kom da også du og be! Finn deg et rom der Gud og du møtes. Legg fram alt som ligger deg på hjertet, så skal han lette din byrde og løse din gåte. Ingenting i livet ditt er fremmed eller for smått for ham.

En av de fineste tonene som når fram til Guds øre fra vår syndige jord, er bønnen om hjelp fra mennesker i nød. Nå som før skal det lyde gjennom himlene: «Se, han ber!» (Apg 9,11).

Men det var det kristne bønnelivet vi skulle tale om.

Som alt annet i gudslivet står også bønnelivet i fare. Mange som en gang ba, gjør det ikke lenger. Og mange som ber, har mistet trangen til å be og ber bare fordi de synes det må gjøres. At det finnes tider da selv den beste kristen kan ha det slik, er sant. Men varer det lenge, er det fare på ferde.

Blant oss kristne finnes det flere former for bønn, eller kanskje det er riktigere å si: flere måter å be på. La oss se på disse måtene og se om vi kan finne farene og fordelene ved dem.

Jeg tror vi kommer sannheten svært nær når vi sier at noen kristne knapt ber ellers enn ved husandakten. Når husfaren har holdt morgen- og kveldsbønn sammen med husstanden, mener han at han ikke trenger mer bønn, og de andre kristne i huset synes også at det får holde.

Andre ber helst på bønnemøtet og fra talerstolen. Utenom disse to stedene ber de lite, men der er de også først ute. Kjenner man vennekretsen godt, kan man nesten på forhånd vite hvem som kommer til å be.

Så er det bønnen i lønnkammeret, der en med ord legger fram det som ligger en på hjertet. Og så er det bønn i ånden, bønn uten ord.

Jeg vil ikke gå nærmere inn på disse fire måtene å be på. Men jeg vil si at den kristne som bare ber ved husandakten, på bønnemøtet og fra talerstolen, er kommet inn i en stor fare. Er ikke husandakten og all annen offentlig bønn, også på bønnemøtet, båret av bønn i lønnkammeret og av en bedende ånd, da er vi kommet ut på skråplanet.

Så vidt vi kan se av Bibelen, ba Jesus lite offentlig, men han ba mye alene.

Det som også kjennetegner alt sant kristenliv i den første blomstringstiden, er mye bønn i lønnkammeret. Men det som dessverre kjennetegner mange eldre

kristne, er lite bønn i lønnkammeret. Og grunnen ser ut til å være at trangen til bønn er så liten.

Hvordan kan det ha seg at det går den veien med mange kristne? Dette har jeg grunnet mye på, og jeg er mer og mer kommet til at de på en eller annen måte har mistet den bedende ånd. Der inne, der bønnen skal fødes og næres, har verdslighet og et jordisk sinn trengt seg inn.

Så slukner bønnen i hjertet, og vi sitter igjen med en del vante ord og vendinger i munnen. Med dem pynter vi oss så til husandakten, til bønnemøtet og på talerstolen.

Hovedsaken for en kristen, i alle former for bønn, er å eie en bedende ånd. Fra vår side er dette det rette utgangspunktet for all sann kristen bønn.

En bedende ånd verner oss mot at vårt indre liv blir verdslig. Den er som murene rundt Jerusalem, Guds stad, og som sugerøttene på et tre.

En bedende ånd bærer oss oppover og holder oss fast der oppe. Den blir til i en fattig ånd, og den trives og vokser bare der ånden stadig er fattig.

All sann offentlig bønn springer ut av en bedende ånd. De som har en bedende ånd, ber også sant når de åpner munnen til bønn. Den bedende ånd føder og utvikler all sann offentlig bønn. Den er våre vinger og vårt åndelige fly. Uten den daler vi mot jorden.

Guds folk, ta vare på denne dyrebare skatten! La aldri ormen i jorden få gnage på denne livets sugerot. Be i ånden til enhver tid. Og når du ikke vet hva du skal be om, slik du trenger det, da «går Ånden selv i forbønn for oss med sukk som ikke rommes i ord. Men han som gransker hjertene, vet hva Ånden trakter etter. For det er etter Guds vilje han går i forbønn for de hellige» (Rom 8,26–27).

Den som eier denne indre bønnen, skal aldri miste trangen til å be og aldri komme bort fra Gud.

Her er en sang om det kristne bønnelivet som er så god at jeg vil ta den med. Jeg tror den vil hjelpe mange, så sann og gripende som den er.

Ta tid til å bede, søk stillhet og ro,
i Frelserens nærhet du alltid skal bo;
når verden den larmer og striden blir het,
søk hvile hos Jesus, han selv er din fred.

Ta tid til å bede før døgnlivets støv
seg legger på sinnet og ånden blir sløv;
søk tidlig Guds åsyn, og du skal gå ut
så glad til ditt virke, velsignet av Gud.

Ta tid til å bede, adlyd Åndens kall
når synden deg lokker og frister til fall;
en stund da med Jesus, hans kraft skal du få,
ja, mer enn seire i Jesus du må.

Ta tid til å bede, i nåden bli rik,
se meget på Jesus, vil du bli ham lik;
et skinn av hans klarhet du med fra ham bær,
til en gang du ser ham just slik som han er.

Vi vil slutte med den bønnen som disiplene en gang bar fram for Jesus:
«Herre, lær oss å be» (Luk 11,1).

Kristi himmelfartsdag: Talsmannen der oppe

> «Så sa han til dem: Dette er mine ord, som jeg talte til dere mens jeg ennå var hos dere, at alt det måtte oppfylles som er skrevet om meg i Mose lov og profetene og salmene. Da åpnet han deres forstand, så de kunne forstå Skriftene. Og han sa til dem: Så står skrevet, at Messias måtte lide og stå opp fra de døde den tredje dagen, og at i hans navn skal omvendelse og syndenes forlatelse forkynnes for alle folkeslag, fra Jerusalem av. Dere er vitner om dette. Og se, jeg sender over dere det som min Far har lovt. Men dere skal bli i byen til dere blir ikledd kraft fra det høye. Han førte dem ut imot Betania, og han løftet sine hender og velsignet dem. Og det skjedde mens han velsignet dem, at han skiltes fra dem og ble tatt opp til himmelen. Og de falt ned og tilba ham og vendte tilbake til Jerusalem med stor glede. Og de var alltid i templet og lovet og priste Gud» (Luk 24,44–53).
>
> «Og det skjedde mens han velsignet dem, at han skiltes fra dem og ble tatt opp til himmelen» (Luk 24,51).

Da synden var sonet, døden trampet ned og livet vunnet tilbake av Kristus, dro han hjem som seierherre, ferdig med den delen av frelsesverket som skulle gjøres her nede. Mens han rakte velsignende hender ut over sine, som ennå en tid skulle være igjen på jorden, fór han opp til himmelen. Og som den levende Kristus, som et sant menneske, satte han seg ved Guds høyre hånd med all makt i himmelen og på jorden.

Han «gikk inn i selve himmelen for nå å åpenbares for Guds åsyn for vår skyld» (Hebr 9,24).

Dagens tekst på Kristi himmelfartsdag, om at Jesus dro hjem igjen til Gud, gir meg lyst til å tale om to sider ved det han er for oss i himmelen. Den ene er at han sitter ved Guds høyre hånd. Den andre er at han nå åpenbares der for Guds åsyn for vår skyld.

Hva vil det si at han sitter ved Guds høyre hånd?

Da jeg var liten, levde dette ordet sterkt i tankene og fantasien min. Når jeg prøvde å gjøre det klart for meg hva det ville si at Jesus satte seg ved Guds høyre hånd, så jeg for meg en stor, vakker stue. I denne stuen sto det to gullstoler. I den ene satt Gud, og den andre var tom. Men så en dag kom Jesus hjem igjen og satte seg i den tomme stolen på Guds høyre side.

Denne barnedrømmen levde i meg i mange år. Nå har jeg den ikke lenger. Jeg har fått hjelp til å se min Frelser ved Guds høyre hånd på en større og mer fullkommen måte.

Hva er så Guds høyre hånd?

Det er Guds ubegrensede evne til å nå alt og makte alt. Det er hans allmaktsarm, som satte skaperverket inn i tilværelsen med lov og liv, og som igjen kan slukke det med et åndepust om han vil. Det er den makten i Gud som ikke er bundet av tid og rom, den hånden som holder nøklene til døden og dødsriket (Åp 1,18), som rekker alt og makter alt.

Bibelen har mange ord om denne Guds høyre hånd. Vi skal høre noen av dem:

«Din høyre hånd, Herre, er herlig i sin kraft. Din høyre hånd, Herre, knuser fiender» (2 Mos 15,6).

«Det høres fryderop om frelse i de rettferdiges telt, Herrens høyre hånd gjør storverk. Herrens høyre hånd opphøyer, Herrens høyre hånd gjør storverk» (Sal 118,15–16).

«Du gir meg din frelse til skjold, og din høyre hånd støtter meg» (Sal 18,36).

«Min sjel henger fast ved deg, din høyre hånd holder meg oppe» (Sal 63,9).

«Vis deg høy over himmelen, Gud! Vis din herlighet over all jorden! Hjelp med din høyre hånd og bønnhør oss, for at de du elsker må bli frelst» (Sal 108,6–7).

«Herren sa til min Herre: Sett deg ved min høyre hånd … Herren er ved din høyre hånd, han knuser konger på sin vredes dag» (Sal 110,1–5).

Disse ordene viser oss at Herrens høyre hånd er hans allmakt, den kraften som styrer og holder oppe alle ting.

Da Stefanus sto for Rådet, og yppersteprestene og de skriftlærde skar tenner mot den modige mannen, ropte han ut: «Se, jeg ser himmelen åpnet, og Menneskesønnen stå ved Guds høyre hånd!» (Apg 7,56).

Ved Guds høyre hånd står Kristus. Ja, jeg tror vi tør si at denne allmaktshånden er lagt i Jesu hånd og blir styrt av ham. Allmaktshånden ligger i frelserhånden. Fra hans egen munn lyder ordene, like milde som de er mektige: «Meg er gitt all makt i himmel og på jord!» (Matt 28,18). All makt – la oss huske det!

Denne makten er «gitt» ham. Man kan spørre om han hadde denne makten før han kom hit ned og sto opp fra de døde. Det ser helst ut til at han har fått slik makt fordi han fullførte frelsesverket og dermed vant eiendomsretten til alle ting.

Han har «kjøpt oss til Gud» med sitt blod (Åp 5,9), og det han har kjøpt, eier han.

Som Menneskesønnen, som vår bror og som seiershelten har han denne makten, og han «bærer alle ting ved sin krafts ord» (Hebr 1,3).

Alt som har med oss å gjøre, må gå gjennom ham først, og så lenge han har evne, makt og hjertelag, ordner han alt for oss. Han styrer Guds dommerhånd, og gjennom ham må all Satans anklage mot Guds folk gå. Og denne mannen er din og min bror, født inn i vår slekt av en kvinne.

Han hersker over alle himle,
hans trone i det høye står;
så vidt som skapninger kan vrimle,
hans herredømme og rike når.
Hans slott kan ingen makt bestride,
det står på evighetens grunn;
hans fiender må i gresset bite
når han kun taler med sin munn.

Det er noe stort som har hendt oss: Vi har fått en av våre egne på en slik plass og med enevelde både i himmelen og på jorden. Ved ham skulle da også vi ha godt håp om å vinne.

I sådant æressete
vårt kjøtt og blod vi ser,
så må vi da oss glede
og aldri sørge mer,
da alle rikers rike
vår broder forestår,
og vi en gang til like
med våre kroner går.

Det andre som Guds ord sier oss om Jesus i himmelen, er at han åpenbares der for Guds åsyn for vår skyld.

Hva ligger det i dette?

Kanskje det kan hjelpe oss et stykke på vei mot svaret om vi går tilbake til den gamle pakt og ser litt på ypperstepresten når han går inn i helligdommen i templet for å være mellommann mellom folket og Gud.

Vi må huske at den gamle pakt er et forbilde på den nye. Alt i dette store mesterverket av hus og offer og prestedrakter peker fram mot Kristus og har noe å si oss om ham. Mye av dette er det ikke lett å få øye på eller å tyde riktig. Men det vi her vil prøve å trekke fram, ser ut til å være lett både å forstå og å bruke riktig.

Det blir understreket flere ganger i Mosebøkene at ypperstepresten ikke kunne tre fram for Gud uten de hellige klærne. Retten til å stå for Guds åsyn lå ikke i personen, men i klærne. Trådte noen fram for Gud i helligdommen uten de hellige klærne, måtte han dø.

Om dette står det skrevet: «Dette skal Aron ha med seg når han går inn i helligdommen: … Han skal kle seg i en hellig kappe av lin og ha benklær av lin på sitt legeme. Han skal binde opp om seg med et belte av lin og sette en lue av lin på sitt hode. Dette er de hellige klærne. Og han skal bade sitt legeme i vann før han kler seg i dem» (3 Mos 16,3–4).

I 2 Mos 28 ser vi at det utenpå linkappen skulle være en efod, en prestelig skulderdrakt, laget «av gull, av blå og purpurrød og karmosinrød ull og av fint, tvunnet lingarn» (2 Mos 28,6). Denne efoden var bundet sammen over skuldrene, og på skulderstykkene var det festet to ekte onyks-steiner, innfelt i flettverk av tvunnet gull. På disse kostbare steinene var navnene på Israels tolv sønner gravert inn.

Ypperstepresten skulle også bære en firkantet brystduk av samme stoff som efoden, besatt med kostbare steiner i fire rader, tre i hver rad. Disse tolv steinene var innfelt i flettverk av tvunnet gull, og på hver stein sto navnet på en av Israels stammer inngravert, slik en graverer et navn i en signetring.

Med snorer av tvunnet gull var brystduken festet til skulderstykkene og beltet. «Når Aron går inn i helligdommen, skal han bære navnene på Israels barn i domsbrystduken på sitt hjerte, slik skal han alltid minne om dem for Herrens åsyn» (2 Mos 28,29).

Slik lå Israels folk på skuldrene og hjertet til ypperstepresten når han gikk inn i helligdommen og fram for Guds åsyn. Han skulle bære dem på sitt hjerte, så Herren alltid skulle minnes dem.

Det kan ikke være tvil om at dette er et bilde på Kristus og Guds folk i den nye pakt.

Som navnene på Israels sønner var gravert inn i steinene på skuldrene og brystet til ypperstepresten, slik er hele Guds folk lagt på Jesu skuldre og hjerte. Der ligger vi som ekte, kostbare steiner med navnene våre gravert inn. Og slik er han nå i selve himmelen og åpenbares der for Guds åsyn for vår skyld.

Derfra ser Gud sitt folk.

Derfra minnes han oss.

Derfra ser han oss som om vi aldri hadde syndet; vi er stilt fram uten lyte for hans åsyn.

Dette er et under så stort og trøstefullt for oss at vi skulle fylle hele jorden med jublende lovsang til hans pris.

Et lite bilde på dette er far og mor. Vi vet at barna ikke bare ligger foreldrene på hjertet, men de ligger i hjertet deres. Så lenge det finnes morsnatur i en kvinne, ligger barnet i hjertet hennes.

Fra min egen mor bærer jeg med meg alle mine dager et vakkert minne om dette. Mor hadde mye strev, og uten å klage slet hun seg ut for oss. Det var også nesten umulig for oss å få henne bort fra hjemmet og arbeidet, så hun kunne hvile og få litt avveksling. En gang iblant fikk vi revet henne løs, så hun ble med til kirken.

Veien var lang og tung. Ofte var det motvind, og vi måtte kjempe oss fram tomme for tomme langs stranden. Når det slik tok lengre tid enn vanlig å komme hjem igjen, var det særlig vondt for mor i båten og for det lille barnet hjemme. I slike stunder hendte det ofte at mor sa: «Nå gråter barnet, nå er det tørst.»

Da lo vi og kunne iblant gjøre litt narr av henne. Hvordan kunne hun vite at barnet gråt hjemme? Men hun svarte bare: «Å, dere forstår det ikke, dere.» Og hvordan det nå hang sammen: Når vi kom hjem og spurte om barnet hadde grått på den tiden, kunne de fortelle at det hadde det. Så vidt jeg minnes, tok mor aldri feil i dette.

Så sterkt kan et barn leve i morshjertet at hun langt borte kjenner det på seg når det gråter og er tørst.

Kan ikke dette underet med mor hjelpe oss til å tro underet med Gud? At vi ligger i Jesu Kristi hjerte mer enn noe barn ligger i morshjertet, at vi er elsket

av ham uten grense, at vi i ham er stilt fram for Guds åsyn, rene, hellige og fullkomne?

Om denne sannheten kunne lyse sterkere for oss, og vi kunne gripe den mer i tro, ville vi oppleve mye større glede og kraft i vår kristendom.

Jeg har en broder ved Guds side
som alltid treder frem for meg,
jeg har en nådestrøm så vide
som himlens hvelving strekker seg.
Jeg har en talsmann uti nøden,
en trøster og husvaler god,
jeg har et evig liv i døden,
en evig fred i Jesu blod.

Men «en hovedsak ved det vi her taler om, er dette: Vi har en slik yppersteprest som satte seg ved høyre side av Majestetens trone i himlene, en som gjør prestetjeneste ved helligdommen, det sanne tabernakel, som Herren har reist, og ikke et menneske» (Hebr 8,1–2).

Det blir en stor dag når alt dette skal åpenbares for oss, når vi får vår himmelfartsdag og går inn i livets helligdom.

Englenes harper snart stemmes nå,
de venter den lengtende brud;
si meg, o broder, hva tenker du på?
– Snart er vi hjemme hos Gud.

6. søndag etter påske: «Men også dere skal vitne»

> «Når talsmannen kommer, han som jeg skal sende dere fra Faderen, sannhetens Ånd som utgår fra Faderen, da skal han vitne om meg. Men også dere skal vitne, for dere har vært med meg fra begynnelsen. Dette har jeg talt til dere for at dere ikke skal ta anstøt. De skal utstøte dere av synagogene. Det kommer en tid da hver den som slår dere i hjel, skal tro at han gjør Gud en dyrkelse. Og dette skal de gjøre fordi de ikke kjenner Faderen og heller ikke meg. Men dette har jeg talt til dere for at dere, når timen kommer, skal minnes at jeg sa dere det. Men dette sa jeg dere ikke fra begynnelsen av, fordi jeg da var hos dere» (Joh 15,26–16,4).
>
> «Men også dere skal vitne, for dere har vært med meg fra begynnelsen» (Joh 15,27).

I sitt rike på jorden har Gud satt mennesker med forskjellige nådegaver. De skal dele ut sannheten om ham fra forskjellige sider og slik gi kunnskap, lys, kraft og veiledning i alt som hører til frelsen, så vi kan bli holdt oppe i troen og vinne fram til målet.

Som menneskesjelen har mange sider og Guds ord mange sannheter, må også det ordet som skal hjelpe oss, forkynnes etter hele sitt innhold. Ellers blir det sider ved menneskelivet og kristenlivet som tar skade. For at ikke den ulykken skal komme over oss, har Gud gitt sitt folk forskjellige nådegaver.

Like lite som én nådegave kan gi alt det en kristen trenger, like lite kan alle nådegavene eies av én. La oss høre noe av det Bibelen sier om dette:

«Og Gud satte i menigheten først noen til apostler, for det andre profeter, for det tredje lærere, dernest kraftige gjerninger, så nådegaver til å helbrede, til å hjelpe, til å styre, og ulike slags tunger» (1 Kor 12,28).

«Det er forskjell på nådegaver, men Ånden er den samme. Det er forskjell på tjenester, men Herren er den samme. Det er forskjell på kraftige virkninger, men Gud er den samme, han som virker alt i alle. Men Åndens åpenbarelse blir gitt enhver til det som er gagnlig. For til én blir det gitt visdoms tale ved Ånden, til en annen kunnskaps tale ved den samme Ånd, en annen får tro ved den samme Ånd, en annen nådegaver til å helbrede ved den samme Ånd …» (1 Kor 12,4–9).

«Alt dette virker den ene og samme Ånd, som deler ut til hver enkelt etter som han vil» (1 Kor 12,11).

Dette kommer ikke fram i den offisielle kirken, der én eneste mann, som har gått noen år på skole, er satt til forkynner for menigheten. Men i Guds levende menighet har de forskjellige nådegavene fått større rett og rom, til velsignelse og til fremgang for Guds rike.

Men ved siden av disse ulike nådegavene som Gud har gitt sitt folk, er det enda en side ved kristenlivet som vi ikke må glemme. Det er det Jesus legger oss på hjertet i dagens tekst:

«Men også dere skal vitne.»

Å vitne er ikke det samme som å forkynne ordet som lærer, profet eller evangelist. En kan undervise i ordet uten å være et vitne, og en kan være et vitne om Frelseren uten å kunne undervise andre.

Å være lærer, profet eller evangelist er på forskjellig vis å gjøre Guds ord klart og prøve å få ordet inn i hjertet på dem som hører det. Men å være et vitne er på en eller annen måte å fortelle det en har sett og opplevd.

«Og jeg har sett det, og jeg har vitnet at han er Guds Sønn», sier Johannes (Joh 1,34).

«Sannelig, sannelig sier jeg deg: Vi taler om det vi vet, og vitner om det vi har sett, og dere tar ikke imot vårt vitnesbyrd» (Joh 3,11).

Nå er det slik at hver sann kristen har opplevd noe om og av Kristus. Derfor kan alle kristne mer eller mindre vitne om Frelseren. Ikke alle skal være evangelister, profeter og lærere – det står med rene ord i Bibelen at ikke mange skal bli lærere (Jak 3,1). Heller ikke har alle kristne fått nådegaver til å helbrede syke eller gjøre storverk. Men alle kristne kan vitne.

«Er vel alle apostler? Er vel alle profeter? Er vel alle lærere? Gjør vel alle kraftige gjerninger?» (1 Kor 12,29).

«Men også dere skal vitne, for dere har vært med meg fra begynnelsen» (Joh 15,27).

Vi må derfor skille mellom nådegavene, som Gud deler ut etter som han vil, og vitnesbyrdet, som hver kristen skal bære fram om sin Frelser ut fra det han selv har erfart.

Om dette sto klarere for oss kristne, ville vi bedre forstå både vår oppgave og grensene for den. Kanskje ville vi også være mer takknemlige for de forskjellige nådegavene som Gud har delt ut til sitt folk.

Hva er det så å vitne om sin Frelser? Eller kanskje riktigere: Hvordan skal jeg vitne om ham?

Dette er et stort spørsmål, og for mange også et vanskelig spørsmål. Så mange kristne ville gjerne være et vitne om ham som har vært så god mot dem. Men mange går mer eller mindre med en stille frykt: Vi vitner ikke om ham.

Denne tanken gjør mange kristne såre og fulle av skam. Noen ganger har denne skammen sin grunn i at det er sant: En vitner så lite om ham. Men andre ganger er grunnen at en ikke har klart for seg hva det er å vitne om Kristus.

Hva er det da?

Det er først og fremst på en eller annen måte å bekjenne at en har gitt livet sitt til Kristus og har funnet ham som sin Frelser.

Når et fortapt og syndig menneske er funnet og berget av Kristus, skulle ingen ting være mer selvsagt enn at det mennesket ville kjennes ved sin redningsmann. Å skamme seg over ham er mer enn skam.

Skulle det ikke være selvsagt, om kvinnen i huset fant Jesus, at hun da sa det til mannen sin, og omvendt, at mannen sa det til hustruen? Eller at barnet sa det til foreldrene, den unge til kameraten sin og arbeideren til sin arbeidskamerat?

«Med hjertet tror en til rettferdighet, og med munnen bekjenner en til frelse» (Rom 10,10).

Dette ordet viser oss en livslov som mange ikke vil bøye seg under, og så går det galt.

Livet kan være født i hjertet ved troen, akkurat som frøet har fått liv og slått rot i jorden før det har brutt gjennom jordskorpen. Men skal dette livet berges, må det bryte gjennom jordskorpen og komme fram i dagen. Ellers må det dø.

Mange grep Kristus ved troen i hjertet og opplevde en ny tid der inne i brystet. Men så ville de ha det for seg selv. De ville ikke kjennes ved det de hadde fått og funnet. Det var en skam å si det. Det ville kanskje støte mange og skille en fra mang en god venn. De andre ville ta det som en dom over seg, at de ikke var kristne – og det syntes du ikke at du kunne våge.

Livet fikk ikke bryte gjennom, og så svant det bort. Slik gikk det med mange.

Gikk det slik med deg?

Du mor som fant fred med Gud: Si det til mann og barn, slik livet i hjertet krever. Og du far, når du kommer hjem igjen, kanskje fra et møte eller fra en reise, eller fra et sted der du var i fare og ropte til Frelseren og fant ham – da må du sette lyset i lysestaken i hjemmet (Matt 5,15) og kjennes ved ham som frelste deg.

Ja, hvem du enn er: Livet må få komme fram i dagen. Ved det kan du «frelse både deg selv og dem som hører deg» (1 Tim 4,16).

Si dem hva du selv har funnet,
vitne om hva Gud deg gav!
Vis dem kjærlighetens kilde,
nådens vell du øser av!

Men skammer du deg over ham, skammer også han seg over deg for englene og sin Far.

«For den som skammer seg over meg og mine ord i denne utro og syndige slekt, ham skal også Menneskesønnen skamme seg ved når han kommer i sin Fars herlighet med de hellige engler» (Mark 8,38).

«Derfor, hver den som bekjenner meg for menneskene, ham skal også jeg kjennes ved for min Far i himmelen» (Matt 10,32).

Dette er klare og alvorlige ord.

Men når dette er sagt, om å bekjenne Kristus med munnen og vitne om ham med ord, må en også huske en annen side ved denne saken, som taler like sterkt til oss.

Det er å vitne om ham med livet.

Den som vitner sterkere og frimodigere om Frelseren med munnen enn med livet, er et dårlig vitne. Og den som med livet benekter det han sier med munnen, må tie.

Vitnesbyrdet med ord må være bygd på vitnesbyrdet i livet. Livet til en kristen er det sterkeste og klareste vitnesbyrd et menneske kan bære fram om sin Frelser. Det er også til størst ære for ham, og det griper verdslige mennesker dypest, mer nå enn før. For etter hvert som kunnskapen og den kritiske sansen vokser, lærer folk å sette fakta høyere enn ord.

Guds folk: Lev da slik, arbeid slik, tjen slik, styr slik og vær slik der du er, at folk må si om deg: Han (eller hun) lever som en kristen, ham (eller henne) har jeg tillit til. Da er du et Jesu Kristi vitne.

Mor og far: Hvordan det enn går deg her i verden, så la dette være et av de store målene i livet ditt: at når dine små flyr ut av redet og ut i verden, må de si ved seg selv: Mor og far var kristne. Og når de en dag samles for å bære dere til graven, må de si det samme. Da har du vitnet om ham som ga livet for deg, og han vil ikke skamme seg over deg for sin himmelske Far.

Lev for Jesus, han deg giver
livets skjønne ungdomsvår!
Gi ham og din manndoms styrke,
ja – og alderdommens år.
Gi deg helt! og vit at ingen
ennå angret seg derpå.
Lev for Jesus til du salig
får inn til hans hvile gå.

Mye ville vært vunnet for Guds rike, for Kristi navn og Guds ære, om vi kristne var kommet et stykke lenger enn vi er i å vitne om ham med vårt liv.

Da ville også mange flere av de menneskene vi møter på vår ferd, bli vunnet for ham.

«Men også dere skal vitne.»

La oss huske det i dag.

1. pinsedag: Å elske Jesus

> «Jesus svarte og sa til ham: Om noen elsker meg, da holder han fast på mitt ord, og min Far skal elske ham, og vi skal komme til ham og ta bolig hos ham. Den som ikke elsker meg, holder ikke fast på mine ord. Det ordet som dere hører, er ikke mitt, men Faderens, han som har sendt meg. Dette har jeg talt til dere mens jeg ennå er hos dere. Men Talsmannen, Den Hellige Ånd, som Faderen skal sende i mitt navn, han skal lære dere alle ting, og minne dere om alt det som jeg har sagt dere. Fred etterlater jeg dere. Min fred gir jeg dere. Ikke som verden gir, gir jeg dere. La ikke deres hjerte forferdes, frykt ikke! Dere hørte at jeg sa til dere: Jeg går bort, og jeg kommer til dere igjen. Dersom dere elsket meg, ville dere glede dere over at jeg går til Faderen, for min Far er større enn jeg. Og nå har jeg sagt dere dette før det skjer, for at dere skal tro når det skjer. Heretter skal jeg ikke tale mye med dere. For denne verdens fyrste kommer, og han har ikke noe i meg. Men for at verden skal vite at jeg elsker Faderen og gjør slik som Faderen har befalt meg – stå opp, la oss gå herfra!» (Joh 14,23–31).
>
> «Jesus svarte og sa til ham: Om noen elsker meg, da holder han fast på mitt ord, og min Far skal elske ham, og vi skal komme til ham og ta bolig hos ham» (Joh 14,23).

De Guds ord som er valgt til tekster i pinsehelgen, taler like mye om Guds kjærlighet til oss og vår kjærlighet til ham som om Den Hellige Ånd. Det kan kanskje virke litt rart. Men tenker vi oss om, skjønner vi nok grunnen: Nettopp i denne helgen skal vi tale med hverandre om det arbeidet Ånden har å gjøre, og slik få det Guds Ånd skal gi oss.

Hovedsaken er ikke å høre om Ånden. Hovedsaken er å få det Ånden skal gi oss. Av Guds ord og av egen erfaring vet en kristen at noe av det særegne ved Ånden er at han viser oss og gir oss den kjærligheten som Gud la for dagen i Kristus. Alle som finner denne kjærligheten og eier den i hjertet, har opplevd pinseunderet og fått Den Hellige Ånd.

Det er denne kjærligheten, «utøst i våre hjerter ved Den Hellige Ånd» (Rom 5,5), som er sann, personlig kristendom. Alle kristendommens egenskaper samlet til ett er kjærlighet – slik alle Guds egenskaper samlet til ett er kjærlighet. Ingen kan være kristen uten å elske.

«Hver den som elsker, er født av Gud» (1 Joh 4,7).

All sann kristen vekst er egentlig framgang i kjærlighet. Av kjærligheten springer alle de kristne dydene ut. Slik solen varmer mer og mer etter hvert som

den stiger, slik elsker en kristen sterkere og dypere jo mer han vokser i nåde. Om vår kristendom kunne måles eller veies, ville vi få vite at den var tung eller lett, sterk eller svak, alt etter om vi elsket mye eller lite.

Anger, omvendelse, tro, bønn og gode gjerninger er ikke kristendom. Angeren vokser fram når en ser et feilslått og fortapt liv. Omvendelse er et menneske som søker hjelp hos en annen. Troen er hånden som tar imot hjelpen. Håpet ser målet for troen og kaster anker innenfor forhenget, der Kristus gikk inn som forløper (Hebr 6,19–20). Bønnen er et rop om hjelp fra en hjelpeløs, og gode gjerninger er frukten av et sant kristenliv.

Den som tror, håper, ber og gjør godt uten at den sanne kjærligheten er født i hjertet – og det kan et menneske gjøre – han eier en tro som har slått seg til ro i seg selv, en bønn som ikke når Jesu hjerte, et håp som er dødt, og gjerninger som springer ut av egenkjærligheten.

Kristendom er kjærlighet!

«Om jeg taler med menneskers og englers tunger, men ikke har kjærlighet, da er jeg en lydende malm eller en klingende bjelle. Om jeg har profetisk gave og kjenner alle hemmeligheter og all kunnskap, og om jeg har all tro, så jeg kan flytte fjell, men ikke har kjærlighet, da er jeg ingenting. Og om jeg gir alt det jeg eier til mat for de fattige, og om jeg gir mitt legeme til å brennes, men ikke har kjærlighet, da gagner det meg ingenting» (1 Kor 13,1–3).

Dette alvorlige Guds ord lar oss tydelig forstå at alt som ikke springer ut av den sanne kjærligheten, ikke er kristendom, hvor mye det enn ser ut til å være det.

Det finnes kristne som er så utrolig modige, seiersvisse og sterke i sannheten. De har alt så forunderlig ferdig i sin kristendom, og de vet like sikkert som at to og to er fire, hvordan alt skal være. Sjelden mangler de et bibelord som slår fast meningene deres om kristenliv og kristent arbeid. Men så tro mot sannheten som de synes å være, så harde og kalde er de.

De er fattige på kjærlighet.

Dette å være «sannheten tro i kjærlighet» (Ef 4,15) synes de ikke å ha fått tak i. Derfor er de midt i all sin styrke så små og svake, uten at de selv vet det.

Denne sterke, stålharde iskristendommen er farlig og ligger på lur etter oss alle. Den vokser alltid fram der Guds Ånd får lite rom i hjertet.

Men her og der kan vi også finne kristne som eier et hellig sannhetsmot og samtidig har et mykt, mildt og kjærlig sinn. Når det gjelder dem selv, er de strenge og stiller store krav. Når det gjelder andre, er de varsomme med ordene og tenker ikke ondt. Deres trang til sannhet er flettet inn i kjærlighet, og kjærligheten tenker ikke ondt.

Sannheten bruker de mest på seg selv, men kjærligheten helst på andre, uten at de selv vet det. Og mens de lever slik, sørger de så ofte over seg selv fordi de elsker så lite.

De er «sannheten tro i kjærlighet».

*

I Johannes' åpenbaring 2,1–4 tales det om en mann som hadde forlatt sin første kjærlighet. Opp gjennom tidene har mange grunnet på dette ordet. Det

som gjør det så tungt å forstå, og som kan få hver kristen til å skjelve, er at en mann med så mange gode egenskaper likevel kan være falt bort fra Gud.

La oss se etter: Han var tålmodig, han kunne ikke tåle det onde, han hadde evne til å skille mellom sanne og falske kristne, og han arbeidet for Jesu navn uten å bli trett. Men likevel var han en falt mann, fordi han hadde forlatt sin første kjærlighet.

Hva er så den første kjærligheten, som er så god å eie og så farlig å miste for en kristen?

Kunne vi finne svaret på det spørsmålet, ville vi samtidig få lys over det Jesus legger oss på hjertet i ordet i dag: å elske ham. Vi vil da med varsom fot prøve å gå inn gjennom den døren der den første kjærligheten tar bolig – og der den ennå lever, eller er død.

Den første kjærligheten må være det vi først fikk og opplevde i samfunnet med Gud, med andre ord det som preget kristenlivet vårt i den første tiden. Det synes å ligge klart i ordet: den første kjærlighet. Er dette riktig – og det tror jeg det er – så ber dette ordet oss gå tilbake til den første tiden i kristenlivet vårt for å se om vi kan finne ut hva som preget oss da.

Alle som vet hva det er å lengte av hele sin sjel etter å bli et frelst menneske, og som midt i all denne dype lengselen kjente at det ble mer og mer umulig å bli frelst, de husker den tiden da lyset brøt fram og de fikk tro at de var frelst.

Da lagdes i min munn den nye sang,
som nå meg følger under all min gang,
om Lammet som er slaktet og til Gud
har kjøpt meg med sitt blod fra døden ut.

Blant alt det nye og store vi fikk da, var det framfor alt én person som ble stor og kjær for oss. Det var Jesus Kristus.

Var det ikke slik? Han ble midtpunktet i hele livet vårt. Han tok oss så helt at vi ga oss helt til ham. Det var umulig å skjule noe for ham. Den minste småting som du bare var redd kunne være galt tenkt eller gjort, var nok til at du gikk inn i lønnkammeret ditt og ba ham om råd.

Der bekjente du alt, der åpnet du hjertet ditt helt, der klaget du, der gråt du, der ba du, der jublet og takket du. Slik øyet kjenner smerte når det minste sandkorn legger seg der, slik stakk det i sjelen når du var redd for at du hadde gjort ham imot.

Dette vil med andre ord si: Det som mest preget den første tiden i kristenlivet vårt, var en fintfølende samvittighet, en ærlig ånd og et åpent forhold til Gud helt inn til den innerste hjerterot. Derfor var også Guds ord og lønnkammeret mye i bruk den tiden.

Når vi kom ut igjen fra slike stunder med vår Frelser og Far, kunne vi smile midt i gråten, og ånden var fri og glad.

Det du ikke kunne si til noe menneske, det sa du til ham. Ikke bare det som lå i dagen, bar du fram for ham, men også tankene, lystene, fristelsene og det som lå dypest i hjertet.

Slik barnet ser inn i mors øyne, så du inn i Frelserens øyne.

Nå kan jeg hvile fullkommen glad,
sjelen kan nyte himmelens mat;
hjertet er renset, skylden betalt,
selv er jeg intet, Jesus mitt alt.

La oss få legge til her at med årene er det mye som forandrer seg i kristenlivet, uten at noe er galt av den grunn. Det kan ikke alltid være vår og duftende blomster, verken i naturen eller i åndens rike. Av blomsten skal det bli frukt, som skal modnes til høsten.

Men det som aldri må endre seg i kristenlivet, er det åpne forholdet til Gud, den barnlige, fortrolige tilliten til ham. Hjertet må aldri lukkes. Ikke et eneste rom, ikke den minste krok. Alt må ligge åpent for ham.

Her er det så mange som glir bort – litt etter litt – til hjertedøren til slutt blir helt stengt for Jesus. Her er faren stor for oss alle.

Taper vi denne kampen, blir kristendommen mer og mer en maske vi bærer utenpå. Det indre barnesamfunnet med Gud dør ut. Lønnkammeret har vi ikke stort bruk for lenger. Husandakten blir mer og mer nok for oss, ja, noen ganger slutter vi med den også. Egentlig har du ikke noe å be om.

Visst må du be og lese ordet av og til, for du er jo en kristen. Men nå er det bare utenpå. Hjertedøren er låst.

På bønnemøtene kan du be, og du kan også åpne et møte med Guds ord og bønn. Du er med i kirkelig og kristelig arbeid, du gir til misjonen, du er utholdende og tålmodig, og du har sans for sann kristendom. Alt er riktig i det ytre, men den første kjærligheten har du mistet.

La oss tenke oss om.

Har jeg mistet den første kjærligheten?

Skulle noen av oss bli tvunget av samvittigheten til å svare ja, er det et tungt svar, men det er ikke håpløst. For Gud sier til oss: «Husk derfor hva du er falt fra. Omvend deg, og gjør de første gjerninger!» (Åp 2,5).

Det vil si: Finn plassen din på ny, åpne hjertet ditt for ham nå som i den første tiden, så får du igjen det du har mistet. Vær viss på det. Det er ikke han som har gått bort fra deg, det er du som har vendt deg bort fra ham.

Vender du da om og gjør som før, finner du ham på den samme plassen, og han gir deg det du har tapt. Den Ånd som Faderen sendte hit ned, skal gi deg kraft til å åpne hjertedøren, og han skal legge Kristi kjærlighet i ditt bryst enda en gang.

Står du skamfull over din utroskap, så husk enda en gang at Gud «har sendt sin enbårne Sønn til verden, for at vi skal leve ved ham. I dette er kjærligheten, ikke at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder» (1 Joh 4,9–10).

Derfor kan vi få igjen det vi har mistet.

Måtte Den Hellige Ånd nå på pinsedagen få gi oss mer av denne kjærligheten!

Og skulle noen gang bli kald
min kjærlighet til deg,
da minn meg om Getsemane
og om din sved for meg.

2. pinsedag: Fortapt – frelst

> «For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv. For Gud sendte ikke sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skulle bli frelst ved ham. Den som tror på ham, blir ikke dømt. Den som ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har trodd på Guds enbårne Sønns navn. Og dette er dommen, at lyset er kommet til verden, og menneskene elsket mørket fremfor lyset, for deres gjerninger var onde. For hver den som gjør det onde, hater lyset og kommer ikke til lyset, for at hans gjerninger ikke skal bli refset. Men den som gjør sannheten, kommer til lyset, for at hans gjerninger kan bli åpenbart, for de er gjort i Gud» (Joh 3,16–21).
>
> «For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv» (Joh 3,16).

Det er to ord i Bibelen som på en helt spesiell måte rommer hele menneskelivet, slik det er og slik det blir. Det er disse ordene: «frelst» – – – «fortapt».

I ordet i dag står det at Gud elsket slik – – at vi ikke skulle fortapes. Det betyr ikke at det nå er umulig for oss å gå fortapt. Men det betyr at det her er laget en utvei, så vi kan bli berget.

Det finnes vel ikke noe ord i Bibelen som folk så nødig vil høre, og som de reiser seg imot med slik harme, som læren om den evige fordømmelsen. Motviljen er så sterk at det skal mot til å tale om dette emnet.

Og et hardt og tungt ord er det, det må alle innrømme. Men så hardt som dette ordet er, så sikkert er det at det en gang må komme et evig skille mellom ondt og godt.

Så sant mennesket er en udødelig skapning, en personlighet som døden ikke kan gjøre til intet, men bare flytte over i en annen verden, så sant må det en gang komme en atskillelse. For så sant det onde ikke bare ligger i legemet, men først og fremst i sjel og ånd, så sant kan heller ikke døden skape om et menneske. Da må det dø som det levde. Da må treet ligge som det faller.

Var det ikke slik, men ondt og godt skulle være blandet sammen også etter døden, ville all tale om «frelse», om «himmel» og «evig salighet» bare være tomme ord. Da kunne vi like godt bli der vi er. Ville det være noen himmel dersom det onde fulgte med dit? Ville det være noen mening i å tale om evig frelse om ugudelige mennesker fortsatt skulle få drive sitt verk og leve etter sine lyster blant oss?

Nei, nei! Ondt og godt må skilles en dag.

Himlene venter på denne dagen, og ropet stiger opp mot Guds trone fra «sjeler som var blitt slått i hjel for Guds ords skyld og på grunn av det vitnesbyrd som de hadde»: «Herre, du hellige og sannferdige! Hvor lenge skal det vare før du holder dom?» (Åp 6,9–10).

Hva vil det da si å gå fortapt?

Når det gjelder å få fram den dypeste meningen i disse tunge ordene «fordømt» og «fortapt», kan nok ingen svare. Ingen kan beskrive fullt ut hva det er å være frelst, og ingen kan heller si fullt ut hva det er å være fordømt. En må erfare det før en kan det.

Men noe av det som denne tunge sannheten rommer, tror jeg vi kan finne fram til og si til hverandre uten å ta feil.

Og da vil jeg si: Fortapt, det er at livet mislykkes for et menneske. En ble ikke det en var ment å bli. Livet gikk tapt for en selv. Den vakre skatten, livet, ble kastet bort. Eller som Jesus sier: En tok skade på sin sjel.

Dette tapet er så stort at Jesus kan si: «For hva gagner det et menneske om han vinner hele verden, men tar skade på sin sjel? For hva kan vel et menneske gi til vederlag for sin sjel?» (Mark 8,36–37).

Når sjelen er tapt, er alt tapt. Så stor verdi har vår sjel. Det er en kostbar vare vi bærer i vårt bryst.

Fortapt: Det er å være kommet bort fra Gud.

Et menneske som er skilt fra Gud, er – etter Guds ord – fortapt. Det er fortapt allerede nå her i verden. Det betyr ikke at det aldri kan berges, men at det er kommet bort, og blir det ikke funnet igjen, er det ikke noe håp.

Vil du si det til deg selv, du menneske som er borte fra Gud, at du er fortapt?

Si det og tro det, så kan det hende at du får litt mer lys over hva det egentlig vil si å «være» fortapt og å «gå» fortapt. Da kan det også hende at du ikke lenger ser en hardhjertet Gud som har laget et helvete for deg, men et hardnakket menneske som heter «du selv», og som har bygd seg sitt eget helvete. I stedet for å bli harm på Gud ville du da se at du er den skyldige, som har grunn til å bli harm på deg selv.

Fortapt: Det er å ha kjempet seg forbi Gud.

Det er å være der Gud ikke lenger når fram til en. Mennesket er kommet forbi den grensen der Guds frelserarm rår. Det står i 2 Tess 1,9: «En evig fortapelse borte fra Herrens åsyn.» Og i Matt 22,13: «Da sa kongen til tjenerne: Bind hender og føtter på ham og kast ham ut i mørket utenfor!»

Borte fra Guds åsyn, «i mørket utenfor» – det er ikke bare fortapt, men evig fortapt. Det er å være kommet dit ned der Guds lys ikke når, og der en er borte fra Guds åsyn.

Jeg har lest at noen astronomer tror at det er en ende på skapelsen. På den andre siden av Melkeveien ser de med de beste kikkertene bare et svakt lysskjær. De tror det er strålene fra skapelsens ytterste grense, som litt etter litt dør ut i det endeløse tomrommet.

Da jeg leste dette, kom jeg til å tenke på Jesu ord om «mørket utenfor», der lyset ikke når fram, og der ingen dag er i vente.

«Og engelen som jeg så stå på havet og på jorden, løftet hånden mot himmelen og sverget ved ham som lever i all evighet, han som skapte himmelen og det som er i den, og jorden og det som er på den, og havet og det som er i det, at det ikke lenger skal være noen tid» (Åp 10,5–6).[1]

Det skal ikke lenger være tid.

Ingen dag, ingen natt, ingen som kaller til hvile, og ingen som kaller til en ny arbeidsdag. Ingen klokker som kaller folk sammen om ordet, og som bærer bud om håp, lys og forandring.

Det er «i mørket utenfor». Det er «fortapt».

Er ikke dette tungt å tenke på? Skal du miste din sjel og bli værende der?

Om jeg hadde hatt en arm som var sterk nok og lang nok, ville jeg ha rakt den ut etter deg der du nå står på grensen til dette mørket, og båret deg inn på livets faste grunn. Men armen min er for svak og for kort.

Likevel er det min trøst at det står en ved siden av deg som er sterk nok. Han vil bære deg om han får lov.

Gi ham lov nå!

*

Men frelst, hva er så det?

Det er først dette at Jesus steg inn i menneskelivet og tok bort grunnen til at vi måtte gå fortapt. Han satte livet inn for alle, tok synden, skylden, dommen og straffen på seg og åpnet den stengte døren til livet.

«Men nå er Guds rettferdighet, som loven og profetene vitner om, blitt åpenbart uten loven, det er Guds rettferdighet ved tro på Jesus Kristus, til alle og over alle som tror» (Rom 3,21–22).

Han som er «alle menneskers frelser» (1 Tim 4,10). «Han er den som har frelst oss og kalt oss» (2 Tim 1,9).

«For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse, for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet» (Rom 8,3).

Det er på den grunnen Paulus kan si: Han frelste oss og kalte oss. Da han hadde gjort frelsen ferdig, kalte han oss.

Når vi så sier ja til kallet og kommer, har Guds ord og Guds Ånd fått oss inn i frelsen. Da er vi personlig frelst, og så lenge vi er der, vil han stå ansvarlig for oss.

Den eiendom som kjøptes
med Jesu Kristi blod,
beseglet da jeg døptes,
blott den er fast og god.

Den ligger i Guds hjerte
og i det gavebrev
som under dødens smerte
Guds Sønn med blodet skrev.

[1] NB: «Nå er tiden omme!».

Da er vi skåret bort fra verdens ville vintre og podet inn i det sanne vintreet. Ved Jesus Kristus er vi kommet i samfunn med Gud. Vi er frelst.

Hyller du Sønnen, så går det deg vel,
barn skal du alltid få være,
da skal du hjelpes, da reddes din sjel,
det skal du stadig få lære.
Adgang til nåden har vi og får
hjelp imot alt, hvor ille det går.
Hyller du Sønnen, så går det deg vel,
barn skal du alltid få være.

Frelst, det er å få gå til Gud i Jesu navn, på hans ord og hans ansvar, og tale med Gud som vår Far. Der kan vi legge fra oss vår synd og vår sorg, og alltid er vi velkomne.

Det er store ting for en synder som var fortapt og dømt til evig død. Det er å være frelst.

Men det er enda mer. Slik den fordømte alltid går nedover, slik stiger den frelste alltid oppover. Frelsen i høyeste mening får vi smake den dagen da portene til det evige livet åpner seg, når

engler skal stå på den himmelske strand
og synge velkomstsang –

når «med utildekket øye»
vi ham skal se som her vi trodde på,
da når jeg der mitt kne skal for ham bøye,
når jeg med takk skal for hans åsyn stå.

Frelst, det er når

en gang jeg uten synd skal leve,
hver tanke ren, hver gjerning uten brøst,
når aldri jeg behøver mer å beve
for muligheten av en syndig lyst.

Frelst, det er når han kommer på den dagen «for å vise seg herlig i sine hellige og underfull i alle som tror» (2 Tess 1,10).

Når graven er åpnet, når den gjenfødte sjelen har fått et nytt legeme på en ny jord, når det nye Jerusalem stiger ned fra himmelen, fra Gud, «gjort i stand som en brud som er prydet for sin brudgom» (Åp 21,2), når Sønnen overgir riket til Gud og Faderen, og «Gud skal være alt i alle» (1 Kor 15,28).

Det er «frelst» i sin fullendelse. Det er målet for vår tro. Det er det evige liv.

Er ikke et slikt mål verdt en tåre og en bratt bakke?

Usalig er du som ikke er frelst.

Treenighetssøndag: Til Jesus om natten

> «Det var en mann blant fariseerne som hette Nikodemus. Han var en av jødenes rådsherrer. Han kom til Jesus om natten og sa til ham: Rabbi, vi vet at du er en lærer kommet fra Gud, for ingen kan gjøre disse tegnene som du gjør, uten at Gud er med ham. Jesus svarte og sa til ham: Sannelig, sannelig sier jeg deg: Uten at en blir født på ny, kan han ikke se Guds rike. … Og likesom Moses opphøyet slangen i ørkenen, slik må Menneskesønnen bli opphøyet, for at hver den som tror på ham, skal ha evig liv» (Joh 3,1–15).
>
> «Det var en mann blant fariseerne som hette Nikodemus. Han var en av jødenes rådsherrer. Han kom til Jesus om natten og sa til ham: Rabbi, vi vet at du er en lærer kommet fra Gud, for ingen kan gjøre disse tegnene som du gjør, uten at Gud er med ham» (Joh 3,1–2).

Ikke alle mennesker blir ført til Jesus på samme måte, og det er heller ikke den samme ytre grunnen som driver alle. Ser vi etter i Guds ord, finner vi snart stor forskjell og mange ulike grunner som driver folk til Jesus.

Sakkeus ble ropt ned fra et tre. Den kanaaneiske kvinnen, den kongelige embetsmannen fra Kapernaum og mange andre kom til ham fordi sykdom eller ulykke herjet hjemmet, og andre kom fordi de selv var syke.

Saulus ble slått til jorden på veien av et himmelsk syn og på et øyeblikk revet ut av den mørkeste natt til dyp syndenød og stor trang til frelse. Synderinnen i Simons hus var så nedtynget av sin tunge syndebyrde at hun nesten ikke brydde seg om noe annet, bare hun nådde fram til Jesus.

Noen søker Jesus fordi legemet er sykt, andre på grunn av sjelenød. Noen går og grubler over livets gåte, fåmælte og triste, andre trette og tvilende, innesluttet i seg selv – til også de en dag har nådd fram til sin redningsmann.

Dette er ikke noe å undre seg over. For vi mennesker er på mange måter så ulike. Vi er ikke støpt i én form og tredd sammen som perler på en snor. Tvert imot. Samtidig som vi er så forunderlig like, er vi også så helt ulike. Ikke to blad på alle verdens trær er helt like, og heller ikke to mennesker.

Vårt utseende og vår karakter er som en skiftende natur. De veiene vi blir ført gjennom livet, de folkene vi bor blant, den landsdelen og de kårene vi lever i – alt er med og preger hvert menneske.

Denne loven ligger så klart i dagen både i Guds ord og i folkelivet at den ikke kan skjules. Derfor har vi heller ikke lov til å lage et skjema som alle skal følge i smått og stort, enten det gjelder menneskelivet eller kristenlivet.

De som bruker det samme målet på alle og vil at andre i alle ting skal være lik dem selv, kjører seg fast. De strider imot Gud. Det Gud har skapt som en levende organisme, vil de gjøre om til livløst støpegods.

Men om måtene å komme til Kristus på er mange – målet er det samme for alle. Vi må alle finne Jesus om vi skal bli frelst.

Det går mange veier opp liene, men alle som går til fjelltoppen, møtes der oppe. Mange bekker og elver renner ned gjennom dalene, men alle møtes i havet. Slik er det også med dem som søker frelsen. Det finnes ikke noe annet navn enn Jesu navn som vi kan bli frelst ved (Apg 4,12).

Til Jesus må den lærde og stillferdige Nikodemus og den sterke, framstormende Saulus, sammen med tollere, skjøger og foraktede hedninger. Hos ham blir kongen og fattigmannen like. Alle må gjennom den samme trange porten. Her blir den nye slekten født, den som går opp til det landet der Gud har gjort alle ting nye.

Nikodemus kommer om natten, rolig og stille. Ingen vet om det, unntatt han som gikk, og den han gikk til. Han ligger ikke sønderknust i sjelen som Saulus, eller sammenbøyd i en tåreflom over Jesu føtter som synderinnen.

Rolig og tørt sier han et par rosende ord om Kristus, og dermed slutter han. Ikke et ord om seg selv, ikke en tåre, ikke en bønn – alt er som en forseglet bok. Og der sitter han.

Kan det bli en kristen av en slik kar?

Ja. Han var kommet til den rette mannen, og så gjorde Jesus ham til et nytt menneske, som vokste i nåde og kjennskap til Frelseren mer enn mange andre.

Det livet som spirer fortest fram, er ikke alltid det friskeste og sterkeste med en gang. Det er minst like godt at roten vokser dypt ned og vidt ut som at strået skyter fort i været. Hos Nikodemus var jordbunnen så god for roten, og derfor ble gudslivet i ham så sterkt.

*

Når vi har ordet om denne mannen foran oss, ser jeg for meg en bestemt type mennesker. Det er alle de gode, verdslige menneskene som finnes, de som er så forunderlig rettenkende, moralske og samvittighetsfulle. De fører et liv som mange kristne kunne misunne dem.

Disse menneskene kan en dele i to flokker. Den ene er de som har levd seg inn i den troen at de skal komme til himmelen ved gode gjerninger. Med årene blir de mer og mer selvgode og verdslige.

De lever og dør så forunderlig rolig på dette tynne og råtne skallet, og synes aldri å ha den minste trang til en frelser som kan løse livsgåten for dem og bære dem over graven. De er så snille, så gode, så rettenkende og fromme, så rolige og fornøyde.

Den andre flokken er de som aldri kan slå seg til ro med seg selv, enda de fører et fint, moralsk liv, minst like fint som de vi nettopp har talt om. Inne i brystet ligger det en glo som aldri slokner, en uro som aldri blir dempet. Det ene

spørsmålet vokser fram etter det andre. Livet med all sin dyd og dåd blir så fattig og tomt.

Du vet om Jesus Kristus og lengter egentlig etter å finne ham, men du vet ikke hvordan det skal gå til. Du er lik Nikodemus.

Dette å bli født på ny forstår du deg ikke på. Helst tror du at det bare er snakk fra en flokk fanatikere som dyrker følelseslivet og fantasien sin på en «usunn» måte. Men du kan ikke slå deg til ro med det heller, og så er du opprevet og redd.

Det finnes mange slike mennesker. Er du en av dem?

La oss nå stanse på det stedet der Jesus stanset med Nikodemus. Hvor var det?

Det var ved kobberslangen som Moses hengte opp på en stang i ørkenen, og ved Menneskesønnen på korset. Der måtte Nikodemus stanse og se. Og vi kan være sikre på at han har sett godt. Han så til han fant svar på hjertets spørsmål.

Det var ikke tilfeldig at han kom til Golgata da Jesus hang død der. Og det var heller ikke hans naturlige mannsmot som ga ham kraft til å stå fram som Jesu venn, da til og med disiplene holdt seg borte. Nei, det var fordi livsgåten hans var løst – lyset fra Golgata strålte for ham.

Korsets gåte løste livets gåte for ham.

Livet bryter fram. Han som kom til Jesus om natten med sitt største spørsmål uløst, står nå utsprunget i livets morgensol som en vakker blomst.

Hva kan vi så lære av slangen på stangen i ørkenen, og hva får vi hos Menneskesønnen på Golgata?

Israelittene var bitt av slanger. Giften hadde gått inn i blodet, og det var ikke annet å vente enn døden. Så roper de til Moses, og han vender seg til Gud. Han får til svar at de skal henge en kobberslange på en stang midt i leiren, og alle som ser på slangen, skal leve.

En underlig måte å lege slangebittet på!

Har vi ikke grunn til å tro at mange sa, da dette ordet gikk fra telt til telt: Nei, det er umulig. Her ligger vi med giften i kroppen, ferdige til å dø, og så skal vi bli friske ved å se på et stykke kobber! Det er meningsløst. Det tror vi ikke. Så ble de liggende der de lå – og døde.

Men andre satte fornuften til side. De krabbet seg fram til teltdøren, kikket ut, så slangen – og levde.

Så enkelt!

Og så sier Jesus at han skal henges på et kors, og hver den som tror på ham, har evig liv.

Er ikke det like enkelt?

Du synes vel at det er både for enkelt og for meningsløst. Og så ligger du i teltet ditt, stukket av helvetes slange, med synden og døden i blodet, og kommer nærmere og nærmere den evige død.

Jesus sier til deg enda en gang: Den som tror på meg, skal ha evig liv. Vil du tro det?

Hva skal jeg tro? spør du.

Du skal tro at den Jesus som hang på korset, er din Frelser. Du skal tro at han har frelst deg. Du skal tro at du er frelst. Du skal ikke tro at du skal bli frelst, men at du er frelst.

Du skal våge livet ditt helt på det han har gjort, han som hang på korset. Du skal tro deg frelst. Det er hele kunsten.

Alt er fullbrakt, alt er rede og gjort,
Lammet har seieren vunnet.
Herren er trofast, og tiden er kort,
salig om Kristus du funnet.
O, er du borte, kom, kom igjen!
Alt kan opprettes igjennom din venn.
Alt er fullbrakt, alt er rede og gjort –
Lammet har seieren vunnet.

Det skal du tro, så er du frelst. Da tolker Ånden Kristus for hjertet ditt, og så blir du født på ny.

«For så har Gud elsket verden – – –»

1. søndag etter treenighet: Den rike mann og Lasarus

> «Det var en rik mann som kledde seg i purpur og fineste lin, og som levde hver dag i herlighet og glede. Men det var en fattig mann ved navn Lasarus, som var lagt ved porten hans. Han var full av verkende sår. Hans ønske var å få mette seg med smulene som falt fra den rikes bord. Men endog hundene kom og slikket sårene hans. Så skjedde det at den fattige døde, og englene bar ham bort til Abrahams fang. Men også den rike døde og ble begravet. … Men Abraham sier til ham: De har Moses og profetene. La dem høre dem! Men han sa: Nei, far Abraham! Men kommer det noen til dem fra de døde, da vil de omvende seg. Men han sa til ham: Hører de ikke Moses og profetene, da vil de heller ikke la seg overbevise om noen står opp fra de døde» (Luk 16,19–31).
>
> «Men Abraham sa: Sønn, husk at du fikk dine goder i din levetid, likesom Lasarus fikk det vonde. Men nå trøstes han her, mens du pines» (Luk 16,25).

Lignelsene om den rike mann og Lasarus og om den rike bonden, og flere andre bibelord om det samme, er ikke lette å forstå. Leser man dem uten å tenke seg nærmere om, får man helst det ut av dem at en kristen ikke må eie jordisk gods. I dagens tekst ser det ut som om den rike mannen slår øynene opp i dødsriket fordi han var rik, og at Lasarus kommer til Abrahams fang fordi han var fattig.

For det står skrevet: «Du fikk dine goder i din levetid, likesom Lasarus fikk det vonde. Men nå trøstes han her, mens du pines.» Og i Matt 6,19 sier Jesus rett ut at vi ikke skal samle oss skatter på jorden. Når Guds ord taler så skarpt til oss om en sak som mer eller mindre angår oss alle, må hver kristen granske både ordet og seg selv. Han må finne ut hva det virkelig betyr, og hvor han selv står.

Det er nok mye sant i at også vi kristne har liten lyst til å gi Guds ord rom i oss når det gjelder jordisk eiendom. Når det står skrevet at vi ikke skal samle oss skatter på jorden, prøver vårt jordbundne sinn å få oss til å glemme det ordet.

Men om vi glemmer, så glemmer ikke Gud. Og om vi har vår egen mening, kan den ikke velte det Gud har sagt. Derfor gjør den kristne klokt i å bøye seg også for dette ordet og la det lyse inn i hjertet. Det er på den veien en kristen går «fra lys til lys» og vinner større og større glede, fred og frimodighet i Gud.

Kanskje prøver vi å vri oss unna slike ord med den unnskyldningen at de ikke kan tolkes etter bokstaven, at de ikke er ment slik de er sagt. Den utveien liker vårt jordbundne sinn. Men Guds ord og Ånd og vårt liv i Gud går ikke med på

en så lettkjøpt tolkning. Slår vi oss til ro med et slikt syn, er det fare for at disse lignelsene har et ærend nettopp til oss.

Det som hører denne verden til, drar og lokker oss mer enn vi tror. Kristne som på mange måter er lys og salt, kan være utrolig svake og blinde når det gjelder jordisk gods. Med pengekjærlighet og gjerrighet skjemmer de ut alt det gode de ellers gjør, både for Gud og for seg selv. Det lærer livet oss så ofte. Er det ikke da på tide å prøve seg selv etter de ordene av Jesus som vi har foran oss i dag?

Det er ikke bare det at hvert menneske har en medfødt trang til å samle skatter her, og at lysten på gull er så sterk at den nesten skygger over all annen lyst. Til alt dette kommer at det følger ære og makt med rikdom. Når en står seg godt økonomisk, trenger en ikke krype for andre – da må andre krype for meg. Slik er det her i verden: Man blir regnet for stor eller liten etter hvor stor formuen er – i hvert fall så lenge man lever. Vi tar ikke av oss hatten for mannen, men for flosshatten, pelsen, pengene, huset og gulvteppene.

Også en kristen blir stor i denne verden når han blir rik. Her ligger en av de store farene på lur, en fare som er like fæl som den er fin.

At en kristen blir liggende i drikk, hor og svik – ja, det er tungt å nevne, og enda tyngre å måtte si at det hender. Men da blir han også med en gang stemplet for det han er: «en fallen mann», en skam for seg selv, for Kristi navn og for Guds sanne folk.

Men om en kristen faller for mammon, er det ingen som regner ham for «fallen» – så sant det ikke går altfor langt over streken. Tvert imot blir han som oftest regnet for en stor mann og en god kristen, særlig om han en gang iblant klarer å rive noen hundrelapper ut av hjertet og gi dem bort. Men det jordiske og grådige sinnet kan styre mannen like godt for det, kanskje enda bedre.

Det finnes knapt en eneste synd som ødelegger et menneske så helt og fullt som dette å være grepet av lysten til å samle seg skatter her på jorden. Det er mer igjen av mennesket både i skjøgen og i drankeren enn i den grådige. De har mer hjertelag enn den som jager etter gull.

De grådige er de mest hjerteløse og blodtørstige menneskene som går på jorden. Mer enn andre er det de som tråkker på sine medmennesker. Se på dem – fra ågerkaren som arbeider i det skjulte i trange, skitne rom, og helt opp til millionæren og milliardæren som spiller på børsen og holder trådene i storpolitikken i sin hånd! Bryr de seg om menneskenes lykke, om folkenes lykke, om fred på jorden? Ikke det grann. Bare om gull! gull! gull! – og den makt og ære som følger med gullet.

Som edderkoppen fanger fluen i nettet sitt og suger blodet av den, slik suger pengelysten hjertet ut av et menneske.

Mer enn noen andre har de grådige skatten sin her på jorden. Hjertet – den innerste lyst og lengsel og trang i mennesket – er bundet til livet her. Der ligger faren og synden. Det er det Jesus mener og sikter til i alle de ordene der han nevner denne saken.

De fikk det gode de ønsket seg i sin levetid. Den rike mannen og den rike bonden ønsket å få det godt her. De hadde ikke noe høyere mål, og det nådde de.

Mer enn noe annet ønsket de å bli rike, og det ble de. Bonden ber sin sjel slå seg til ro med en full låve, ete og drikke og være glad (Luk 12,19). Det et menneske ønsker seg mer enn noe annet, det er «skatten» hans, hva det nå enn er.

Dette blir enda klarere når vi ser hvorfor Jesus fortalte lignelsen om den rike bonden. En mann ville ha Jesus til å dele arven mellom ham og broren. Da sier Jesus: «Se til å ta dere i vare for all havesyke!» (Luk 12,15). Og så kommer han med lignelsen. Det var havesyken han ville advare oss mot – dette å ønske seg det gode her i sin levetid, å ha «skatten» sin her i verden.

Det var ikke galt at mannen eide en gård, eller at det ble et godt år og stor avling. Det gale var havesyken og at han slo seg til ro med det han avlet på gården. Den rike mannen kom ikke til pinens sted fordi han var rik, men fordi han ønsket seg det gode i sin levetid og ikke hadde noe høyere mål.

Å ha skatten sin her på jorden er ikke det samme som å eie noe. Å være fattig er heller ikke det samme som å ha skatten sin i himmelen. Var det slik, måtte de som ville bli frelst, kaste fra seg alt de eide.

Gi det bort kunne de ikke, for da ville de friste andre til fall. Man måtte gå fra gård og grunn, fra stabbur og bankbok. Ja, skulle man følge linjen helt til ende, måtte man legge seg som Lasarus foran dørene til de rike og leve av det de ga. Alle forstår vi at det ikke kan være rett.

Jesus var arbeidsmann. Også han eide mer enn han brukte. Pungen som Judas bar og stjal av, kunne ikke være tom.

Men slår den kristne seg til ro med sitt jordiske gods og går mer opp i det enn i de himmelske ting, da er han fanget av det onde og skilt fra Gud. For den kristne må «skatten» være Kristus, og alt annet må bare tjene det ene målet: å nå hjem til Gud og hjelpe andre til det samme, enten man eier lite eller mye i denne verden.

Det er Jesu mening med det ordet vi har foran oss i dag. Og alle som prøver å komme frelst gjennom verden, vet hvor stor faren er, og hvor sårt det trengs et advarende ord.

Om du er på Guds gaver rik,
men ei Guds kjærlighet kjenner,
du er den arme dåre lik
som etter skyggen renner;
du ikke ser det salige lys
som i Guds Sønn er runnet –
hva gagner da den glans og pris
som her du nå har vunnet?

*

Men dagens ord skal ikke bare prente inn i oss at vi ikke må ha skatten vår her på jorden. Det vil også advare oss mot det livssynet at man skal leve for å nyte livet og ha det fint og flott. Også et liv i luksus er synd, en synd som mange kristne drukner sitt gudsliv i.

Det er vanskelig å gå den smale veien inn til livet. Noen blir liggende i grøften på den ene siden, og noen på den andre. For noen stakkarer vi er! Noen har ikke råd til å spise seg mette eller kle seg skikkelig, fordi denne satans lyst til å samle

har tatt makten fra dem. Andre sløser og sløser. Alt må være så fint og flott, både i huset og i mat og klær, at de nesten ikke vet hvor de skal gjøre av seg for å få det fint nok.

Også det er synd, en synd som mange kristne ikke bryr seg om. Derfor har den også ført så mange bort fra herligheten i Jesu Kristi åsyn til herligheten i verden. «Det jeg sier til dere, sier jeg til alle: Våk!» (Mark 13,37).

Om alt ditt liv du leve kan
i glede, lyst og gammen,
så står du som en sveket mann
når alt det faller sammen;
hvor usel er du da og arm
når du med verk må våkne
og ser din fryd bli sorg og harm
og all din velstand slokne!

Gud hjelpe oss alle til å lære kunsten å leve som kristne, så vi har vår skatt der hvor den evige rikdommen venter alle som gir sitt hjerte til Jesus Kristus.

2. søndag etter treenighet: De ba seg unnskyldt

> «Da sa han til ham: Det var en mann som gjorde et stort gjestebud og innbød mange. Da tiden for gjestebudet var inne, sendte han tjeneren sin for å si til de innbudte: Kom, for nå er det ferdig. Men alle som én begynte de å unnskylde seg. Den første sa til ham: Jeg har kjøpt en åker og må gå og se på den. Jeg ber deg: Ha meg unnskyldt! En annen sa: Jeg har kjøpt fem par okser, og går for å prøve dem. Jeg ber deg: Ha meg unnskyldt! Og en tredje sa: Jeg har tatt meg en kone, og derfor kan jeg ikke komme. Da tjeneren kom tilbake, fortalte han sin herre dette. Da ble husbonden harm og sa til tjeneren: Gå i hast ut i byens gater og streder, og før hit inn de fattige og vanføre og blinde og lamme. Og tjeneren sa: Herre, det er gjort som du bød, og det er ennå rom. Da sa herren til tjeneren: Gå ut på veiene og ved gjerdene og nød folk til å komme inn, så mitt hus kan bli fullt. For jeg sier dere: Ingen av de menn som var innbudt, skal smake mitt festmåltid» (Luk 14,16–24).

> «Men alle som én begynte de å unnskylde seg. Den første sa til ham: Jeg har kjøpt en åker og må gå og se på den. Jeg ber deg: Ha meg unnskyldt!» (Luk 14,18).

Det er to store og sterke krefter i menneskelivet som – hver på sin måte – er årsak til vår største ulykke. Den ene er selve synden, den andre er vår kjærlighet til verden. Dagens ord viser oss klart at det er mer enn selve synden som kan føre oss ut i evig ulykke.

Å pløye sin jord, stelle sin åker og bygge sitt hjem er ikke synd – tvert imot, det er Guds gode vilje. Han har selv skapt jorden og bygd det første hjemmet til de første menneskene. Men hvordan kan Jesus da ta fram disse tingene og vise at de hindrer folk fra å bli frelst? Kan det Gud har gitt oss, dra oss bort fra Gud?

Ja, det kan det. Når de jordiske tingene vi har fått av Gud, blir vår høyeste og dyreste skatt, da går det oss ille. Da steller vi oss verre enn den mannen som ikke bryr seg det grann om sin hustru, bare om den store medgiften hun hadde med seg.

Jesus sier: «Den som elsker far eller mor mer enn meg, er meg ikke verd. Den som elsker sønn eller datter mer enn meg, er meg ikke verd» (Matt 10,37).

Og når kjærligheten til far og mor og barn blir oss til evig ulykke om den setter Kristus i skyggen, hvor mye mer vil det ikke gå galt med oss om vi elsker dyr og jord høyere enn Gud!

Det er en stor flokk mennesker som dyrker jorden sin med iver og omtanke, steller godt med dyrene sine, bygger hjemmet sitt, strever trofast og ærlig med forretningen sin og ellers i all sin ferd er gode og rettenkende mennesker. Om dette kan man ikke si annet enn godt. Grunnen til ulykken ligger ikke i at vi strever og sliter, men i at strevet og arbeidet tar oss så helt at vi ikke har tid til eller trang til noe annet. I stedet for å frykte og elske Gud frykter man bare for uår og liten fortjeneste, og elsker bare en god avling og en større bankbok.

Ingen som ser sant på menneskelivet, tør nekte for at de fleste lever slik. Når Gud så kaller også deg, du som lever slik, til sitt rike, er det ikke et umoralsk liv som gjør at du «ber deg unnskyldt». Det er kjærligheten til de jordiske ting. Der er tanken din, der er lysten din, der er din dyreste skatt.

Du vet nok at det ikke er rett å leve på den måten, og du har mange gode tanker om at en gang skal det nok bli annerledes. Når du har gjort det og det, når du har fått nok av det og det, da skal strevet minke, og da skal du søke Gud. Men nå har du ikke tid. Nå er det åkeren, nå er det dyrene, nå er det hjemmet og forretningen. Og så svarer du som de innbudte: «Jeg ber deg: Ha meg unnskyldt!»

Med det mener du ikke at du aldri vil komme til Gud, men at det får vente til en gang senere. Og så glemmer du at for hver dag som går, blir det tyngre og tyngre å rive seg løs. Verden og hjertet vokser sammen til ett, du tar skade på sjelen, hjertet er låst for frelsen, og du er fortapt.

Denne veien ned i «mørket utenfor» (Matt 22,13) er så mye farligere fordi alt det som får deg til å stå Guds Ånd imot, er godt i seg selv. Til slutt slår du deg til ro med at du er et skikkelig og arbeidsomt menneske som Gud nok vil ta imot til sist. Og så går store mengder av de beste menneskene fortapt.

Er du en av disse mange? La oss tenke oss om og spørre oss selv med ærlig sinn om det er Gud eller verden som eier hjertet vårt. Faren er stor for oss alle, men størst for dem som av naturen har lyst til arbeid og framgang.

Jesu fotspor er alene
vei til himlens herlighet,
og den som dette ei vil mene,
han av gudsfrykt intet vet;
all hans kunst og visdoms vei,
all hans gjerning duger ei;
vil man vei til himlen vite,
da må verden først til side.

*

Det vi nå har hørt, er noe av den samme gamle, tunge sannheten om oss forvendte og motstridige mennesker, som bruker livet vårt til å stå imot Gud og hans frelsende kjærlighet.

Men Gud være takk! Jesus slutter ikke denne talen til folket før han enda en gang har vist sin store vilje til å frelse, som er større enn all vår synd og motvilje. Midt i alt skrik og skrål fra motstridige mennesker går det ut en tone fra ham

som var og som er og som kommer, en tone som høres over alle rop og skrik. Den lyder slik: «Kom, for nå er det ferdig» (Luk 14,17) … «Det er ennå rom» (Luk 14,22).

Ennå fra hus til hus han går,
så kjærlig han for døren står,
han banker på og byder deg
en plass hos seg i himmerik.

Om vårt hjerte er stengt for ham, er hans hjerte ikke stengt for oss. Om vi bruker livet vårt til å stå ham imot og holde ham utenfor døren, bruker han sin kjærlighet til å holde ut, i håp om at han kanskje en gang kan slippe inn.

Det er ennå rom.

Ennå har han ikke tatt ordet og Ånden og sine trofaste vitner fra oss. Ennå graver han rundt treet og gjødsler roten (Luk 13,8). Om vi vil, kan vi finne ham som vår Frelser og Far. Vi kan få legge av oss all vår synd og sorg og gå inn i Guds rike.

Det er ennå rom.

Er du et skikkelig verdslig menneske, er du velkommen. Og er du blant de onde, halte, blinde og lamme som synden har herjet, er alt ferdig også for deg. Og står du ved veiskillet, ferdig til å gå den verste av alle onde veier, er du like velkommen som alle andre.

Det er ennå rom.

Men prøv å huske, du som alltid vil at det skal vente til en annen gang, at her står: Det er *ennå* rom. Dette «ennå» sier oss at en gang blir det slutt. En gang er det ikke lenger rom.

Når pinseværs sus har for siste gang gått
hen over all verden, o hør!
Når den reddende hånd har sitt siste slag slått
på synderens tillukte dør.

Da er det ikke lenger rom.

Forgjeves lød hans nådes rop,
du går i graven uten håp;
for sent, for sent det da vil bli!
Jesus av Nasaret gikk forbi.

Du som nå står på kanten av denne evige avgrunnen fordi du til i dag har svart nei til alle Guds kall: Jeg roper til deg der du står på den siste tommen av din nådetid: Vend om! Vend om nå! Jeg bærer på en stille, tung frykt for at tiden heretter er kort. Det ser ut som det mørkner fort mot midnatt. Evangeliets toner blir stadig tynnere, svakere, uklarere og mer kledd i fornuftens drakt. Solen synker i havet, og skyggene legger seg over folk og land.

Kan du høre det jeg nå roper til deg? Vil du la deg frelse i dag? La deg frelse! Det er ennå rom.

Hvorfor vil du lenger dvele
borte fra livet i Gud?
Verden bedrager ditt hjerte;
kom og bli Frelserens brud!

Timene flyver så hastig,
aldri de kommer igjen,
snart vil de dype dødsvanne
rulle ved livsstranden hen.

Da er det ikke lenger rom. En uhyggelig tanke – en hjerteskjærende sannhet?

*

Guds folk! La ordet om at det ennå er rom i Guds rike, få oss til å huske at vi ennå har rom til å arbeide for Guds ord blant folket. Ennå hører folket når ordet blir båret fram i Guds kraft. Ennå står kirker og bedehus åpne for oss. Ennå tør ingen nekte oss å bøye kne sammen med angrende syndere. Ennå er det mange av våre sønner og døtre som står villige til å gå med ordet til hedningeland. Ennå stirrer søkende sjeler etter lys, hjemme og ute, og ennå blir det født Guds barn av fortapte syndere.

Er ikke det stort?

Så bruk din tid, og arbeid der du har fått rom til å tjene din Frelser. Si det på ny, uten å bli trett i ord og gjerning: Kom! For alt er ferdig.

Nå har du dagen, å, bruk den vel
og led til Jesus hver sorgfull sjel,
fortell at han har oss alle kjær,
at en kan komme just som en er.

Det er ennå rom!

3. søndag etter treenighet: «Han tar imot syndere»

> «Alle tollere og syndere holdt seg nær til ham for å høre ham. Og både fariseerne og de skriftlærde knurret og sa: Denne mannen tar imot syndere og eter sammen med dem! Da fortalte han denne lignelsen til dem: Om noen av dere har hundre sauer og mister én av dem, vil han da ikke forlate de nittini i ødemarken og gå av sted og lete etter den som er kommet bort, til han finner den? Og når han har funnet den, legger han den på skuldrene sine og gleder seg. Når han kommer hjem, ber han sammen venner og naboer og sier: Gled dere med meg, for jeg har funnet igjen sauen som jeg hadde mistet. Jeg sier dere: Slik skal det være større glede i himmelen over én synder som omvender seg, enn over nittini rettferdige som ikke trenger til omvendelse. Eller om en kvinne har ti sølvpenger og mister én av dem, tenner hun ikke da et lys og feier huset og leter nøye til hun finner den? Og når hun har funnet den, ber hun sammen venninner og naboer og sier: Gled dere med meg, for jeg har funnet igjen sølvpengen som jeg hadde mistet! På samme måte, sier jeg dere, blir det glede blant Guds engler over én synder som omvender seg» (Luk 15,1–10).
>
> «Alle tollere og syndere holdt seg nær til ham for å høre ham. Og både fariseerne og de skriftlærde knurret og sa: Denne mannen tar imot syndere og eter sammen med dem!» (Luk 15,1–2).

I Det nye testamente er det ofte tale om tollere og syndere, om fortapte og forkomne mennesker. At det fantes slike folk i gamle dager og finnes den dag i dag, er ikke noe nytt for oss. Det vet vi så godt, og vi ser det nesten hvor vi går. Men det som var nytt den gangen, og som egentlig alltid blir nytt, er at Jesus og disse store synderne hadde og har en slik dragende makt på hverandre.

Det mest forkomne som jorden huser, og så det høyeste, reneste og beste som finnes. De som ligger lavest i synd og skam, og han som står høyest i moral, i sannhet og renhet – disse møtes og blir venner. Det er nytt. Noe forunderlig og utrolig nytt.

Det er noe nytt som de skikkelige og ordentlige menneskene ikke kan forstå og heller ikke kan tåle. De hadde regnet med at når den beste av de gode kom, ville han slå seg sammen med dem. Og hva kunne vel være rimeligere? Er det ikke slik vi også tror, lærer og gjør den dag i dag?

Like søker like. Slik er vi mennesker. Men slik er ikke Jesus.

De gode og skikkelige menneskene ble uvenner med ham. Hatet mot ham vokste, så de til slutt tok livet av ham. Og en av de største grunnene til det var nettopp at han gikk fra dem og holdt seg til de syndige og forkomne. Det ser vi av klagene de førte mot ham. En av dem står i dagens tekst: «Denne mannen tar imot syndere og eter sammen med dem!»

Det er så sant som det er sagt: Han gjorde det. Men så sant som det var, så vanskelig var det for dem å forstå det. Det var fullt alvor for dem når de mente at han gjorde galt i dette.

Da han sa at han ville gå inn til Sakkeus, knurret de alle og sa: «Han gikk inn som gjest hos en syndig mann!» (Luk 19,7). Men selv om han hadde folket mot seg, gikk han inn.

Hos fariseeren Simon gikk det enda verre. Jesus sitter ved gjestebudsbordet hos denne mannen, men utenfor døren går en syndig kvinne som gjerne vil få snakke med Jesus. Hun er en skam for hjembygda, for moren sin og for seg selv. Men i dag ser hun ut til å ha lagt av all skam og mistet den siste rest av æresfølelse. Tenk! Hun går inn i huset til denne høyaktede mannen og vil treffe Jesus.

Men la nå det være at hun gjør dette – bedre kan man vel ikke vente av henne. At hun legger seg ved Jesu føtter midt under måltidet og hulkegråter så hele selskapet blir skjemt ut, det kan man kanskje på et vis finne en grunn til. Men at Jesus lar henne gjøre dette, at han kan være så taktløs i en fremmed manns hus, det er umulig å forstå.

Kanskje du undrer deg over at Simon ble misfornøyd med dette? Da har du ikke satt deg selv i hans sted. Hva ville du si om det kom en skjøge inn i ditt hus? Er det så morsomt å få et stygt rykte på seg? Jeg innrømmer at jeg ikke ville like at dårlige kvinner, kjent blant folk for det de var, skulle komme inn i mitt hus. Skal vi da vente mer av Simon?

Men Jesus lar kvinnen ligge, og da Simon misliker det, tar han henne i forsvar. Jeg tror vi kan si at det er mer umulig for Jesus å vise en synder bort enn det er for en mor å slippe barnet sitt som hun holder over en avgrunn.

Men dette sinnelaget hos Jesus var uforståelig for dem som mente om seg selv at de både forsto Skriften og sto høyt i moral. På alle vis prøvde de å få ham bort fra dette. De diskuterte med ham og prøvde å overbevise ham om at han hadde Moses mot seg. Men selv om han sa seg enig med Moses, fortsatte han som før.

Så en dag ser det ut til at de har fått ham i fellen. De griper en kvinne på fersk gjerning i hor og fører henne fram for ham. Etter det Moses hadde sagt, skulle hun steines, og nå vil de vite hva Jesus mener. Hva skulle han svare? Aldri ville han ha kommet ut av den knipen om han ikke var mer enn et menneske.

Jeg synes jeg ser disse stolte, selvgode mennene stå foran Jesus med spørsmålet sitt og med kvinnen. Endelig skal det lykkes oss å sette ham fast, tenker de. Nå har han ikke noe å si og må selv se at han har tatt feil. Han kan ikke gå imot Moses!

Det ser nesten ut som de skal få rett. Jesus venter med svaret. Han bøyer seg ned og skriver på jorden. Har han ikke noe å si? Er veien stengt for ham?

Jeg innrømmer at når jeg i ånden ser på dette dramaet, griper det meg dypt. Det er som man får lyst til å slå armene om Jesu føtter og rope ut: Lovet være Gud! Lovet være Jesus Kristus!

Jesus har rettet seg opp igjen, og nå kommer svaret: «Den av dere som er uten synd, han skal kaste den første steinen på henne!» (Joh 8,7). Vær så god, stein henne, dersom dere selv er uten skyld. – Men ingen stein blir kastet. Den dømte samvittigheten tar motet fra brystet og kraften fra armen og jager dem bort.

Så står kvinnen og Jesus igjen alene. I hennes samvittighet lyder det nok med klar tone: Her er den som har rett til å løfte steinen. Men i stedet for stein kommer disse ordene, rett fra Frelserens hjerte: «Gå bort, og synd ikke mer!» (Joh 8,11).

Slik er Jesus. Hvorfor er han slik? Hvor ligger grunnen til at den gode søker den onde, den fullkomne det fortapte?

Grunnen ligger i hans natur. Han kan ikke la være. Om han ville slutte å søke synderen og frelse det fortapte, ville han ikke lenger være til.

Det er ikke synderen som først leter etter Frelseren; det er Frelseren som søker synderen. Det er heller ikke synderen som rører Jesu hjerte med sin nød og sin bønn; det er han som rører og drar i synderhjertet. Han er kommet «for å søke og frelse det som var fortapt» (Luk 19,10).

Og ennå er det mange som ikke tør tro at de er frelst. Ennå går du og grubler på om en slik som du tør komme til ham, du som er så ond tvers igjennom og har så mange synder på samvittigheten.

Vil du ennå tvile? Vil du ennå rømme fra din eneste, store Frelser? Da må du huske at det er du selv som har skylden når det går deg ille.

For flere år siden reiste jeg langs Sørlandskysten en av de vakreste dagene jeg noen gang har vært ute og reist. Havet lå stille og blankt som stål, og solen holdt på å synke i havet, omkranset av skyer som lyste som gull. Mens vi satt på akterdekket og drakk inn all denne rikdommen i naturen, visste vi ikke ordet av det før en kvinne hoppet over bord.

Faren hennes og jeg kom til å stå side om side ved rekka. Jeg glemmer ikke så lett det såre sukket som brøt fram fra brystet hans da datteren gled lenger og lenger bort, og vi bare så henne som en liten prikk på det åpne havet. Livbeltet som ble kastet helt bort til henne, svømte hun fra, og da redningsbåten endelig nådde fram, dukket hun under. Hun ville ikke bli berget, hun ville dø.

Mens jeg sto og så på dette spennende redningsarbeidet, som til slutt lyktes, kom jeg til å tenke på Jesus. Han har kastet livbeltet til den druknende synderen, og redningsbåten ror etter dem som rømmer unna og dukker under når Frelserens hånd blir rakt ut.

Hvor mange livbelter er ikke kastet etter deg! Hvor ofte har ikke også du dukket under når Frelseren rakte ut hånden og ville dra deg inn i båten! Og nå er han tett ved deg igjen. Nå, gjennom dette ordet, er hånden hans rakt ut til deg. Skal han få berge deg, eller vil du dukke under i dag også?

En gang dukker du for siste gang. Da synker du så dypt at Frelserens hånd aldri mer når deg. Da er du fortapt.

En slik dag vil komme for alle som ikke lar seg frelse.

Ei langt, ei langt fra Guds rike,
et skritt – og alt var da vel;
men kanskje du ennå skal tape
for evig din dyrtkjøpte sjel?

Det er dette Frelseren ikke vil skal skje. Derfor er han her i dag for å frelse syndere, for å frelse deg.

Han tar imot syndere. Han søker og frelser det som er fortapt.

Velsignet være hans navn!

4. søndag etter treenighet: «Døm ikke!»

> «Vær barmhjertige, likesom også deres Far er barmhjertig. Døm ikke, så skal dere ikke bli dømt. Fordøm ikke, så skal dere ikke bli fordømt. Ettergi, så skal dere bli ettergitt. Gi, så skal det bli gitt dere! Et godt mål, stappet, ristet og overfylt, skal bli gitt dere i fanget! For med det samme mål som dere har målt med, skal det måles igjen til dere. Han sa også en lignelse til dem: Kan vel en blind lede en blind? Vil de ikke begge falle i grøften? En disippel er ikke over sin mester, men enhver som er utlært, blir som sin mester. Hvorfor ser du flisen i din brors øye, men bjelken i ditt eget øye blir du ikke var? Hvordan kan du si til din bror: Bror, la meg trekke ut flisen i øyet ditt! – du som ikke ser bjelken i ditt eget øye? Hykler! Dra først bjelken ut av ditt eget øye! Så kan du se å dra ut flisen i din brors øye» (Luk 6,36–42).
>
> «Døm ikke, så skal dere ikke bli dømt. Fordøm ikke, så skal dere ikke bli fordømt. Ettergi, så skal dere bli ettergitt» (Luk 6,37).

Dette ordet av Jesus, «Døm ikke!», kan mindre enn mange andre Guds ord stå alene. Det må tolkes i sammenheng med andre ord, om vi skal finne den sannheten Jesus vil legge oss på hjertet.

Hvert menneske har rett, ja plikt, til å gjøre seg opp en mening og holde fast på den til det blir overbevist om at det har tatt feil. Denne retten og plikten har vi fordi vi er mennesker. Ingen har lov til å kalle det onde godt. Det er like galt som å kalle det gode ondt.

Når folk som lever i synd og i all sin ferd er imot både Gud og hans gjerning, likevel mener at ingen har rett til å kalle dem «uomvendte mennesker», stemmer ikke det med Guds ord. Det står skrevet: «Ve dem som kaller det onde godt» (Jes 5,20), og: «Fell en rettferdig dom!» (Joh 7,24).

Den slags ikke-dømming som vil at man skal kalle det onde godt, bærer verken sannhet eller kjærlighet i seg. Den strengen spiller flate, saltløse sjeler på titt og ofte – sjeler uten mot til å ha en mening. Den forkynnelsen som sier «vi kristne», «oss kristne» og «gode kristne» til nesten alle mennesker, er en satans morfinsprøyte i sjeler og samvittigheter. Det er en løgn i from drakt.

Jesus sparte selv ikke på dommens ord når han møtte det onde. Les Matt 23. Der roper han ut: «Ve dere, skriftlærde og fariseere, dere hyklere, som stenger himlenes rike for menneskene! Selv går dere ikke inn, og dem som er i ferd med

å gå inn, tillater dere ikke å gå inn» (Matt 23,13). Om dere vil, kan dere lese vers etter vers med de samme tunge dommens ord fra Jesu munn over et hardnakket og forvendt folk.

Stefanus sto ansikt til ansikt med de samme folkene like ved dødens port og ropte ut: «Dere stivnakker og uomskårne på hjerter og ører! Dere står alltid Den Hellige Ånd imot» (Apg 7,51). Peter talte så harde dommens ord til Ananias og Saffira at de ikke klarte å leve. Og Paulus sier i 1 Kor 5,13: «Støt da den onde ut fra dere!»

Gud har også satt dommere både i stat og kirke til å rense ut det onde og verne om det gode.

*

Hva er det da Jesus mener med ordene «Døm ikke!»?

Først og fremst tror jeg han mener at vi har så sørgelig lett for å se det gale andre gjør, men så utrolig tungt for å få øye på det vi selv gjør galt. Andres feil, selv de minste, blir i våre øyne store synder som vi dømmer synderen for både hardt og urettferdig, mens vi selv gjør det som er mye verre, uten å dømme oss selv for det.

Naboen er et troll, men du er alltid uten skyld – i dine egne øyne. Du vil nok selvsagt innrømme at heller ikke du er fullkommen, men skylden er hans, hennes og deres. Det du har gjort, er som en liten flis, men det andre har gjort, er som en bjelke. Slik ser og dømmer vi mennesker.

Her er det Jesu ord har et ærend til oss. Enten vi vet det eller ikke, er denne skavanken så sammenvokst med hele vår person at bare Guds miskunn kan gi oss et annet sinn.

Vi kan godt sammenligne oss med en mann som ser i en kikkert. Forstørrelsesglasset setter han på andres synder, men når han skal se på sine egne, snur han kikkerten og ser fra feil ende. Da blir det onde vi selv har gjort, så bittelite og så langt borte, mens andres feil blir store og kommer tett innpå oss. Selv for en kristen er det vanskelig å bli fri for denne usanne måten å se på. Derfor sier vi så mange usanne, syndige ord om andre og dømmer andre der vi skulle ha dømt oss selv.

Du som gir deg ut for å være en kristen, er du våken her? Eller er du en av disse mange som har så mye å si på andre kristne, mens du i ditt hjerte synes du selv er god nok?

Da rammer Jesu ord deg: «Døm ikke!» Nettopp på den måten blir din synd en bjelke i Guds øyne, og det du dømmer hos andre, blir en flis. Den største synden sitter i ditt eget øye, og kommer ikke den bjelken bort derfra, mister du snart evnen til å se dine egne synder.

Men den kristne som våker over seg selv her og strever med å få bjelken ut av sitt øye, sier alltid de mildeste ord om andre og de tyngste om seg selv. Han har kommet lengst i kjærlighet til sannheten, i gudsfrykt og i helliggjørelse. Han blir båret av Guds nåde og et ydmykt sinn.

Det er dette sinnet som gir oss kraft til å bli i sannheten og tenke høyere om andre enn om oss selv. Men det er nettopp dette sinnet som er så svakt hos mange av oss kristne. Derfor har vi så lett for å tale ondt om hverandre. Derfor

ligger vi på lur etter hverandres feil, mistenker hverandre og slår dype sår i sjelene med vår tunge og ukristelige dom.

Hvor smått det ser ut blant oss! Det ser ut som denne synden blir større og større blant oss kristne. Det er som om vi ikke lenger ser denne syndige roten som skyter opp.

Nå er det ikke slik å forstå at vi skal være blinde for de synder andre kristne gjør, så vi lar sannheten gå til grunne. Også her gjelder det som er sagt før: Ve den som kaller det onde godt. Det Jesus vil få fram, så vidt jeg forstår, er at all dømming som har sin rot i et selvkjært sinn, er av det onde. Slik dømming er ukristelig.

Alt som ikke springer ut av en trang til å gjøre godt mot sine medmennesker, har sin rot i egenkjærlighet, æresyke og partiånd, om det ellers er pyntet med de mest gudelige ord. De gudelige ordene hjelper ikke når det som driver oss, er lysten til selv å bli størst ved å tråkke på andre. At vi glemmer at dommen til sist blir liggende over oss selv, gjør ikke skylden vår mindre.

Den som dømmer andre, får dommen tilbake selv. Men den som dømmer seg selv, blir ikke fordømt sammen med verden.

Vil vi så vite mer om hva Jesus mener med å la være å dømme og fordømme, kan vi lese det han sier i neste vers i dagens tekst. Der står det: «Gi, så skal det bli gitt dere! Et godt mål, stappet, ristet og overfylt, skal bli gitt dere i fanget! For med det samme mål som dere har målt med, skal det måles igjen til dere» (Luk 6,38).

Dette er det rette kristensinnet: å være god, barmhjertig og storhjertet. Slik dommen kommer tilbake over oss selv når våre ord og gjerninger springer ut fra en ond natur, slik kommer velsignelsen tilbake over oss når vi hjelper, gir og velsigner andre. Den som på denne måten stapper posen godt full for andre, får sin egen pose igjen enda fullere.

Slik er den kjærligheten som springer ut fra Jesu Kristi hjerte, også når han bor i en frelst synder. Det er denne kjærligheten vi skulle vise hverandre og bære ut i verden som Jesu Kristi vitner.

*

Det er som jeg hører disse ordene fra hjertedypet hos en flokk mennesker: Ja, nå fikk han og hun og de høre sannheten! Det var da bra at noen endelig en gang hadde mot til å kle av dem hykleriet de farer med.

Du som tenker slik, hvem du enn er, hør et par ord til deg før du legger boken bort: Hver sann kristen føler seg dømt og tuktet av dette ordet. Om du hadde øre til å høre det som rører seg i et kristent hjerte i en slik stund, ville du møte sårhet og dyp klage og bønn fylt av skam og sjelesmerte: Herre, tilgi meg, jeg har syndet!

Den sanne kristne tar dommen inn over seg og ber Gud om nåde og tilgivelse for sine synder. Om du kunne følge ham gjennom livet, ville du ofte finne ham i en krok for seg selv, bøyd over Bibelen. Og uten at han selv merker det, faller hete tårer ned på boken og på de foldede hendene.

Det er sannheten om en kristen, det!

Men du, hva gjør du?

Du gjør deg selv stolt og stor av at andre får tukt. Under dine hender ligger ingen tårevåt bibel. Du har ingenting å be om nåde for. Du har aldri gjort deg bedre enn du er, sier du. Og likevel jubler du over at andre får tukt, og tror at ingen har rett til å tukte deg. Forstår du ikke at du narrer deg selv og lever på en stor løgn?

En dag vil Guds domsklokke ringe sine tunge toner inn i din stolte sjel, og som steinen synker i vannet, blir du dratt fram for Guds dom. Da skal du få erfare hvordan det går når et menneske skal stå for Gud for egen regning og selv svare for sitt liv.

Vel løper tiden hastig hen
og blir for evig borte;
men det vil komme visst igjen
hva du i tiden gjorde,
når Gud engang til dommen vil
den ganske verden sanke,
og det skal svares nøye til
hver gjerning, ord og tanke.

Skal du og jeg komme vel forbi denne veldige dagen, må vi la Guds ord dømme oss i dag og så møte Gud ved nådens trone, der vi får miskunn og finner nåde til hjelp i rette tid (Hebr 4,16). Det er vår eneste redning, men den er også sikker.

La oss bøye oss for Gud og be om nåde. «Den som kommer til meg, vil jeg slett ikke støte ut,» sier Jesus (Joh 6,37).

Kom da til Jesus, din Frelser!
Gud er ikke lenger vred,
han deg så evindelig elsker,
vil fylle ditt hjerte med fred.

Be kun, han gjerne deg hører,
sikkert til himlen deg fører,
salig og glad du da blir,
du som er trett av all synd –
å, du som er trett av all synd.

Da er dommen som lå over deg, druknet i Kristi frelserhjerte, og du er evig frelst og fri.

Han gjør syndere salige. Lovet være hans navn!

5. søndag etter treenighet: «Herre, gå fra meg!»

> «Så skjedde det at folket trengte seg sammen om ham for å høre Guds ord. Og han sto ved Gennesaret-sjøen. Da så han to båter som lå ved stranden. Fiskerne var gått ut av dem; de holdt på å skylle garna. Han gikk da om bord i en av båtene, som tilhørte Simon, og ba ham legge litt ut fra land. Og han satte seg og lærte folket fra båten. Da han sluttet å tale, sa han til Simon: Legg ut på dypet og kast ut garna til fangst! Simon svarte og sa til ham: Mester, vi har strevd hele natten og ikke fått noe. Men på ditt ord vil jeg kaste ut garna. De gjorde så, og de fanget så mye fisk at garna holdt på å revne. De vinket da til lagsbrødrene i den andre båten at de skulle komme og ta i med dem. De kom, og de fylte begge båtene slik at de holdt på å synke. Men da Simon Peter så dette, falt han ned for Jesu knær og sa: Herre, gå fra meg, for jeg er en syndig mann! For redsel kom over ham og alle dem som var sammen med ham, over fiskefangsten de hadde fått. Likedan var det med Sebedeus-sønnene, Jakob og Johannes, som var i lag med Simon. Men Jesus sa til Simon: Frykt ikke! Fra nå av skal du fange mennesker. De rodde da båtene til lands, og de forlot alt og fulgte ham» (Luk 5,1–11).
>
> «Frykt ikke! Fra nå av skal du fange mennesker. De rodde da båtene til lands, og de forlot alt og fulgte ham» (Luk 5,10–11).

I Guds rike og i menneskelivet er det et underlig samspill mellom seier og nederlag, mellom synd og nåde. Ser vi dette samspillet fra et rent menneskelig synspunkt, kan det se ut som en lek med synden for å få nåde – og Gud blir en æresyk despot som gjør seg stor på vår avmakt.

Men ser vi det i lyset av Guds ord, ser vi det i tro, og dømmer vi etter de fruktene som vokser fram i et kristent menneskeliv, da finner vi en livslov. Den hjelper en kristen til å takke, tilbe og prise Herren, han som bruker sin makt til å hjelpe oss arme, fortapte mennesker.

Den som Gud skal få oppdra til en sann, helliggjort kristen, som også kan være til hjelp for andre mennesker, må finne seg i å stri gjennom lange netter uten å få annet enn en trett arm, svarte garn og en tom båt. Men når så den samme mannen (eller kvinnen) likevel bøyer seg under Guds vilje og gjør sitt arbeid i troskap mot Guds ord, da slår timen da Gud virkelig kan bruke det mennesket uten at det tar skade på sjelen.

Når Peter ligger ved stranden med båtene fulle av fisk, blir han helt overveldet. Han synes at Guds nåde mot ham blir altfor stor. Han føler seg ikke engang verdig til å stå ansikt til ansikt med Jesus. Synden hans stiger så levende fram for ham at han synker sammen i skam.

Slik går det med den kristne arbeideren som har slitt seg trett i lange tider uten å se en eneste frukt, men som likevel tar fatt på nytt, i troskap mot Ordet. Når det da lykkes, blir ikke en slik kristen stolt og stor av frukten han høster. Tvert imot hjelper frukten ham til å se Guds usigelige nåde og sin egen synd og avmakt.

For et slikt menneske kan nåden kjennes så stor at det blir naturlig å si med Peter: «Herre, gå fra meg, for jeg er en syndig mann!» (Luk 5,8). Dette blir for mye for meg, Herre. Det er umulig at du kan bruke en som meg til så store ting. Jeg er ikke den rette mannen. På mitt livstre kan det ikke modnes så stor og god frukt. Gå fra meg, bruk en annen, en som er bedre enn jeg.

Har du glemt at jeg for noen dager siden var så feig at jeg ikke ville kjennes ved deg? Og nå står du her med din velsignende hånd rakt ut over meg og arbeidet mitt!

Herre, dette blir for mye for meg å bære. Din kjærlighet til meg er for stor. Det går ikke an, Herre, å fare slik fram mot en feig stakkar. Det sømmer seg mye bedre at du går fra meg.

Mon tro om det ikke var slike tanker som for gjennom sjelen til Peter før han sa disse forunderlige ordene?

Når en selv av og til ser litt av hvor fast synden henger ved en, og hvor lite Gud lykkes med å helliggjøre ånd, sjel og legeme – og han likevel velsigner oss mer enn før – da kan en ane litt av grunnen til at Peter ba Jesus gå bort fra seg.

Men nei, nå går han ikke. Nå er timen kommet da Peter kan brukes til noe mye større. Nå, tenker Herren, nå kan jeg snart bruke ham til å være den fremste på pinsedagen og senere en av stolpene i min evige bygning på jorden, uten at han tar skade på sin sjel.

O Gud, forstanden fatter ei
ditt forsyns skjulte nåde,
din ubegripelige vei
og underlige måte
å føre dine venner på,
dem bære og ledsage – alle dage –
og alltid med dem stå,
helst når de finnes svake.

*

Blant arbeiderne i Guds rike er det to typer som er lette å få øye på når en ser nærmere etter.

Den ene er de som legger til land med lastet båt og roper ut med høy røst til alle kanter: «Kom og se hvor stor fangst jeg har gjort! Gud alene skal ha all ære!» Når de møter andre arbeidere som i det ytre har hatt mindre framgang, skyver de dem til side, så de selv kan være eneherskere på arbeidsplassen. Og vil ikke

de andre la seg kommandere godvillig, blir de beskyldt for å stå i veien for at folk kan bli frelst. Men den sanne grunnen er at de står i veien for «meg».

Som en sterk, dyp understrøm kommer det fram i skrift og tale: «Ser dere ikke hva ‹jeg› og ‹vi› i ‹vår› båt har fisket? Var det ikke ved oss at vekkelsen kom? Hva har dere andre å gjøre her nå? Ro bort herfra og la oss få arbeide i fred; vi vil ha alt i vår egen båt. Skulle den bli for liten, får heller resten gå til bunns. Det er bedre enn at andre skulle få noe i sin båt.»

Andre med det samme sinnet ligger på lur som en rovfugl, i tilfelle det skulle være noe å rake til seg og sitt arbeidslag av det Gud har brukt andre til å gjøre. Samtidig bruker de også enhver anledning til å rakke ned på andre arbeidslag.

Det finnes slike arbeidere i Guds rike blant oss nå.

Er det sant?

Måtte det ikke være sant!

Den andre typen, som vi også finner blant oss, ser på alt dette med hjertesorg og skam. De lider ved å se slikt, og sorgen og skammen vokser når de selv blir fristet til å gjøre som disse andre. Men gjennom kamp og under tårer vinner de over sin onde natur. Og når de legger til land med fangsten sin, takker de Gud som velsignet arbeidet, og de takker også lagsbrødrene sine som var med i arbeidet.

Gud være takk for at det også finnes slike arbeidere blant oss!

For en tid – og den kan iblant være nokså lang – ser det ut som om det er de første som duger til noe. Det ser nesten ut som om det er dem Gud helst kan bruke. Men det bare ser slik ut. Han må ha arbeidere med et annet syn og sinn og en annen utvikling enn disse har hatt, hvis han i lengden skal få arbeidet gjort. Derfor har han før i tiden jaget disse storskryterne i land.

Og så har han kommet med et nytt kall til dem som trodde om seg selv at de minst av alle dugde som arbeidere i Guds rike. Men nettopp dem ville Gud ha. For de hadde sterkere trang til å tjene Frelseren enn de hadde mot og tro til å gjøre det. Slike kaller Herren til en ny arbeidsdag.

Og kan han ikke få slike, da er hans beste arbeidsfolk borte, og hans rike her på jorden vil synke ned i avmakt og verdslighet. Det er en fornyelse av det indre livet gjennom sann anger og syndsbekjennelse, sammen med nåde fra Gud, som legger grunnen til et nytt kall og en ny arbeidsdag – både for hver enkelt kristen og for hele hans folk. Når det skjer, kan Herren sende oss ut til enda større og hardere arbeid og la oss vinne mer frukt og velsignelse enn noen gang før.

Kan han gjøre det med oss, med deg og meg?

Kan han ikke, står det smått til. Men kan han, vil han nok også gjøre med oss som han gjorde med fedrene våre da han fikk fornye dem.

Du fører oss i kamp og strid
mot mørkets hele skare,
vi synes titt på sådan tid
i altfor stor en fare.
Da lærer vi hvor lite vår leir
formår mot Satans pile,
til deg ile

og etter vunnen seir
hos deg alene hvile.

Da har vi kommet et stykke nærmere inn til den store sannheten: «Når jeg er skrøpelig, da er jeg sterk» (2 Kor 12,10), for Guds «kraft fullendes i skrøpelighet» (2 Kor 12,9).

Nåden er nok.

På den veien gikk Peter inn til den nye, store arbeidsdagen i Guds rike. Paulus også, og alle andre som Gud gjennom tidene har brukt i sin tjeneste. Den veien vil han også føre deg og meg.

Måtte det lykkes for ham!

*

Men det er som om jeg hører mange tunge sukk fra kristne som holder på å miste motet og gi opp. Du synes det står så smått til med deg og med andre, både som kristne og som arbeidsfolk for Gud. Det lykkes så lite blant dine egne, og det du prøvde å gjøre for andre, synes også å være spilt. Høststormene gjør sinnet kaldt og tungt, og mørket siger inn over din trette, såre sjel.

Du som kjenner deg igjen i denne klagesangen, og som skammer deg over noe av det samme som Peter da han ba Frelseren gå fra seg: Husk hvordan Jesus tok seg av den motløse og skamfulle mannen.

Bekjenn at du har vært utro og feig. Si til ham at du er en syndig mann. Gråt ut enda en gang ved hans frelserhjerte; han skal svare deg før du roper på ham. Og når du minst venter det, vil han som har all makt i himmelen og på jorden, si til deg som til Peter: «Frykt ikke! Fra nå av skal du fange mennesker» (Luk 5,10).

Da vil du få en ny arbeidsdag av ham som deler ut etter som han vil.

Hans nåde er stor!

Arbeid før natten kommer,
bruk rett din nådetid;
når du har endt din vandring,
da er endt din strid.
Hist i Guds lyse himmel
hvor gleden evig er,
venter en salig hvile
Jesu stridsmann her.

6. søndag etter treenighet: Fariseisme og kristendom

> «For jeg sier dere: Hvis ikke deres rettferdighet overgår de skriftlærdes og fariseernes, kommer dere aldri inn i himlenes rike. Dere har hørt det er sagt til de gamle: Du skal ikke slå i hjel, men den som slår i hjel, skal være skyldig for domstolen. Men jeg sier dere: Den som uten grunn harmes på sin bror, skal være skyldig for domstolen. Og den som sier til sin bror: Raka! skal være skyldig for Rådet. Og den som sier: Du dåre! skal være skyldig til helvetes ild. Om du da bærer fram ditt offer til alteret, og der kommer til å tenke på at din bror har grunn til å klage på deg, da la ditt offer ligge der foran alteret, og gå først bort og forlik deg med din bror. Kom så og bær fram ditt offer! Skynd deg å være føyelig overfor din motstander mens du ennå er med ham på veien! Ellers vil motstanderen overgi deg til dommeren, og dommeren overgi deg til vakten, og du bli kastet i fengsel. Sannelig sier jeg deg: Du slipper ikke ut derfra før du har betalt til siste øre!» (Matt 5,20–26).
>
> «For jeg sier dere: Hvis ikke deres rettferdighet overgår de skriftlærdes og fariseernes, kommer dere aldri inn i himlenes rike» (Matt 5,20).

Dette er sterke ord av Jesus, og ingen kan tvile på hvem han mener. For oss som lever mange hundre år etter den tiden, tar de seg ikke så voldsomt ut. Vi ville bedre forstå hvor harde og dømmende disse ordene egentlig var, hvis vi tenkte oss at Jesus hadde sagt dem til oss som nå bærer arbeidet i Guds rike.

Grunntanken i dagens tekst er denne: Vil vi komme inn i Guds rike, må vi eie en mye større rettferdighet enn den fariseerne og de skriftlærde har. Av disse og mange andre ord av Jesus får vi vite at fariseersynet fører oss bort fra Kristus.

Det som skiller fariseismen fra kristendommen, og som gjorde at Jesus fikk sine verste fiender blant fariseerne og de skriftlærde, var ikke så mye den ytre måten å være på som det indre livet. Det er fra det indre livet forskjellen springer ut. Og nettopp dette gjør fariseersynet så farlig at Jesus kunne si til disiplene sine:

«Ta dere i vare for fariseernes surdeig, som er hykleri» (Luk 12,1).

«Sannelig sier jeg dere: Tollere og horkvinner går før dere inn i Guds rike» (Matt 21,31).

«Ve dere, skriftlærde og fariseere, dere hyklere, som stenger himlenes rike for menneskene! Selv går dere ikke inn, og dem som er i ferd med å gå inn, tillater dere ikke å gå inn» (Matt 23,13).

Jesus har aldri sagt så harde og dømmende ord til noen som til fariseerne og de skriftlærde.

Hva er det da ved fariseersynet som gjør det så farlig, og som går så stikk imot det kristne synet?

Det lever mange kristelig interesserte mennesker blant oss som nesten ikke vet noe om hva det vil si å være en fariseer. Ut fra det ryktet som har samlet seg om dette navnet, tror de helst at fariseerne er vrange, fæle mennesker som en ikke bør komme nær. De som har dette synet, burde lese det Luther skriver om fariseerne. Han sier blant annet:

«Jesus vender seg ikke her til vanlige småfolk, men mot de aller beste, mot dem som var kjernen og prydelsen i folket og lyste for andre som solen. Det fantes ingen stand som var mer å rose. Den som ville nevne en hellig mann, måtte nevne en fariseer. Fariseerne levde fint i det ytre og brøt ikke et eneste av Guds bud. De holdt seg borte fra fremmede guder, de gikk i skinnende klær og bar navnet fariseere, det vil si de som har skilt seg ut og var bedre enn andre.

Likeså med de skriftlærde: Også de hørte til de beste i folket. De var kyndige i Guds lov og ellers i Skriften, så de lærte folket, ga lover og dømte i alle ting. De var de beste, de lærdeste, de mest gudfryktige i folket.

Likevel tør Jesus nevne dem ved navn og tale hardt mot dem – ikke mot hver enkelt person, men mot standen. Og han refser ikke bare forskjellige synder hos dem. Det er deres rettferdighet og liv han refser og river ned til grunnen, så han sier at himlenes rike er stengt for dem, og dømmer dem helt ned i helvetes ild.»

Disse ordene av Luther synes å stemme med det Paulus sier om den samme saken. Da han står for retten, anklaget av sitt eget folk, forsvarer han seg slik:

«Brødre! Jeg er en fariseer, sønn av fariseere! Det er for håp om de dødes oppstandelse at jeg står her for retten!» (Apg 23,6).

«Alle jøder kjenner mitt liv, for helt fra ungdommen av har jeg levd blant folket mitt og i Jerusalem. De kjenner til fra før – om de bare ville komme fram med sitt vitnesbyrd – at jeg fra begynnelsen av har levd som fariseer, det strengeste partiet av vår gudsdyrkelse» (Apg 26,4–5).

Og i brevet til de kristne i Filippi skriver han: «Om noen annen mener å kunne sette sin lit til kjød, da kan jeg det enda mer: Jeg er omskåret på den åttende dag, jeg er av Israels ætt, av Benjamins stamme, en hebreer født av hebreere, i forhold til loven en fariseer» (Fil 3,4–5).

Men når det er så mye godt hos fariseerne, hvordan kan da Jesus si så mange tunge og dømmende ord mot dem? Og hvordan kan de bli hans verste fiender?

Fordi en fariseer er en hykler. Han gir seg ut for det han ikke er.

Han ligner en kalket grav: vakker utvendig, men fæl innvendig. Han ser ut som en gudfryktig mann, men innerst inne i hjertet er han gudløs. Han «avsiler myggen, men sluker kamelen» (Matt 23,24). For folket ser han rettferdig ut, men innvendig råder hykleriet og styggedommen.

Saken er at det kravet fariseeren stiller til seg selv, aldri går lenger enn til det ytre livet. Der stopper han opp og vil ikke lenger. Han tror at det er nok.

Er det nok for deg?

Jesus sier i dagens tekst at det ikke er nok for Gud. Han sier også at hvis ikke vår rettferdighet er mye større enn den fariseerne har, kommer vi aldri inn i himlenes rike.

Her er det naturlig å stille spørsmålet: Hva slags rettferdighet er det da et menneske må ha før det kan komme inn i himlenes rike?

Det ligger så nær å svare med en gang at det er den rettferdigheten vi får ved troen på Kristus. For det er den eneste rettferdighet vi kan stå for Gud med. Men likevel er det et spørsmål om det er den Jesus mener her, når han taler om «deres rettferdighet».

Ser vi på de ordene Jesus bruker lenger fram i talen, vil vi finne at han legger fram for oss en helt annen målestokk enn den fariseerne bruker.

Hvert menneske som ikke vil hykle, men være ærlig for Gud, må slippe Guds krav og Guds vilje helt inn i hjertet. Det må kreve av seg selv at ikke bare det ytre livet er i orden, men også det indre. Hjertet må være rett for Gud. Tankene, viljen og følelsene må være rene; i hele sitt liv må en være sann og hel.

Mens fariseeren slår seg til ro med et fint liv i det ytre, må den ærlige også få det indre rett for Gud, helt ned i livets dypeste grunn. Mens fariseeren blir mer og mer fornøyd med seg selv, blir den ærlige mer og mer misfornøyd med seg selv. For han ser at det er så mye ondt og urent hos ham som må bort, men som han ikke kan få bort.

Mens fariseeren slår seg til ro med den kalkede graven, river de ærlige kalken av graven og tar opp kampen mot selve synden inne i hjertet. Riktignok vet vi at de taper i denne kampen mot sitt eget hjerte og blir liggende som hjelpeløse syndere for Gud. For til slutt ser de at de ikke makter å drive det onde ut.

Kravet vi stiller til oss selv, kan ikke gjøre oss et hår bedre enn vi er. Likevel er det kravet til rettferdighet som også gjelder det indre livet, mye større enn fariseerkravet. Og nettopp fordi det er større, blir de som lar seg drive av det, liggende ved den døren der Guds frelserhånd kan få ta dem og lede dem inn i himlenes rike.

Det kravet fariseeren stiller til seg selv, er så usant at det mer enn noe annet gjør det håpløst for ham å bli frelst. Den som lenge skjuler det onde bak en gudfryktig maske, tror til slutt at denne masken er sann kristendom. Men da er han verre stilt enn den usleste syndens trell. For den «store» synderen vet at han må vende om dersom han skal bli frelst, men fariseeren tror at alt hos ham er rett, enda alt er galt.

Og så svøper tusenvis av mennesker seg inn i denne grufulle løgnen: at når de lever pent i det ytre og er litt kristelige i tillegg, skal de bli frelst når de dør. At det må en omvendelse til for dem som har kastet seg ut i synd og skam, er noe nesten alle tror. Men jeg, som lever så pent og så rett at ingen har noe å si på meg, jeg som hører Guds ord og gir og hjelper her og der – skal jeg gå fortapt?

Nei! roper den store mengden, sterkere nå enn noen gang før. Er Gud så hardhjertet og streng at han fordømmer den som lever så godt han kan? Nei,

nei! Det er umoralsk, det er rått å tro slikt om Gud! roper de. Gud er da vel ikke mer hardhjertet enn et menneske! Og så slår de seg til ro med at alt er bra, og at Gud er snill.

At gode mennesker ikke kan komme i himmelen, er meningsløs tale for de fleste nå. Og at det bare er fortapte syndere Jesus kan frelse, og bare gjenfødte sjeler som kommer inn i Guds rike, er enda mer meningsløst.

Jeg frykter at mange, mange av dere som leser dette, er svøpt inn i denne farlige fariseerkappen, så dere tenker med dere selv at dere skal komme i himmelen fordi dere er bra mennesker.

Måtte du våkne og se at du er bedratt! Og måtte du være så vis at du lar Guds Ånd åpne døren til ditt syndige hjerte, så Guds hellige lys kunne slippe inn. Da ville også du synke sammen for Frelseren som en hjelpeløs synder og rope om nåde. Og da ville også Jesu ord: «Salige er de som hungrer og tørster etter rettferdigheten» (Matt 5,6), bære deg inn i samfunnet med Gud.

Når synderen rett ser sin våde,
i sjelen dypt bedrøvet går,
og Jesus kommer med sin nåde
og legger den på hjertets sår,
da slukkes sorgen salig ut,
da blir det glede stor i Gud.

Slik kan en frelst synder synge, men aldri en som tror han skal bli salig når han lever så godt han kan.

*

Men la så også oss kristne ta til hjertet Jesu ord om at vi skal vokte oss for fariseernes surdeig. Vil vi være helt ærlige, skal vi snart finne hvor nær det ligger også for oss å gi oss ut for det vi ikke er, og for å være bedre enn vi er. Vi kan rett som det er kreve mye av andre og binde byrder på andres rygg som vi selv ikke vil røre. Vi kan være svært gudfryktige i munnen, men verdslige i handel og vandel og hjemme blant våre egne.

Den ytre siden som var så lysende og kristelig i vennekretsen og på møtene, blir helt borte i hverdagslivet, i nabolaget og i forretningen.

Hva er det?

Det er fariseisme.

Det er å gi seg ut for det en ikke er.

Denne surdeigen virker med stor kraft blant oss kristne også nå. Etter hvert som tiden går, syrer den mer og mer hele deigen, uten at den store mengden av de kristne merker det eller vil merke det.

Så kappes vi om ros og ære, så bærer vi våre gode gjerninger til torgs og fyller spalte etter spalte i de kristelige bladene våre med ros over «meg» og «mitt» og «mine». Men alt er svøpt inn i den fineste og mest åndelige drakt.

Av alle de synder som nå tærer på norsk kristendom, er vel denne en av de største. Mange kristne ledere og forkynnere dyrker denne synden, kjæler for den, pynter den, slår mynt på den og blir harme når noen tviler på at det er sann kristendom. Så sikkert som klokken tikker, eter denne synden seg mer

og mer inn i det vanlige kristenfolket, under skinn av gudfryktighet og kristen kjærlighet.

Hjertet mitt er fylt av sorg mens pennen går over papiret med disse tunge og straffende ordene om mine medkristne, og fra min ånd stiger denne bønnen fram:

Gi tørst etter Ånden,
gi trang til ditt ord,
gi du meg å vandre
mer helt i ditt spor,
mer ydmyk og lydig,
mer avdød fra meg,
mer lysende hellig,
mer, Jesus, lik deg.

Herre, hjelp oss så ikke fariseersurdeigen skal få makt over vårt kristenliv!

7. søndag etter treenighet: «Jeg har inderlig medynk med folket!»

> «På denne tiden skjedde det igjen at en stor folkemengde var samlet, og de hadde ikke noe å spise. Han kalte da disiplene til seg og sa: Jeg har inderlig medynk med folket. For de har alt vært hos meg i tre dager, og de har ikke noe å spise. Sender jeg dem hjem fastende, vil de bli utmattet på veien. Noen av dem er jo kommet langveis fra. Hans disipler svarte ham: Hvor skulle noen få tak i nok brød til å mette alle disse her i ørkenen? Han spurte dem: Hvor mange brød har dere? De svarte: Sju. Da bød han folket å sette seg ned på marken. Han tok de sju brødene og holdt takkebønn. Så brøt han dem og ga til disiplene sine for at de skulle dele ut. Og de delte ut til folket. De hadde også noen få småfisker. Han ba velsignelsesbønnen og bød at også de skulle deles ut. Alle spiste og ble mette, og de tok opp det som var til overs av brødstykkene, sju store kurver. De var omkring fire tusen. Og han lot dem dra bort» (Mark 8,1–9).
>
> «Han kalte da disiplene til seg og sa: Jeg har inderlig medynk med folket. For de har alt vært hos meg i tre dager, og de har ikke noe å spise» (Mark 8,1–2).

Det er så vanskelig for oss å få rett kjennskap til Gud. På en eller annen måte gjør vi ham lik oss selv og glemmer det Guds ord sier om ham.

Det verdslige mennesket som vil bære Kristi navn uten å vende om, lager seg en Gud som er god og snill mot oss, en Gud som ser gjennom fingrene med synden og til slutt tar alle til nåde.

Andre tar det helt motsatt. De ser alvorlig på livet. De vet at synden er stor og stygg, og at Gud er en fortærende ild mot all synd. Men de ser bare den strenge siden av Gud. De tror han sitter hard og dømmende der høyt oppe, langt borte fra oss som må stri og streve med så mye her nede på jorden for å berge livet.

Hverdagsstrevet er for smått og jordisk for den store og hellige Gud, tror de. Først når en høytidelig og med mange gudfryktige tanker setter seg ned på en kirkebenk, kan Gud så smått begynne å se ned til oss arme kryp. I hverdagsstriden blir Gud helt borte i det høye og endeløse blå.

Dagens tekst og mange andre bibelord viser oss at dette er et ravgalt syn på Gud.

I dag får vi se Jesus sammen med en stor skare mennesker. De er samlet om Guds ord. De har vært sammen i tre dager. Så tar maten slutt, og veien hjem er for lang uten mat. Dette ser Jesus, og hjertet hans blir rørt av medfølelse. Han

orker ikke å sende de sultne hjem igjen. Som en mor lider med barnet når det sulter, og gjør alt hun kan for å få tak i mat, slik ser Jesus på folket som ikke har mer å spise.

Er ikke det stort?

Dette er ikke en Gud som er så åndelig og så langt borte at han ikke bryr seg om hverdagsstrevet og våre jordiske kår. Det er en Gud som går midt inn i hverdagslivet og vil hjelpe oss – ikke bare til å bli frelst, men også til å få det vi trenger for livet her.

Tenk om vi fikk se mer av denne siden hos vår Frelser! Da ville det bli mye lettere både å arbeide og å tro på hjelp, også i det daglige livet.

*

At Jesus har inderlig medynk med folket, forstår vi best gjennom lignelsene om den ene sauen, den ene sølvpengen og den ene sønnen (Luk 15), og ordet om at det er «glede i himmelen over én synder som omvender seg» (Luk 15,7).

Hva kan Jesus mene med dette om den ene? Skulle det ikke vært mer rimelig om han hadde talt om de mange og ikke om den ene?

Hvem er den ene?

Det er du – nettopp du.

Da jeg var en liten gutt og gikk i skog og mark etter sauer og geiter, satt jeg så ofte mellom fossedur og fuglesang og tenkte på Gud. Noe av det jeg husker best fra disse hellige dagene, er de tankene jeg bar på om Gud. Mon tro om Gud ser meg nå? Tro om han vet om en liten gutt med såre føtter som går redd og alene her i en trang liten dal?

Jo mer jeg tenkte på dette, desto mer syntes jeg det var umulig for Gud å vite om meg. Han hadde så mye annet å gjøre. Det var ikke å vente at han skulle se og kjenne hvert eneste ett av de mange millioner menneskene i verden.

Hvordan kunne han vel det?

Jeg sto ved maurtuen i skogen og så hvordan det yret og krydde av hundretusener av maur. Men jeg kunne ikke skjelne den ene fra den andre; jeg så bare at det var maur. Da slo den tanken ned i meg: Slik ser Gud oss mennesker. Han ser mengden, men meg alene ser han ikke; jeg blir borte i mengden også for Gud. Da følte jeg meg ensom og sår om hjertet.

Gud ble borte for meg, og jeg ble borte for Gud.

Så en vårmorgen sto jeg i dalen mens duggen hang på blad og blomst og på hvert gresstrå. Med ett steg solen opp over fjellkammen og veltet seg ut over dalen. Bortover bakkene og oppover liene ble hver duggdråpe straks forvandlet til glitrende perler.

Da kom jeg til å tenke på dette underet som skjer hver solskinnsdag: at hvert strå og hver enkelt duggdråpe får hele solen rettet mot seg alene – som om det bare skulle være én dråpe i hele verden. Og når jeg så på solen, fikk jeg se at hele solen også var rettet mot meg alene. Samtidig som den ga meg alt, gjorde den det samme med alle de millioner strå og dråper rundt i hele dalen.

Da sa den lille gutten til seg selv: Når solen kan gi like mye til alle som til én, da kan også han som har skapt solen, se meg og kjenne meg alene.

Denne troen har jeg prøvd å holde fast ved gjennom livet, og denne troen har gjort meg sterk og glad, fordi Gud er kommet så nær meg alene.

Jesus, når jeg kan meg hvile
trygt i troen på ditt ord,
ser jeg alle himler smile
gjennom all den gråt på jord.
Selv igjennom dødens skygger
ser jeg syn som hjertet trygger,
ser jeg deg, vår frelses sol,
stråle over nådens pol.

For Gud er ett menneske noe stort. Ja, den ene er like stor og kjær for ham som alle. Derfor har han øyet og hjertet vendt mot den ene – mot deg alene – som om det ikke skulle være andre å øse kjærlighet over. Derfor leter han også etter deg alene. Ikke noe sted er for ringe for ham å komme til, bare han kan få tale med deg.

Slik du alene møter solen en klar sommerdag, må du også møte nådesolen som stråler ut fra Jesus Kristus. Så lenge du lever og nådetiden varer, leter han etter deg alene – du, den ene sauen, den ene sølvpengen, den ene sønnen.

Du kan nekte å la deg frelse, men du kan ikke nekte å møte ham.

Han leter etter den ene, og denne ene er du.

Han søkte meg i nåde
som gikk på syndens vei,
han fant meg trett og såret
og bar meg hjem til seg,
mens engler for Guds trone sang
og himlens harper herlig klang.

Det er glede i himmelen over én synder som omvender seg. Vil du være den ene som i dag lar seg finne og frelse? Vil du være den ene som gleder himmelen?

Svar ja, og han som ikke vil at noen synder skal dø, skal ta deg på sine hyrdearmer og bære deg hjem – deg, den ene.

*

Så et ord til deg, ensomme Guds barn, som ofte blir fristet til å tro at du er glemt av Gud, likesom du er glemt av mennesker.

La dagens ord om at han har medynk med oss, og at han kjenner den ene i mengden, være din trøst. Hvor mange barn en mor enn har, glemmer hun aldri ett av dem. Hvert enkelt er for henne som alle. Men enda mer enn morens tanker går mot hvert enkelt barn, er Guds farshjerte og frelserhjerte vendt mot deg.

Der du sitter i din krok, der ser han deg, der elsker han deg, der husker han deg. Og derfra skal han en dag ta deg i sine armer og bære deg over.

Deg, du den ene.

8. søndag etter treenighet: Falske profeter

> «Vokt dere for de falske profetene! De kommer til dere i fåreham, men innvendig er de glupende ulver. På fruktene skal dere kjenne dem. Sanker en vel druer av tornebusker, eller fiken av tistler? Slik bærer hvert godt tre god frukt, men et dårlig tre bærer dårlig frukt. Et godt tre kan ikke bære dårlig frukt, heller ikke kan et dårlig tre bære god frukt. Hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hogd ned og kastet på ilden. Derfor skal dere kjenne dem på deres frukter. Ikke enhver som sier til meg: Herre, Herre! skal komme inn i himlenes rike, men den som gjør min himmelske Fars vilje» (Matt 7,15–21).
>
> «Vokt dere for de falske profetene! De kommer til dere i fåreham, men innvendig er de glupende ulver» (Matt 7,15).

Ikke alle som står fram og sier at de er sendt av Gud, er sendt av ham. Ikke alt som bærer det kristne navnet, er båret av Kristi Ånd. Fra første gang en sann Guds mann sto fram i verden, har falske ånder og falske profeter fulgt i hans fotspor. Med falske grunner og med Satans knep har de prøvd å gjøre det vanskelig for de sanne kristne og for Guds navn.

Ikke minst den tiden vi nå lever i, er et godt jordsmonn for alt som er uekte i kristenlivet. Under krigen ble folk svært flinke til å lage erstatningsvarer for alt mulig, det vil si etterligninger av den ekte varen. Slik ser det ut til at også den falske kristendommen mer enn før får makt til å gjøre det vanskelig for de få og små som dyrker Gud i sannhet.

I vår tids religiøse jordsmonn gror det fram en yrende mengde falske profeter og falske lærdommer. Om en hadde tid og anledning til å vise fram bare en liten del av all denne uekte kristendommen, ville mange tro at det meste var eventyr. Andre ville få vondt i hjertet ved tanken på hvor lett vi mennesker farer vill.

Men vi vil ikke gå ut i dette store religiøse kaoset. Vi vil holde oss til det som angår oss selv nærmest, og prøve om vi kan få øye på noen av de falske profetene som særlig holder til blant oss.

*

Det påfallende, som en sann kristen alltid må prøve å huske på, er at de falske profetene holder seg til Bibelen. Selv de som vil rive den i stykker for – som de sier – å rense den for alt uekte, bygger lærdommene sine på Bibelen.

Det er det som gjør dem så besnærende og forførende.

Når de så står fram med sin nye og falske lære, er det – sier de – fordi nettopp de har funnet sannheten og forstår Ordet rett.

I all denne forvirringen, i all denne striden mellom motsatte meninger, blir vanlige folk som gjerne vil finne sannheten, så trette og splittet at mange verken vet ut eller inn. Fra alle kanter lyder det: Kom, for her er Kristus! Her er den rette mannen og den rette troen! Her er det hele og fulle evangelium, her er Jesu Kristi sanne flokk, her er framtiden for Guds folk! De som vil finne sannheten, må komme hit!

Og mange tror alt de hører, og springer hit og dit, lokket av falske profeter.

Om folk bare var så våkne at de så etter i Guds ord, ville de få vite klart og greit at Gud aldri har bedt oss springe hit og dit for å finne Kristus (Matt 24,26). Heller ikke har han sagt at vi skal ta imot alt som gir seg ut for å være fra Gud. Tvert imot har han bedt oss prøve åndene (1 Joh 4,1).

Mange kristne er så redde for å gjøre Guds Ånd sorg (Ef 4,30) at de nesten aldri tør tvile på en mann som bruker kristelige ord og vendinger i talen sin. De tør knapt huse en kritisk tanke i hjertet. Men en slik bløt kristendom er ingen ære for Gud, og den er heller ikke til velsignelse for oss selv og andre.

Vi har fått Guds ord og Ånd og kristen dømmekraft for at vi skal bruke dem, så vi ikke blir forført av falske profeter. Vi skal øve oss opp til å skille mellom ondt og godt, mellom sant og falskt (Hebr 5,14). Vi skal prøve åndene, om de er av Gud.

*

Men hvordan skal vi da kunne skille de sanne og de falske profetene fra hverandre?

Spørsmålet er ikke alltid så vanskelig som det ser ut til. Bare vi ikke gjør det vanskeligere enn det er, vil vi snart finne mange falske profeter.

Men la oss for det første huske at vi her ikke må blande inn striden mellom de kristne om kirkesamfunn, arbeidsmåter, kirkeskikker og organisasjoner. Det har lite eller ingenting å gjøre med sanne og falske profeter. Her må vi holde oss til selve kristendommen, slik den er i Guds ord.

Det vi da først og sist må se etter når vi vil vite om det er en sann eller falsk profet vi har foran oss, er om han forkynner Kristus. Det vil si: den Kristus som Bibelen viser oss og gir oss.

Alle religiøse talere blant oss har en Kristus som de forkynner. Og mange mennesker er så lite våkne at de tror alt er i orden, bare de hører Jesu navn i talen. En falsk profet kan nevne Jesu navn oftere enn en sann profet. Spørsmålet er hva slags Kristus de forkynner. Rasjonalisten, teosofen og spiritisten har også en Kristus, men ikke den som er skildret i Det nye testamente, og som vi kristne har funnet og tror på.

De som sier at han er sønn av Josef og Maria, en utsending fra Gud som levde et høyere menneskeliv enn andre og til slutt døde som martyr på et tre, og som nå ligger i sin grav som andre mennesker – de er falske profeter, om de så står i prestekjole med gullkors på brystet.

De som ikke forkynner Kristus død for våre synder og oppreist til vår rettferdiggjørelse (Rom 4,25), de som tier om Kristi sonende død, om at han naglet

skyldbrevet til korset (Kol 2,14) og ble gjort til synd for oss, så vi i ham skal bli rettferdige for Gud (2 Kor 5,21) – de er falske profeter. Om de taler aldri så vakkert, ber gripende bønner og feller mange tårer: falske er de.

Om folk trodde dette, hørte etter og prøvde talerne på denne grunnen, skulle det ikke være så vanskelig å skille de falske profetene fra de sanne.

Guds folk, åpne ørene! Hør, og vær redde for alle som med Bibelen i hånden fornekter ham som kjøpte oss til Gud med sitt blod. Det er nok av dem i dalene og på øyene våre. «Den som har ører, han høre!» (Matt 11,15).

«Ve dem som kaller det onde godt» (Jes 5,20).

En falsk profet er også den som setter moralen i stedet for gjenfødelsen. Det er den som trøster folk med at de er gode kristne bare fordi de er døpt, som sier at en blir frelst uten omvendelse, og som sier «vi kristne» og «oss kristne» til alle slags folk. Det er den som lar folk leve i fred i sine synder og forteller dem at de likevel kommer til himmelen når de dør.

Har du hørt slik tale?

Det er falske profeter.

Synes du dette stemmer med det Jesus har sagt i samme kapittel som teksten vår er tatt fra? Han sier: «Gå inn gjennom den trange porten! For vid er den porten, og bred er den veien som fører til fortapelsen, og mange er de som går inn gjennom den. For trang er den porten, og smal er den veien som fører til livet, og få er de som finner den» (Matt 7,13–14).

Og et annet sted: «For den som vil berge sitt liv, skal miste det … Om noen vil komme etter meg, da må han fornekte seg selv, ta sitt kors opp og følge meg» (Matt 16,24–25).

Den som trøster folk med at de er kristne, enda de lever verdslig og gudløst, han er en falsk profet. Og den som forkynner Guds ord, men ikke lærer at mennesket må vende om og bli født på ny, han er en falsk profet.

Lyset er til verden kommet –
vet du også om du tror?
Har du noen tid fornummet
at din Jesus i deg bor?
Har hans nådestrålers kraft
virkning i ditt hjerte hatt?
Kan du i ditt hjerte finne
at det bor et lys der inne?

Det mennesket som mener at alt er i orden, enda det ikke kan svare på disse spørsmålene, bedrar seg selv. Og den som forkynner Guds ord uten å si til tilhørerne sine at slik må det være om de vil være kristne, han er en falsk profet.

Det er trist å tenke på alle de menneskene som blir støpt til kristelige voksfigurer, pusset opp og stilt ut som gode kristne i kirker og bedehus av falske profeter.

Noen er gjennomsyret av åndelig hovmod, fordi de tror at de selv er bedre enn andre. I hjertet mener de at det egentlig bare er de som er sanne kristne. I alle fall er de mye mer åndelige enn andre, fordi de har lært seg til å rope høyt

halleluja og dømme andre strengt, mens de lar seg selv gå fri. Så roser de seg av å være fri for synd, mens de ligger midt i søla.

Også det er falske profeter. Og selv om de burde være lette å kjenne på frukten, bedrar de mange troskyldige mennesker, fordi folk ikke har lært å skille mellom sant og falskt. Slik blir synden, gudløsheten, hovmodet og hykleriet smurt over med kristelig snakk av de falske profetene, som roper: «Fred! Fred! Og det er ingen fred» (Jer 6,14).

Om Kristus sto fram blant oss nå, ville mange som tror at de er gode kristne og rette profeter, få kjenne piskeslag, slik de fikk i templet fordi de gjorde Guds hus til en handelsbod (Joh 2,15–16).

La oss ikke tro at vår tid og vårt folk er fri for falske profeter. Den åndsstrømmen som bærer folket nå, lokker det uekte fram og tærer på vår åndelige smak og vår evne til å prøve åndene.

La ingen av oss være for trygg på seg selv.

Den som vil komme vel gjennom verden som kristen og som forkynner, må våke og be. «Ikke enhver som sier til meg: Herre, Herre! skal komme inn i himlenes rike», men bare de som gjør Faderens vilje (Matt 7,21).

*

Vi kan da spørre: Hva er det Faderen i himmelen vil at vi skal gjøre? I Joh 6,40 og 45 leser vi disse ordene:

«Det står skrevet hos profetene: Og de skal alle være lært av Gud. Hver den som hører av Faderen og lærer, kommer til meg … For dette er min Fars vilje, at hver den som ser Sønnen og tror på ham, skal ha evig liv. Og jeg skal reise ham opp på den siste dag» (Joh 6,45.40).

Her er det sagt oss klart og enkelt hva Faderen vil at vi skal gjøre. Vi skal komme til Jesus og tro på ham, så har vi evig liv.

La oss ta det slik det står, og gjøre etter det. Så finner vi Frelseren, så får vi livet i Guds Sønn, og så er vi frelst. Blir vi så værende hos ham, gjør vi Faderens vilje.

Og alle som i lære og liv forkynner Kristus korsfestet for våre synder, alle som ber oss vende om og tro oss frelst alene i ham som rettferdiggjør den ugudelige (Rom 4,5), alle som ut fra Guds ord bærer fram tukt, lære, formaning og trøst til Guds folk, alle som ber oss holde fast på Kristus som vår eneste frelsesgrunn både i onde og gode dager, og som sammen med Guds kjempende kristenflokk tigger om nåde og stoler på Kristus – de er sanne profeter. På deres livstre vokser det kjærlighet, fred og glede, frukt som springer fram av livet i Gud.

Måtte vårt folk få ha sanne profeter helt til tidenes ende. Måtte også kommende slekter få se Kristus, tegnet og tolket av menn som Gud har sendt.

Gud, la ditt ord i nåde lykkes
og vokse både dag og natt,
men kveles og med rot opprykkes
hver plantning du ei selv har satt!
All Satans løgn og lærdom knus,
med ånd og sannhet fyll ditt hus.
La ingen falsk profet forville

oss bort i nattens sure nød,
la ingen lærdom vrang forspille
vår trøst i Jesu dyre død!
Jag bort hver ulv i fåreham,
o hyrde god, vokt dine lam.

9. søndag etter treenighet: «Gjør regnskap for forvaltningen din!»

> «Men han sa også til disiplene sine: Det var en rik mann som hadde en forvalter. Denne ble angitt for ham, det ble sagt at han sløste bort eiendommen hans. Mannen kalte ham da til seg og sa: Hva er det jeg hører om deg? Gjør regnskap for hvordan du har forvaltet eiendommen, for du kan ikke være forvalter lenger! Da sa forvalteren til seg selv: Hva skal jeg gjøre, nå når min herre tar forvaltningen fra meg? Grave orker jeg ikke, og å tigge skammer jeg meg for. Nå vet jeg hva jeg skal gjøre, for at de skal ta imot meg i sine hus når jeg er blitt avsatt. Han kalte så til seg hver enkelt av sin herres skyldnere. Til den første sa han: Hvor mye skylder du min herre? Han sa: Hundre fat olje. Da sa han til ham: Her har du gjeldsbrevet ditt. Sett deg nå ned, skynd deg og skriv femti! Deretter sa han til en annen: Og du, hvor mye skylder du? Han sa: Hundre tønner hvete. Han sier til ham: Ta gjeldsbrevet ditt og skriv åtti! Herren roste den urettferdige forvalteren fordi han hadde skikket seg klokt. For denne verdens barn er klokere mot sin egen slekt enn lysets barn. Og jeg sier dere: Gjør dere venner ved den urettferdige mammon, for at de, når den svikter, kan ta imot dere i de evige boliger!» (Luk 16,1–9).
>
> «Og jeg sier dere: Gjør dere venner ved den urettferdige mammon, for at de, når den svikter, kan ta imot dere i de evige boliger!» (Luk 16,9).

Forvalteren er anklaget for svik og blir kalt fram for sin herre for å gjøre regnskap. Nå skjønner han hva som vil skje: Han blir oppsagt og vist bort. Derfor bruker han de siste timene som forvalter til å sikre sin framtid. Han gjør seg til venn med forpakterne som han hadde tilsyn med. De får lov til å skrive mindre på gjeldsbrevet enn de skyldte. Han regner med at de til gjengjeld vil være snille mot ham når han blir jaget fra stillingen sin og står på bar bakke.

Da hans herre får høre hvor lurt og klokt han har innrettet seg, og hvordan han helt til siste øyeblikk bare tenkte på seg selv, sier han at forvalteren er en klok mann.

Han sier ikke at mannen gjorde rett, men at han var klok.

Med denne lignelsen som grunnlag vender Jesus seg til disiplene sine og sier at også de skal innrette seg slik at de vinner seg venner med sitt jordiske gods. Ikke på urett vis, ikke for å sikre seg økonomisk hjelp om de skulle miste stillingen sin eller gå konkurs, men for å vinne seg venner i himmelen.

Slik forvalteren bare tenkte på seg selv og på å sikre seg for dette livet, slik skal en kristen ha det som sitt ene, store mål å leve for himmelen.

Men det er her denne verdens barn er klokere enn Guds barn. Vi er ikke så kloke og så dyktige til å samle for himmelen som de er til å samle for seg selv. Egenkjærligheten hos de verdslige er sterkere og klokere enn kjærligheten hos de kristne.

Dette ser ut til å være noe av det Jesus særlig har å si oss i Ordet i dag.

*

Når vi så skal prøve å legge dette ordet som målestokk på livet vårt og la det lyse over alt det vi er og eier, melder dette spørsmålet seg:

Hvordan kan en kristen få seg venner i himmelen ved sitt jordiske gods?

Først må vi slå fast at det ikke bare er med åndelig kapital vi kan tjene Gud og vinne våre medmennesker for Guds rike. Vi kan også tjene Herren og vinne andre for himmelen med det vi eier her på jorden.

Dette har vi kristne lite blikk for. Mange er helt blinde på dette punktet. Flere enn vi tror, lever etter den inngrodde meningen at det bare er presten, misjonæren, lekpredikanten, diakonen og sykesøsteren som skal tjene Herren og gjøre Gud regnskap for sin forvaltning. Dersom disse, som har fått gaven av Gud til å forkynne Ordet, ikke gjør det, så synder de – det er alle enige om. Men den som har penger i banken, og den som tjener på gården og forretningen eller på andre måter får jordisk gods, han kan bruke det nesten som han vil.

Synden og sjelen må vi gi Vårherre, men pengene vil vi rå over selv. Vil jeg sette dem i banken, så kan jeg det. Vil jeg kjøpe fine møbler for dem eller bruke dem på lange reiser ut i verden, er det min sak. Jeg spør ingen om lov, ikke engang Gud, for pengene er mine.

Gud har ikke noe med pengene mine å gjøre, slik han har med de nådegavene og naturgavene han gav misjonæren, presten og emissæren. De har ansvar for det de har fått, men jeg har ikke ansvar for pengene mine. De skal tigge Gud om visdom og nåde til å bruke sitt pund rett, men jeg vil ha pengene for meg selv og styre dem etter eget forgodtbefinnende.

Dette synet er ukristelig i bunn og grunn. Men likevel lever mange kristne etter det.

Av den grunn blir mange gjerrige, mange flotte og forfengelige, mange verdslige.

Den kristne som lukker øynene for Guds vilje med seg, vil alltid fare vill på en eller annen måte.

Enten vi vil vite det eller ikke: Hver eneste kristen skal stå til ansvar for Gud for det Gud gav ham, enten det var en nådegave til å forkynne Ordet eller evnen til å tjene penger. Like sikkert som en forkynner må gjøre regnskap for det han har fått, like sikkert må hver kristen gjøre det samme, enten det han har fått, er en skog, en gård, et skip eller en bankbok.

Er du som kristen klar over dette?

Regner du med det og lever etter det?

Hør Guds ord:

«Vi skal jo alle stilles fram for Guds domstol» (Rom 14,10).

«For vi må alle åpenbares for Kristi domstol, for at enhver kan få igjen det som er skjedd ved legemet, etter det han gjorde, enten godt eller ondt» (2 Kor 5,10).

«Ja, sier Ånden, de skal hvile fra sitt besvær, for deres gjerninger følger dem» (Åp 14,13).

Ingen av oss er selveiere. Ikke en eneste av oss når lenger enn til å være «husholdere over Guds mangfoldige nåde» (1 Pet 4,10). Og alle må vi gjøre regnskap for Vårherre. Dette ordet er et ord til oss alle: «Gjør regnskap for hvordan du har forvaltet eiendommen.»

I det praktiske kristenlivet er det særlig på to punkter at det slår klikk for mange kristne når det gjelder troskap i forvaltningen av Guds gaver.

Det ene er å være tro i det små og i det vi har å gjøre for andre. Dette, som betyr så mye for oss alle, er det så lett å ta mindre nøye med. Og så blir grunnlaget for et sant menneskeliv kastet bort.

Saken er den at om vi ikke kan gjøre noe til gagn for andre, kan vi heller ikke styre og stelle rett for oss selv. Den som ikke er en tro tjener, kan heller ikke styre sitt eget hus. Den som ikke arbeider i troskap for andre, blir slurvete og lat om han får noe for seg selv. Den som er utro på kjøkkenet, i kjelleren, i matboden, i fjøset, i butikken, ved disken, på kontoret og med hakke og spade hos andre, kan ikke styre sin egen forretning, sin egen gård og sitt eget hus.

Det er ikke bare andre som har gagn eller skade av min troskap eller utroskap. Det er først og fremst jeg selv.

Den som lurer andre, lurer seg selv.

Den som er utro mot andre, er utro mot seg selv.

«Og har dere ikke vært tro i det som hører andre til, hvem vil da gi dere noe til egen eiendom?» (Luk 16,12).

Dette er dommen over alle dem som er utro i småting og i det de har å gjøre for andre.

Måtte vi huske dette og tro det. Da ville vi være mer varsomme i småting og i alt vi steller med for andre.

Det andre punktet der faren lurer på oss, er å forvalte rett det vi selv eier. Faren er ikke over om vi har vært tro i det små og i arbeidet for andre. I hælene på den som har vært tro i det små, kommer den djevelen som vil gjøre oss gjerrige og få oss til å leve for denne verden. De mange kristne som faller for denne satan, blir ført i to retninger.

Noen blir mer og mer glade i penger og nesten gjerrige, så de ikke har råd til noe. Årene går, og formuen vokser, men de blir mer og mer smålige. Alt må en spare på, alt blir for dyrt. Alle betaler for lite for det jeg gjør og det jeg selger, og alle tar for mye for det jeg skal kjøpe. Jo mer det øker i banken, desto mer klager en over at utgiftene blir for store og inntektene for små.

Møter de en misjonsbøsse ved utgangen fra et rom der kristne har vært samlet, kjenner de et stikk i brystet. Mens den fattige takker Gud fordi han får gi, knurrer den rike.

Det er tungt å se slike kristne.

Men slik er det med mange.

Er det slik med deg?

Så vend om!

Andre blir dratt i motsatt retning. De blir flotte og forfengelige. Får de noe til overs, snur de opp ned på hus og hjem. Alt det gamle er for simpelt nå. Nye møbler, nytt utstyr fra gulv til loft med plysj og silke og skinn. Tipp topp alt sammen. Store selskaper og fin mat, og pengene ruller.

Mye av det en skulle ha brukt til å tjene med i Guds rike og samle seg venner i himmelen, går med til et flott hus og en fin levemåte. Når en så skal være med og hjelpe der misjonæren arbeider og der den fattige sulter, nei, da har en ikke råd. Da slår disse flotte kristne følge med de smålige, og kommer med den gudløse begrunnelsen at når de får mer, når de får nok, da skal de gi. Da skal misjonen få, da skal de fattige få, og da skal så mange få.

Men den dagen da disse menneskene får nok, kommer aldri. Før skal en få se slutten på evigheten enn den dagen da de får nok. Det blir alltid for lite i banken for gnieren og for den som vil leve fint og flott.

Den som ikke lærer kunsten å hjelpe andre med det en har nettopp nå, lærer det aldri.

Den loven gjelder for oss mennesker: Lærer vi ikke å gi når vi har lite, lærer vi det aldri når vi får mye.

Evnen og lysten til å gi minker etter hvert som inntektene vokser, dersom vi ikke gir etter evne, i ansvar for Gud.

Dette som en så ofte hører: «Hadde jeg bare så mye som han eller hun eller de, så skulle jeg gi» – det er tankeløst snakk av mennesker som ikke kjenner seg selv.

Det er lettere å gi 10 øre av en krone enn 1000 kroner av 10 000 kroner.

Eller hva tror du?

Men hvordan skal den klare å gi 1000 kroner av 10 000 som ikke klarer å gi 10 kroner av 100?

«Den som er utro i smått, er også utro i stort, og den som er uærlig i smått, er også uærlig i stort» (Luk 16,10).[1]

Den som skal lære kunsten å leve som kristen, må våke og be. Og etter hvert som vi tar fram for oss hele Guds ord, vil vi finne at denne kunsten er stor.

*

Måtte da også dette ordet finne rom i hjertet vårt, så det kan gå oss godt når det lyder fra Herrens munn: «Gjør regnskap …»

Da skal det også være noen som tar imot oss i de evige boliger, når vi går bort fra alt her og skal få igjen for det som er skjedd ved legemet, enten godt eller ondt.

Ditt liv det går som blad og blom,
og snart det av skal falle,
og etter døden kommer dom,
da Gud deg fram vil kalle
og spørre etter det han gav,
hva med hans gods du gagnet,
om mildt du tørket tårer av
og vel hans venner fagnet.

[1] NB: «Den som er tro i smått, er også tro i stort. Og den som er urettferdig i smått, er også urettferdig i stort.»

«Du har vært tro over lite, jeg vil sette deg over meget. Gå inn til din herres glede!» (Matt 25,21).

Lykkelig den som blir møtt med slike ord når han går herfra.

Han lærte kunsten å leve.

10. søndag etter treenighet: Jesus gråt

> «Da han kom nær og så byen, gråt han over den, og sa: Visste også du, om enn først på denne din dag, hva som tjener til din fred! Men nå er det skjult for dine øyne. For dager skal komme over deg, da fiendene dine kaster en voll opp omkring deg, og de skal omringe deg og trenge deg fra alle kanter. Og de skal slå deg til jorden, og dine barn i deg. De skal ikke la stein bli tilbake på stein, fordi du ikke kjente din besøkelsestid. Han gikk så inn i templet og begynte å drive ut dem som solgte der. Han sa til dem: Det står skrevet: Mitt hus skal være et bønnens hus. Men dere har gjort det til en røverhule. Og han lærte daglig i templet. Men yppersteprestene og de skriftlærde og de fremste blant folket prøvde å få ryddet ham av veien. Men de fant ikke ut hvordan de skulle gjøre det. For hele folket hang ved ham og hørte på ham» (Luk 19,41–48).
>
> «Da han kom nær og så byen, gråt han over den, og sa: Visste også du, om enn først på denne din dag, hva som tjener til din fred! Men nå er det skjult for dine øyne» (Luk 19,41–42).

At Jesus gråt da han sto ved graven til en av vennene sine (Joh 11,35), er ekte menneskelig. Det viser oss at også for ham er døden noe unaturlig, en sår tanke og en ubuden gjest. At han gråt ved Lasarus' grav, gir oss den trøsten at også vi kan gråte når vi står ved en grav som tok imot en av våre kjære. Om vi er aldri så sikre på at den som gikk bort, og vi som står igjen, snart skal møtes igjen i et bedre land enn her, er det likevel naturlig å gråte ved en grav.

Fra først av var det ikke meningen at legemet vårt skulle legges i graven. Derfor strider alt liv mot døden. Og når døden likevel vinner, er tåren hos oss mennesker et sant uttrykk for den lønnen synden gir (Rom 6,23).

Men når vi i Ordet i dag møter Jesus gråtende, må vi innrømme at her er tåren hans overmenneskelig. Denne dagen var så å si den eneste i hele hans arbeidstid her på jorden da han – etter menneskelig målestokk – hadde grunn til å være glad og vise folket et takknemlig smil.

Han sitter på eselfolen, og folkemengdene tar imot ham som en konge. Nesten ingenting synes å være for godt til å ligge under føttene på det dyret som bærer Israels høyverdige høvding. Og folket jubler ham i møte og hyller ham med de ordene som Guds profet i fordums tider hadde sagt om Messias.

Skulle han ikke da ha grunn til å være glad?

For oss ser det slik ut, men han gråter. De lærde sier oss at ordet som er brukt i grunnteksten, betyr at han gråt høyt.

Egentlig vet vi så godt hvorfor han gråt: Han så folket sitt på kanten av den store avgrunnen de måtte styrte ned i, fordi de ikke skjønte sin besøkelsestid.

Nåden og frelsen som han år etter år hadde båret fram til dem, hadde de forherdet seg mot. Nå sto de ferdige til å myrde sin største velgjører. Midt gjennom hyllingsropene hører han tonen som snart skulle ta makten: Korsfest! Korsfest! Mens de bryter grener av trærne til ære for ham, vet han at de samme menneskene snart skal flette tornekransen og tømre korset.

Han ser folket sitt gli inn under den forbannelsen som de bærer den dag i dag, fordi de ikke tok imot sin Frelser. Han ser at all den kjærligheten og nåden Gud har øst ut over dem, ikke har modnet dem til frelse, men til dom. Han ser at alt han har ofret på dem av arbeid, bønn og tårer, har ført dem bort fra himmelen og nær kanten av helvete.

Dette synet får ham til å gråte.

Dommeren gråter over den dømte. Han som må straffe, står med tårefylte øyne når han må slå til. Slik en god mor av og til gråter når hun må ta riset, slik gråter Guds Sønn over det folket som må tuktes, fordi det setter seg opp mot Gud i djevelsk trass.

Det var dette Jesus gråt for.

*

Når en prøver å se ut over vårt eget folk og land i denne tiden, synes en å ane at folket da og folket nå ligner hverandre i mye. Gud har besøkt oss på en særlig måte med sitt ord, sin Ånd og sine vitner. Og i denne store besøkelsestiden har framgang og velferd vokst hos bymann og bonde, fra fjell til fjære i hele landet.

Ingen tør nekte for det.

Det er hundre år siden Hans Nielsen Hauge døde, og fra nesten alle talerstoler i landet er det i år (1924) blitt sagt at Norge ble velsignet gjennom denne mannen som Gud sendte. Gjennom ham ble landet ført fram mot bedre kår, både sosialt, politisk og åndelig.

Men når vi nå lytter til folkesjelen i Norge, hva hører vi da?

Fra universitetet og fra mange prekestoler hører vi at Bibelen ikke er Guds ord, at Jesus bare var et menneske, og at alle religioner innerst inne er nesten like.

Fra mange skolestuer klages det over at barna får høre for mye om Gud og om kristendommen. Og ikke så få av lærerne våre roper ut i sitt blinde overmot at kristendommen gjør de små mer vondt enn godt.

Samtidig vokser det opp en stor skare i folket som kler seg i silke og lever som svin. De forpester samfunnet med sine glatte tunger, sine urene penner og sitt hedenske liv. Det lar seg visst ikke nekte at gudløsheten og umoralen vokser blant de rike og blant dem som vil være fine. De har råd til å skjule råskapen, så den sjelden kommer klart for dagen. Men nettopp derfor tærer den like sterkt og sikkert på folkets lykke og menneskenes livslykke.

Vender vi oss så til de lavere samfunnslagene, finner vi at arbeiderklassen, som vokste fram i den beste tiden i vår historie, i stor grad er gjennomsyret av hat både mot Gud og mennesker.

De spotter med store ord den Gud som foreldrene lærte dem å tro på. Uten å blunke vil de gjøre alt de kan for å få ut av folket troen på den Kristus som har vært den innerste drivkraften i landets framgang. Og mens de, fulle av hat og spott, innbiller seg at paradiset skal spire fram på jorden når gudstroen blir borte, reiser de seg mot hverandre med knyttede never og med de groveste og giftigste ord.

Slik ser det ut nå.

Hvert menneske som har sans og samling og ser rolig på alt dette, vil snart finne ut at får råskapen fortsette å ete om seg oppe i høyden, og hatet og gudsfornektelsen nede i arbeiderklassen, så vil ulykke og fattigdom før eller senere legge seg over landet.

Det hjelper ikke at hele verdenshistorien og hele Bibelen roper til oss at vi ikke må fare fram på denne måten. Folket stormer fram i blind trass og tror at de nettopp på denne måten skal finne lykken.

Hvordan kan folk med kunnskap og vanlig sunn fornuft bli så blinde?

Svaret ligger i Jesu ord i teksten i dag: «... fordi du ikke kjente din besøkelsestid» (Luk 19,44).

Når et folk ligger i åndelig mørke uten noen særlig besøkelsestid fra Gud, kan en si at det er som frosset inne i vinter og is og blir verken verre eller bedre. Men når lyset fra Gud med livets varme viser folket forskjellen på ondt og godt, og Guds Ånd rører ved hjerterøttene, da må folket velge.

Den som da bøyer seg inn under den livsloven som ligger i lyset og kallet, han skjønner sin besøkelsestid og blir ført inn på veien til livet. Men den som blir opplyst og ikke lar seg lede på den veien han ser er den rette, han kommer under forbannelse. Han kommer til å tro løgnen i stedet for sannheten (2 Tess 2,10–11).

Den livsloven kommer ingen forbi:

Vil man ikke lyset kjenne,
må man seg på lyset brenne.

Hele Israel møtte dette livets lys i Kristus Jesus. Men de lot seg ikke føre på den rette veien, og skjønte derfor ikke sin besøkelsestid. Så kom mørket over dem, mørkere enn noen gang før, og så kom straffen, større enn noen gang før.

Skal det gå slik med vårt folk?

Faren ligger så nær, så nær, nettopp fordi vi fikk vår store besøkelsestid.

Det som ennå gir oss håp om at de tyngste slagene ikke skal ramme oss, er blant annet at en stor del av folket ennå vil høre Guds ord. Ennå er det grobunn for livets såkorn. Ennå er ikke Guds Ånd tatt bort fra landet, ennå lar folk seg frelse.

Over dette må hver kristen glede seg og takke Gud. Det er en så stor nåde at vi bare forstår lite av den. Men så langt vi rekker, må vi la det gripe oss, så vi takker Gud, blir glade og får nytt arbeidsmot.

*

Når vi nå ser på alle dem i vårt folk som modnes til dommen, slik Israel gjorde, da la oss huske på Jesu tårer. Heller ikke i dag ser han på et hardnakket folk med et kaldt hjerte. Også de gudløse og forherdede menneskene her i Norge ser han på med tårer.

Han vil ikke at noen synder skal dø (Esek 33,11)!

Du kristne, som så lett blir hard og kald mot alle disse gudløse menneskene som kjekker seg med sin skam og setter nesen i været mens de velter seg i søla: Prøv å huske at Jesus gråt når han møtte slike. La Jesu tårer også lokke fram en tåre hos deg over ditt forblindede folk. Kanskje det ennå er en og annen som vil la seg frelse, om de møter mennesker som elsker.

Husk også på alt det han tåler av deg, og alt det han med glede tilgir deg. Husk hvordan nåden må være ny hver dag også over deg, og hvor mange ganger du har såret Jesu frelserhjerte, så han måtte gråte. Det skal hjelpe deg til å elske dem som hater, og ha medlidenhet med dem som er blinde.

Et slikt hjerte er det Frelseren vil at vi skal ha: et hjerte som er fullt av medfølelse med de gudløse, et hjerte som fører Jesu frelserhjerte tett inn til det livet som er dødt i overtredelser og synder (Ef 2,1).

Det er derfor han lar sitt folk være her i verden. Selv om mange ikke lar seg frelse, er det likevel sant som det står i sangen:

Mange tusen arme sjeler
ser med lengsel etter fred;
si du dem et ord om Jesus
før enn livets sol går ned.

Og kan du ikke si det med ord, så si det med en tåre. Mangt et hjerte som aldri lot seg knuse med slag, ble mykt ved en tåre.

«De som sår med gråt, skal høste med fryderop. De går gråtende og bærer den sæden de sår ut, de kommer hjem med fryderop og bærer sine kornbånd» (Sal 126,5–6).

I Guds rike gror det best etter tårer.

Måtte det ennå bli fostret mange kristne som sammen med Jesus gråter over folkets synder!

11. søndag etter treenighet: «Den som fornedrer seg selv – –»

> «Han fortalte også denne lignelsen til noen som stolte på seg selv at de var rettferdige, og foraktet de andre: To menn gikk opp til templet for å be. Den ene var en fariseer og den andre en toller. Fariseeren sto for seg selv og ba slik: Gud, jeg takker deg fordi jeg ikke er som andre mennesker: røvere, urettferdige, horkarer – eller som denne tolleren. Jeg faster to ganger i uken og gir tiende av alt jeg tjener. Men tolleren sto langt borte. Han ville ikke engang løfte øynene mot himmelen, men slo seg for sitt bryst og sa: Gud, vær meg synder nådig! Jeg sier dere: Denne gikk rettferdiggjort hjem til sitt hus, ikke den andre. For hver den som opphøyer seg selv, skal fornedres. Men den som fornedrer seg selv, skal opphøyes» (Luk 18,9–14).
>
> «For hver den som opphøyer seg selv, skal fornedres. Men den som fornedrer seg selv, skal opphøyes» (Luk 18,14).

Ordet om fariseeren og tolleren har mye å si oss mennesker. For det første rører det ved de kreftene i livet vårt som lukker og åpner hjertet for Gud. Dernest gjelder det det store spørsmålet også etter at vi er blitt kristne: Skal fariseernaturen få makten over oss igjen, eller skal det sinnet som var i tolleren, vinne?

Den som kjenner seg selv bare litt, vet hvor fastgrodd fariseeren er i hele vår natur, og hvor vanskelig det er å overvinne det selvgode «jeg». Tollersinnet er derimot en kostbar vare som mange av oss har lite av, og det ser ut til at det blir mindre og mindre av det etter hvert som dagene går.

Ut fra ordet om tolleren i templet, han som sto langt nede med øynene mot jorden og hånden for brystet og ropte til Gud om nåde, vil vi prøve om vi kan finne fram litt av den vakreste blomsten som vokser her på jorden: et ydmykt sinn.

Kristendom er i sin innerste grunn kjærlighet, slik Gud i sin innerste grunn er kjærlighet. Som solen står på himmelen som én eneste lysende skive, slik er Gud og sann kristendom kjærlighet. «Hver den som elsker, er født av Gud» (1 Joh 4,7).

Men vi vet også at sollyset gjemmer mange farger i seg. Skal solen kunne gjøre det Skaperen har satt den til, må sollyset løses opp, så det kan virke på skapningen med hele sitt innhold. Det er de mange fargene i sollyset som legger

det skiftende fargespillet over naturen, i gress og trær, i blader og blomster, og ellers overalt der du ser livet stige fram i sin skjønnhet.

De sier at solen har sju grunnfarger, og fra dem går alle de andre fargene ut. Vi kan se de sju grunnfargene i en regnbue eller i et prisme. På dette punktet er solen et levende bilde på sann kristendom.

Samlet til ett – om en kan si det slik – er kristendommen kjærlighet. Men på vår ferd gjennom livet skal kristendommen, det vil si kjærligheten, løses opp, eller rettere: løses ut, ved at vi lever som kristne. I det kristne arbeidslivet, i storm og strid, når livets tunge trykk sliper oss til et prisme som lyset fra Gud kan brytes i – i alt dette stiger kristendommens innerste grunn fram gjennom et menneske.

Det er interessant å se at Guds ord viser oss sju «grunnfarger» i kristendommen: «Legg nettopp derfor all vinn på at deres tro viser seg i rett liv, og i det rette liv kunnskap, og i kunnskapen selvbeherskelse, og i selvbeherskelsen utholdenhet, og i utholdenheten gudsfrykt, og i gudsfrykten broderkjærlighet, og i broderkjærligheten kjærlighet til alle» (2 Pet 1,5–7).

Det er som en blomstrende eng, en endeløs rikdom av skiftende liv. Men duften, den aromaen som dette livet skal ha, er det ydmyke sinnet. Uten denne aromaen er kristendommen vår flat, kald og hard. Det fineste og beste vi kan møte her i verden, er en ydmyk kristen. Alle våre kristne gjerninger, selv de største offer, har ikke den rette duft og smak hvis vi mangler det ydmyke sinnet.

Har du dette sinnet?

Det er nok ikke så lett å svare ja på det spørsmålet. Det lengste mange av oss kan gå, er å si: Jeg ville gjerne være en av dem som hadde dette sinnet. Herre, hjelp meg til å eie det!

Når det ydmyke sinnet dør ut hos oss, blir det mindre rom for nåden å bo i. Det er den ydmyke som får nåde. Til den stolte og selvgode har Gud ikke et eneste trøstens ord, men den ydmyke får nåde.

Se på Saul. Se på David da han holdt manntall over folket. Se på Israel da de ble straffet og ført til Babel.

Et ydmykt Guds folk er et seirende folk, om det ser aldri så smått ut. Se på Israel i Josafats tid. En ydmyk kristen er en seirende kristen.

Saken er den at grunnsynden, roten til all synd, er hovmot. Derfor griper det ydmyke sinnet synden i selve roten og vinner. Det tar kraften fra synderoten, fordi det å være ydmyk er å eie Jesu Kristi sinn. «Lær av meg, for jeg er nedbøyd og ydmyk av hjertet», sier Jesus (Matt 11,29).

Hva er det så å være ydmyk? Kanskje finner vi best svaret om vi først prøver å si hva det ikke er.

Det er ikke å henge med haken ned mot brystet, holde hodet på skakke og gå med krum rygg. Det er heller ikke å være søt eller så «åndelig» at en blir umenneskelig. Det er heller ikke det samme som å mangle en bestemt mening, en fast vilje og en frisk natur. Det er ikke det samme som å være en viljeløs stakkar.

Det ydmyke sinnet legger seg ikke utenpå et menneske som en from maske. Det er en vakker skatt som er gjemt i hjertet. Derfra går det ut og legger sitt fine preg over all kristen gjerning og alt sant menneskeliv.

Hva er det så å være ydmyk? Det er først og sist å bøye seg for Gud i hjertet og sammen med tolleren tre fram for Gud og si: Vær meg synder nådig!

Det hovmodige og fariseiske sinnet prøver på alle måter å gjøre oss selv så gode som mulig. Det speiler sine gode gjerninger i andres dårskap. Det ydmyke sinnet hjelper oss til å tre fram for Gud som vi er, og innrømme at vi har syndet.

En virkelig ydmyk mann makter også å be andre mennesker om tilgivelse. Han går til sine egne husfolk, til naboen og arbeidskameraten, til hvem som helst, rekker fram hånden og innrømmer feilen sin når han ser at han har gjort urett. Det kan ingen av oss gjøre uten å være ydmyke. Et hovmodig, selvgodt menneske makter ikke å stige så langt ned.

Kan du? Vær ærlig mot deg selv før du svarer. Mange tror om seg selv at de er ydmyke. Men selv om de vet så godt at de har gjort andre urett, får de ikke disse ordene over leppene: «Tilgi meg.» Da er det ikke det ydmyke sinnet som rår hos deg. Du må brytes ned enda en gang.

En gammel professor sto en dag på kateteret og forklarte et Guds ord for elevene. En av guttene kom til å trekke på smilebåndet. Professoren trodde at gutten ville gjøre narr av ham. Harm tok han til orde og sa: «Enten skal du ut av skolen, eller så skal jeg.»

Kort etter gikk et par av kameratene hans til professoren på kontoret og fortalte at gutten ikke hadde ment å gjøre narr. Han smilte fordi han syntes det professoren sa, var så godt.

Dagen etter, da professoren var ferdig med timen sin, gikk han ned fra kateteret og bort til gutten, tok ham i hånden og ba om tilgivelse. Slik gjorde den gamle, lærde mannen mot den unge skolegutten. Er ikke det å være ydmyk?

Den ydmyke kan komme fram i verden og bli ført opp på den høyeste topp i samfunnet, båret av menneskers ros og prydet med ærekranser. Og der oppe er han som han var før: enkel, likefram, kravløs og tjenende.

Han kan stå på den høyeste tind uten å bli svimmel. Og derfra kan han stige ned i den dypeste dal, der han møter mest kritikk, spott og skam. Men også der nede er han som han var: fredfull, frimodig, tjenende, takknemlig og glad.

Han slår ikke dem som slår ham. Han setter seg ikke opp mot det onde. Han går heller ikke omkring blant folk og klager over at alle er så slemme mot ham. Ærekransen bærer han stille, og de svidende slagene kan ikke knekke motet hans eller gjøre ham hard og bitter.

Det syke, såre og selvopptatte som så fort får oss til å furte og være vrange, tar det ydmyke sinnet bort. Måtte vi eie mye av dette sinnet, alle vi som vil bære Jesu Kristi navn.

Som bien kjenner duften av blomsten og suger honning av den for seg og andre, slik skal de menneskene som lever borte fra Gud, kjenne noe av en himmelsk duft fra et slikt menneskeliv, og den skal dra dem mot himmelen. Da lever vi til velsignelse for andre.

Den ydmyke får nåde.

Men du som ikke er en kristen – – Hvorfor er du ikke det? Tror du ikke at det er det beste? Å jo, du vet det. Vet du ikke at du må bli en kristen hvis du skal bli

frelst? Det vet du også. Kjenner du deg aldri dratt mot Gud da? Jo. Vil du ikke? Jo. Hvorfor er du da ikke en kristen?

«Det er så ergerlig å bøye seg for Gud. Det er en skam. Det er så hardt å bryte tvert av. Det er som om noe må brytes i stykker inne i meg», sier du. Ja, det er sant, slik er det. Men la det brytes. I såret etter dette bruddet gror det evige liv.

Ta dette tunge, men mandige steget nå, så skal du finne nåde. Som tolleren i ordet i dag skal du gå rettferdiggjort hjem til ditt hus.

Nå kan det skje, nå før det er for silde,
det mørkner alt mot evighetens natt.
Akk, hvilken salig dag du fikk
om du begynte nå i dette øyeblikk!

12. søndag etter treenighet: Bort fra folkemengden

> «Da han dro bort igjen fra bygdene ved Tyrus, tok han veien gjennom Sidon til Galilea-sjøen, midt gjennom Dekapolis-landet. De førte til ham en mann som var døv og hadde vanskelig for å tale, og de ba ham legge hånden på ham. Han tok ham da med seg avsides, bort fra folket. Han stakk fingrene i ørene hans, spyttet og rørte ved tungen hans. Han så opp mot himmelen, sukket, og sa til mannen: Effata! Det betyr: Lukk deg opp! Straks ble ørene hans åpnet, og tungens bånd ble løst, slik at han talte rent. Han bød dem at de ikke skulle fortelle dette til noen. Men jo mer han forbød dem det, dess mer gjorde de det kjent. De var overmåte forundret og sa: Han har gjort alle ting vel! Han gjør det så at både de døve hører og de stumme taler» (Mark 7,31–37).
>
> «De førte til ham en mann som var døv og hadde vanskelig for å tale, og de ba ham legge hånden på ham. Han tok ham da med seg avsides, bort fra folket. Han stakk fingrene i ørene hans, spyttet og rørte ved tungen hans. Han så opp mot himmelen, sukket, og sa til mannen: Effata! Det betyr: Lukk deg opp!» (Mark 7,32–34).

Jesus hjelper ikke alle mennesker på samme måte. Hans allmakt og kjærlighet har ikke støpt en maskin som fører kraften fra ham og til oss. Hjelpen kommer heller ikke alltid slik som når en vrir om en bryter på en elektrisk ledning. Han som vet så godt hvor ulike vi mennesker er, vet også hvordan han best skal møte oss med hjelpen. Så sikkert som det ikke finnes to mennesker som er helt like, så rik er Gud på visdom og makt og nåde til å ta seg av oss, den ene på én måte, den andre på en annen.

I ordet i dag møter vi en mann som var døv og nesten stum. Jesus gjør denne mannen frisk på den måten at han tar ham ut av folkemengden, stikker fingrene sine i ørene hans og fukter tungen hans med spytt fra sin egen munn.

Hvorfor Jesus brukte denne uvanlige måten å hjelpe på, har han ikke sagt oss. Men vi kommer kanskje nokså nær sannheten om vi sier at han gjorde det nettopp fordi mannen var døv og stum. Når Jesus stikker fingrene i ørene hans og rører ved tungen, vil han som ikke hørte og ikke kunne tale, si til seg selv: «Ja, han forstår hva det er som feiler meg. Nettopp der han rører ved meg, trenger jeg hjelp. Denne mannen forstår meg uten at jeg makter å si noe til ham.»

Slik talte Jesu fingrer til ham like klart som tungen ville tale til dem som kan høre. Han som både kan og vil hjelpe, vil også at mannen som får hjelpen, skal vite hvor den kommer fra. På den måten fikk han ikke bare hjelp, men lærte også å kjenne sin hjelper.

Det ligger nær å tro at dette var grunnen til at Jesus hjalp mannen på denne underlige måten. Slik kan en tale til mennesker som verken kan tale eller høre.

Men også dette ordet har noe å lære oss. Alle Guds ord og alle Jesu gjerninger har en åndelig side som til alle tider passer på oss mennesker. Vi kan derfor spørre: Hva er det i dette ordet som har et ærend til oss? La oss denne gangen stanse ved at Jesus tok mannen ut av folkemengden. Først da de var alene, åpnet han ørene og løste tungen. Er ikke dette noe å tenke på for oss?

Den store folkestrømmen som renner gjennom verden, har en veldig makt til å suge til seg hvert menneske. Og er vi først kommet inn i mengden, inn i strømdraget, synes det tungt, ja, nesten umulig å komme seg ut igjen. Som strømmen i storelven drar alle tømmerstokkene samme veien, slik griper folkemengden hvert menneske og fører det med seg. Og i dette dragsuget av verdslighet og gudløshet blir en døv og stum for alt som hører til samfunnet med Gud.

Duren fra den sydende, styrtende, veltende folkefossen tar fra oss evnen og lysten til å høre Guds ord. Tungen blir lammet, så den ikke kan bære fram et ord om Guds rike. Får dette draget tak i oss, setter vi oss sjelden eller aldri under en prekestol, og vi får ikke opp munnen til å si et ord om Gud. Vi er midt inne i folkemengden, der strømmen renner sterk og strid.

Inn i denne folkemengden stiger Jesus. Han lar seg ikke rive med av strømmen, men henter oss ut av mengden, en etter en. Og når han får oss alene, rører han ved hjerte og munn. Det har han gjort mer enn én gang, og det kommer han til å gjøre heretter også.

Mang en stolt kar og mang en stolt kvinne som syntes det var for simpelt å høre Guds ord og tale om Kristus, ble tatt ut av folkemengden av Jesu frelserhånd og lagt til side – i uker, måneder og år. Sykdom, dårlig helse eller skam kom over dem. Det var ikke lenger moro for andre å være sammen med deg. Det ble for stille og alvorlig for de lettlivede, verdslige menneskene å sitte i et sykerom, og så dro kjentfolkene dine sin vei med mengden – bort fra deg. Du ble sittende igjen alene.

Litt etter litt begynte du å ane at det var en høyere hånd som hadde tatt deg avsides, og som nå rørte ved deg. I de lange dagene og nettene, da du var alene og fikk tid til å tenke, hørte du noe du aldri før hadde hørt. En usynlig hånd hadde rørt ved ditt åndelige øre. Du hørte klagerop fra en fanget sjel, du hørte sukk fra hjertets dyp over et forspilt liv. Du var i sjelenød.

Men omsider klarnet det. Gjennom et ord som var lagt inn i sjelen, kanskje av en god mor, talte Frelseren til deg om nåde og tilgivelse. Du hørte det og ble frelst. Og uten at du selv tenkte over hvordan det gikk til, løsnet tungebåndet, og du talte frimodig, klart og rent om din Frelser.

Det hadde du aldri gjort før. Om du før var der folk talte om åndelige ting, sa du aldri noe. Du var lik mannen i ordet i dag, som det står om at han hadde vanskelig for å tale. Men utenfor folkemengden fikk også du ører å høre med og

tunge å tale med. Din sjel lever, og du kan prise ham som var så god mot deg. Dette er livshistorien til mange, også i dag.

Kanskje disse ordene når inn i rommet til deg som nettopp er tatt ut av folkemengden? Du ble tatt bort fra et lekende ungdomsliv, fra selskap og moro, fra ære og rikdom, fra en lysende framtid. Nå står du utenfor alt og hører bare duren fra menneskefossen.

Du kan ikke finne deg i dette, og du begynner å bli harm og hard. I hjertet, som elsker verden, reiser det seg en bitter trass mot Gud, som kan være så ubarmhjertig at han putter deg bort i en bortgjemt krok. Du prøver å rive deg løs, men hånden som holder deg, er for sterk, og du må bli der du er.

Måtte du snart få kjenne at det er frelserhånden som rører ved deg. Du ville ikke åpne øret for livets ord da du var ute i mengden. Men nå, mens du sitter alene, får han snart åpnet det. Snart vil du med jublende tunge prise ham som rev deg ut av strømmen.

I den tause midnattstime
for ditt hjertes dør
står en mann og sakte banker,
banker nå som før.
Har du hørt det stille kallet
dypt i sjel og sinn?
Det er Åndens røst som sier:
Gå og lukk din Frelser inn.

Det er det han vil når han har tatt deg til side. Han vil prøve om du nå kan høre hans frelserrøst. Han vil frelse ditt dyrebare liv. La deg frelse!

Men dette ordet hvisker meg som kristen et ord i øret som jeg også vil si til deg, min medkristne. Det er dette at også en kristen kan forville seg bort i folkemengden.

De tusenvis av meninger, satt sammen av sannhet og løgn, som rår i folkemengden, bærer i seg en dødelig fare for de kristne. Lar vi oss føre inn der av lyst etter ære, makt, penger eller moro, vil det ikke vare lenge før øret er lukket for Guds røst og tungen igjen bundet når det gjelder de ting som hører til Guds rike.

Lar en kristen seg lokke inn i mengden på den måten, blir han fort så rundslipt at han sier ja og amen til alt og alle. Den som en gang var en mann, blir en viljeløs stakkar.

Se etter i Guds kirkebok, og du vil snart finne at de menn og kvinner som Gud fikk bruke til noe her i verden, tok han først ut av mengden. Selv om Moses var en Guds mann og attpå til sto på toppen av sin tids kunnskap og dannelse, kunne ikke Gud bruke ham før han hadde vært i ørkenen i 40 år.

Følg så den lange rekken av menn som ned gjennom tidene hørte Guds røst og fikk tungen løst til å vitne for sannheten med mot og myndighet. De ble alle tatt avsides fra folket.

Om verden enda en gang får menn som makter å føre slekten ut av den trelldommen den nå sukker under, vil de komme fra samme sted som Moses, David, Elia, Paulus, Johannes, Luther, Hauge og alle de andre store Guds menn. Verdens Frelser åpner øre og munn på sine beste vitner utenfor folkemengden.

Der Guds finger alene rører ved et menneske, der fatter en Guds visdom klarest, og der blir tungen best dannet til å tale sannhet. Der ligger Guds beste universitet den dag i dag.

Når Gud så i nåde unner deg eller meg å bli innskrevet der, vil vi prøve å takke ham som gav oss en så god skole. Og i tro og tålmodighet vil vi be om at han må åpne våre ører og løse vår tunge mer og mer. Så sant vi ikke går fra ham, skal det lykkes også med oss, og så skal vi prise ham med løst tunge i all evighet.

Knurr og klag ikke da når han tar deg ut av folkemengden.

La drømmene gå
og håpene visne som blomster og strå,
når bare min sjel kunne vinne sitt slag
og stå på sin vakt til min døende dag;
da får jeg min krone og skinnende skrud
av Herren, min Gud.

13. søndag etter treenighet: To veier til livet

> «Da han var alene med disiplene, vendte han seg til dem og sa: Salige er de øynene som ser det dere ser! For jeg sier dere: Mange profeter og konger har ønsket å se det som dere ser, men fikk ikke se det, og høre det som dere hører, men fikk ikke høre det! Og se, en lovkyndig sto fram og fristet ham og sa: Mester, hva skal jeg gjøre for å arve evig liv? Han sa til ham: Hva står skrevet i loven? Hvordan leser du? Han svarte og sa: Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din kraft og av all din forstand, og din neste som deg selv! Da sa han til ham: Du svarte rett. Gjør dette, så skal du leve! Men han ville rettferdiggjøre seg selv og sa til Jesus: Og hvem er min neste? … Hvem av disse tre synes du nå viste seg som en neste for ham som var falt blant røvere? Han sa: Den som viste barmhjertighet mot ham. Da sa Jesus til ham: Gå du bort og gjør likeså!» (Luk 10,23–37).
>
> «Da han var alene med disiplene, vendte han seg til dem og sa: Salige er de øynene som ser det dere ser! … Og se, en lovkyndig sto fram og fristet ham og sa: Mester, hva skal jeg gjøre for å arve evig liv?» (Luk 10,23.25).

Jesus står fram og priser sin Far fordi han har skjult frelsens hemmelighet for de lærde og kloke, men åpenbart den for de ulærde og barnlige (Luk 10,21). I samme stund vender han seg til disiplene og sier: «Salige er de øynene som ser det dere ser!»

Da kommer en klok og lærd mann fram og spør: «Mester, hva skal jeg gjøre for å arve evig liv?» Denne lærde mannen kunne ikke være så barnslig at han trodde det var mulig å få livet ved å se på Jesus. Det var altfor dumt og naivt for en så klok og lærd kar. Folk med litt vett og «sunn sans» kan ikke tro slikt. Men si meg, Mester, hva skal jeg gjøre for å arve det evige livet?

På dette spørsmålet fra den lærde svarer Jesus med et motspørsmål: «Hva står skrevet i loven? Hvordan leser du?» Og da mannen har sagt hva som står i loven, sier Jesus: «Gjør dette, så skal du leve!» Er ikke det et underlig svar?

Av dette svaret til den lovkyndige og av det han før hadde sagt til disiplene, får vi vite at det er to veier til livet. Den ene er å se Jesus, den andre er å holde loven. Ordene kan ikke misforstås; de er klare og enkle. De er heller ikke sagt ironisk for å holde mannen for narr. De er sagt fordi det er slik.

I loven er Guds vilje lagt så fullt inn at hvert menneske som fullt ut er og gjør det loven sier, skal leve ved det. Den som i ett og alt gjør det loven byr, har ved egen kraft arbeidet seg inn til Gud. Og den som er det loven sier at en skal være, han er fullkommen. Han er lik Gud uten å være Gud, og har dermed den rette natur til å leve i all evighet.

At et menneske ikke makter å gå denne veien inn til livet, er ikke lovens skyld; det er vår skyld. «Så er da loven hellig, og budet hellig og rettferdig og godt» (Rom 7,12). «For vi vet at loven er åndelig, jeg derimot er kjødelig, solgt til trell under synden» (Rom 7,14).

Hva er det så loven krever av et menneske? Hva er det vi skal være og gjøre for å vinne livet?

For det første er det selvsagt at den som vil gå lovens vei inn til livet, ikke kan ha noe av det som heter synd, verken i ord og gjerning eller i tanke og sinn, i livets dypeste grunn. Om det bare én eneste gang i hele vårt liv skulle stikke fram én eneste ond tanke i hjertedypet, er alt håp slukket om å nå inn til livet på denne veien.

Men det er ikke nok at vi skal være helt igjennom fri for synd; vi skal også elske. Hele vårt liv og vår innerste livsgrunn skal være båret av den samme kjærligheten som er i Gud. Av hele vårt hjerte, med hele vårt sinn og all vår forstand skal vi elske Gud over alle ting og vår neste som oss selv. Den som ikke makter dette, er forbannet (Gal 3,10). Slik står det skrevet. Det er loven.

At de lovkyndige, fariseerne og mange andre både før og nå misforstår loven og bare bruker den til litt ytre politur, er verken Guds eller lovens skyld. Loven er like hellig og sann om så hvert menneske var en hykler.

Men han som er hellig og ren og samtidig elsker, han så at ingen maktet å gå lovens vei inn til livet. Så sendte han oss Sønnen, «født av en kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår» (Gal 4,4–5).

«For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse, for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet» (Rom 8,3).

Derfor kan Jesus si at de som ser ham, er salige. For alle som tar imot ham, er «ikke under loven, men under nåden» (Rom 6,14). «Mine brødre! Slik døde også dere fra loven ved Kristi legeme, for at dere skal tilhøre en annen, ham som ble reist opp fra de døde, så vi kan bære frukt for Gud» (Rom 7,4).

Uskyldig Lam, så ynkelig
du ville ofres hen,
din kjærlighet har bundet deg
å få oss løst igjen;
du led og slet vårt fengsels bånd
med naglet fot og hånd,
du gikk som løve av din grav,
vår død du plyndret av.

Salige er de øynene som ser dette. «Mange profeter og konger har ønsket å se det som dere ser, men fikk ikke se det, og høre det som dere hører, men fikk ikke høre det!» (Luk 10,24). Nå kan vi si til oss selv og til andre:

Det er liv i å se på det Golgata-kors,
ja, just nå er det liv også for deg!
Akk synder, så se da til ham og bli frelst,
se hen til ham som der ofret seg.

Ved dette synet blir et menneske født av Gud og får loven skrevet i hjertet. Ved Kristus får vi loven tilbake, ikke som bud, men som natur. Den som elsker, er født av Gud. Den som elsker, holder loven.

Den kristne som i denne betydningen ikke vil ha noe med loven å gjøre, har fornektet sitt liv i Gud. Han vil ikke kjennes ved at loven er skrevet i hjertet. (*Se stykket «Er den kristne fri fra loven?» i boken «Ånd og kraft».*)

Men kan en kristen ha noe med loven å gjøre slik den står skrevet i Bibelen eller i katekismen?

Hver kristen som vil være ærlig for Gud og sann mot seg selv, vet om mange tider i livet da alt floket seg sammen til et uløselig nøste, til en gråværsdag og en mørk natt. Gudslivet med den hellige viljen fikk ikke alltid fri vei gjennom vår vrange natur. Er det ikke da godt å ha en bok å gå til, som med klare ord sier oss det som ligger og skriker og kjemper inne i hjertet, skjult for oss selv?

Er ikke dette det en kristen strider for: å elske Gud over alle ting, ikke misbruke Guds navn, lyde far og mor, holde seg borte fra alt usant og uærlig, fra misunnelse og onde lyster? Står ikke dette skrevet i hjertet, og står det ikke skrevet i loven?

«Opphever vi så loven ved troen? Langt derifra! Vi stadfester loven» (Rom 3,31). Gud sendte sin Sønn «for at lovens krav om rettferdighet skulle bli oppfylt i oss, vi som ikke vandrer etter kjødet, men etter Ånden» (Rom 8,4).

Er det ikke nyttig også for en ærlig mann at det står på en dør: «Her må du ikke gå inn»? Eller inne hos gullsmeden: «Ikke rør det som ligger på disken»? Om han aldri har tenkt å gjøre det, er det godt også for ham å få en advarsel i ord. «Vi vet jo at loven er god dersom en bruker den på lovlig vis» (1 Tim 1,8).

Når Jesus så tar opp spørsmålet om hvem som er vår neste, og forteller lignelsen om presten, levitten og samaritanen, gjør han det ikke bare for å vise den lovkyndige den rette veien. Lignelsen er heller ikke fortalt for å si oss at Jesus er den barmhjertige samaritan. Først og fremst vil den si oss at vi skal gjøre som samaritanen gjorde.

Det er du og jeg, vi som er født av Gud, som ut fra vår nye natur skal hjelpe den slagne og halvdøde mannen ved veikanten. Det er vi som skal løfte ham opp på den bærende frelseskraften, så han kan komme inn i nådens hus og få «balsam i Gilead» (Jer 8,22) i sårene sine.

Og så går misjonæren til hedningene for å løfte sårede og halvdøde mennesker opp til Kristus. Han løfter og løfter et helt liv. Slik går også sykesøsteren og mange andre fra hus til hus, fra sjel til sjel, med bønn og arbeid, og løfter fortapte mennesker opp til Guds frelsende nåde.

Det ingen kunne få fram med lovens bud, det gjør den kristne, fordi Kristi kjærlighet tvinger ham (2 Kor 5,14).

Tenk, hvilken underfull nåde av Gud
at vi får være hans sendebud
og til den døende verden gå
og der hans kjærlighets sæd få så!

Du som fikk se Jesus og slik fant veien hjem til Gud: Gå og hjelp dem som er såret til døden av synden. Hjelp dem til Kristus. Det er derfor du ennå er her i verden.

14. søndag etter treenighet: Takk!

> «Det skjedde på vandringen til Jerusalem, at han dro gjennom grenselandet mellom Samaria og Galilea. Da han gikk inn i en landsby, møtte det ham ti spedalske menn. De ble stående på avstand og ropte med høy røst: Jesus, Mester! Miskunn deg over oss! Han så dem og sa til dem: Gå av sted og fremstill dere for prestene! Og det skjedde mens de var på vei dit, at de ble renset. Men en av dem vendte tilbake da han så at han var blitt helbredet, og priste Gud med høy røst. Og han falt ned på sitt ansikt for hans føtter og takket ham. Han var en samaritan. Men Jesus svarte og sa: Var det ikke ti som ble renset? Hvor er da de ni? Fantes det ingen som vendte tilbake for å gi Gud ære, uten denne fremmede? Og han sa til ham: Stå opp og gå bort! Din tro har frelst deg» (Luk 17,11–19).
>
> «Men en av dem vendte tilbake da han så at han var blitt helbredet, og priste Gud med høy røst. Og han falt ned på sitt ansikt for hans føtter og takket ham. Han var en samaritan» (Luk 17,15–16).

Mennene som ordet i dag forteller om, hadde fått en tung skjebne: De bar på en sykdom som ingen lege og ingen medisin kan helbrede. I sin dype nød kom de så til Jesus og ba om hjelp. Og han hjalp dem – slik han gjorde med alle som ville ta imot hjelp av ham.

Men bare én av disse ti mennene kom tilbake og takket for hjelpen. Jesus spør da om ikke de ni andre også ble friske: «Fantes det ingen som vendte tilbake for å gi Gud ære, uten denne fremmede?» (Luk 17,18). Av disse ordene ser vi at Jesus venter takk av dem han hjelper. Og det var det vi særlig ville minne hverandre om i dag.

Det er sagt at den som ikke har lært å klage, ikke kjenner seg selv, og den som ikke har lært å takke, ikke kjenner Gud. Det er nok mye sant i dette. Men vi må legge til at det er mye lettere å lære å klage enn å takke. Grunnen til å klage ligger så nær for oss alle. Vi trenger ikke ha skarpt syn for å se at her er mye å klage over, aller mest hvis vi har fått øye på oss selv og vår synd.

Men med takken er det en annen sak. For det første fordi vi så lett glemmer det gode vi får. Dernest fordi vi ser det så lite. Skal vi takke, må vi så ofte gjøre det i tro, stikk imot det vi ser og kjenner.

Det er altså tyngre å takke enn å klage. Men så sikkert som det koster mer å takke enn å klage, så sikkert har en større velsignelse av takk enn av klage. Mange kristne klager seg inn i mørke, tvil og grått humør, men ingen takker seg

inn i mørke. Det går en underlig kraft inn i sjelen hos alle som takker. Det er ikke bare rett å takke, det er godt.

En ærlig takk krever et ydmykt sinn. Det er den stive og stolte som krever og knurrer. Har vi vanskelig for å forstå dette, kan vi bare tenke på hvordan det er med oss selv blant våre egne når vi skal takke. Det er vanskelig å lære den kunsten å takke sine egne.

Ute blant fremmede går det som oftest som smurt. Da kan vi si «tusen takk» for alt mulig og ingenting. Men hjemme kan andre gå og slite for oss nesten et helt liv uten å få et ord til takk. Mang en husmor ville kjenne seg både sterkere og gladere om hun av og til fikk en takk av mannen sin. Det ville bli lettere å leve og arbeide for alle i huset om det var mer takk og mindre klage og krav.

Å klage og komme med krav tidlig og sent er som å leve i tåke og grått vær. En mister motet. Det du ikke kan få tjeneren til å gjøre om du legger på lønnen, det gjør han når han får takk. Og når mor holder på å synke sammen av nervøsitet og motløshet fordi alle knurrer og klager, kan en velment takk gjøre mer til å reise henne opp igjen enn både medisin og sanatorieopphold.

Det er godt å takke. Men alt som er godt, koster kamp. Takker du dine husfolk for det de gjør for deg? Prøv å lære den kunsten! Så skal du bli glad og gjøre andre glade.

Men det vi helst skulle tale om i dag, var å takke Gud. Jeg tror at mange mennesker – også av dem som står utenfor samfunnet med Gud – vet om mye godt som Gud har gitt dem, ikke minst svar på bønner de ba den dagen de var i nød. Mange av dem er også sikre på at det er Gud som har holdt dem oppe og velsignet både hjemmet og arbeidet deres.

Du som hører til disse menneskene, jeg vil spørre deg: Hva tror du er den beste takk du kunne komme til Gud med for alt det gode han har gjort mot deg? Prøv å tenke over det.

Den største takk du og alle andre kan gi Gud, er å ta imot Jesus Kristus som din Frelser. Kan du forstå det, og kan du tro det? Jeg er redd det faller tungt for deg både å forstå og tro dette, ja, at du rett og slett tviler på at det er sant. Om jeg bare kunne, ville jeg gjerne overbevise deg om at det er sant.

Jeg kommer til å tenke på en fortelling om en kvinne fra en bygd her i landet. Med den vil jeg prøve å få fram denne sannheten klarere.

For omkring 50 år siden bodde det en gammel kvinne i en av bygdene på Sørlandet. Hun gikk under navnet «Bønne-Kari», for hun var nesten den eneste i hele bygda som ba til Gud, så vidt folk visste. Hun var fattig og levde av det folk gav henne, og alt hun fikk, tok hun imot fra Gud som svar på bønn. Det slo ikke feil: Når hun ba, fikk hun.

Hytta hennes lå ved et veiskille der presten og klokkeren kom forbi når de skulle til annekskirken. Begge to fryktet Gud, og derfor stakk de ofte innom til Kari, enten når de dro til annekset eller kom tilbake derfra. Hun hadde lært så mye visdom av Gud i livets skole at de syntes det var så fint å snakke med henne.

En dag på hjemveien så de igjen innom til Kari. Da de hadde snakket sammen en stund, begynte Kari å sette fram på bordet all den maten hun hadde i huset.

Det var ikke mye: en halv leiv flatbrød og litt smør. Den halve leiven delte hun i to, et stykke til hver, og så ba hun dem til bords.

Men presten sa nei takk. «Vi har fått mat borte i bygda», sa han. «Vi klarer oss nok til vi kommer hjem; du skal ikke gi oss noe i dag. Forresten skal du ikke la oss spise opp maten din. Du har nok ikke mer enn du trenger selv.» Da Kari hørte dette, ble hun trist og ble stille. Samtalen stoppet opp, og de to syntes det ikke var annet å gjøre enn å si farvel.

Da klokkeren går forbi vinduet, ser han inn gjennom ruten og får øye på Kari, som sitter på peiskrakken og – gråter. Da løper han etter presten, stanser ham og sier: «Prest, vi har syndet i dag, vi.» «Sier du det?» svarer presten. «Jeg kjenner nok at det er litt underlig inne i brystet, men jeg vet ikke av at jeg har gjort noe galt.»

«Jo», sier klokkeren, «vi har syndet mot Kari. Vi tok ikke imot det hun ville gi oss. Hun fikk ikke gitt oss det hun hadde spart til oss. Vi ville ikke ha det, og nå sitter hun inne i hytta og gråter.» «Du har rett», sier presten. Så snudde de og ba Kari om tilgivelse og spiste det som sto på bordet. Da ble hun glad. Og neste dag kom det mat, mer enn nok, til hytta hennes.

Dette forstår vi, fordi vi vet hvor vondt det er å ville gi en annen noe, og han ikke vil ha det. Har du noen gang elsket uten å bli elsket igjen? Da vet du at forsmådd kjærlighet er en tærende smerte.

Du vet om ham som elsket slik at han gav sin egen Sønn til oss. Og du vet også om ham som gav seg selv til oss og for oss, fordi han elsket. Og så sier du nei. Du vil ikke ta imot ham. Han får ikke gitt seg selv til deg, han som gav seg selv for deg helt inn i døden.

Vet du hva det vil si at du svarer nei? Vet du at det er den største utakk og den største synd? Vil du ikke vite det nå, får du vite det den dagen du ser ham og må gå bort «i mørket utenfor» (Matt 25,30).

I samme stund du tar imot Jesus, skal himmelen synge til ære for ham som du tok imot. Og Jesu frelserhjerte skal glede seg over at en synder tok imot det han ville gi. Den største takk som når himmelen fra vår jord, er at en synder tar imot Jesus.

Men den brodden som stikker i all evighet, og den ilden som aldri dør, kommer opp i det hjertet som ikke akter så stor en frelse (Hebr 2,3). Det skulle du tenke på, du som ikke tar imot denne store kjærlighetsgaven – Jesus Kristus.

Men vi som tok imot ham, du og jeg, hvordan skal vi takke Gud? Jeg vil svare: Ta Bibelen din. Gå bort fra alt og alle. Gjem deg i det rommet der du og Gud pleier å møtes alene. Les noe av det som står i boken du tok med deg. Åpne munnen og bær fram takk til ham som har vært så ubeskrivelig god. «Glem ikke alle hans velgjerninger» (Sal 103,2), men husk dem og takk for dem. De er flere enn hårene på hodet ditt.

Det er godt å takke. Det er salig. Det styrker sjelen. Det er til ære for Gud. Takk Gud og Faderen «for alle ting i vår Herre Jesu Kristi navn» (Ef 5,20). Det sømmer seg for en frelst synder.

Og så dette: Lev som en kristen der du sliter dine dager, enten du er far eller mor eller barn eller tjener, hvor du er og hvem du er. Da takker du Gud. Syng din

Frelser denne takkesangen i hverdagsklærne, blant dine husfolk og på arbeidsplassen. Da takker du ham som viste deg større nåde enn de ti mennene vi leser om i ordet i dag.

Når de verdslige menneskene du lever sammen med, må innrømme at du lever som en kristen, da takker du Gud. Og når du på forskjellige måter hjelper andre til å finne den frelsen du selv fant, da takker du Gud.

Takk, Fader, at du var så god
mot Adams falne kjønn
og oss til frelse ofre lot
din den enbårne Sønn!
Deg priser nå hvert åndedrag,
hvert hjertetikk og slag.
Ja, Lam, for all den kval du led,
takk, takk i evighet!

15. søndag etter treenighet: Deres himmelske Far

> «Ingen kan tjene to herrer. For enten vil han hate den ene og elske den andre, eller han vil holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og mammon. Derfor sier jeg dere: Vær ikke bekymret for livet, hva dere skal ete og hva dere skal drikke, heller ikke for legemet, hva dere skal kle dere med. Er ikke livet mer enn maten, og legemet mer enn klærne? Se på fuglene under himmelen! Ikke sår de, ikke høster de, ikke samler de i hus, men deres Far i himmelen gir dem føde. Er ikke dere langt mer verd enn de? Hvem av dere kan vel med all sin bekymring legge en eneste alen til sin livslengde? Og hvorfor er dere bekymret for klærne? Legg merke til liljene på marken, hvordan de vokser! De strever ikke og spinner ikke! Men jeg sier dere: Selv ikke Salomo i all sin prakt var kledd som en av dem. Men kler Gud slik gresset på marken, det som står i dag og i morgen kastes i ovnen, skal han da ikke mye mer kle dere – dere lite troende? Vær derfor ikke bekymret og si: Hva skal vi ete? eller: Hva skal vi drikke? eller: Hva skal vi kle oss med? For alt slikt søker hedningene etter. Men deres himmelske Far vet at dere trenger alt dette. Søk da først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt dette i tillegg! Vær da ikke bekymret for morgendagen. For morgendagen skal bekymre seg for seg selv. Hver dag har nok med sin egen plage» (Matt 6,24–34).
>
> «Se på fuglene under himmelen! Ikke sår de, ikke høster de, ikke samler de i hus, men deres Far i himmelen gir dem føde. Er ikke dere langt mer verd enn de?» (Matt 6,26).

En tærende uro og en tung bekymring ligger over de fleste mennesker i verden. Det er tanken på hvordan en skal få nok til seg og sine, og hvorfor nettopp jeg skal ha det så vondt og trangt, mens andre har det så romslig og godt. Det er ikke bare verdslige og jordbundne mennesker som sleper på denne byrden. Det gjør også mange kristne.

Får vi bare øynene opp for det, må vi undre oss over hvor mange kristne det er som frimodig tror på Kristus som Frelseren, han som har sonet synden, men som samtidig går nedtynget av tunge tanker om framtiden og om hvordan de skal få nok å leve av.

Rett som det er, kan en møte slike kristne. De tror at Gud kan frelse dem fra synden og helvete, men de har vanskelig for å tro at han kan gi dem nok mat og

klær de få dagene de skal være her på jorden. Det ser ut til at bekymringen for dette livet har så dyp rot i oss at det nesten er umulig å bli kvitt den.

Men vi kristne burde makte å drive den bort. Og når vi ikke gjør det, må grunnen være at vi har fått se for lite av Gud som Far.

Ser vi etter i Det nye testamente, vil vi finne at Jesus brukte mye tid og mange ord på å få disiplene sine til å forstå at Gud er Far for alle sine barn. Og den dag i dag ser det ut til at også kristne mennesker har vanskelig for å forstå dette og stole på det.

Hvorfor er det så mange misfornøyde kristne? Hvorfor ser så mange så mørkt på framtiden for seg og sine? Hvorfor er mor så redd for at barnet skal komme bort og gå til grunne når hun ikke holder det i hånden? Hvorfor knurrer vi over skjebnen vår?

Fordi vi ikke tror på Gud som vår Far.

Hadde vi bare hatt den aller minste nytte av å lesse oss ned med alle disse tunge tankene, kunne det ha vært litt mening i det. Men det eneste vi får igjen, er at vi mister det lille motet vi har, så både livsmotet og arbeidskraften blir mindre og mindre.

Om vi får se bare litt av det hav av trøst som ligger i at Gud er vår Far, kan vi ikke annet enn undre oss og skamme oss over hvor mye vantroen styrer oss, og hvor forsvinnende lite vi eier av den tilliten til Gud som vi burde ha.

Tror du på Gud som Far? Jeg mener: Tror du på ham som din himmelske Far?

For en dør som åpner seg for oss når vi så smått begynner å forstå med hjertet at Gud er Far – at han er *min* Far! Men uten denne troen blir byrden tung å bære. Da ser vi motgang og trengsel, strid og strevsomme dager som en straff for synd og utroskap, og som et vitnesbyrd om at Gud har glemt oss. Hvordan kan vi da annet enn miste motet og selv begynne å slepe på livets tunge byrde?

Men det er nettopp det Gud vil at vi ikke skal. Derfor har han påtatt seg å være vår Far. Nei, han har ikke påtatt seg det – han er det av natur. Han kan ikke være noe annet, for han er i sannhet vår Far.

Det går en fortelling blant oss om en gammel, fattig kvinne som en dag kom slepende med et vedknippe på ryggen. En mann kom kjørende bak henne. Han syntes synd på den gamle og ba henne stige opp i vognen. Hun takket og satte seg i vognen – med knippet på ryggen. «Legg fra deg byrden, gamle mor», sa mannen. «Tusen takk», svarte hun, «men det er da mer enn nok at du kjører meg, om du ikke også skal kjøre byrden.» Og så satt hun i kjerren med knippet på ryggen.

Denne fortellingen høres utrolig ut, og jeg vet ikke om den er sann. Men én ting vet jeg: Det sitter mange kristne i Guds frelsesvogn med livets byrde på ryggen. Når de blir altfor trette, ber de: Herre, ta byrden fra meg! Men likevel synes de ikke det går an å la ham få den, og så blir den liggende der. Så vet vi ingen råd. Så går det oss galt, så går det andre galt, og så går vel snart alt galt.

Fremfor alt disse velsignede barna våre, sukker far og mor. Hvordan skal det gå med dem når de må ut i denne fristende verden? Og så ser du alt så mørkt og rådløst. Men du – var det din mor som passet på deg da du måtte ut i verden? Var det hun som frelste deg?

Du: Tro på Gud som Far!

La oss høre noen bibelord som taler til oss om Guds farshjerte:

«Selges ikke to spurver for en skilling? Men uten deres Far faller ikke én av dem til jorden. Men endog hårene dere har på hodet, er talt alle sammen. Frykt derfor ikke! Dere er mer verd enn mange spurver» (Matt 10,29–31).

«Men ikke et hår på hodet deres skal gå tapt» (Luk 21,18).

«Vær ikke bekymret for noe, men la i alle ting bønneemnene deres komme fram for Gud i påkallelse og bønn med takk» (Fil 4,6).

Kan du gi slike ord rom i din tro og i ditt hjerte? Prøv å huske dem, og prøv å tro dem, så mister du byrden din.

Dere er mer verd enn mange spurver!

«Derfor sier jeg dere» – det er Jesus som sier det – «Vær ikke bekymret for livet, hva dere skal ete og hva dere skal drikke, heller ikke for legemet, hva dere skal kle dere med … Se på fuglene … Legg merke til liljene … Hvem av dere kan vel med all sin bekymring legge en eneste alen til sin livslengde?» (Matt 6,25–28).

Stå, kristen sjel, kun lite stille
og vær fornøyet i din Gud,
alt som hans vise fadervilje
og forsyn deler alting ut.
Den gode Gud, vår skapermann,
best skjønner hva oss fattes kan.

Når vi her har foran oss ordet om Gud som Far, fører tanken meg tilbake til barndomshjemmet mitt. Gården var liten og husstanden stor, og far og mor kunne ikke klage hver gang det verket i armen. Nesten hver høst dro far til byen med ved og kjøpte korn igjen. Det var høytid når han dro, og høytid når han kom hjem igjen. Selv om veien ikke var så lang, kunne det hende at han var borte i ukevis, for den gamle jakten kunne ikke føre seil i all slags vind.

Når han stod på dørstokken og skulle dra, kunne en hel flokk barn henge rundt ham og be ham kjøpe noe til dem i byen. Men når han da uten et ord rev seg løs fra oss med tungt hjerte, kunne vi ane at det var noe inni ham som sa:

Barn! Gud vet at jeg har hjertelag, men jeg har ikke råd.

Dette forstår jeg bedre nå, når jeg selv er far.

Men, min venn, du som kanskje nettopp i dag sleper på bekymringen for mat og klær til deg og dine: Den Far som Jesus i dagens ord sier er vår Far, han har både hjertelag og råd.

Tro på ham som din Far. Du har lov til det.

Du unge, som nettopp har gitt livet ditt til Frelseren, og som nå skal legge det lille du eier i kofferten og dra ut i verden: I farshjemmet kan du ikke være lenger. Du må ut i den ukjente verden, og frykten for ondskapen der ute gjør deg redd. Du er uerfaren og føler deg svak.

Hvor godt jeg husker den dagen da jeg snudde meg på bakkekammen og så meg tilbake og visste at nå hadde jeg ikke lenger hjemmet mitt hos far og mor. Da ble hjertet rørt, og jeg gråt sårt fordi jeg måtte bort, og fordi jeg visste at synden og verden var sterkere enn jeg.

La det som står sist i dagens tekst, være det første og siste målet for livet ditt: «Søk da først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt dette i tillegg!» (Matt 6,33). Da kan du gå gjennom livet med hevet panne, i den visse tro at Guds farshånd fører deg. Og den hånden er like sterk som Gud er allmektig, og like kjærlig som han er full av nåde og miskunn.

Og når du er kommet til veis ende gjennom verden, skal du prise ham som førte deg slik at alt ble rett til slutt.

Å, hvor usigelig god Herren er,
inntil i dag, til i dag,
god imot alle, men mot meg især,
inntil i dag, til i dag!
Han er ennå ikke av meg blitt trett,
akk, om jeg rett kunne takke for det.
Herren er nådig, det har jeg sett,
inntil i dag, til i dag.

* * *

Tyngst er livet for deg som ennå går med syndebyrden på din svake rygg. Som bly ligger synden på en sår samvittighet. Du står trett og ensom og stirrer ut i et endeløst rom der du ikke får svar på et eneste spørsmål, og der ingen kan lette et strå av byrden din.

Men ville du søke Guds rike og gå inn til ham som aldri støter noen ut (Joh 6,37), da ville du også finne lys og slippe din tyngste byrde. Samvittigheten ville bli fri og sjelen glad. Tårene ville bli tørket av en varm og myk hånd, og de byrdene som livet vil binde på deg, vil han be om å få bære.

Slik er vår Gud. Kom til ham!

Som seg en kjærlig fader
forbarmer over sine små,
så gjør vår Gud og lader
opp nåde ny hver morgen gå.
Akk, hvilken salig dag du fikk
om du begynte nå i dette øyeblikk!

16. søndag etter treenighet: Døden og livet møtes

> «Dagen etter skjedde det at han dro til en by som heter Nain. Mange av disiplene hans og mye folk gikk dit sammen med ham. Da han nærmet seg byporten, se, da ble en død båret ut. Han var sin mors eneste sønn, og hun var enke. Mye folk fra byen var med henne. Da Herren så henne, fikk han medynk med henne og sa til henne: Gråt ikke! Så gikk han borttil og rørte ved båren. De som bar den, stanset, og han sa: Unge mann, jeg sier deg: Stå opp! Da satte den døde seg opp og begynte å tale, og han ga ham til hans mor. Alle ble da grepet av frykt, og de priste Gud og sa: En stor profet er reist opp iblant oss, og Gud har gjestet sitt folk. Og dette ordet om ham kom ut i hele Judea og i hele landet der omkring» (Luk 7,11–17).
>
> «Da han nærmet seg byporten, se, da ble en død båret ut. Han var sin mors eneste sønn, og hun var enke. Mye folk fra byen var med henne. Da Herren så henne, fikk han medynk med henne og sa til henne: Gråt ikke! Så gikk han borttil og rørte ved båren. De som bar den, stanset, og han sa: Unge mann, jeg sier deg: Stå opp! Da satte den døde seg opp og begynte å tale, og han ga ham til hans mor» (Luk 7,12–15).

«Liket av en ung mann ble båret ut.»[1] Det er ord vi kjenner godt. Hvor en enn snur seg, så langt det bor mennesker på jorden, kjenner en det: Unge og gamle blir båret ut som lik.

Det er noe særegent ved døden som ikke finnes ved noe annet av det vi møter i livet – noe kaldt, hjerteskjærende og tungt.

Det skal et hardt hjerte til for ikke å gråte når en står ansikt til ansikt med en av sine egne som blir båret ut. Selv livets fyrste gråt da han stod ved en grav (Joh 11,35). Og hvem kan tvile på at tårene rant da han møtte enken på vei til graven med sin eneste sønn?

Ser vi livet bare fra denne siden, er det noe usigelig tungt ved å være menneske. Vi blir født, vi lever en liten stund, og hele denne tiden strir vi av all makt for å berge livet fra døden.

Like sikkert som vi vet at vi må gi opp, like seigt holder vi striden ved like, til vi ikke orker mer. Så fort som hjertet slår i brystet og klokken tikker i lommen, bærer døden oss mennesker bort.

[1] NB: «en død ble båret ut» (Luk 7,12).

«Liket av en ung mann ble båret ut.» Snart skal også du og jeg bæres ut.

Døden spør ikke alltid etter hvor gamle vi er. Så ofte går det som i Nain: Det er en ung som blir båret ut.

Du må aldri tenke at du har mange år å leve fordi du er ung. Livet selv taler klart mot det trygge håpet om mange leveår. Derfor er den vis som i sannhet kan si:

I liv og i død jeg vet min vei,
med begge jeg er fortrolig.

Ja, det er kunsten: å vite veien i liv og i død. Først da har vi funnet veien til livets mening og mål.

På veien mot graven, dit likferden alltid går, stiger det fram en mann som er sterkere enn døden. Midt i strømmen stiger han fram og byr døden å vike.

Du underfulle mann!

Jesus er sterkere enn døden. Jesus er livets fyrste, ja, han er selve livet. «Hver den som lever og tror på meg, skal aldri i evighet dø» (Joh 11,26).

Skal vi ikke dø? Nei!

Men om jeg nå falt om der jeg står, og hjertet sluttet å slå, var jeg ikke da død?

Da ville en av mine nærmeste sende melding til slekt og venner om at jeg var gått hjem til Gud.

Ja, men jeg ligger jo her? Nei, det er ikke «jeg» som ligger her, men det huset som «jeg» bodde i. Derfor kaller også Guds ord legemet vårt et «telt», en «hytte» og «vårt jordiske hus» (2 Kor 5,1; 2 Pet 1,13). Når så huset ikke lenger kan stå, når døden med hard hånd river det ned, går den kristne ut av huset og hjem til «en bygning som er av Gud, et hus som ikke er gjort med hender, evig i himmelen» (2 Kor 5,1).

Den som har funnet Jesus, har funnet det evige liv. For ham blir døden en sikker skyss over grensen, en tjener som bærer oss hjem.

Det er Jesu klare ord, og hans folk prøver å tro disse ordene. Derfor har døden mistet sin brodd for alle som tror (1 Kor 15,55).

Det er bare noen år siden dette hendte: Mannen med barneflokken og noen av naboene stod rundt sengen og gråt, for mor til de små hadde nettopp sovnet inn. Men med ett reiser mor seg opp i sengen, hun som de trodde var død. Hun så ut som en lysende engel.

Hun fortalte at hun hadde vært i himmelen. Da hun fikk se herligheten som strålte mot henne, og selv smakte den evige salighet i fulle drag, ba hun om lov til å fare ned igjen til mannen og barna sine og fortelle om det hun hadde sett og fått. Det ville trøste og hjelpe dem, trodde hun. Hun fikk til svar at hun skulle få lov, men når hun hadde fortalt det, måtte hun komme opp igjen til herlighetens rike.

Så reiste hun seg i sengen som om hun var frisk, og fortalte alt. Om en liten stund la hun seg ned igjen på puten og sovnet på ny – for å våkne hjemme hos Gud.

Mange vil nok tvile på dette. Med mange gode grunner vil de fortelle oss at denne kvinnen ikke var død første gangen – det var bare noe en nervøs fantasi hadde skapt.

Ja, vær så god! Synes du at du får trøst av din kloke, kalde tvil, så gjerne for meg. Jeg tror, og hjertet mitt fryder seg ved tanken på at striden og natten skal rulles sammen og forsvinne for alltid, slik tåken forsvinner for den stigende, solblanke dagen. Når jeg tror at det evige liv skal seire, kan jeg da ikke tro at Gud, om han vil, kan sende en mor tilbake for å trøste de små som klynger seg gråtende til far sin?

Han som ga enken i Nain sønnen hennes tilbake, han som ropte Lasarus ut av graven, og som selv stod opp av sin grav som livets fyrste påskemorgen – han kan det han vil.

«Den som tror på meg, skal leve om han enn dør» (Joh 11,25). Er ikke det noe å eie og tro på her i et land som er fylt av graver?

Så tankeløst du lever ditt korte liv her på jorden, du som ikke vender om og tror på Jesus! Du burde ikke leve slik lenger.

Og alle dere som tror: Gled dere over stjernen som lyser over graven, og se opp mot det landet dere har løfte om å nå! Om du også må bære sønn eller datter eller andre av dine kjære til graven – så sant du har grepet Jesu frelserhånd, kan du se bort fra graven og opp til det landet der dine kjære lever i all evighet og venter på deg.

Kristen, gråt ikke som de som ikke har håp (1 Tess 4,13). Også du er snart framme.

Da toner det gjennom den himmelske hall
en lovsang som ikke har make;
for tronen og Lammet de salige skal
sin krone for kampen mottage.

17. søndag etter treenighet: «De voktet nøye på ham»

> «Det skjedde at han på en sabbat var kommet inn i huset til en av de øverste fariseerne for å holde måltid. Og de voktet nøye på ham. Og se, en mann som hadde vattersott, sto foran ham. Jesus tok da til orde og sa til de lovkyndige og fariseerne: Er det tillatt å helbrede på sabbaten, eller er det ikke? Men de tidde. Da rørte han ved mannen og helbredet ham, og lot ham gå. Og han sa til dem: Om noen av dere har en sønn eller en okse som faller ned i en brønn, vil dere ikke straks dra den opp på sabbatsdagen? Men de var ikke i stand til å svare ham på dette. Og han sa en lignelse til gjestene, da han la merke til hvordan de valgte seg ut de øverste setene: Når noen har bedt deg til bryllups, så sett deg ikke øverst ved bordet. For det kan hende at han har bedt en som er gjevere enn du! Han som har innbudt både deg og den andre, vil da komme og si til deg: Gi plass til denne! Da må du med skam gå og sette deg nederst. Nei, når du blir innbudt, så gå og ta plass nederst! Når så han som har innbudt deg, kommer, kan han si til deg: Venn, flytt deg høyere opp! Da vil du bli æret for øynene på alle dem som ligger til bords sammen med deg. For hver den som opphøyer seg selv, skal fornedres, og den som fornedrer seg selv, skal opphøyes» (Luk 14,1–11).
>
> «Det skjedde at han på en sabbat var kommet inn i huset til en av de øverste fariseerne for å holde måltid. Og de voktet nøye på ham» (Luk 14,1).

Dagens ord møter oss med to sannheter som først og fremst har et ærend til kristne mennesker. De ligger gjemt bak disse ordene: «De voktet nøye på ham» – og: «Sett deg ikke øverst» (Luk 14,8).

Det første av disse ordene er lett å forstå. Jesu motstandere prøvde på alle måter å finne noe hos ham som kunne gi dem anledning til å sverte ham og anklage ham, noe som vitnet mot det han ga seg ut for å være. Som et rovdyr lurer på byttet, slik voktet Jesu motstandere på ham. At de aldri lyktes i å finne noe som i sannhet vitnet mot ham, var hans ære og deres skam.

Måtte det gå like godt for oss som i dag vil prøve å følge etter ham! Det er nok av dem som vokter på oss også.

Mange kristne ser ut til å være ute av stand til å huske dette. Men det er like sant for det. Vi kristne lever alltid under oppsyn av verdslige mennesker som er på jakt etter oss og vil finne ut om vi lever som vi lærer.

Den minste ting de finner hos oss som strider mot det vi gir oss ut for å være, bruker de først til å trøste seg selv med i sitt verdslige, kanskje gudløse liv. Og så bruker de det til å spotte oss og den Frelseren vi bekjenner oss til.

Det er også noen som vokter på deg. Vet du det? Regner du med det? Den som ikke regner med det, regner feil.

Når en hører altfor høyrøstede samtaler mellom kristne mennesker – på kafeer, på toget, på dampbåter og mange andre steder – og innholdet ofte er mer verdslig enn kristelig, da ser det ut som de helt har glemt at det er noen som vokter på dem.

Med et stolt smil og et glimt i øyet ser folk på hverandre og sier – med eller uten ord: Nå hører dere hva slags folk dette er, disse som vil være bedre enn andre, som roser seg av å være Guds barn og formaner oss. Hør nå og se nå hvor «gudelige» de er! Nå skravler og skratter de, nå snakker de om andre og feilene deres og gleder seg over andres dårskap. Nå er det denne verden med penger og vinning, stas og fjas som er samtaleemnet deres …

Slik kan kristne skjemme ut sitt kristennavn og bli til spott blant verdslige folk. Mange gjør det fordi de glemmer at noen vokter på dem. Men den som glemmer det, glemmer å ferdes varsomt og våke.

Kristen, glem ikke at det er noen som vokter på deg!

* * *

Det andre i dagens ord var dette om å sette seg nederst ved bordet når en blir bedt i gjestebud.

Det er visst ikke så lett å finne den lærdommen Jesus har lagt inn i dette ordet. Det er nok noe som stikker dypere enn bare å sette seg nederst ved bordenden.

Først vil jeg minne om at det finnes mennesker som har et særlig hang til å ville være øverst. De blir rett og slett syke og viser fram det dårlige humøret sitt om de ikke får den første plassen. Blir det ikke gjort stas av dem, og blir de ikke satt som nummer én, er de straks såret og furter.

Andre er like ivrige etter å komme på den nederste benken, men i sitt stille sinn synes de at de er svært kloke. I egne øyne er de store karer, som har vett og mot nok til å sitte nederst.

Det er ikke så lett å vite hvem som er den største fariseeren, den første eller den siste. Mang en stolt mann og mang en æresyk kvinne setter seg nederst fordi de er kloke, ikke fordi de tenker smått om seg selv og stort om andre.

Tenk bare på alle dem som nesten må nødes til bords. Men blir verten trett og slutter å nøde dem, blir de mørke i sinnet fordi de ikke kom øverst.

Men det å sette «seg selv» høyt eller lavt ligger vel egentlig ikke i hvilken stol vi setter oss på, eller hvor stolen står i rommet, øverst eller nederst. Om jeg setter meg selv høyt eller lavt, må avgjøres i selve sinnet, i sinnelaget. Hvilken stol setter jeg meg på der inne i sjelen? Det er her vi må prøve oss selv.

Eier jeg et ydmykt sinn? Har jeg små tanker om meg selv? Den blomsten spirer ikke i hver manns hage.

Tolleren i templet var i sannhet på den nederste benken. Han stod lengst nede av den ene grunn at han selv syntes det var den rette plassen for ham. Mens

øynene var vendt mot gulvet i skam over seg selv, ropte han: «Gud, vær meg synder nådig!» (Luk 18,13).

Det er underlig hvordan det rette sinn vokser fram i det mennesket som ser og kjenner seg selv som en synder. Derfra går veien oppover – ikke bare lenger opp i en selskapssal her på jorden, men også opp til syndenes forlatelse og samfunn med Gud, opp til det evige liv.

Den som setter seg selv nederst, har funnet veien til Gud.

Lær meg å bøye meg,
hjelp meg å føye meg
etter din vilje mens her jeg er gjest.

18. søndag etter treenighet: Kjenner du Kristus?

> «Men da fariseerne hørte at han hadde stoppet munnen på saddukeerne, samlet de seg om ham. Og en av dem, en lovlærd, fristet ham og sa: Mester! Hvilket bud er det største i loven? Han sa til ham: Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand. Dette er det største og første budet. … Men mens fariseerene var samlet, spurte Jesus dem: Hva mener dere om Messias? Hvem er han sønn av? De sier til ham: Av David. Han sier til dem: Hvordan kan da David i Ånden kalle ham Herre? Han sier jo: Herren sa til min Herre: Sett deg ved min høyre hånd, til jeg får lagt dine fiender til skammel for dine føtter! Når nå David kaller ham Herre, hvordan kan han da være hans sønn? Og ingen var i stand til å svare ham et ord. Heller ikke våget noen å spørre ham mer fra den dagen» (Matt 22,34–46).
>
> «Hva mener dere om Messias? Hvem er han sønn av? De sier til ham: Av David. Han sier til dem: Hvordan kan da David i Ånden kalle ham Herre? … Og ingen var i stand til å svare ham et ord» (Matt 22,42–43.46).

Fariseerne svarte Jesus riktig da han spurte dem hvem Messias var sønn av. Det hadde de funnet i Skriftene og kunne det utenat. Men da de møter Messias selv, går alt i surr for dem. Da kjenner de ham ikke, fordi de aldri har funnet ham som Frelser og heller aldri lært å kjenne ham i hjertet sitt.

Slik gikk det til at den Messias som de trodde på så lenge de leste om ham i en bok, ble deres verste fiende da de møtte ham personlig. Mot ham som de lærte riktig om, i hvert fall på mange punkter, reiste de seg da han kom.

* * *

Som det var den gang, er det også nå. Det er mange den dag i dag som fra kateteret og talerstolen forteller folket riktig hvem Kristus er. Ingen kan si noe annet, og så langt er alt i orden. De sier at han er Guds Sønn og sønn av vår slekt, at han døde for våre synder og stod opp for at vi skulle bli rettferdige, og at han søker oss syndere og gjør oss til nye mennesker.

Men når han så åpenbarer seg blant oss på den måten at han virkelig frelser folk og gjør dem til nye mennesker, da vil mange av de samme «rettlærde» ikke kjennes ved ham.

Når folk som før levde verdslig og gudløst, står fram og priser ham som nå har frelst dem, blir disse «rettroende» karene redde. Når de som har omvendt

seg, begynner å leve som kristne, når de i ord og gjerning priser Gud, synger om ham, ber til ham, vitner om ham og ber andre komme til ham, da er det «svermeri», «hykleri», «fariseisme» og «usunn lære». Da ber de folket holde seg borte fra alt dette «nye», så de ikke skal bli forført.

Da trøster de det blinde, verdslige mennesket med den gamle, ukristelige snakken om at når de er døpt og opplært i kristendommen og har bekjent troen som unge ved alteret og nattverdbordet, så er de gode kristne som de er.

Den lettsindige ungdommen får tumle seg nesten som den vil, med drikk og dans og kortspill og stundom det som verre er, og får være i fred for ham som er satt til å lære folket Guds veier. Men begynner folket å vende om og rope om frelse, da er det fare på ferde! Da må folk passe seg – var de ikke gode kristne fra før kanskje? Jo, svarer mengden – med Kristus i boken, mens hjertet er låst for ham.

Til disse blinde veiviserne sier Jesus: «Er nå selve lyset i deg mørke, hvor dypt blir da mørket!» (Matt 6,23).

Dere som står på Sions murer her hos oss og skal forkynne for folket hvem Kristus er: Har dere selv funnet ham? Kan dere si hvem han er, fordi dere har opplevd hvem han er?

Mange av dere har kanskje ikke engang mot til å slippe spørsmålet inn til hjertet, fordi dere frykter det verste. I stedet ergrer du deg over det, eller synes det er fanatisk og dumt at noen kan spørre slik.

På den måten kan du nok trekke deg unna en stund til. Men så sikkert som solen synker i havet og dagen tar slutt, så sikkert må også du en gang svare. Da blir ikke dommen mild for deg som forkynte Kristus for andre, men selv fornektet ham i hjertet – du som sa hvem han var etter boken, men forfulgte ham når han gikk omkring og frelste folket.

Er du en av dem? Da sier jeg til deg: Er det ennå en dirrende streng igjen i hjertet ditt, en som gir lyd for sannheten, så lytt til den, våkn opp og vend om!

Men det er ikke bare blant dem som lærer andre fra en talerstol, at en finner disse ulykkelige. Midt i de store, brede lag av folket lever mange på samme måte.

Far og mor sitter i kirken og på bedehuset år etter år, et helt liv. De hører om Kristus, synger om Kristus, og alt er så riktig og godt, synes de. Men så en dag kommer et av barna og sier med en tåre og et smil: Far, mor, jeg har funnet Jesus!

Hva synes du om det? Var du blant dem som ikke likte det? Ble du kanskje harm på barnet ditt fordi du syntes det var kommet på avveier?

Kjenner du deg skyldig, så ber jeg også deg om å ta deg litt tid til ettertanke. Jeg kan ikke tenke meg annet enn at du da må innrømme at du er på feil vei, og at det er du som trenger å vende om.

Du hører vel Guds sanne ord,
du kommer og til Herrens bord
og tar imot Kristi gaver;
men hvor er dog den søte lukt,
som er den bedrings gode frukt
de sanne kristne haver?

Det spørsmålet skulle du ta opp, du som til denne dag bare har Kristus i boken og ikke i hjertet, du som synger om ham i kirken, men hater ham når han viser seg som Frelser blant dine egne, i hus og hjem, i by og bygd.

* * *

Men dette ordet: «Hva tror du om Kristus?»[1] er også et ord til meg. Derfor tror jeg det er rett at jeg her legger fram mitt vitnesbyrd om Frelseren – hva jeg tror om ham, og hvordan jeg har lært ham å kjenne.

Fra mine yngste år levde det en sterk trang i meg til å finne fred med Gud og visshet om at jeg var frelst. Like tidlig som jeg visste at det ikke var rett mellom Gud og meg, like tidlig våknet lengselen etter å bli frelst. Opp gjennom årene ba jeg Gud med alvor om å bli hans barn, men alt syntes nytteløst. Jo mer alvor jeg la i kampen og bønnen, jo flere tårer som falt, og jo mer jeg lengtet etter fred og visshet om frelse, desto mørkere og mer umulig ble det.

I denne striden, som jeg førte med ærlig vilje, men som mislyktes, kom jeg for første gang i tvil om Gud, om Guds ord og om Kristus. Jeg kunne ikke forstå hvorfor jeg ba uten å få, når det står i Guds ord at den som ber, skal få (Matt 7,8), og at den som kommer til Gud, aldri skal bli vist bort (Joh 6,37).

Så ble alt stengt, fordi jeg ikke fant veien, og tvilen gjorde det enda mørkere. Det syndige tok også mer og mer makt over meg, og jeg orket ikke å slå det ned. Motet minket, ufreden økte, og lengselen etter å bli frelst ble mer levende. Men alt ble mer og mer floket, fastnaglet og stengt.

Men så en dag, en varm sommerdag mens jeg lå og luket ugress i potetåkeren hjemme, åpenbarte Kristus seg for meg gjennom et ord i den andre trosartikkelen, der det står: Han har frelst oss fra synden, fra døden og fra Satans rike.

Har han frelst oss? Ja, så står det. Da gikk lyset opp, da fant jeg min Frelser, og livet i Gud ble tent i meg. Nå så jeg veien, nå kom freden som jeg alltid før hadde savnet. Det sprang fram noe splitter nytt inne i meg, noe som skapte meg helt om. Fra den dagen ble Jesus min beste venn, og den Gud som før hadde stått for meg sterk og kald, ble nå min Far.

Nå opplevde jeg det som stod i Guds ord om Jesus Kristus. Han som jeg før bare kjente fra en bok, kjente jeg nå i mitt eget liv. Som en vårflom fosset det nå fram fra sjelens dyp:

Å, hvor er jeg vel til mote
siden jeg min Jesus fant!
Da jeg kom og falt til fote,
all min sorg med ett forsvant.
Å, hvor er mitt hjerte glad,
som jeg snart i himlen sad!
Det kan kalles vel å havne
når man kan sin Jesus favne.

Dette kan jeg vitne om med sannhet. Gud være takk!

Og slik han møtte meg den første gangen, har han møtt meg hele tiden siden – bare mye større, mye rikere, mye herligere. Den første lykkefølelsen av livet og

[1] NB: «Hva mener dere om Messias?» (Matt 22,42).

livsvarmen i troen på Jesus Kristus har møtt mange kalde stormer: fra et ondt hjerte, fra Satans hær og en iskald verden, ja, også fra Guds folk. Men Kristus har aldri vært kald mot meg, aldri gitt meg opp, alltid tilgitt meg synden og alltid hjulpet meg til å eie freden. Han har ledet meg gjennom verden med sin sterke hånd til denne dag.

Om jeg nektet dette, ville jeg nekte noe av det jeg er mest viss på, noe av det beste jeg vet.

Alt som hører til frelsen, for meg og for andre, er i Jesus alene – det blir klarere og klarere for meg. Ingen kommer fram til Gud uten ham. Utenfor ham er alt og alle evig fordømt. Uten ham ville også alt det skapte gå til grunne, men i ham er det forløsning fra døden. Som Guds evige Sønn, ja, som Gud, ble han født inn i vår slekt, og som Gud og menneske gikk han gjennom døden til livet for oss.

Han døde for alle, han lever, og vi skal leve. Den som finner ham, har funnet det evige liv, men den som ikke finner ham, skal ikke se livet (Joh 3,36).

Dette er med noen fattige ord mitt vitnesbyrd om Kristus. Ut fra dette vil jeg rope til alle, så langt min røst rekker: La ikke noe, verken ondt eller godt, holde dere borte fra å finne Kristus! Gi deg aldri til ro før den dagen gryr da du kan si: Jeg vet at min Frelser lever (jf. Job 19,25). Hva skulle være for dyrt å legge til side for å vinne livet?

Dere som har funnet Kristus, har funnet alt som er verdt å finne. Den som ikke finner ham, har mistet alt.

Han er min glede,
han er min sang,
ham vil jeg prise livsdagen lang,
ham skal jeg evig love hos Gud,
han er min brudgom,
jeg er hans brud.

19. søndag etter treenighet: Syndenes forlatelse

> «Han gikk da om bord i båten og satte over sjøen og kom til sin egen by. Og se, de bar til ham en mann som var lam og lå på en båre. Da Jesus så deres tro, sa han til den lamme: Vær frimodig, sønn! Dine synder er deg forlatt! Og se, noen av de skriftlærde sa ved seg selv: Denne spotter Gud! Men Jesus så hva de tenkte, og sa: Hvorfor har dere onde tanker i hjertet? Hva er lettest, å si: Dine synder er deg forlatt – eller å si: Stå opp og gå? Men for at dere skal vite at Menneskesønnen har makt på jorden til å forlate synder – og nå taler han til den lamme: Stå opp, ta sengen din og gå hjem til ditt hus. Og han reiste seg opp og gikk hjem til sitt hus. Men da folket så det, ble de grepet av frykt, og de priste Gud som hadde gitt mennesker så stor en makt» (Matt 9,1–8).
>
> «Og se, de bar til ham en mann som var lam og lå på en båre. Da Jesus så deres tro, sa han til den lamme: Vær frimodig, sønn! Dine synder er deg forlatt!» (Matt 9,2).

Å ha nådd fram til den store lykken at man i sannhet kan si: «Jeg har fått forlatelse for mine synder» – det er vel det største som kan hende et menneske på jorden.

Syndebyrden er tung å bære. Enten vi vil innrømme det eller ikke, så er det slik. Selv den som elsker synden, blir trett av den. Det er ikke bare fordi den gjør oss til sine slaver, men også fordi den ligger i brystet og gnager og stikker og dømmer dag og natt. Særlig når tanken på Gud og døden og dommen stiger fram for oss, blir stikket skarpt og vondt. Da føler vi oss som vingeskutte fugler, som såret vilt og som dømte slaver.

Mangen modig mann kunne stå sterk og uredd i livets alvorlige kamp både på hav og land. Men når synden ble levende for ham, skalv han som løv i storm.

Det er synden som har klippet våre vinger, blindet vårt syn, skilt oss fra Gud og stengt vår himmel. Det er synden som har født våre tårer, vår smerte, vår skam, vår dødsseng og vår grav, og som har gjort oss så skjelvende redde for Gud.

Om vi kunne få synden bort, slik at vi var visse på at den var tilgitt og utslettet hos Gud, først da ville den store muren som stenger freden og lykken ute fra livet, være revet ned. Da var alle sjelesår legt og dødens brodd borte. For der det er tilgivelse for synden, der er liv og salighet.

Det er mange, mange som grunner et helt liv på hvordan de skal nå dit at de kan si: «Nå har jeg fått visshet for at min synd er tilgitt.» Men det ser ut til at de fleste mennesker ikke kan finne denne herlige skatten, og så lever og dør de uten å få tak i livets største eiendom.

Er du en av dem?

Bli med meg en liten stund, så skal vi prøve om ikke også du kan finne veien dit hvor en synder får tilgivelse for synden sin.

* * *

Jesus sier i dagens tekst at Menneskesønnen har makt på jorden til å forlate synder. Og som tegn på at han talte sant, lot han en lam mann ta sengen sin og gå frisk hjem igjen. Slik har vi hans eget ord for at han har makt til å tilgi vår synd.

Da vil vi spørre: Hvor har han denne makten fra, og hva er det som gir ham rett til å tilgi synder?

Mange har grunnet mye på disse spørsmålene opp gjennom tidene. Men alle som var ydmyke nok til å la Guds ord svare, fant til syvende og sist ut at Gud tilgir oss synden for Kristi skyld. I Kristus ligger hemmeligheten ved syndenes forlatelse.

Da Jesus sendte disiplene sine ut med budskapet om frelsen, sa han til dem at de skulle gå ut i hele verden og forkynne omvendelse og syndenes forlatelse for alle folkeslag i hans navn (Luk 24,47).

Syndenes forlatelse i hans navn. Det vil si at de skulle bære det fram fra ham og på hans ansvar. Det de sa til folket om syndenes forlatelse, skulle han stå inne for med sitt navn og sin person. (*Se prekenen på nyttårsdag.*)

Det er mektige ord. Det er et stort løfte fra Jesus til oss. Det er også et stort ansvar. Makter han å stå for Gud for oss med dette ansvaret?

Ja – Gud være takk! – jeg tror det.

Guds ord sier oss at om ikke Kristus hadde stått fram for den hellige Gud og gjort vår sak til sin da vi kom inn under synden og dommen, så ville ingen ha fått forlatelse for sin synd, og alt og alle ville ha gått under. Men vi ble utvalgt i Kristus. Kristus har hele tiden stått for Guds åsyn for vår skyld. Han bærer alle ting ved sin krafts ord og har tatt bort våre synder. Derfor bærer han i seg selv syndenes forlatelse, både for oss i den nye pakt og for dem i den gamle.

Golgata er midtpunktet for all Guds nåde, fra begynnelsen til slutten på denne tidsalder. Når det gjelder tilgivelse for synden, handler Gud med oss mennesker etter det som skjedde på Golgata, både før og etter Kristi død. Selv om vi ikke kan gjøre det klart for vår lille forstand, vet vi ut fra Guds ord at den hellige Gud er nådig mot oss for Kristi skyld, ut fra Kristi person og gjerning.

Også i den gamle pakt var Kristus den eneste hjelp og det eneste håp for Guds folk. I Hebreerbrevet står det: «I tro døde alle disse» – de fra den gamle pakt – «uten at de hadde oppnådd det som var lovt» (Hebr 11,13). Ved troen på løftet om Kristus ble de frelst. På vandringen fra trelldomslandet til friheten i Kanaan «åt de alle den samme åndelige mat, og de drakk alle den samme åndelige drikk. For de drakk av den åndelige klippen som fulgte dem, og klippen var Kristus» (1 Kor 10,3–4).

«Ham gir alle profetene det vitnesbyrd at hver den som tror på ham, får syndenes forlatelse ved hans navn» (Apg 10,43). Det er et bemerkelsesverdig ord, at alle profetene har vitnet om at vi får syndenes forlatelse i Jesu navn.

«Derfor skal dere vite, brødre, at ved ham forkynnes syndenes forlatelse for dere» (Apg 13,38).

Det er Menneskesønnen som har makt til å forlate synder. For han bar dem på sitt legeme opp på treet (1 Pet 2,24), naglet dem til korset (Kol 2,14), drepte fiendskapet (Ef 2,16) og skapte fred da han smakte døden for alle (Hebr 2,9).

Du gikk for meg en blodig sti,
og jeg som skyldig var, slapp fri.
Guds vredes skål du tømte ut,
så dyrekjøpt er jeg din brud.

Hva skal vi da gjøre for at vi med visshet kan eie forlatelse for våre synder?

Vi skal gå til Jesus Kristus.

Det er hele svaret. For syndenes forlatelse ligger ferdig for oss alle i Jesu gjerning og Jesu person. Som luften strømmer inn i et lufttomt rom når det blir åpnet, og som et menneske kan puste når det stikker hodet opp av vannet, slik får hver den som kommer til Jesus med sin synd, forlatelse for synden.

Hør og tro det, synder!

Men du kan være hvem du vil og vende deg hvor du vil: Utenfor Jesus får du aldri forlatelse for synden av Gud. Du må til ham som tok synden bort ved sitt offer. Men der kan du også få komme, hvor smått det enn står til med deg, og hvor mye du enn har syndet. Der kan du få eie syndenes forlatelse i liv og i død.

«Det er et troverdig ord, fullt verdt å motta: Kristus Jesus kom til verden for å frelse syndere, og blant dem er jeg den største» (1 Tim 1,15).

Lov, pris og ære, min frelsermann kjær,
takk for forsoningens nåde!
Takk at du elsker meg just som jeg er,
vil meg fordrage og råde!
Ja, takk!

Du som nå har fulgt med for å se hvor det er tilgivelse å få for dine synder, og som har hørt at Jesus har makt til å tilgi synd – nå spør jeg deg: Vil du la ham få bruke denne makten på deg?

Egentlig er du nødt til å svare, for ikke noe svar er også et svar. Jeg ber deg: Svar ja! Kom og ta imot ham, så har du syndenes forlatelse i hans navn.

Men husk, når du kommer til ham, at du ikke skal lete etter syndenes forlatelse i ditt eget hjerte og tenke at først når du har opplevd tilgivelsen der, skal du tro den. Nei, du skal tro syndenes forlatelse i Jesu navn før du opplever den.

Det er som Guds ord sier: Dette er å tro seg frelst. Og når du har trodd det, blir du glad. «Den som tror på Sønnen, har evig liv» (Joh 3,36).

Det er den faste klippegrunn
som jeg nå bygger på,
ved den jeg skal til siste stund,
ja evig vel bestå.

Og når jeg ut av verden går,
da synger jeg om Jesu sår,
for Lammets blod er nøkkelen
til selve himmelen.

20. søndag etter treenighet: Guds kall og vår vilje

> «Jesus tok igjen til orde og talte til dem i lignelser. Han sa: Himlenes rike er å ligne med en konge som gjorde bryllup for sønnen sin. Han sendte tjenerne sine ut for å kalle de innbudte til bryllupet. Men de ville ikke komme. Da sendte han andre tjenere ut, og sa: Si til de innbudte: Se, jeg har gjort i stand mitt måltid, oksene og gjøfeet er slaktet, og alt er ferdig. Kom til bryllupet! … Så gikk da disse tjenerne ut på veiene og fikk sammen alle dem de fant, både onde og gode, og bryllupshuset ble fullt av gjester. Men da kongen gikk inn for å se gjestene, så han der en mann som ikke hadde bryllupsklær på. Han sier til ham: Venn, hvordan er du kommet inn her uten bryllupsklær? Men han tidde. Da sa kongen til tjenerne: Bind hender og føtter på ham og kast ham ut i mørket utenfor! Der skal de gråte og skjære tenner. For mange er kalt, men få er utvalgt» (Matt 22,1–14).
>
> «Han sendte tjenerne sine ut for å kalle de innbudte til bryllupet. Men de ville ikke komme. … Så gikk da disse tjenerne ut på veiene og fikk sammen alle dem de fant, både onde og gode, og bryllupshuset ble fullt av gjester» (Matt 22,3.10).

Dagens evangelium viser oss mange sider ved Guds egenskaper og mange sider ved menneskelivet. Men det som særlig blir vist oss, er Guds store arbeid med sjelene: hvordan han vil vinne oss for sitt rike og slik gi oss livets høyeste lykke og glede.

Ordet viser oss også hvordan det går med de menneskene som trosser Guds kall, hvordan det går når alle Guds kall er avvist med uvilje og spott. Da trer Vårherre fram som den rettferdige Gud, uten nåde, uten medynk, og åpner døren til dom og straff.

Men ordet lar oss ikke bare få vite hvordan det går med de enkelte menneskene som ikke vil la seg frelse. Det viser oss også – og kanskje først og fremst – hvordan det går med det folket som blir kalt av Gud og står ham imot.

Det som i dagens tekst kalles kongesønnens bryllup, er Guds rike i den nye pakt, Jesu Kristi rike her på jorden. Det er den tidsalderen da nåden råder. Den grydde da Guds Sønn ble menneske og gjennom lidelse, død og oppstandelse åpnet himmelen for oss og gav oss tilbake retten til samfunn med Gud.

De første som fikk kall til å komme inn i dette riket, var jødene. Gud hadde brukt dem til å bære fram denne store nådetiden, og så skulle de også få det

første tilbudet om å gå inn i riket. Men de ville ikke. Og så kom dommen, tung og mørk og lang, den som hviler over dem den dag i dag.

De ville ikke. De vendte ham ryggen, og han vendte seg bort fra dem.

* * *

Og så kom Guds rike til oss hedninger, til Europa og til oss i Norge.

I disse mange, lange årene, ja, i hundrevis av år har Kongen kalt oss gjennom ord og Ånd og sine tjenere. Også oss her langt oppe i nord.

Men også vår nådetid får en ende hvis vi ikke bruker den rett. Også for oss kommer regnskapsdagen.

Mange kristne tror at det nå går fort mot den dagen da Guds rike skal tas fra oss. De tror at den dommen som nå går over Europa, er regnskapsdagen, fordi vi gjorde som Israel. Det kan godt hende at det er slik. Når den tiden kommer at solen synker i havet for oss her i vest, skal den stige opp igjen i øst. Da skal «resten» av Israel bli frelst. Da skal ordet om at de siste blir de første, og de første de siste (Matt 20,16), få sin fulle forklaring.

Men la oss ikke bli stående lenger ved dette. Jeg er slett ikke sikker på om Kongen er i ferd med å ta tjenerne sine bort fra Europa. Men én ting er jeg sikker på: Ennå har han ikke tatt sin nåde og sin Ånd fra oss her i Norge. Ennå sender han ut sine tjenere som kaller folket inn i Guds rike. Ennå er Guds Ånd med sitt folk i dette arbeidet. Ennå blir folket grepet av Guds ord. Ennå rører Guds finger ved sjelene. Ennå lyder det fra Guds munn: «Kom, for nå er det ferdig» (Luk 14,17).

Vi er ennå under nådens himmel.

Men vi må gjøre det klart for oss selv at den dagen kan være nær da Gud ikke lenger kaller en synder inn i sitt rike. Da er nådetiden slutt for et folk.

Du som sier nei til Guds frelsende kall: Vil du i dag la denne sannheten finne vei til ditt hjerte – at dagen kan komme da du for alltid får være i fred for ham som nå ber deg inn i sitt rike?

Hvorfor vil du ikke ta imot Guds kall nå? Hvorfor står du imot? Vil du ikke bli frelst?

Å jo, du vil nok bli frelst når du skal dø, men ikke nå, i dag. Det er dette tunge ordet i dagens evangelium som blir sant om deg: «De ville ikke komme.»

Ingenting synes å være tyngre for Gud å få bukt med enn menneskets vilje. Når mennesket ikke vil, står Gud maktesløs.

Det var to makter her i verden som fikk Jesus til å gråte: døden og menneskets motvilje mot Gud. Han gråt ikke da han gikk til Golgata, men han gråt da han så ut over Jerusalem og visste at folket ville forkaste hans frelsesverk. Han gråt ikke ved tanken på sin egen grav, men ved Lasarus' grav gråt han. Døden og menneskets uvilje mot å la seg frelse drev Jesus til å gråte.

Er du en av dem som bruker sin vilje mot Gud?

Det er en alvorlig ting å bruke sin vilje mot Gud. Du har nok rett til å gjøre det; ingen kan ta den retten fra deg så lenge du er menneske. Men husk at din vilje ikke kan hjelpe deg når du får Gud imot deg.

Den dagen Kongen møter deg med harme i stedet for med nåde, den dagen blir du med all din vilje lagt på vektskålen og funnet for lett (Dan 5,27). Vær

derfor så vis at du nå bøyer din vilje inn under Guds vilje. Så blir du løst fra din synd og din dom ved Guds vilje i Kristus Jesus, vår Herre.

* * *

Før vi slutter, vil vi også ta med disse ordene i teksten: «Gå derfor ut til veikryssene, og be inn til bryllupet alle som dere treffer på» (Matt 22,9). «Så gikk da disse tjenerne ut på veiene og fikk sammen alle dem de fant, både onde og gode, og bryllupshuset ble fullt av gjester.»

Det synes nesten umulig for Gud å gi oss mennesker opp. Han sender tjenerne ut igjen, ut på veiene og til veikryssene, og de skal be inn alle de finner, både onde og gode.

Å, hans kjærlighet er bunnløs,
å, hans nåde er så stor,
å, hans miskunnhet den rike
aldri tolkes kan på jord.

Onde og gode. Hva vil det si? Er noen av dem som skal få komme inn i Guds rike, gode?

Ja, det finnes mennesker som er gode i den forstand at de har levd et pent, moralsk liv. De har (eller har hatt) en god far og en god mor, og de har gode mennesker rundt seg. Men med alt dette gode er de borte fra Gud. Også du som har det slik, skal få komme inn i Guds rike. Også du blir kalt til kongesønnens bryllup.

Andre er som en visnet blomst, som et knust glass, som et nedtrampet gullur. Synden har brutt deg i stykker, og onde mennesker har tært på din kraft. Hvert blad i din livsbok er skjemt av synd og skam. Du er ond i ordets tyngste betydning.

Men til alle kommer Guds ord i dag med den trøsten at alle som vil, skal få komme, både onde og gode, de beste og de verste. Døren til bryllupssalen står åpen for alle – ennå.

Ingen er så god at han ikke må frelses, og ingen er så ond at han ikke kan bli frelst. Du som sitter i moralens kalde iskirke uten liv i Gud og ser ut over de livløse viddene: Jeg ber deg at du vil dra bort fra dette dødens rike og komme til ham som aldri støter noen ut (Joh 6,37). Og du som ligger i din skam, bundet av Satans makt: Også du er velkommen til ham som ikke vil at noen synder skal dø (Esek 33,11).

Men glem ikke at en dag lyser Kongens øyne gjennom bryllupssalen. Da må alle som ikke har bryllupsklær på, gå ut. Da må de bort fra hans åsyn, bundet på hender og føtter, ut i mørket utenfor, ut i den evige natt, der lyset aldri når, og der ingen vei lenger står åpen inn i Guds rike.

Da er du fortapt. Slik sier Guds ord.

Vil du slippe unna denne dommen fra Gud, finnes det ingen annen utvei enn å vende om og gå inn i Guds rike nå.

Vær så vis at du kommer inn der i dag.

21. søndag etter treenighet: Han ba, og han fikk

> «Han kom igjen til Kana i Galilea, der hvor han hadde gjort vann til vin. Og i Kapernaum var det en kongelig embetsmann som hadde en sønn som var syk. Da han fikk høre at Jesus var kommet fra Judea til Galilea, gikk han av sted til ham og ba ham om å komme ned og helbrede sønnen hans, for han var døden nær. Jesus sa da til ham: Dersom dere ikke ser tegn og under, vil dere ikke tro. Kongens mann sier til ham: Herre, kom ned før barnet mitt dør! Jesus sier til ham: Gå hjem, din sønn lever! Mannen trodde det ordet Jesus sa til ham, og gikk. Allerede mens han var på hjemveien, kom hans tjenere ham i møte og fortalte at gutten hans levde. Han spurte dem da om den timen da det var blitt bedre med ham. De sa til ham: I går ved den sjuende time forlot feberen ham. Faren skjønte da at det var ved den samme timen da Jesus sa til ham: Din sønn lever! Og han trodde, han selv og hele hans hus» (Joh 4,46–53).
>
> «Kongens mann sier til ham: Herre, kom ned før barnet mitt dør! Jesus sier til ham: Gå hjem, din sønn lever! Mannen trodde det ordet Jesus sa til ham, og gikk. Allerede mens han var på hjemveien, kom hans tjenere ham i møte og fortalte at gutten hans levde» (Joh 4,49–51).

Kongens mann fra Kapernaum har en sønn som ligger for døden. I sin dype nød går han til Jesus og ber om hjelp. Denne store mannen var ikke for stor til å be. Han var heller ikke av dem som ber uten å få. Han var en av de lykkelige som får svar på sin bønn.

Det er flere enn vi tror som grunner på dette: hvordan de skal finne veien til Guds hjerte, så de får det de ber om. Ikke minst brenner dette gåtefulle spørsmålet hos far og mor. Mange ville gi hva det skulle være, om de bare kunne få svar på sine bønner for barna.

Men Guds råd kan ingen granske. Han ser dypere, høyere og lenger enn vi, og derfor står vi så ofte og stirrer inn i tunge, uløste gåter. Vil vi da finne hvile for ånd og tanke, må vi legge gåtene ned ved Jesu hjerte og legge alt det uløste i hans hånd. Det er det beste for oss.

Den som gjør det med ærlig sinn, skal en gang få se at Kristus gjorde alle ting vel (Mark 7,37). Den trøsten skal en kristen aldri slippe.

For oss er det ikke lett å vite hvordan Gud har stukket ut veien. Men løftet står fast, og en gang vil Gud nok vise oss at han står ved sitt ord.

Du som kjemper, du forgråtte mor: Hvil i den trøsten.

* * *

Hva kunne det være ved denne mannen som gjorde at han fikk svar på sin bønn?

La oss prøve om vi kan finne en liten sprekk i muren, så vi får et glimt inn i det hemmelighetsfulle landet der den som ber, går hjem igjen med hjelp.

Det er noe ved denne kongens mann som vi må legge merke til. Det er en hjertesak for ham å få hjelp for gutten sin. Han var i dyp nød for ham. Hør bare: Når Jesus kommer med sin innvending: «Dersom dere ikke ser tegn og under, vil dere ikke tro» (Joh 4,48), later han ikke engang til å høre den. Han bare fortsetter med sin bønn: «Kom ned før barnet mitt dør!» Kom! kom! kom!

Det er som om han vil si: «Det kan godt være at jeg ikke har den rette troen; det vet jeg ikke så sikkert. Men enten troen min er rett eller ikke, så må du hjelpe gutten min. Han ligger på kanten av graven. Å, kom før barnet mitt dør!»

Han gir ikke opp. Han mister ikke motet. Om Jesus prøver å ta motet fra ham med sine tunge ord, fortsetter han likevel. Det kjennetegner denne mannen som går hjem med svar på sin bønn.

* * *

Nå er ikke livets største spørsmål å få være frisk. Det største i livet er å bli frelst. Det er sikkert også det som lever dypest i brystet hos mange. Noen bærer på dette spørsmålet for sin egen del: «Hvordan skal jeg bli frelst?» Andre går og spør hvordan de skal bære seg at for at deres egne kan bli frelst. Særlig er det barna vi strever for å få med til Gud.

Det er sagt så ofte at det å bli frelst fra vår side er en viljesak. Ja visst er det en viljesak. Står viljen imot, stenger den døren som Gud skal gå inn gjennom. Derfor klager også Jesus over sin samtid: De ville ikke. Men til syvende og sist er det nok også noe annet og noe mer enn en viljesak.

Det er en hjertesak.

Hva tror du det var for kongens mann – en viljesak eller en hjertesak? Er det viljen eller hjertet som er mest grepet hos mannen i dagens tekst?

Svaret synes å være klart. Det er først og sist en hjertesak, og så tvinger – eller kanskje riktigere: så vinner – hjertet over viljen.

Hjertets trang, nøden han var i, satte seg ut over tittel, stand, ære og folkemening. Hjertets trang brøt seg vei gjennom livets tornekratt, ja, tvers gjennom den stolte, motstridige viljen.

Du som aldri kommer lenger enn til å ønske, lengte og spørre når det gjelder å vinne visshet i din frelsessak: Er det en hjertesak for deg å bli viss på hvor du står? Bærer du i brystet en dyp trang etter samfunn med Gud, en trang du vanskelig kan stå imot? Orker du å leve uten fred med Gud?

Tenk over dette.

Eller er du en av de mange som bare er redd for å gå fortapt, så du må tvinge deg selv til noe du ikke har trang til i hjertet?

Hvordan kan du da få svar på din bønn? Det er der hjertet er grepet av nød og trang at Jesus kan få hjelpe. Før det er det ikke rom for hjelpen hans.

Viljen er ikke den første døren som Frelseren må inn gjennom. Det er nøden, hjertets trang, som er den første. Hele Bibelen og kirkehistorien vitner om det. Den bortkomne sønnen var i nød, derfor sa han: «Jeg vil …» (Luk 15,18). Sakkeus var også i nød; drevet av sin dype lengsel klatret han opp i treet og stirret etter Jesus. Synderinnen i Simons hus var i nød, og hun ble også frelst. Hoffmannen hos dronningen av Etiopia, Saulus fra Tarsus og fangevokteren i Filippi – alle var de i nød, og alle ble de frelst.

Der det er blitt en hjertesak å finne fram til Gud, der blir mennesket dratt til Kristus like sikkert som solen drar vannet fra havet opp i luften. Et hjerte som er grepet av trang etter fred med Gud, vinner over viljen, vantroen, hovmodet og all ytre motstand. Det trengende hjertet finner Guds hjerte, og den som har funnet Guds hjerte, har funnet nok.

«Sønn, datter: Gi meg ditt hjerte!» (Ordsp 23,26).[1]

Det er hjertet Gud vil ha. Alt annet er ingenting for ham hvis han ikke først og sist og i all evighet får eie hjertet. Det er mange, mange som går og leter og aldri finner fram, fordi de ikke vil gi Gud dette midtpunktet i livet: hjertet.

* * *

Jeg vet så godt at mange her kommer med den gamle, kjente innvendingen, som lyder omtrent slik: «Ja, men når jeg ikke er i nød, når hjertet ikke er i nød, når hjertet ikke er grepet – hva skal jeg da gjøre? Kan jeg gjøre meg selv grepet? Kan jeg gi meg selv hjertets trang og hjertets nød?»

Nei, det kan ingen. Det er like umulig som å redde seg selv fra å drukne ved å dra seg opp etter sitt eget hår. Men hør her et råd og følg det, så skal gåten bli løst og hjertet fylt av trang til frelse:

La Guds ord og Guds Ånd få lov til å tale til ditt hjerte. Steng ikke den veien.

Du kan stenge den. Det har du rett og makt til. Men du har også rett og makt til å åpne denne veien. Du er et menneske, og nettopp dette er menneskets særrett. Så langt er det viljen som råder.

Si med Samuel: «Tal, Herre, din tjener hører!» (1 Sam 3,9). Løp ikke unna når Guds ord og Guds Ånd vil tale til ditt hjerte. La døren stå åpen. Stans! Stå stille og hør.

Når du så ser din villfarelse, din dårskap og ditt onde hjerte, så la alt være som en oppslått bok som du lar ligge åpen. Si så til deg selv: «Jeg er mannen» (jf. 2 Sam 12,7). Da kommer du i nød.

Da skal hjertet bli grepet av trang. Da skal viljen, hovmodet, lysten til synd, kjærligheten til verden og frykten for mennesker bli overvunnet, og du skal vinne fram til Frelseren med hele ditt hjerte.

Husk også at du ikke skal lete etter vissheten om at du er frelst i ditt eget hjerte, men i Guds ord. Du skal tro deg frelst på Guds ord før du har opplevd at du er frelst. Slik har Gud ordnet det.

Mannen i dagens tekst sier til Jesus: «Kom ned før barnet mitt dør!» Så sier Jesus til mannen: «Din sønn lever!» Og mannen trodde det ordet Jesus sa, og gikk.

Men hva betyr dette for deg og Jesus og vissheten om at du er frelst?

[1] NB: «Min sønn! Gi meg ditt hjerte».

Jo, du sier: «Herre, frels meg! Herre, forlat min synd!» Det er din del. Men hva sier så Jesus gjennom Guds ord? Ordet sier til hver eneste en som bekjenner sine synder: «Dine synder er deg forlatt» (Matt 9,2). Det skal du tro, og så er du frelst.

Er det så enkelt?

Ja, det er det.

Hvorfor er det så enkelt?

Fordi vår synd, vår skyld og vår dom er tatt bort av Kristus. Fordi han naglet skyldbrevet til korset (Kol 2,14). Fordi alt det han gjorde, og alt det han er, er mitt og ditt.

Tro det, og hvil på det med hele ditt hjerte.

Meg til frelse jeg intet vet
uten deg, Guds lam.
Naken i din rettferdighet
skjules all min skam.
Helt tildekket i dine sår,
hvorfra blodet fløt,
frelst av nåde jeg salig står
midt i all min nød.

Allehelgensdag: De salige

> «Da han så folket, gikk han opp i fjellet. Der satte han seg, og disiplene hans kom til ham. Han tok til orde, lærte dem og sa: Salige er de fattige i ånden, for himlenes rike er deres. Salige er de som sørger, for de skal trøstes. Salige er de nedbøyde, for de skal arve jorden. Salige er de som hungrer og tørster etter rettferdigheten, for de skal mettes. Salige er de barmhjertige, for de skal finne barmhjertighet. Salige er de rene av hjertet, for de skal se Gud. Salige er de som stifter fred, for de skal kalles Guds barn. Salige er de som blir forfulgt for rettferdighets skyld, for himlenes rike er deres. Ja, salige er dere når de spotter og forfølger dere og lyver allslags ondt på dere for min skyld. Gled og fryd dere, for stor er den lønn dere har i himmelen. For slik forfulgte de profetene før dere» (Matt 5,1–12).
>
> «Han tok til orde, lærte dem og sa: Salige er de fattige i ånden, for himlenes rike er deres» (Matt 5,2–3).

Vårt syn på livet er så å si stikk motsatt av det synet Jesus har.

Det vi tror er lykke, ære, glede og rikdom, sier han er ulykke, fattigdom og vanære. Det vi jager etter som livets store skatt, sammenligner han med klær som møll og mark har ødelagt.

I dagens tekst møter vi igjen dette synet Jesus har på livet, det som er så motsatt av vårt. Salige er de fattige i ånden, sier han. Salige er de som sørger, som er tålmodige, som hungrer og tørster, som blir forfulgt og spottet og omtalt med ondt og skjemt ut på navn og ære.

Å lese og høre slike ord er gripende og stort. Men å komme inn under den makt som lar et menneske oppleve dette, er enda mer gripende. Det er et under. Det er overmenneskelig. Det er guddommelig.

I Luk 6,20–26, som sikkert gjelder den samme talen som vi har foran oss her i Matt 5,1–12, står det rett ut: «Salige er dere fattige» (Luk 6,20).

På disse ordene hos Lukas bygger noen den læren at det er de som er fattige i jordisk forstand, som Jesus priser salige. Og når det lenger nede står: «Ve dere som er rike» (Luk 6,24), mener de at også dette skal tolkes etter bokstaven.

Det vil med andre ord si at de rike og mette aldri kan bli frelst, fordi rikdommen dreper trangen etter Gud. Nettopp på grunn av rikdommen sin blir den rike stolt, selvgod og selvhjulpen, og den som slår inn på den veien, kommer aldri inn i Guds rike. Den fattige og sultne derimot, som kjenner livets trange

kår og vet hva det vil si knapt å kunne livnære seg og sine, han blir drevet til Gud av selve fattigdommen. Fattigdommen og sulten åpner hjertet for Guds rike.

Denne måten å tolke på vil nok mange mislike, og jeg kan heller ikke godta den. Men jeg tror likevel at vi ikke skal kaste den tankeløst bort; vi skal heller se litt nærmere på den.

Det er en underlig ting med dette å være rik og ha fullt opp av alt: nok mat og nok penger, kunne reise når man vil og komme når man vil, aldri spørre etter hva man har råd til, bare etter hva man har lyst til. I den jorden gror det stolte og selvhjulpne sinnet godt.

La oss også huske Jesu ord om den fattige Lasarus og den rike mannen: «Husk at du fikk dine goder i din levetid, likesom Lasarus fikk det vonde. Men nå trøstes han her, mens du pines» (Luk 16,25).

Eller tenk på ord som disse:

«Ikke mange rike, ikke mange av høy ætt er kalt» (1 Kor 1,26).[1]

«Sannelig sier jeg dere: Det er vanskelig for en rik å komme inn i himlenes rike. Igjen sier jeg dere: Det er lettere for en kamel å gå gjennom et nåløye, enn for en rik å komme inn i Guds rike» (Matt 19,23–24).

Den unge mannen som søkte Jesus, «gikk bedrøvet bort, for han hadde stor rikdom» (Matt 19,22).

Alle disse ordene står i vår Bibel, og ingen av oss tør si at de er usanne.

Men selv om alt dette står fast, kan man likevel ikke si at det å være rik er det samme som å bli fordømt, og at det å være fattig er det samme som å bli frelst. Både erfaringen og Guds ord viser oss at en rik kan bøye kne og være myk og liten for Gud, ja, bli spottet for Guds navns skyld. En fattig kan derimot være stolt, trassig og full av hat og spott både mot Gud og mennesker.

Slik har det vært, og slik er det – kanskje mer nå enn noen gang før.

Men hva kan Jesus da mene med ordene om fattigdom, sult, tørst og gråt, og med ordene om rikdom og velvære?

Skal vi finne den rette meningen, må vi ikke bare tenke på legemet, men også på det indre menneske: sjel og ånd. Det er sjel og ånd som er det virkelige mennesket. Legemet er bare huset vi bor i; Guds ord kaller det også slik (2 Kor 5,1). Inne i det jordiske huset bor det sanne, virkelige mennesket, du og jeg. Det er dette indre mennesket vi må holde oss til, og som Jesus tenker på.

Mange av dem vi lever sammen med, er så forunderlig mette og fornøyde med seg selv. De lever så fritt som de har lyst til, og så godt de kan. Mange av dem går i kirken og til alters, på bedehuset og i teatret, til dans, til kortstokken, til spritglasset og ellers dit de liker å være – alt etter hva lysten drar dem til.

Alt dette synes de er så rett og så godt. Om seg selv tror de at de lever så godt de kan, og at de står et hakk over de fleste andre. Skulle det være noe galt her eller der, trøster de seg med at det er mye verre med andre.

Og når jeg lever så godt jeg kan – tenker de – så kan vel ikke Gud fordømme meg!

[1] NB: «Ikke mange vise etter kjødet ble kalt, ikke mange mektige, ikke mange av høy ætt».

Kan Gud fordømme den som lever så godt han kan? «Nei!» roper de. «En slik lekpredikant-gud vil vi ikke vite av.» Det er de myndige ordene som disse rike og mette slenger mot Gud og mennesker i dum og stolt trass.

Du som lever slik: Du er rik og mett i den mening Jesus legger i ordene. Du vet ikke det ringeste om hva det er å være fattig og salig.

Men det er også over deg at Jesu Kristi «ve» henger som et tveegget sverd. Og dette tunge «ve» kan du aldri smyge deg unna så lenge du tror at du skal nå himmelen når du lever så godt du kan.

En slik himmel har Jesus ingenting med å gjøre. Den har du bygd i din egen fantasi, på det tynne skallet av din egen rettferdighet. Om du kom til himmelen, ville du være helt fremmed for sangen om Lammet. Du ville synge om deg selv – du som var kommet til himmelen fordi du levde så godt du kunne.

Men en slik himmel finnes ikke.

Og så lyder det til deg i dag fra Jesu munn: «Ve dere som er rike, for dere har alt fått deres trøst. Ve dere som nå er mette, for dere skal hungre! Ve dere som nå ler, for dere skal sørge og gråte!» (Luk 6,24–25). Du har alt fått din trøst. Men den trøsten slukner før du når kanten av graven – og så går du inn i den evige gråt.

Denne dødens vei går mange, mange, mange. Her renner strømmen sterk og stri, den strømmen som fører så mange mot stupet – mange som vasser i rikdom, og mange som går med tiggerstav og ingenting eier.

Er du en av disse? Måtte du våkne og løpe bort fra den avgrunnen du nå står så nær!

* * *

Men hvilket sinn og hvilken lengsel har så de som Jesus priser salige?

Det er de som framfor alt vil vinne inn til Gud og berge sitt liv. Inne i brystet er det noe så trett og sorgtungt. Synden, dommen og anklagen der inne gjør livet så grått og usigelig fattig.

Om jeg bare kunne bli frelst! Om jeg bare kunne bli et Guds barn! Om jeg bare kunne finne fred! Om jeg bare kunne bli det jeg ville og skulle være, men – men – jeg når det ikke, jeg makter det ikke, jeg finner det ikke. Jeg har ikke evne, jeg har ikke kraft. Mitt sinn, min tanke, min vilje er ond, min bønn er uren, mine sukk er blandet med onde tanker, og min tro når ikke fram til Gud. Jeg er et hjelpeløst menneske, jeg er som en fugl i bur.

Dette, ser vi, er et helt annet slags menneske enn de første. Det er disse siste som er fattige, sultne og tørste. Det er disse som vet hva det vil si å tørke en tåre i sin dype fattigdom. Men det er disse Jesus priser salige.

Hvordan kan disse være salige? Fordi himlenes rike tilhører dem.

Er du en av disse?

Jeg vet at noen får tårer i øynene, og dypt der inne svarer du: «Ja, jeg kjenner meg igjen i det du har sagt om å være fattig. Men jeg tør ikke si at jeg er salig.» Nei, det kan godt være at du ikke tør si det. Men Jesus tør si det om deg, og da skal du trøste deg med hans trøst. Trøsten hans tilhører deg, det kan du være viss på.

Ingen passer bedre sammen enn du og han. For deg, arme stakkar, står hele hans frelserfavn åpen. Alt det du ikke har, har han, og alt er ditt.

For meg å få opphøyet
du bar min skam og brøst,
hva du så tungt har pløyet,
er meg en evig høst.

For himlenes rike er ditt.

«For dere kjenner vår Herre Jesu Kristi nåde, at han for deres skyld ble fattig da han var rik, for at dere ved hans fattigdom skulle bli rike» (2 Kor 8,9).

Er ikke dette evangelium for de fattige?

Grip dette, du som sitter sorgtung i all din fattigdom, så skal du ikke bare være salig, men også kjenne at du er det.

Vi skal aldri være rike i oss selv, vi skal bare være rike i Kristus, «som de som ingenting har, men likevel eier alt» (2 Kor 6,10). Slik er det å være i Guds rike. Den som har Kristus, har alt han trenger.

Grip kun til, han gjerne vil
være din med hva han eier,
med sin død og seier.

For himlenes rike er ditt.

* * *

Det er allehelgensdag i dag. Da passer det godt til slutt å minnes dem som har gått foran oss inn i den evige salighet, de som alt har smakt hva «salig» er i sin fullendelse.

En dag kommer også vi etter. En dag går vi over grensen inn i Guds stad og ser Gud som han er (1 Joh 3,2), fri for synd og sykdom og død, i usigelig glede.

Vi er der snart, for Jesu skyld.

Bots- og bededag: Den rette livsgrunnen

> «Så bær da frukt som er omvendelsen verdig. Og tro ikke at dere kan si ved dere selv: Vi har Abraham til far. For jeg sier dere: Gud kan reise opp barn for Abraham av disse steinene. Øksen ligger allerede ved roten av trærne. Hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hogd ned og kastet på ilden» (Matt 3,8–10).
>
> «Øksen ligger allerede ved roten av trærne» (Matt 3,10). «Han er lik en mann som bygde et hus, og som gravde dypt ned og la grunnmuren på fjell … en mann som bygde et hus på bare marken, uten grunnmur» (Luk 6,48–49).

I dag har det falt seg slik for meg at jeg helst kommer til å tale over en av de andre tekstene for dagen, Luk 6,46–49, og mindre over den som hører til årets tekstrekke. På den måten får jeg best fram de tankene som ligger meg på hjertet.

*

Jeg tror nok en kan si med frimodighet, uten å gjøre seg skyldig i tomt snakk, at det også i dag er mange som har reist livsbygningen sin på sand. La meg prøve å dra fram noen av de grunnvollene som mengden av mennesker i Norge bygger på i 1924. Det kan passe godt på bededagen.

1. Først har vi den store flokken som tror at når de er skikkelige, bra mennesker og lever så godt de kan, så skal de bli frelst.

«Gud kan da ikke kaste bort et menneske som gjør det beste det kan ut av livet sitt!» sier de. «Gud er da vel ikke så urimelig!»

Den flokken som taler slik, er stor, og det ser ut som den vokser. For ikke lenge siden sa en mann fra denne flokken om meg – en kjent mann som sier at han er kristen: «Hope er en from kristen og en stor hedning.» From kristen – stor hedning! Hedning var jeg selvsagt fordi jeg forkynner at en annen manns død og blod er den rette livsgrunnen.

Når en vet hvordan vi mennesker er skrudd sammen, er det ikke rart om det svir å høre at den fineste og beste mann i verden er like hjelpeløs som drankeren i rennesteinen når det gjelder spørsmålet om frelsen.

«Nei, nei!» roper de. «Gud er ikke så urimelig. Når en gjør det beste en kan …»

Hør her: Denne livsgrunnen ser nok bra ut, men den holder ikke stand i flommen. Den synker når uværet bryter løs.

Jeg vet du synes at jeg nå dømmer for hardt og strengt. Men tenk deg om: Tror du virkelig at du skal bli frelst fordi du er et noenlunde bra menneske? Tror du at det å leve så godt du kan, åpner himmelen for deg?

Tror du det?

Hvis du tror det, har du ingen andre enn deg selv å takke for frelsen.

Men slike selvhjulpne folk finnes ikke i himmelen. Om du kom inn, ville Kongen si: «Bind hender og føtter på ham og kast ham ut!» (Matt 22,13). Den himmelen som Kristus åpnet, har ikke plass for selvhjulpne folk.

Derfor: Når grunnen under livsbygningen din skal prøves, synker alt i ruiner. Du hører Guds ord, men gjør ikke etter det. Du gjør som du selv synes, og mener at det er godt nok.

Du bygger «på bare marken».

2. Så har vi den flokken som ikke bygger så mye på moralen, men på sin egen religiøsitet. Dere vet at i gamle dager trodde folk at når en gikk i kirken hver prekensøndag og til alters to ganger i året, kunne en ha godt håp om å bli frelst. Men lekpredikantene hadde lenge talt så hardt imot dette at folk begynte å tvile på om det var sant. Nå vokser det samme livssynet likevel fram igjen – i en litt annen form.

Det er ikke lenger noe særlig fint å være «fritenker». Nå er det mer på moten å være «religiøs»: å gå i kirken og høre på sang og musikk, tale og bønn, så en kan vugge seg inn i en religiøs stemning. På det bygger mange livet sitt nå.

Denne strømmen er sterk, og den har nådd nye folk, nettopp dem en minst skulle vente det av. Jeg kjenner folk som før syntes det var en skam å sette seg på en kirkebenk. Nå sitter de der så trygt og godt og er så fornøyde.

Med dette mener jeg ikke å si noe vondt om kirken. En kirkebenk kan være like god som en bedehusbenk. Jeg sier det fordi det hjelper oss til å få et bilde av tiden.

Jeg vil slett ikke råde noen fra å gå i kirken. Men det sier jeg: Går du der for å få over deg en religiøs stemning som du kan bygge livet på, da går det galt med deg. Grunnen under livsbygningen din vil rase sammen når stormen kommer.

Du bygger «på bare marken».

3. Jeg vil nevne et par–tre «sandgrunner» til. Den ene er spiritismen.

Om vi i dag kunne se dem samlet, alle dem her i Norge som bygger sin livstro på forbindelsen med de døde, ville vi bli forskrekket. Ikke minst i de høyere samfunnslag ville vi finne mange.

Og hva er det så de får vite av de døde når de driver med sine «seanser» og «medier» og får en bordfot til å banke i gulvet?

Jo, av og til må de nok innrømme at «åndene» er slemme til å skrøne. Og at ikke alle «medier» er helt sannferdige, fikk vi bevis for nylig her i landets hovedstad. Men det de får vite, er for det meste godt. Bjørnson har det for eksempel svært travelt der han nå bor, sier de, og Ivar Aasen, stakkar, angrer på at han satte i gang striden for landsmålet. Men ellers er det for det meste godt, det de melder fra den andre siden av dødselven. Det er ikke noe å være redd for.

På dette bygger mange livsbygningen sin i Norge i 1924.

4. Men enda flere holder seg til teosofien. Det er ikke lett å få grep om teosofiens læresetninger, og helt umulig er det å få dem klart fram i den korte tiden jeg kan bruke på det her. Men så vidt jeg forstår, er teosofien bygd på læren om sjelevandringen. Menneskene blir født, dør og blir født igjen gang etter gang. Og på denne ferden gjennom verdensrommet vokser sjelene opp mot Gud.

5. Ved siden av disse flokkene, som gir fantasien frie tøyler og lar tanken og lengselen sveve ute i det «himmelblå», har vi den store flokken som bare holder seg til jorden. De har ingen annen himmel enn denne verden. Her vil de bygge himmerike.

Og de vil bygge det ved å snu opp ned på det gamle samfunnet. Bort med alt – også religionen! Bort med kirke og bedehus! Ut av skolen og barnesjelen med kristendommen!

På denne «ryddede» grunnen vil de skape et nytt, rettferdig samfunn. Det er den himmelen de håper på og venter på.

Den flokken som tror slik, er stor. Mange av dere som sitter her i dag, er med i den. Dere stemmer med den på valgdagen og tror mer eller mindre på de læresetningene som gjelder i partiet.

Med dette mener jeg ikke å forsvare det gamle samfunnet i ett og alt. Det er mye urettferdighet i det samfunnet vi har. Men det vil jeg si: Dere vinner aldri himmelen på den måten dere tror.

Dere bygger «på bare marken».

6. Hadde jeg maktet det, ville jeg også gjerne ha sagt et ord til dere som ikke vil tro noe annet enn det dere forstår, dere som går rasjonalismens vei.

Dere gjør «den lille forstanden» større enn Guds ord. Bibelen blir ikke den som dømmer og hersker over meg; jeg setter meg selv til dommer og hersker over Bibelen.

Når du har fått bibelordene slik du vil ha dem, skal de få lov til å være sanne. Med andre ord: Du bygger livsbygningen din på deg selv.

Tror du virkelig at huset ditt vil stå på den grunnen?

*

Men dette å bygge huset sitt på fjell – hva er det?

Det er å gjøre etter Jesu ord. Da bygger vi på fjell. Spørsmålet blir da: Hva er det å gjøre etter Jesu ord?

Spørsmålet i hele sin bredde kan vi ikke ta opp her, for Guds ord griper inn i hele livet vårt. Men det er to grunnord i Bibelen som vi først og fremst må gjøre etter. Ellers blir alt det andre til ingen nytte, fordi grunnen er borte.

1. Det første er dette: Vend om!

Saken er at vi har kommet bort fra veien. Vi går med ryggen til Gud. Vi er på flukt bort fra Gud. Skal vi møte Gud igjen, må vi snu.

Gud kan ikke vende om; han går alltid den rette veien. Men vender vi om, finner vi Gud. Derfor roper Guds ord til oss: Vend om!

Noen spør kanskje: Hva er det å vende om?

Å vende om er først å innrømme for seg selv og i seg selv at vi er borte fra Gud. Vi har syndet. Vi er fortapt. Denne sørgelige sannheten må vi se i øynene uten å løpe unna.

Det er ikke lett for oss å gå med på dette. Tvert imot, det er det tyngste som finnes for et menneske. Derfor er det også så få som gjør det.

Men i mengden er det en og annen som «stanser» og «ser» og «sanser» og sier til seg selv: Jeg er borte fra Gud. Jeg har syndet. Jeg er fortapt.

Dette er det første steget i å gjøre etter Jesu ord. Det er det første store dødshogget mot syndens rot. Du løper ikke lenger bort fra Gud.

Det andre steget på omvendelsens vei er å gå til Gud med selve synden og si: «Her er jeg, Herre. Jeg har syndet. Her er synden min. Her er jeg. Tilgi meg!»

Dette er å gjøre etter Jesu ord. Han som før var på flukt bort fra Gud, ligger nå ved korset og ber om nåde. Synderen har funnet fram til Frelseren. Synderen har kjempet seg gjennom seg selv og gjennom Satans sterkeste hær, fram til korset.

2. Nå har du funnet fjellet. Nå har du ikke bare «hørt», men også «gjort».

Men nå må du også bygge på fjellet.

Hva vil det si?

Det er det samme som å tro på Kristus. Det er å legge sitt syndige og fortapte liv ned for ham og tro seg frelst i ham og det han har gjort. Det er å ha nok til frelse i ham alene.

Da har du bygd huset ditt på fjell.

Det er en grunn som evig står,
når jord og himmel selv forgår.

Om noen meg nå spørre vil
om grunn til salighet,
og om det hører mere til,
som man bør ha med,
foruten Jesu sår og blod,
som han for verden flyte lot –
jeg svarer med et freidig mot:
min grunn er Jesu blod.

Du som er her i dag:

Har du ditt hus oppå klippen bygd?
– Sikkert i stormen det står,
da kan du alltid få hvile trygt,
stormer det år etter år.
Seiler – å, kast du bare anker der,
der i Guds havn er fred og ro,
seil da ei lenger blant blinde skjær,
kast du ditt anker her.

Blir det mørkt på din lange vei,
går det deg ofte imot,
stille en røst ennå gleder deg:
«Hvil du på klippen din fot.»
Klippen er Kristus, er fast og stø,
evig med Faderen selv den er,

seil da ei lenger på villsom sjø,
kast du bare anker der.

Intet kan rokke den sterke grunn,
klippen for evig står fast –
selv når i dødens og dommens stund
jorden forsvinner med hast.
Evig fortapt er da enhver
som ingen frelse i Jesus har.
Søk da ditt feste på klippen der,
vil du for dommen gå klar.

Ankeret faller, vi er i havn,
møtes av Jesus vår venn,
han som er klippen, tar oss i favn,
venner skilles ei igjen.
Bølgene raste så mangen gang,
skyllet mot fjellveggens sterke barm –
klippen, den holdt! Nå vår glade sang
klinger av kjærlighet varm.

*

Dere som har sittet så tålmodig og hørt på ordene mine her i dag, la meg få slutte med å si:

Det er min dypeste overbevisning at de som vender om og tror på Jesus Kristus, han som døde for oss, har funnet den eneste rette livsgrunnen.

På den grunnen skal livsbygningen vår stå trygt. I den grunnen skal livstreet vårt gro og bli sunt og vakkert og bære frukt. Og øksen skal aldri bli brukt til å hogge det ned – bare til å rense det, så det bærer mer frukt (Joh 15,2).

22. søndag etter treenighet: Tilgi!

> «Derfor er himlenes rike å ligne med en konge som ville gjøre opp regnskapet med tjenerne sine. Da han begynte med oppgjøret, ble det ført fram for ham en som skyldte ti tusen talenter. Men da han ikke hadde noe å betale med, bød hans herre at han skulle selges, han og hans kone og barn og alt han eide, og gjelden betales. Tjeneren kastet seg da ned for ham og sa: Ha tålmodighet med meg, så skal jeg betale deg alt sammen! Herren hadde da inderlig medynk med denne tjeneren, han løslot ham og etterga ham gjelden. Men da tjeneren kom ut, møtte han en av medtjenerne sine som skyldte ham hundre denarer. Han grep fatt i ham, tok strupetak på ham og sa: Betal det du skylder! … Da kalte hans herre ham for seg og sa til ham: Du onde tjener! Hele gjelden din etterga jeg deg, fordi du ba meg. Burde da ikke også du vise barmhjertighet mot medtjeneren din, slik jeg viste barmhjertighet mot deg? Og hans herre ble vred, og overga ham til dem som piner, inntil han betalte alt han skyldte. Slik skal også min himmelske Far gjøre mot dere, om ikke hver og en av hjertet tilgir sin bror» (Matt 18,23–35).
>
> «Herren hadde da inderlig medynk med denne tjeneren, han løslot ham og etterga ham gjelden. Men da tjeneren kom ut, møtte han en av medtjenerne sine som skyldte ham hundre denarer. Han grep fatt i ham, tok strupetak på ham og sa: Betal det du skylder! Medtjeneren falt da ned for ham, bønnfalt ham og sa: Ha tålmodighet med meg, så skal jeg betale deg! Men han ville ikke. Tvert imot, han gikk av sted og fikk kastet ham i fengsel, der skulle han sitte til han hadde betalt det han skyldte» (Matt 18,27–30).

Gud har ordnet det slik at vi før eller senere skal møte ham til regnskap. Men vi kan selv velge om vi vil møte ham nå mens vi lever, eller etter døden.

Her i livet kan vi gjøre som vi vil. Vil vi komme og ordne saken vår med ham, er vi hjertelig velkomne. Vil vi ikke, kan ingen tvinge oss, ikke engang Gud. Men etter døden kan vi ikke velge. Da må vi fram og gjøre regnskap, enten vi vil eller ikke.

Så sikkert som elven renner mot havet, og så sikkert som hvert liv går mot døden, så sikkert må hvert menneske en gang møte Gud.

Men han har ordnet det så stort og godt for oss at vi kan møte ham som venn på den siste store regnskapsdagen – bare vi vil. Men da må vi møte ham først her i livet, få ordnet saken vår og få skylden vår strøket ut. Han har funnet en underfull utvei for oss: Alle som møter ham her med sin skyld, skal få nåde.

Grunnen til at Gud kan gjøre dette, er at Jesus Kristus gikk inn mellom Gud og oss, tok regnskapet vårt og gjorde det til sitt. Han førte skylden over fra oss til seg selv.

Jesus gjorde opp med Gud i vårt sted, og så har Gud «stilt ham til skue i hans blod som en nådestol» (Rom 3,25). Ved denne nådestolen kan vi få all vår skyld strøket ut. Hvert menneske som møter Gud på denne måten, får hele sin skyld kvittert av Gud uten grense – for Jesu skyld.

Så har da du og jeg den store fordelen at vi kan møte Gud og få nåde. Jeg tør rope det høyt ut med hånden på Bibelen: Uansett hvilke synder som står skrevet i regnskapsboken din, får du alt strøket ut ved nådestolen – bare du kommer.

Mannen i dagens tekst, som fikk alt strøket ut, skyldte ti tusen talenter – en svimlende sum, flere hundre tonn sølv. Med slike veldige summer vil Jesus vise oss hvor stor skylden vår er, og samtidig si oss at han tilgir alt, bare vi møter ham ved nådestolen.

Har du gjort opp med Gud?

Har du lagt livet ditt åpent og ærlig fram for ham?

Ja, da kan du være glad. Da kan du gå mot døden og møte Gud som venn og far. Men har du ikke gjort det, må du selv svare for livet ditt den dagen du må møte ham. Og kan du ikke da betale skylden din, er du dømt til evig straff.

På dommens dag er det ingen nådestol. Den blir bare reist her nede i nådetiden.

Bruk da nådetiden din rett!

*

Men dagens tekst viser oss også en annen side ved synden og nåden, en side som vi må ta med hvis vi skal få være i samfunn med Gud. Denne siden har likevel en skarp odd for mange mennesker, en odd som holder mange borte fra Gud.

Hvilken odd er det?

Du skal tilgi dem som har syndet mot deg.

Det blir for hardt for mange mennesker.

Du kan ikke tilgi dem som har syndet mot deg, og så går du med nag og hat i hjertet og vil ikke gi det opp. Kanskje ber du Gud om tilgivelse for dine egne synder, men du får aldri svar. Gud tilgir ingen som ikke selv tilgir.

La denne tunge, rettferdige sannheten gå deg til hjertet.

Men det verste av alt – ja, det som er så tungt å nevne – er at det finnes folk som vil være kristne, men som går og bærer på hat og nag mot andre. De kan ikke tilgi. Det sitter noe steinhardt, stikkende og uforsonlig i sinnet deres mot andre mennesker.

Er du en av dem?

I så fall må du huske at du snart kan miste Guds tilgivelse hvis du fortsetter å bære på hatet.

Har du tenkt over det?

Regner du med det?

Det må du regne med.

Mange regner visst ikke med dette, enda Guds ord sier så klart at vi ikke bare må tilgi med munnen, men også med hjertet. Vi skal tilgi – av hjertet – «sytti ganger sju», sier Jesus (Matt 18,22). Det vil si: Vi skal tilgi uten grense, slik Gud tilgir.

Har du for stiv nakke til å tilgi, så husk at den stive nakken kan drepe gudslivet ditt. Blir Gud tvunget til å bryte nakken din, dør du døden. Men bøyer du deg under Guds nådehånd og tilgir, har du berget livet ditt.

Hør hva Guds ord sier: «Og hans herre ble vred, og overga ham til dem som piner, inntil han betalte alt han skyldte. Slik skal også min himmelske Far gjøre mot dere, om ikke hver og en av hjertet tilgir sin bror» (Matt 18,34–35).

Dette er ord som ingen kan misforstå, og som ingen kan komme forbi.

Jeg synes jeg hører noen som kommer skjelvende og tunge om hjertet og sier: «Jeg kan ikke tilgi. Hjertet mitt vil ikke, og jeg makter ikke å bryte ned den muren. Det han (eller hun) gjorde mot meg, har satt seg så fast her inne at jeg er for svak til å rive det ut. Om jeg tilga med ord, kunne jeg ikke gjøre det med hjertet. Hva skal jeg gjøre?»

Hør hva jeg nå sier, og følg det, så skal du finne veien til å tilgi av hjertet.

Du skal tenke i ro over alt det Gud tilga deg da du kom til ham. Tenk stille over det med deg selv. Husk at Gud tilgir deg hver dag uten grense.

Be så for dem du ikke kan tilgi. Nevn dem ved navn for Gud. Si ham alt det du strever med; si at du ikke makter å tilgi.

Vil du gjøre det?

Gjør det!

La hjertet komme inn i bot
og smelte hen i Jesu blod,
da blir nok Jesu milde sinn
i sjelen deilig plantet inn.

Når vi med åndsopplyst forstand
vår Jesu hjerte skue kan,
hvor han for sine fiender bad
da de kun stod og lo derad.

Når vi betenker hvor han gikk,
vår sjelehyrde, før han fikk
oss ut av dødens fare – –,
hvor titt og lenge han har søkt.

Når vi beser i hjertets grunn
de mange svære syndens pund,
som Gud så gjerne oss forlot
for Jesu pine, død og blod.

Når Ånden gjør oss dette klart,
da tennes i vår sjel så snart
den sterke kjærlighetens brann,
så vi vår fiende elske kan.

Har ikke du denne kjærlighetens brann? Da må du bøye kne under Jesu kors og si det til ham. Han hører ropet fra de maktesløse. Da må du minnes «de mange svære syndens pund» som livet ditt rommer, og som han tilga deg. Da blir «Jesu milde sinn i sjelen deilig plantet inn», og du har vunnet seier: Du kan tilgi av hjertet.

Den som bøyer seg, er bedre enn den som brister.

23. søndag etter treenighet: Staten, skatten og de kristne

> «Da gikk fariseerne bort og rådslo om hvordan de kunne fange ham i ord. De sendte disiplene sine til ham sammen med herodianerne, og lot dem si: Mester, vi vet at du er sannferdig, og du lærer Guds vei i sannhet. Du bryr deg ikke om hva noen sier, for du gjør ikke forskjell på folk. Si oss hva du mener: Er det tillatt å gi keiseren skatt, eller er det ikke? Men Jesus merket deres ondskap og sa: Hvorfor frister dere meg, dere hyklere? Vis meg mynten som skatten betales med! De rakte ham en denar. Og han sier til dem: Hvem har sitt bilde og sin påskrift her? De sier til ham: Keiseren. Da sier han til dem: Gi da keiseren det som keiserens er, og Gud det som Guds er! Da de hørte dette, undret de seg, og de forlot ham og gikk bort» (Matt 22,15–22).
>
> «Si oss hva du mener: Er det tillatt å gi keiseren skatt, eller er det ikke?» (Matt 22,17).

Fariseerne prøvde på alle måter å sette Jesus fast, så de kunne finne noe å anklage ham for. Det spilte ingen rolle hva det var, bare det kunne brukes til å skade ham.

Nå trodde de selv at de hadde ham i saksen. Han kunne ikke slippe unna dette tveeggede spørsmålet om romerveldet og det jødiske folket. Sa han at de skulle betale skatt, kunne de bruke det til å egge folket opp mot ham. Og sa han at de ikke skulle betale, kunne de anklage ham for keiseren. Ett av disse svarene måtte han gi, trodde de, og begge var like gode, bare de kunne brukes mot ham.

Men de glemte å regne med at Jesu visdom var større enn deres lumske kløkt. Og så måtte de også den gangen gå bort med undring og skam.

*

Men spørsmålet i dagens tekst om keiseren og skatten har noe å si også til oss, for også vi lever i et samfunn som krever store skatter av folket. Det er få ting vi diskuterer mer enn skattespørsmålet. Nesten alle klager over at skatten er urimelig stor, og mange mener også at den er urettferdig.

Hvorfor skal vi betale skatt? Hadde det ikke vært bedre å bli kvitt den byrden? Er det ikke en udugelig regjering og en grisk ligningsnemnd som står bak dette plyndringssystemet som går under navnet skatt?

Det ser rett og slett ut til at mange tenker og tror slik. Derfor klager de sent og tidlig og skjeller ut storting og regjering, ligningsnemnd og kommunestyre,

som om disse myndighetene bare satt og la planer for hvordan de fortest mulig kunne rane pengene fra folket.

Er en slik kritikk rettferdig?

Nei, som regel er den ikke det.

Er skattene for tunge, ligger skylden ikke bare hos dem som styrer. Skylden ligger på hele folket, fordi det lever for flott og arbeider for lite – eller fordi det er en annen grunnskade som tærer på folket.

Som oftest er det gamle ordet sant at et folk har det styret det fortjener. Et moralsk, sterkt og sunt folk vil ikke i lengden finne seg i et udugelig og umoralsk styre.

Som folket er, slik blir styret.

Men la oss se litt på det vi pleier å kalle keiserdømme, kongedømme, republikk eller diktatur. Hva er dette for noe?

La oss holde oss til oss selv. Norge er et fritt, selvstendig rike, og dette riket eier det norske folk omtrent på samme måte som en bonde eier gården sin og kjøpmannen forretningen sin. Et rike ligner derfor på mange måter et hjem og en husstand, med husbond og tjenere. Og slik et hjem trives og går framover i samme grad som alle i husstanden er flinke og arbeidsomme, milde i kravene til andre og strenge i kravene til seg selv, slik er det også med et rike.

Da Jeremia skriver Herrens ord til folket sitt, som var blitt innlemmet i en ny stat, sier han blant annet: «Søk den byens velferd som jeg har bortført dere til, og be for den til Herren! For når det går den vel, så går det dere vel» (Jer 29,7). Og da Paulus svarer den øverste høvedsmannen i Jerusalem at han er født romersk borger, ser det ut til at han er stolt over det i god mening (Apg 22,28).

Personlig innrømmer jeg at jeg er glad for å være norsk borger. Jo mer jeg har sett av andre land og folk, desto mer har jeg takket Gud i mitt hjerte for at Norge er mitt fedreland. Selv om vi sørgelig godt har lært å klage og knurre over alt som er ille her i landet, er det likevel et av de beste land på jorden.

Lov og rett verner om det gode og straffer det onde. Ikke alltid så fullkomment som det burde og kunne være – men likevel tviler jeg på om lov og rett står høyere i noe annet land enn i Norge.

Staten bygger skolene og kirkene våre og hjelper barna våre til å få kunnskap. Den bygger veier og jernbaner, og havner for sjøfolk og fiskere. Den merker hver grunne langs den utrolig lange kysten og inn til bunnen av den lengste fjord. Fra nes til nes blinker lys som sjømannen kan styre etter i den mørke natt, mens syngende klokker og ljomende lurer roper til sjøfolkene våre i snøkav og tåke: Her er veien!

Dette og tusen andre ting gjør stat og kommune for oss. Og dette skal vi ikke bare være takknemlige for; dette må vi også betale for. Hvem skulle ellers gjøre det? Er det ikke vi som eier landet, som også må bygge det? Vil ikke vi bygge det, kan visst ingen andre gjøre det. Derfor må vi lyde lovene våre og betale skatten vår.

I alle ting som ikke strider mot Guds ord, skal en kristen lyde lov og rett i staten – ikke bare for å slippe straff, men også for samvittighetens skyld (Rom 13,5).

«Derfor betaler dere jo også skatt, for de (som styrer) er Guds tjenere som nettopp tar vare på dette. Gi alle det dere skylder dem: skatt til dem som har krav på skatt, toll til dem som har rett til toll, frykt til dem som skal fryktes, ære til dem som bør æres» (Rom 13,6–7).

Slik sier Guds ord, og med det har en kristen svar nok.

Det er sant at skattene er store, og at alt vi skal leve av, er dyrt. Men når en stadig hører denne knurringen og klagingen, går tankene tilbake til barndomshjemmet, til far og mor.

Jeg husker hvordan de slet for å skrape sammen penger til skatt og mat. Det vanket ikke mange flotte retter, verken til helg eller hverdag. Det var sild og poteter, grøt og melk, dag etter dag og år etter år. Når det en og annen gang kom fisk og smør og et kjøttbein på bordet, var det høytid. Desserten til middagen var vann blandet med sur myse. Og når pengene så rakk til klær og mat og skatt, lyste fars ansikt, fordi det hadde lykkes.

Du som leser dette: Strever du slik for å betale skatten, og lever du sparsomt?

Stans litt, tenk etter og skam deg over klagene dine. Betal skatten din ærlig uten knurr, og takk Gud for at du kan betale.

Gi keiseren det som keiserens er.

Det er rett og sømmelig for en kristen.

Det kan være at andre på urettmessig vis sniker seg unna mye av skatteplikten sin, og at du som er ærlig, må betale også for dem. Det kan friste en kristen til både det ene og det andre. Friste kan det, men en kristen bør seire over også denne fristelsen. En god samvittighet for Gud og mennesker er mer verdt enn noen kroner.

Det er Guds vilje med oss, og det er Guds velsignelse over oss.

*

Men Jesus sier i dagens tekst at vi ikke bare skal gi keiseren det som tilhører ham; vi skal også gi Gud det han skal ha.

Hva er det da av det vi har, som tilhører Gud?

Det er du og jeg, akkurat som vi er, med kropp og sjel, med synd og skam. Vi er hans eiendom, fordi han har skapt oss, og fordi han har kjøpt oss. Går du og jeg så våre egne veier borte fra Gud, har vi ikke gitt ham det han eier. Da er du og jeg den ene sauen, den ene mynten og den ene sønnen han har mistet. Finner han deg og får han deg selv, har han fått igjen sin eiendom, den som var kommet bort.

Gi Gud deg selv. Det er det største og beste du kan gi ham.

Om du så er den verste synder jorden har båret, er du likevel hans eiendom, som han har kjøpt. Det er sårt å minnes at vi kom bort fra Gud. Men enda sårere er det å slippe inn over seg den tanken at alt det Gud har gjort for oss, skal være forgjeves, fordi vi ikke vil la oss frelse. Over den synden og den dårskapen sørger alle himler og Guds store frelserhjerte. Og på grunn av den vil helvete bli bolig for mennesker som skjærer tenner og gråter håpløse tårer.

Å, gi Gud det som tilhører ham!

Så vend da om i denne dag
og gjør Guds hjerte glede!

Så holder han fest i englelag,
der Kristi pris de kveder
for synderen som atter fant
sin frelsermann.
Å, gjør da Gud den glede!

Og så du som kom, du som ga ham det han kjøpte, deg selv: Det er også noe mer du kan gi Gud, om du vil forstå meg rett. Han vil at du skal hjelpe ham med å finne noen av de mange som er kommet bort. Du skal være hans medarbeider og bruke det han ga deg, til å hjelpe andre til ham.

Derfor ber Frelseren oss ikke bare om å komme til ham, men også om å gå for ham. Han som sier: «Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære» (Matt 11,28), han sier også: «Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for all skapningen!» (Mark 16,15). Til dette arbeidet kan vi gi Gud våre evner, vår kraft til sjel og legeme, våre levedager og våre penger. Også dette eier Gud, og vi skal gi det tilbake til ham.

*

Slik staker Jesus ut veien for oss i dagens tekst, vi som har borgerskap både i himmelen og på jorden.

Kunsten å leve er en høy kunst.

Måtte dagens tekst hjelpe oss til å lære litt mer av den kunsten enn vi har lært før.

Nærmere, Jesus Krist, til deg,
nærmere hva enn det koster meg,
nærmere i morgen enn i går,
nærmere, o Herre, år for år.

24. søndag etter treenighet: Han som kan lege

> «Mens han talte dette til dem, se, da kom en synagogeforstander og falt ned for ham og sa: Min datter er nettopp død, men kom og legg din hånd på henne, så vil hun leve. Jesus sto opp og fulgte ham, og disiplene gikk med. Og se, en kvinne som hadde lidd av blødninger i tolv år, kom bakfra og rørte ved minnedusken på kappen hans. For hun sa ved seg selv: Om jeg bare får røre ved kappen hans, så blir jeg helbredet. Men Jesus vendte seg om, og da han så henne, sa han: Vær frimodig, datter! Din tro har frelst deg. Og kvinnen ble frisk fra samme stund. Og da Jesus kom til synagogeforstanderens hus og så fløytespillerne og den larmende hopen, sa han: Gå bort! Piken er ikke død, hun sover. Men de bare lo av ham. Men da folkehopen var drevet ut, gikk han inn og tok piken ved hånden, og hun reiste seg opp. Og ryktet om dette spredte seg over hele landet der omkring» (Matt 9,18–26).
>
> «Min datter er nettopp død, men kom og legg din hånd på henne, så vil hun leve. … Og se, en kvinne som hadde lidd av blødninger i tolv år, kom bakfra og rørte ved minnedusken på kappen hans» (Matt 9,18.20).

Sykdom og død følger mennesket til alle tider og hvor vi enn er i verden. Ennå er det ikke funnet noen vei som fører oss forbi disse mørke maktene. Bare et ørlite håp om at det kanskje er funnet et legemiddel mot én eneste sykdom, får oss til å se mot lysere dager, enda sykdom og død er like sikre for det. Vi har ikke noe sikrere å vente enn en grav.

Det er tungt og sårt. Men midt i denne store ulykken ligger det likevel en lykke gjemt.

La oss prøve å tenke oss at vi mennesker, slik vi nå er av naturen, slapp sykdom og død. Hvordan ville det da se ut her på jorden, tror dere? Det er kanskje et meningsløst spørsmål. Likevel synes jeg det åpner en dør for tanken. Det lar oss ane at uten sykdom og død ville vi mennesker allerede her på jorden være i det dypeste helvete.

Hovmodet, havesyken, hatet og rovlysten i mennesket ville få vokse seg sterkere og større enn den villeste fantasi kan male det. Det menneskelige ville drukne i det dyriske og djevelske. Vi ville tråkke hverandre ned og lide den evige pinen allerede her, uten å få dø, om vi aldri så gjerne ville.

Gud være takk, så ondt har vi det ikke her på jorden! Han som stengte veien til livets tre, så vi ikke skulle spise av det og leve i all evighet, han visste hva han gjorde (1 Mos 3,22–24).

Og så kommer sykdommen, og etter den kommer døden og banker på hver manns dør, så tung og mørk og sterk. Når de har fått tak i oss, ligger vi der maktesløse og må si til oss selv, enten vi vil eller ikke: Det er egentlig smått stell med oss mennesker.

Mens vi er friske og alt går som vi ønsker, er det lett å gjøre seg stor og stolt. Men når feberen stiger, pusten er tung og kreftene minker, da er det godt å møte et menneske med en myk og hjelpende hånd.

Da kan et sukk til Gud finne veien fram fra hjertedypet, også hos den som alle sine dager har spottet dem som ba. Og når døden har besøkt hjem og slekt og venner, må tårene fram i øynene på selv den hardeste stivnakke. Det er så rart med det: Tanken på at en selv snart skal felles av den mektige mannen, får en til å stanse, tenke, ja, også be.

Den som så mang en gang spottet dem som ba, sank selv i kne for dødens skygge. Og den som satte sin ære i sin synd, gråt over sitt spilte liv og sin syndige sjel.

Slik gjør sykdommen og døden oss mer godt enn vi selv tror. Vår store ulykke blir vår lykke. Millioner synger i dag takkesang både her og på den andre siden fordi sykdommen stanset dem i spranget mot avgrunnen. Og mange som var en skam for seg selv, for sine, for samfunnet og for Gud, vendte om den dagen de sto ved graven til en av sine kjære.

Men når det er slik, er det da så om å gjøre å være frisk alltid?

Det er helt umulig for meg å forstå de menneskene som lærer – og ser ut til å tro – at en kristen aldri bør være syk. De kroer seg som om de har funnet et ekstra stort evangelium når de forteller at Gud kan gjøre oss friske.

Skulle det være så vanskelig for Gud å gjøre oss friske? Når mennesker kan lege sykdommer, skulle ikke da Gud makte det! Når han kan gjøre et gudløst menneske til sitt barn ved å føde det på ny, kan han vel ordne litt med menneske-kroppen også! Har han ikke gjort det så mange ganger, både med deg og meg?

Jo, han kan. Det viser ordet oss i dag, og livet har stadfestet det så mange ganger. Men skal det være et vitnesbyrd om at en kristen ikke skal være syk, kan vi like godt si at en kristen ikke skal dø. For like visst som han helbredet kvinnen, like visst vekket han opp Jairus' datter. Han makter det siste like godt som det første.

Men slik er ikke Gud. Han kan ikke handle slik med oss. Det fører ikke til målet om han lar oss slippe sykdom og død, slik vi nå er.

Paulus kunne lege folk med svetteklutene sine (Apg 19,12). Likevel lot han reisekameraten sin bli igjen syk (2 Tim 4,20), og han ba sin beste venn her i verden om å ta medisin for magen sin (1 Tim 5,23). Kunne ikke han ha gjort Timoteus og Trofimus friske, han som hadde gjort så mange andre friske?

Av dette ser vi at Guds hjelpende hånd ikke er som en maskin, et mekanisk urverk som en kan få til å gå når en tar i de rette hjulene og håndtakene. Vår

Herre lar seg ikke styre av oss – verken av vår lyst til å være friske eller av alle våre bønner.

Ser han at det vi vil og det vi ber om, fører oss på gal vei, så hører han oss ikke. Han som har sagt: «Be, så skal dere få» (Matt 7,7), han har også sagt at dersom vi blir i hans ord og ber om noe etter hans vilje, så hører han oss (Joh 15,7; 1 Joh 5,14). Han behandler oss slik gullsmeden gjør med gullet han vil rense: Han holder det over ilden så lenge han vil.

Og så skal vi si: La din vilje råde! Da lærer også vi lydighet av det vi lider (Hebr 5,8).

Hvem ville ikke lide
og gjerne takke til?
Så skynd deg da å stride,
du som til himlen vil!
Så skal dere selv finne
hva ære de skal få
som her i verden vinner
når kronen settes på.

Men det er noe i ordet i dag som er enda tyngre enn det vi nå har sett på: at så mange mennesker først går til Jesus når de er blitt syke og har kastet bort det meste av livet sitt. Det skjer igjen og igjen, til alle tider.

Kvinnen i ordet i dag gikk ikke til Jesus før hun hadde sløst bort alt hun eide på leger og medisin, som bare hadde gjort henne verre (Mark 5,26). Slik sløser den store mengden bort livet sitt i synd. Når så alt er bortkastet og en bare har graven igjen, da kommer en til Jesus.

Ungdom og manndom, helse, livsmot og arbeidskraft skal Satan, synden og verden ha. Når en så ikke orker mer, når det siste livshåpet er slukket, da går en til Jesus. Da er han god å gå til, da vil en ha hjelp, da vil en bli frelst, så en kan komme til himmelen.

Den tiden i livet da en er skikket til arbeid og dåd, skal Satan ha. Men det ubrukte livet, restene, skal Gud ha. Hele livskapitalen skal sløses bort før en går til Gud. Slik tenker og lever folk flest den dag i dag.

Og de blir tatt imot alle sammen, også de som bare har restene av livet igjen. Døren står på vidt gap for alle hos ham som ikke vil at noen synder skal dø, og som aldri har støtt noen ut (Esek 33,11; Joh 6,37). Så stor er han.

Men skulle det ikke være riktigere å tenke slik: Han som jeg vil ha hjelp av i livet, ham vil jeg også tjene. Han skal eie mitt ungdomsmot og min manndomskraft. Han som jeg vil skal ta imot sjelen min når jeg dør, han skal også eie meg før jeg dør.

Det er en simpel og lav tankegang at Satan skal eie meg i livet og Kristus i døden. Livet som Gud gav, skal brukes til vanære for Gud. Og når det er sløst bort, skal han som du har spottet og ringeaktet, rekke hånden ut og berge deg!

Du dåre som tenker og lever slik! Ta lærdom av kvinnen som sløste bort all sin eiendom på legene og bare ble verre av det. Slik vil det også gå deg som leter etter legedom for sjelen, men vil finne den utenom Kristus. En dag er alt du eide,

sløst bort, og du har ikke fått hjelp. Igjen står en syk kropp som bare blir verre, og en sjel uten fred like ved dødens porter.

Det er fattigdom og dårskap, en ulykke så stor at hvert menneske som vil ha ære for å bruke forstanden sin, burde vende seg bort fra slikt før ulykken kommer. Kan du ikke se at du kaster bort livet ditt på denne måten?

Salv øynene dine med øyensalve, så du kan se (Åp 3,18) og skynde deg fram til ham som kan lege deg. Han skal gjøre det. Gi deg ingen ro før hånden din rører ved hans frelserkraft.

Hos Jesus finnes frihet
fra syndens slaveri,
og vil du komme til ham,
skal han deg gjøre fri.
Den usle svinemasken
deg aldri metter mer,
din Faders bord er dekket –
å, kom just som du er!

*

Det er underlig å høre at da kvinnen fikk hjelp ved å røre ved Jesus, kjente han at det gikk en kraft ut fra ham (Luk 8,46). I dette synes jeg det ligger en stor trøst for oss.

Vi går her i mengden nå som før, syke, syndige og hjelpeløse. I vår maktesløshet og nød er det også nå en og annen som rekker sin lille, svake hjertehånd mot Jesus. Også vi har så mang en velsignet gang fått røre slik ved ham at vi fikk kraft fra ham.

Vi var tvilende, motløse, sorgtunge og sjelesyke. Men vi ble glade og salige da vi kjente at Guds fred, «som overgår all forstand» (Fil 4,7), strømmet inn i sjelen. Denne kraften gikk ut fra Jesus til oss. Derfor ble alt i oss gjort nytt, og vårt indre menneske ble løst ut av nød og natt.

Men det var ikke bare vi som opplevde hjelpen; Jesus gjorde det også. Så sant kraften hans er en levende kjensgjerning for oss, så visst vet også han at kraften gikk ut fra ham. Er ikke dette et herlig samspill av liv og livskraft mellom ham og oss?

La det så surre og larme omkring oss, la verden gå sin dødsmarsj i sus og dus. Midt i larmen og jaget, der folk skråler og skriker, slåss og banner og spotter, der de gjør narr av alt hellig og roser seg av sin gudløshet – der kan du røre ved Jesus, og midt i mengden vet han at det var du som gjorde det. Er ikke det stort og trøsterikt for oss?

Når vi ser og tror dette, blir samlivet med Kristus mye rikere. Han kommer oss så underlig nær, midt i mengden, og det er nettopp det vi trenger.

Synden, Satan og vantroen vil ha ham så langt bort som mulig, og det jagende livet ser ikke ut til å gi ham rom til å være nær sine. Men hør: Det er ikke slik! På arbeidslaget, i fiskebåten og hvor du ellers er, kan du gi ham din maktesløshet og få igjen hans kraft. Og han vet at det var nettopp deg han gav den til.

Å, hans kjærlighet er bunnløs,
og hans nåde er så stor,

og hans miskunnhet den rike
aldri tolkes kan med ord,
og den kraft han gir de svake,
den er mer enn nok for meg,
glad i striden vil jeg drage –
Jesus banet har min vei.

25. søndag etter treenighet: Dommen

> «Når dere da ser ødeleggelsens styggedom, som profeten Daniel har talt om, stå på det hellige sted – forstå det, enhver som leser! – da må de som er i Judea, flykte opp i fjellene. Den som er på taket, må ikke gå ned for å ta med seg noe i huset. … For som lynet går ut fra øst og skinner like til vest, slik skal Menneskesønnens komme være. Der hvor åtselet er, der skal gribbene samles» (Matt 24,15–28).
>
> «For da skal det bli en trengsel så stor som det ikke har vært fra verdens begynnelse til nå, og heller ikke mer skal bli! Og dersom ikke de dagene ble forkortet, da ville ikke noe kjød bli frelst! Men for de utvalgtes skyld skal de dagene bli forkortet. … Når dere da ser ødeleggelsens styggedom, som profeten Daniel har talt om, stå på det hellige sted – forstå det, enhver som leser!» (Matt 24,21–22.15).

Så langt jeg kan skjønne, er det to grunntanker i ordet i dag. Den ene er ordet om den tunge dommen som skulle komme over det jødiske folket.

De hadde syndet og trosset Guds ord og Ånd og Jesu Kristi vitner så lenge at hele folket luktet lik, og denne liklukten trakk rovfuglene sammen om dem. Gud hadde vist dette folket stor nåde og gitt det mye lys. Men de snudde ryggen til alt i motvilje, hat og spott.

Nå er dommen felt, og straffen banker på døren. Denne straffen er toppen av alt det harde og grufulle som har vært, og som vil komme. Alt dette varsler Jesus disiplene om, så de skal se faren og flykte unna. «Se, jeg har sagt dere det på forhånd» (Matt 24,25).

Midt i dette svarte, grufulle mørket, der rovfuglene kretser og straffedommen velter fram som en ødeleggende flom, tenner han et lys for sine, så de skal se og slippe unna.

Det er den ene trøsten de får. Den andre er at de ved sin bønn kan bryte av den skarpeste odden på den delen av straffen som også må ramme dem.

De skal be (Matt 24,20) – ikke om at straffen må vendes bort; det ville være nytteløst. Når folket ikke vil vende om, må straffen komme. Men straffen kan bli mildere for hans folk, særlig for moren som bærer det ufødte eller det nyfødte barnet (Matt 24,19). Det kan Guds folk be om, sier Jesus, og i denne oppfordringen ligger det at Gud vil høre en slik bønn.

Så stor er Guds miskunn over dem som tror på ham. Og vi som lever nå, har den samme rett til å be om at det også må bli mildere for oss når dommen skal gå over folk og land i dagene som kommer. Glem ikke det, Guds folk!

Det gamle, hardnakkede gudsfolket måtte ta imot en straff så hard og tung at hvis ikke de dagene var blitt forkortet, ville det ha vært umulig for mennesker å leve – «da ville ikke noe kjød bli frelst» (Matt 24,22).

Men de kristne slapp lettere fra det enn folket ellers. Historien forteller at de kom seg unna til fjellbyen Pella før Jerusalem ble omringet av de romerske ørnene.

*

Den andre grunntanken synes å være at Jesus, samtidig som han taler om dommen over jødene, også tar med den dommen som skal gå over hele slekten før han kommer igjen. Det som står først og sist i det kapitlet som teksten i dag er tatt fra, tvinger oss til å tro det.

Slutten på den gamle pakt og slutten på den nye pakt – før tusenårsriket – er så like når det gjelder straffen, at Jesus slår dem sammen til ett. Midt mens han taler om templet i Jerusalem og om dem som er i Judea og på taket, taler han om Menneskesønnens komme (Matt 24,27). Er denne tolkningen riktig – og det tror jeg den er – gjelder dette ordet like mye oss som Jesu samtid.

Også vår tid skal slutte med en dom, en katastrofe som blir voldsommere enn alt menneskene har opplevd i den nye pakt. Mange kristne mener at denne dommen vil føre med seg en uhørt kristenforfølgelse som Antikrist setter i gang. Det tror ikke jeg.

Den siste tunge domstiden vil komme over alle, og i sine grunntrekk vil den ligne dommen som gikk over det jødiske folket og Jerusalem. Det blir ikke en forfølgelse av kristendommen, men en katastrofe som rokker hele verden i dens grunnvoller. Straffen vil ramme alle, ikke minst dem som er vantro.

Skal en gjøre den store sluttdommen til en kristenforfølgelse, må en korte den antikristelige tiden ned til tre–fire år. Men ikke bare det. Ordet i Åp 7,14 må en også bruke om disse tre–fire årene. Da blir den talløse skaren som har vasket sine kapper og gjort dem hvite i Lammets blod, og som er kommet ut av den store trengsel, de som er vunnet for Gud i disse tre–fire årene.

Det må bli noen besynderlige tre–fire år, når så mange blir omvendt at ingen kan telle dem! En slik tid synes å ligne mer på tusenårsriket enn på den store trengsel.

Skulle det ikke passe bedre med Guds ord og med livet for Guds folk her i verden å tro at ordet i Åp 7,14 taler om alle frelste – at alle som når himmelen, har gjort kappene sine hvite i Lammets blod og er gått gjennom den store trengsel? Er det noen som kommer inn i himmelen på en annen måte?

Noen vil vel innvende: Har vi da noen stor trengsel? Til det vil jeg svare: Jeg er slett ikke sikker på om det kostet mer å være en sann kristen på Neros tid enn det koster i dag. Når den ytre trengselen minker, øker den indre. Verden, Satan og vår egen natur er de samme nå som før. Den som vil være en sann kristen, må også i dag gjennom den store trengsel.

Ingen finner fram til den evige ro
som seg ei veldig fram trenger.

Det er kårene for Guds folk helt til Kristus kommer igjen.

Er dette riktig, trenger ikke Guds folk å vente på den store trengsel, eller diskutere, slik de nå gjør, hvem som skal komme først: Kristus eller den store trengsel. Da har vi, som Guds ord sier, bare å vente på Kristus, fordi vi lever i den tidsalderen som den store trengsel omfatter.

Ser vi etter i Guds ord, vil vi finne at det som skal prege tiden før Kristus kommer igjen, er lovløshet og gudløshet. Det sier Guds ord klart (Matt 24,12; 2 Tim 3,1–5).

Alt det som har holdt hjem og samfunn sammen gjennom tidene, vil bli oppløst. Som døden løser opp et lik, slik vil samfunnslegemet bli oppløst, og over og omkring dette liket samles rovfuglene. Det lukter lik, og så kommer de! (Matt 24,28)

Når ekteskap, hjem og samfunn går i stykker, når streiker, sabotasje og lockouter kommer i stedet for det jevne, fast regulerte arbeidslivet, da er lov og rett døde. Men da blir det også mat for rovfuglene, og da blir det ikke moro å være menneske. Skulle en slik tid vare lenge, ville ingen berge livet; for i lengden kan ikke mennesker leve på den måten.

Samtidig med lovløsheten stiger gudløsheten fram, og under en frihetsmaske vil ødeleggelsens styggedom trives – til Kristus slår den ned.

Ser vi ordet i dag fra denne synsvinkelen, er det ikke vanskelig å få øye på knoppene som brister på fikentreet (Matt 24,32). Tiden vi lever i, varsler at dagen og dommen er nær, ja, at det allerede er blåst i luren til varsel om dom og straff.

Jeg hører domsklokken drønne ut over jorden. Jeg ser at rovfuglene er blitt mange omkring det stinkende liket. Ser ikke du det også?

Og vær sikker på at for hver dag som går, vil tonene fra domsklokken høres klarere av dem som har ører å høre med. Rovfuglene vil bli flere og flere, mens ødeleggelsens styggedom mer og mer finner vei inn i Guds helligdom på jorden.

*

Hva mener Jesus med ordet om «ødeleggelsens styggedom … på det hellige sted»?

Først tenker han vel på templet og det som foregikk der. Jesus synes aldri å ha vært så harm som da han tok svepen og drev handelsfolket og børsspekulantene ut av Guds helligdom (Joh 2,15). Det var mye i dette huset på Jesu tid som ikke skulle ha vært der. Og om han drev dem ut en gang, kom de nok inn igjen med styggedommen, verre og verre, til templet lå i grus. I stedet for et bedehus var det blitt et forretningslokale (Matt 21,13).

Var ikke det ødeleggelsens styggedom?

Jeg vet ikke. Men dette vet jeg: Ser vi dette i lyset av Det nye testamente, står det fast at hver kristen bærer en helligdom i sitt indre menneske. «Vet dere ikke at dere er Guds tempel, og at Guds Ånd bor i dere?» (1 Kor 3,16).

I denne helligdommen skal bare Gud bo. Der skal en aldri drive forretning og åpne bank. Der skal en ikke veksle penger. Der skal Gud og du leve sammen,

med låst dør for alt og alle. Der skal vi være hellige i livets høyeste og fulle mening.

Når «denne verden» trenger seg inn der hos deg og meg, så Guds ord og Guds nåde, ja, Gud selv må vike, da er ødeleggelsens styggedom kommet på det hellige sted hos deg og meg – om ordene våre er aldri så gudelige og formene aldri så kristelige.

Og dessverre: Hos mange kristne i dag er denne helligdommen gjort om til bank og børs og handelsbod. Utenpå ligger den kristelige masken, inne tærer ødeleggelsens styggedom.

Hva tror du om deg selv?

Jeg vet nok at dere sitter klare til å hogge i meg med dette kloke spørsmålet: Skal ikke en kristen drive forretning, tjene penger og ha noe til overs? Jo, det skal han. Men gudslivet ditt må aldri bli verdslig. Det skal være hjertet som sender kraft ut i hele livet ditt. Kommer ødeleggelsens styggedom inn der, slutter hjertet å slå. Når verden tar plassen fra Gud, når verden lever der inne i stedet for Frelseren, da er helligdommen vanhelliget.

Aldri siden Gud bygde sitt rike på jorden, har det vært så vanskelig å holde helligdommen sin ren som nå. På alle måter truer verdsligheten oss, ikke minst når formene er kristelige. Før vi vet ordet av det, kan vi være som lunkent vann (Åp 3,16) og som mat uten salt.

Er dette sant om oss kristne nå, så husk at dommen er nær. Den begynner med Guds hus, sier Bibelen (1 Pet 4,17).

Men enda en gang vil vi rope til hverandre: Våk, be og tro! Legg vinn på å ha en god samvittighet for Gud og alle mennesker (Apg 24,16). Still store krav til deg selv. Legg deg inn til Jesu hjerte, der ingen ser deg, så helligdommen din kan bli bevart for ødeleggelsens styggedom.

Se ikke etter Kristus her og der, og hør ikke på ropet: Kom hit! Kom hit! Her er han! (Matt 24,23–26). Der de roper høyest, der er han minst. Men der du med Bibelen din åpner hjertet for ham, der er han – i den dypeste skog, på det villeste hav og midt i folkestrømmen.

Husk så også at etter hvert som havbølgene vokser, brenningene drønner og stormen tar til, kommer også dagen nærmere da din og min Frelser skal komme med makt og herlighet og ære. Da skal havet bli stille, striden og farene forbi. Tårene skal tørkes bort (Åp 21,4), den trette skal få hvile, og den redde aldri mer bli redd.

Hva du lengtet, hva du led,
glemmes i hans salighet.

26. søndag etter treenighet: De ulærde og barnlige

> «På den tiden tok Jesus til orde og sa: Jeg priser deg, Far, himmelens og jordens herre, fordi du har skjult dette for vise og forstandige, men åpenbart det for umyndige. Ja, Far, for slik skjedde det som var deg til behag. Alt er overgitt til meg av min Far. Og ingen kjenner Sønnen uten Faderen, heller ikke kjenner noen Faderen uten Sønnen, og den som Sønnen vil åpenbare det for. Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære, og jeg vil gi dere hvile! Ta mitt åk på dere og lær av meg, for jeg er nedbøyd og ydmyk av hjertet. Så skal dere finne hvile for deres sjeler. For mitt åk er gagnlig, og min byrde er lett» (Matt 11,25–30).
>
> «På den tiden tok Jesus til orde og sa: Jeg priser deg, Far, himmelens og jordens herre, fordi du har skjult dette for vise og forstandige, men åpenbart det for umyndige» (Matt 11,25).

Den første delen av dette ordet høres nokså meningsløs ut. Det Jesus sier her, synes å stride mot alt som heter fornuft og vanlig folkevett.

«Jeg priser deg, Far,» sier han, «fordi du har skjult dette for de lærde og kloke og åpenbart det for de ulærde og barnlige.»[1]

«Dette», som de «ulærde og barnlige» har fått øye på, men ikke de lærde og kloke, må være frelsen i Kristus Jesus. Med «de lærde og kloke» tenker Jesus vel først og fremst på fariseerne og de skriftlærde, og «de ulærde og barnlige» er trolig disiplene hans.

Den lille flokken som hadde funnet Jesus som frelser, hørte ikke til de lærde. Da de sto fram etter Jesu himmelfart, båret av Guds Ånd, sa folk om dem at de var «ulærde lekmenn» (Apg 4,13).

Disse underlige ordene av Jesus driver oss til å spørre: Kan da ikke en som er lærd og klok, bli frelst? Og hvis det er slik, kan det da være noe å lovprise for ham som vil at alle skal bli frelst (1 Tim 2,4)? Nei, slik kan det ikke være.

Meningen må være at Jesus priser Faderen fordi han har ordnet det slik at det ikke er ved lærdom og klokskap en finner frelsen. Det må være det Jesus mener. Og skulle ikke det også være noe å prise Gud for – også for oss?

Tenk om en måtte være lærd og klok for å komme inn i Guds rike! Hvor mange ville vel da bli frelst? Da ville ikke jeg bli frelst, kanskje ikke du heller.

[1] NB: «for vise og forstandige, men åpenbart det for umyndige».

Bare et lite fåtall av oss mennesker har evne og råd til å bli lærde. Var veien til Gud laget slik at bare de lærde og kloke fant fram, ville den store mengden være håpløst dømt til å gå fortapt.

Men hvordan skal det så gå med de lærde og kloke? Finnes det ingen råd for dem? Jo, om de vil, kan de legge lærdommen og klokskapen til side, komme til Gud i Jesu navn og innrømme at de egentlig ingenting vet. Veien står åpen også for de kloke til å bli barnlige.

Slik kan de få legge fra seg det som ellers ville stenge veien til Gud for dem. Det har så mange lærde og kloke gjort. Nikodemus, Paulus, Augustin, Luther og mange andre gjorde det og fant Frelseren.

Her ser vi altså Guds visdom: Alle kan finne og eie det barnlige sinn, om de vil, men ikke alle kan bli kloke og lærde. Derfor la Gud veien til himmelen gjennom det barnlige sinn.

«For da verden ved sin visdom ikke kjente Gud i Guds visdom, fant Gud for godt å frelse dem som tror, ved forkynnelsens dårskap. For jøder krever tegn og grekere søker visdom» (1 Kor 1,21–22).

Ei menneskes tankeflukt deg når,
ei vises gunst deg finner,
men troen som ydmyk til deg går,
deg ser og livet finner.

Gud være takk for at veien til Gud ikke skal finnes ved klokskap og lærdom! Når Gud har vært så stor i sin visdom at også den ulærde og barnlige kan finne fram, da kan alle bli frelst.

Da kan gamle mor og far og mange andre som aldri kom utenfor sin lille bygd, og som måtte slite og slepe alle sine dager uten å lære noe større – da kan også de bli frelst. Ja, de kan bli frelst lettere enn mange som visste mye mer enn dem. Så mang en gang har «de lærde og kloke» måttet sette seg ved siden av «de ulærde og barnlige» for å lære Guds visdom.

Tro aldri dem som mener de er lærde og kloke fordi de har lest noen bøker, regnet mange regnestykker, skrevet noen stiler eller kanskje noen bøker, lest noen språk og spekulert litt over jord og hav, skyer og stjerner. Tror du at noe av dette gir deg den sanne visdom, så er du dum. Og så dumme er dessverre mange.

Men aller dummest er de lærde og kloke som vil rette på både Gud og hans ord. Så forteller de oss at det og det verset i Bibelen ikke kan være «ekte»; det er skutt inn senere av en annen forfatter. Den og den salmen som går under Davids navn, kan ikke være av David, og så og så mye av Jesajaboken har ikke den profeten skrevet – og mye mer.

Hva har de å bygge sine «rettelser» på? Spekulasjoner, for det meste. I de fleste tilfeller finnes det ikke virkelige bevis for det de fører fram. Men de er så lærde og kloke – i egne øyne – at de må se til å få rettet på Guds ord. Slik blir de kloke dumme.

«Se til at ingen får fanget dere med visdomslære og tomt bedrag, etter menneskers tradisjoner, etter verdens barnelærdom, og ikke etter Kristus» (Kol 2,8).

Også vi kristne som lever nå, trenger å legge oss dette formaningsordet på hjertet. Vi blir fristet til å bli altfor kloke. Det barnlige sinn har vi så lite av,

og derfor kjenner vi så lite til Kristus, Guds kraft og Guds visdom (1 Kor 1,24). Bare den blir i sannhet vis som legger sin egen visdom bort og griper Kristus med barnlig tro. Den som går denne veien, vil mer og mer synge med de gamle kristne:

Og lær meg deg å kjenne,
så har jeg visdom nok.

*

I vers 27 i ordet i dag sier Jesus at Faderen har gitt alt i hans hender. Og så roper han ut disse ordene, som har berget så mange arme mennesker: «Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære, og jeg vil gi dere hvile!» (Matt 11,28).

Å ja! Slit og strev kjenner vi mennesker godt til. Tenk bare på alle de millioner som ikke har gjort stort annet enn å slite og slepe fra de kunne bruke arm og neve. Fra morgen til kveld, et helt liv, var det bare slit for å berge livet for seg og sine, og enda rakk det ikke mer enn så vidt. Er det bare moro?

Diktere, folketalere og rikmenn som svinger spaserstokken i stedet for hakken og sleggen, kan nok tale og skrive fint om den lykken som ligger i kroppsarbeidet. Men sannheten er og blir likevel at det er slitsomt og tungt og setter merker på sin mann, merker som en helst vil slippe.

Like lite som en kan glede seg over dovne folk og arbeidssky mennesker som helst vil tigge og være til byrde for andre, like visst må en innrømme at det tunge arbeidet gjør oss trette og slitne.

Noen vil kanskje spørre: Du mener vel ikke at det er de trette kroppsarbeiderne Jesus roper inn til hvile hos seg? Jeg vet ikke sikkert hva jeg skal svare på det. Men dette vet jeg: Også en trett kropp kan få hvile hos Jesus.

Om alle dere som sliter og bærer tungt med kroppen, fant fram til Jesus, ville dere kjenne at hos ham er det hvile både for den som er trett av sjelekamp, og for den som er trett av tungt arbeid. Ser vi etter, vil vi også finne at det mest er slike slitende, strevende mennesker som kommer til Kristus og blir frelst.

Men til slutt blir det likevel mest sant at kampen og slitet med synden og en selv er den tyngste byrden et menneske bærer.

Hakke og spade, kontor og forretning kan vi gå bort fra. Vi kan la armene få hvile og la hjernen slutte å tumle med bøker og tall. Men de urolige tankene, den dømte samvittigheten, de mange slag og sår, de tunge minnene om det som var synd, misgjort og ugjort – dette er ikke så lett å kaste fra seg.

Hos mange kommer tvilen og drar fram uløselige gåter og legger kors på tanken, så både kropp og sjel sukker under en byrde de ikke makter å velte av seg. Mange slet så hardt og bar så tungt her at de sank sammen og heller ville dø enn leve, lide og slite.

Om vi kunne se all den sjelekamp som føres i alle de millioner mennesker her på jorden, ville vi få se det vi aldri hadde tenkt. Men la oss huske at Jesus ser alt, og mens han ser det, roper han ut: «Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære, og jeg vil gi dere hvile!»

Synes du ikke at dette er store og gripende ord? Vi skal få hvile hos Jesus. Det er ord fra hans egen munn. Tror du han taler sant? Det skulle du få erfare om du kom til ham.

Du som er her: Er du trett og sliten? Å, kom til Jesus, så skal du få hvile!

Trette, slitne menneske, du som er trett av tvil, av synd, av mange såre minner, av tunge tanker og en ond samvittighet, ja, trett av deg selv, fordi du synes du nesten ikke har mot til å leve lenger – du, nettopp du: Kom til Jesus! Der skal du få legge byrden fra deg og få hvile.

*

Men denne hvilen som Jesus gir, er ikke slik at en ikke skal få noe mer å bære. Også på den kristnes skuldrer ligger mange byrder. Men hos Jesus har han nå fått noe forunderlig å bære med: et sterkt åk som gjør byrden lett.

Han sliter og sleper ikke lenger med en dømt samvittighet. Nå bærer han sin byrde som et frigjort Guds barn ved Jesu Kristi nåde. Byrden han nå bærer, tynger ikke ned; den adler ham og løfter ham opp. De klareste øynene og det saligste smilet finner du hos mennesker som bærer sin byrde med Jesu Kristi åk.

Byrden drar oss nærmere Guds hjerte – Farens og Frelserens hjerte – nærmere himmelen. Og da er den lett å bære, ja, da er den god.

Hvor finnes vel hvile, når sjelen er trett?
Hos Jesus, ja, blott hos Jesus!
Hvor finnes den kraft som gjør vandringen lett?
Hos Jesus, ja, blott hos Jesus!
Der trives min sjel så forunderlig vel;
det kan ei forklares, det kan blott erfares
hvor salig det er hos Jesus.

«Ta mitt åk på dere og lær av meg, for jeg er nedbøyd og ydmyk av hjertet. Så skal dere finne hvile for deres sjeler» (Matt 11,29).

Her er døren inn til løsningen på livets store gåte, inn til hvile for sjelene.

Trette menneske: Kom og hvil deg!

17. mai: Fedrelandet

> «Og se, Herren sto over den og sa: Jeg er Herren, din far Abrahams Gud og Isaks Gud. Det landet hvor du nå ligger, vil jeg gi deg og din ætt» (1 Mos 28,13).

Hjem og fedreland har gjennom tidene vært to av de vakreste ordene som har lydt for menneskeøret. Kjærligheten til hjem og fedreland har lokket frem den fineste poesi og de vakreste toner, og den har drevet mennesker til de største ofre av tjeneste, lidelse og smerte.

Selv den mest storskrytende internasjonalisten, som i fredstid roser seg av at han ikke har noe fedreland og derfor vil rive ned grensesteinene mellom folkeslagene – også han blir grepet av denne makten når fienden går mot grensen til landet hans. Og den argeste antimilitaristen har mang en gang tatt børsa på skulderen når fremmede hærer ville herje fedrelandet.

Vi må derfor spørre både oss selv og andre: Hva er det for en underlig makt som ligger skjult i det vi kaller fedrelandet? Noe uvanlig stort og sterkt må det være, enten det er ondt eller godt, når det kan få både fredelige og feige folk til å ofre liv og blod for det.

Fra de eldste tider har kjærligheten til fedrene vært en stormakt, både hos den enkelte og i folkelivet. Det kan ingen nekte. Også Bibelen vitner om det. Noen av de mest gripende vitnesbyrd om kjærlighet til hjemmet og fedrelandet finner vi nettopp i Bibelen.

Livskvelden var kommet for patriarken Jakob. Han satt på kanten av dødsleiet sitt i et fremmed land og lengtet hjem.

Da sendte han bud på sin kjæreste sønn og sa til ham: «Kjære, hvis jeg har funnet velvilje hos deg, da legg din hånd under hoften min og vis meg den kjærlighet og troskap at du ikke begraver meg her i Egypt. Men når jeg går til hvile med mine fedre, da før meg bort fra Egypt og legg meg i deres grav! Og han sa: Jeg skal gjøre som du sier. Da sa han: Tilsverg meg det! Og han tilsverget ham det. Og Israel bøyde seg ned over hodegjerdet i sengen, og tilba» (1 Mos 47,29–31).

Ikke lenge etter døde han. Det siste han sa, så vidt vi vet, var disse ordene: «Jeg samles nå til mitt folk. Begrav meg hos fedrene mine i hulen på hetitten Efrons mark … Der begravde de Abraham og Sara, hans hustru. Der begravde de Isak og Rebekka, hans hustru. Og der begravde jeg Lea» (1 Mos 49,29–31).

Den samme dype trangen kommer også frem hos Josef da han ligger for døden: «Josef sa til brødrene sine: Jeg dør, men Gud skal visselig se til dere og føre dere ut av dette landet til det landet han med ed lovte Abraham, Isak og

Jakob. Så tok Josef ed av Israels sønner og sa: Gud skal visselig se til dere, og da skal dere føre mine ben opp herfra» (1 Mos 50,24–25).

Senere måtte Israels folk enda en gang bort fra sitt land. Det var da disse hjertesåre ordene ble sagt: «Hvordan skulle vi kunne synge Herrens sang på fremmed jord?» «På vidjene der hengte vi våre harper» (Sal 137,4.2).

Det er akkurat den samme trangen som kommer frem hos så mange av våre landsmenn i Amerika. «Vi vil hjem igjen til Norge og dø,» sier de. «Vi vil ha graven vår ved siden av fedrene i hjemlandet.» Av mange grunner blir det bare et ønske for de fleste, men ønsket er der, både dypt og sterkt.

Ser vi etter i Det nye testamente, finner vi kjærligheten til fedrelandet også der. Paulus var en av de mest vidsynte og storhjertede menn som har levd, på visse måter en større «internasjonalist» enn de fleste. Men ingenting griper ham så dypt som tanken på hans eget folk, som han ser går mot ulykken.

Og Jesus selv sier til den kanaaneiske kvinnen at han bare var sendt til Israel. Da han satt på eselfolen og gråt over Jerusalem, kan vi være visse på at kjærligheten til fedrelandet var med og lokket tårene frem. Så ekte menneske var Jesus!

Det er ikke det grann mer urimelig i dette enn i at det står om den rike unge mannen at Jesus «fikk ham kjær» (Mark 10,21), eller om «den disippelen som Jesus elsket» (Joh 21,20).

Hva er så «fedrelandet»? Tenker vi oss litt om, finner vi svaret i selve ordet. Det er landet til fedrene våre. Her lever, strir, arbeider, elsker og lider min slekt. Her under gravhaugene sover mine fedre. Her mellom fjorder og fjell, på holmer og øyer, i daler og på sletter bor mitt folk. Her er jeg født, her bodde far og mor, her sto min vugge.

Fedrelandet, det er hytta der jeg skrek mitt første skrik, der mor tok meg i armene sine og gav meg mat og drikke fra sitt eget bryst.

Fedrelandet, det er stedet der jeg lærte å krype og gå, der jeg sprang mellom tunene, der jeg gjorde ugagn og fikk ris. Der jeg suste av sted på kjelke og ski nedover bakkene, der jeg stampet meg frem i snøen med mat til far ute i skogen, og der steinene jeg trådte på med min lette barnefot, ligger der ennå i dag.

Fedrelandet, det er elva der ørreten svømmer. Det er sjøen og stranden med båt og seil, snøre og garn, sild og fiskestim. Det er fiskeflåten langs Norges kyst, det er karene i sjøstøvler, oljehyre og sydvest. Det er bonden som sprenger stein, bryter stubber og går etter plogen.

Fedrelandet, det er mannen og hesten i de dype, stille skoger. Det er budeia med geit og ku, sau og gris, søtmelk og rømmegrøt. Det er bukkehorn og ljomende lur som får fjellet til å spille og synge. Det er læreren i skolestua, presten i kirken og lekpredikanten med kofferten i neven og Bibelen i lomma. Dette og mye mer er

Norge, Norge
blånende opp av det grågrønne hav,
øyer omkring som fugleunger,
fjorder i tunger
innover dit hvor det stilner av.

Elver, daler
følges fra fjellene, skogås og li
langelig etter.
Straks som det letter,
sjøer og sletter,
helgedagsfreden med tempel i.

Det er mitt fedreland! Et underlig land! Et vakkert land! Jo bedre jeg ble kjent med det, og jo mer det slet meg ut, desto mer lærte jeg å elske det.

Av alle land jeg så, var Norge det vakreste. Her eier naturen den høyeste kunst og den fineste poesi. Her synger fuglene vakrest, her dufter blomstene best. Hit til oss kommer sangfuglene fra utlandet, som barnet til mor, og synger til hennes pris.

Her stiger stort og blått
vårt fagre hjemlands slott
med tind og tårn;
og slik det arvet ned
ble fagrere led for led,
skal det bygges i fred
for våre barn.

Men fedrelandet er mye mer enn alt dette. Det er blant annet språket vi taler. Når lydene i barnemunnen former seg til ord som mor forstår, og når mor og far og alle de andre jeg møter av mitt folk, åpner munnen og taler, da skjønner jeg hva de sier.

Har du noen gang stått i et fremmed land blant tusenvis av mennesker som talte uten at du forsto et ord? Da føler du deg som en utlending, ensom og fattig. Men da lærer du også å takke for at det finnes et sted på jorden der folk forstår deg, og der du forstår dem. Det er hjemme i fedrelandet.

Harald hadde intet stål
bedre for sin gjerning;
Olav bygde ved dette mål
kirken opp til verning;
tungen talte, barna lo,
folkets lykke fast besto.

Vi som her en mor har hatt
oppe i de daler, å, vi vet, vi vet det godt
hvordan hjertet taler –
vet at språket til vår mor
har for oss de rette ord.

Vårt språk, vårt morsmål, er en stor del av fedrelandet. Men hjertebladet og hjerteblodet i alt som heter fedreland, er mor. Når mor er borte, har du mistet det beste landet gav deg. Da er døren knust i det vakreste slottet i fedrelandet.

Når barnet går over dørstokken og skal ut i verden, bort fra mor, da begynner det litt etter litt å skjønne hva det hadde i mor. Da stirrer det mot hjemmet og hjemlandet fra hver krok av verden:

Nå står hun og steller i kjøkkenkrå,
hun mor;
hun er så gammel, hun er så grå,
hun mor.
Å, var jeg katten i myke skinn
som kjælen smyger seg som barnet inn
til hun mor!

Å, tro om tiden kan rundt bli snudd,
du mor!
Jeg teller timer og hvert minutt,
du mor!
Å, kunne jeg stige med sjumilssteg
og sitte en ørliten stund hos deg,
du min mor!

Mor, ja, mor, verdens beste kvinne! Hun blåste varme i de frosne fingrene mine. Hun tok av meg de våte, stivfrosne klærne, la meg i sengen og tørket tårene. Hun spant og bøtet når andre sov, og var likevel ute på tunet når solen sto opp.

Hun lærte oss julesangene mens rokkehjulet surret, og hun leste Fadervår før vi sovnet. Hun streiket aldri, selv om ingen gav henne lønn og få takket henne når uka var slutt.

Du velsignede mor! Du er hjertet og ryggmargen i hjem og fedreland. Når du blir tråkket på og ringeaktet, da har vi verken hjem eller fedreland lenger.

Men jeg takker deg og ærer deg, du min mor, der du ligger i din grav:

Du tørket tåren av mitt kinn
så mangen Herrens gang
og kysset meg som gutten din
og blåste i mitt bryst meg inn
min seiersglade sang.

Norges ungdom: Elsk din mor, ditt hjem og ditt fedreland! Det er Guds vilje med oss.

Men først og sist skal vi elske ham som gav oss mor og fedreland, og som har satt porten åpen for oss inn til et enda vakrere land. Der skal vi møtes med alle dem som tok imot frelsen i Kristus – så sant vi også har gitt ham vårt hjerte.

O, tenk når engang samle skal
de frelstes menighet
av alle folkeslekters tall
i himlens herlighet.

Der er vårt rette fedreland.

Om Ludvig Hope

1871–1954

Ludvig Hope (1871–1954) ble født 17. januar 1871 i Masfjorden i Nordhordland, som sønn av bonden Mons Ivarson Hope. Allerede i tenårene begynte han å reise som predikant, og han ble den ledende skikkelsen i Norsk Luthersk Misjonssamband i en hel mannsalder – som forkynner, forfatter og veiviser for lekmannsbevegelsen. Fra 1931 til 1936 var han generalsekretær i sambandet.

Hope kjempet for lekfolkets rett og frihet i kirken, og han var med på å vinne fram «nattverdens frigivelse» i 1913. Under okkupasjonen var han en av lederne i kirkekampen: Han var med og stiftet Kristent samråd i 1940 og satt i den midlertidige kirkeledelsen fra 1942. Han døde i Oslo 26. oktober 1954.

Ved siden av de kirkepolitiske skriftene skrev Hope mange oppbyggelige bøker, med klar forkynnelse av lov og evangelium og stor omsorg for den vakte synder som strever etter fred med Gud. Hans samlede skrifter kom ut i ni bind i 1945–48.